

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

C 320

Leidimas
lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

61 metai

2018 m. rugsėjo 10 d.

Turinys

I Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės

REKOMENDACIJOS

Taryba

2018/C 320/01	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Belgijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Belgijos stabilumo programos	1
2018/C 320/02	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Bulgarijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Bulgarijos konvergencijos programos	7
2018/C 320/03	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Čekijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Čekijos konvergencijos programos	12
2018/C 320/04	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Danijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Danijos konvergencijos programos	16
2018/C 320/05	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Vokietijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Vokietijos stabilumo programos	19
2018/C 320/06	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Estijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Estijos stabilumo programos	24
2018/C 320/07	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Airijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Airijos stabilumo programos	27
2018/C 320/08	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Ispanijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Ispanijos stabilumo programos	33

LT

2018/C 320/09	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Prancūzijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Prancūzijos stabilumo programos	39
2018/C 320/10	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Kroatijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Kroatijos konvergencijos programos	44
2018/C 320/11	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Italijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Italijos stabilumo programos	48
2018/C 320/12	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Kipro nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Kipro stabilumo programos	55
2018/C 320/13	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Latvijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Latvijos stabilumo programos	60
2018/C 320/14	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Lietuvos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Lietuvos stabilumo programos	64
2018/C 320/15	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Liuksemburgo nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Liuksemburgo stabilumo programos	68
2018/C 320/16	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Vengrijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Vengrijos konvergencijos programos	72
2018/C 320/17	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Maltos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Maltos stabilumo programos	76
2018/C 320/18	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Nyderlandų nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Nyderlandų stabilumo programos	80
2018/C 320/19	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Austrijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Austrijos stabilumo programos	84
2018/C 320/20	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Lenkijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Lenkijos konvergencijos programos	88
2018/C 320/21	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Portugalijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Portugalijos stabilumo programos	92
2018/C 320/22	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Rumunijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Rumunijos konvergencijos programos	98
2018/C 320/23	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Slovėnijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Slovėnijos stabilumo programos	103

2018/C 320/24	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Slovakijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Slovakijos stabilumo programos 107
2018/C 320/25	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Suomijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Suomijos stabilumo programos 112
2018/C 320/26	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Švedijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Švedijos konvergencijos programos 116
2018/C 320/27	2018 m. liepos 13 d. Tarybos rekomendacija dėl 2018 m. Jungtinės Karalystės nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Jungtinės Karalystės konvergencijos programos 119

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

REKOMENDACIJOS

TARYBA

TARYBOS REKOMENDACIJA

2018 m. liepos 13 d.

dėl 2018 m. Belgijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Belgijos stabilumo programos

(2018/C 320/01)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 ⁽²⁾ taip pat priėmė ir išpėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Belgija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią datą Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2018 m. kovo 22 d. 2018 m. gegužės 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ⁽³⁾ (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

⁽²⁾ 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).

⁽³⁾ OL C 179, 2018 5 25, p. 1.

- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Belgija turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose 1–3 rekomendacijose;
- (3) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Belgijos ataskaita. Joje įvertinta Belgijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽¹⁾, veiksmai, kurių Belgija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Belgijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;
- (4) 2018 m. balandžio 27 d. Belgija pateikė 2018 m. nacionalinę reformų programą ir 2018 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽²⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (6) šiuo metu Belgijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir skolos taisyklė. 2018 m. stabilumo programoje Vyriausybė numato laipsnišką nominaliojo balanso pagerėjimą nuo 1,0 % BVP deficito 2017 m. iki 0,1 % BVP pertekliaus 2021 m. Numatyta, kad vidutinės trukmės biudžeto tikslas, t. y. struktūriniu požiūriu subalansuotas biudžetas, bus pasiektas ne vėliau kaip 2020 m. Tačiau iš perskaičiuoto struktūrinio balanso ⁽³⁾ matyti, kad 2020 m. deficitas tebesieks 0,2 % BVP deficitas. 2014 m. valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP pasiekė aukščiausią lygį – beveik 107 % BVP, 2017 m. sumažėjo iki maždaug 103 % BVP, o pagal 2018 m. stabilumo programą numatoma, kad iki 2021 m. jis sumažės iki 94,6 %. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Vis dėlto priemonės, kurių reikia norint pasiekti planuojamus deficito tikslus 2019 m. ir vėliau, nekonkretizuotos, dėl to pagal 2018 m. Komisijos pavasario prognozę, darant prielaidą, kad politika nesikeis, prognozuojamas 2019 m. struktūrinio balanso pablogėjimas;
- (7) 2018 m. gegužės 23 d. Komisija paskelbė ataskaitą pagal SESV 126 straipsnio 3 dalį, kadangi Belgija nepadarė pakankamos pažangos, kad 2017 m. laikytųsi skolos mažinimo kriterijaus. Įvertinus visus reikšmingus veiksnius, kadangi šiuo metu nėra pakankamai tvirtų įrodymų, kad būtų galima padaryti išvadą dėl didelio nukrypimo Belgijoje 2017 m. ir 2016–2017 m. (vertinant kartu), ataskaitoje negalėjo būti padaryta galutinė išvada, ar skolos kriterijaus, kaip apibrėžta Sutartyje ir Reglamente (EB) Nr. 1467/97 ⁽⁴⁾, laikomasi. Komisija vėl naujo vertins skolos mažinimo kriterijaus laikymąsi remdamasi 2018 m. *ex post* duomenimis, kurie turi būti pateikti 2019 m. pavasarį;
- (8) 2018 m. stabilumo programoje nurodyta, kad su saugumu susijusių priemonių poveikis biudžetui 2017 m. yra didelis, ir pateikta šių papildomų biudžeto išlaidų apimtys ir pobūdžio tinkamų įrodymų. Pasak Komisijos, reikalavimus atitinkančios papildomos išlaidos su saugumu susijusioms priemonėms 2017 m. siekė 0,02 % BVP.

⁽¹⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.

⁽²⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁽³⁾ Pagal ciklą pakoreguotas balansas atėmus vienkartinės ir laikinas priemones, Komisijos perskaičiuotas taikant bendrai sutartą metodiką.

⁽⁴⁾ 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl pirmojo deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaikškinimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 6).

Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalies ir 6 straipsnio 3 dalies nuostatas šios papildomos išlaidos yra priimtinos, atsižvelgiant į tai, kad terorizmo grėsmės mastas yra neįprastas įvykis, jo poveikis Belgijos viešiesiems finansams yra reikšmingas, o tvarumas nebūtų pažeistas leidžiant laikinai nukrypti nuo koregavimo plano siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo. Todėl 2017 m. reikiamas koregavimas siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo buvo sumažintas siekiant atsižvelgti į tas papildomas išlaidas;

- (9) 2017 m. liepos 11 d. Taryba rekomendavo Belgijai užtikrinti, kad 2018 m. grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų ⁽¹⁾ nominalus augimas neviršytų 1,6 %, o tai atitiktų 0,6 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Be to, buvo konstatuota, kad, vertinant 2018 m. biudžeto plano projektą, o vėliau – 2018 m. biudžeto rezultatus, reikės tinkamai atsižvelgti į tikslą siekti fiskalinės krypties, kuri padėtų ir stiprinti vykstantį atsigaivimą, ir užtikrinti Belgijos viešųjų finansų tvarumą. Remiantis Komisijos atliktu Belgijos ekonomikos atsigaivimo tvirtumo vertinimu, atliktu rengiant Komisijos nuomonę dėl Belgijos 2018 m. biudžeto plano projekto, ir kartu deramai atsižvelgus į jos tvarumo uždavinius, nereikia atsižvelgti į jokių papildomų elementus šiuo atžvilgiu. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad ir 2018 m., ir 2017–2018 m. (vertinant kartu) bus labai nukrypta nuo rekomenduojamo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinės trukmės biudžeto tikslo;
- (10) 2019 m., atsižvelgiant į 60 % viršijantį Belgijos valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykį su BVP ir prognozuojamą 0,4 % gamybos apimties atotrūkį, grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas turėtų neviršyti 1,8 %, o tai atitinka struktūrinį 0,6 % BVP koregavimą pagal bendrai sutartą koregavimo matricą taikant Stabilumo ir augimo paklą. Jeigu politika nesikeis, esama rizikos, kad 2019 m. ir 2018–2019 m. (vertinant kartu) nuo to reikalavimo bus labai nukrypta. Prognozuojama, kad 2018 ir 2019 m. Belgija *prima facie* nesilaikys skolos taisyklės. Apskritai Taryba mano, kad nuo 2018 m. turėtų būti imtasi reikiamų priemonių siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Būtų apdairu bet kokias nenumatytas pajamas naudoti tolesniam valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykio mažinimui;
- (11) užtikrinti viešųjų finansų tvarumą tebėra iššūkis. 2015 m. priimtose pensijų reformos buvo svarbus žingsnis siekiant mažinti ilgalaikę su visuomenės senėjimu susijusią riziką, tačiau 2018 m. visuomenės senėjimo ataskaitoje nurodyta, kad su visuomenės senėjimu susijusios ilgalaikės išlaidos pensijoms ir ilgalaikiai priežiūrai bus didesnės, nei tikėtasi. Prognozuojama, kad 2070 m. išlaidos pensijoms padidės 2,9 % punktų BVP, palyginti su ankstesnėje atnaujintoje programoje numatytu 1,3 % punkto padidėjimu 2060 m. (ir vidutiniu 0,1 % punkto BVP sumažėjimu Sąjungoje). Šiuo atžvilgiu šią riziką galėtų padėti mažinti visapusiškas Vyriausybės reformų veiksmų gairių įgyvendinimas. Be to, numatoma, kad ilgalaikės priežiūros išlaidos iki 2070 m. padidės nuo jau ir taip Sąjungos vidurkį viršijančio 2,3 % BVP lygio iki 4,0 % BVP. Sumažinus ilgalaikės priežiūros organizacinės struktūros susiskaidymą dėl kompetencijų paskirstymo įvairiais administraciniais lygmenimis, galėtų būti padidintas šios srities išlaidų efektyvumas;
- (12) tokioje federacinėje valstybėje narėje kaip Belgija, kurioje įgaliojimai už didžiąją dalį išlaidų perduoti subnacionalinio lygmens valdžios institucijoms, yra būtina veiksmingai koordinuoti biudžetą. Siekdamas pagerinti vidaus koordinavimą ir į nacionalinę teisę perkelti Sutartį dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos ekonominėje ir pinigų sąjungoje (Fiskalinį susitarimą), Federalinė Vyriausybė ir regionų bei bendruomenių Vyriausybės 2013 m. sudarė bendradarbiavimo susitarimą, kad nustatytų bendrus ir individualius daugiamečius fiskalinius planus, kurių vykdymą turi kontroliuoti Vyriausioji finansų taryba. Pasieltas susitarimas dėl individualių fiskalinių tikslų, kurie turi būti pasiekti ne vėliau kaip 2020 m., o tai yra žingsnis reikiama linkme. Tačiau vis dar nėra oficialaus susitarimo dėl metinių fiskalinių tikslų visais valdžios lygmenimis. Padaryta pažanga nustatant pakankamas Vyriausiosios finansų tarybos nepriklausomumo apsaugos priemones;
- (13) vykdamas fiskalinį konsolidavimą didesnis vaidmuo galėtų tekti išlaidų ribojimui. Visos viešosios išlaidos, kaip procentinė BVP dalis, viršija euro zonos vidurkį. Nepaisant viešųjų investicijų potencialo skatinti augimą ilguoju laikotarpiu, viešosios investicijos, vertinant pagal Europos standartus, yra nedidelės, ypač atsižvelgiant į bendras viešąsias išlaidas. Ne tik viešojo kapitalo atsargos yra nedidelės, bet suprastėjo ir viešosios infrastruktūros kokybė.

⁽¹⁾ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos.

Racionaliau skirstyti išlaidas ir remti augimui palankų konsolidavimą gali padėti išlaidų peržiūros. Regioniniu lygmeniu tik Flandrija savo biudžeto procedūroje planuoja taikyti išlaidų peržiūros metodą. Be to, jokio lygmens Belgijos valdžios institucijoms šiuo metu nėra privalomos nacionalinės išlaidų taisyklės, išskyrus sveikatos priežiūros išlaidų viršutinę ribą. Tai skiriasi nuo padėties Sąjungoje, kai vis dažniau priimamos tokios taisyklės, ir neleidžia vykdyti išlaidomis pagrįsto fiskalinio konsolidavimo. Be to, įnašai į Belgijos indėlių garantijų sistemą neinvestuojami į atskirą mažos rizikos turto portfelį;

- (14) nepaisant apskritai palankios namų ūkių turto pozicijos, skolos ir turto pasiskirstymas visuose Belgijos namų ūkiuose atskleidžia tam tikrus trūkumus. Dėl užsitęsusio namų ūkių disponuojamųjų pajamų didėjimą lenkiančio būsto kainų augimo laikotarpio ir tolesnio namų ūkių išsiskolinimo didėjimo namų ūkių finansinė būklė tapo pažeidžiamesnė. 2018 m. balandžio mėn. buvo įgyvendinta makroprudencinė priemonė, daugiausia orientuota į bankų sektoriaus atsparumą, siekiant spręsti sisteminės rizikos, susijusios su gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto sektoriumi, didėjimo problemą. Ateityje galėtų būti patobulinta nacionalinė sprendimų dėl makroprudencinės rizikos ribojimo priėmimo sistema siekiant padidinti makroprudencinės rizikos ribojimo institucijos galimybes laiku imtis makroprudencinės rizikos ribojimo priemonių. Šiuo metu būsto kainos atrodo šiek tiek pervertintos;
- (15) kaip nurodyta euro zonai skirtoje rekomendacijoje, siekiant išvengti įmonių tarpusavio konkurencijos iškraipymo, užtikrinti teisingą mokesčių mokėtojų traktavimą ir apsaugoti viešuosius finansus, itin svarbu kovoti su agresyviu mokesčių planavimu. Mokesčių mokėtojų agresyvaus mokesčių planavimo strategijų šalutinis poveikis kitoms valstybėms narėms skatina imtis koordinuotų nacionalinės politikos priemonių, kurios papildytų Sąjungos teisės aktus. Ankstesnė nuosavu kapitalu pagrįsta sąlyginių palūkanų atskaitymo sistema buvo pakeista laipsniško didėjimo sistema. Naujoji sistema, kuri, kaip ir pasiūlyta iš bendros pelno mokesčio bazės atskaitoma augimo ir investicijų skatinimo lengvata, pagrįsta laipsniško didėjimo pagrindu, bus ribojama laipsniškai didėjančiu nuosavu kapitalu, kuris apskaičiuojamas remiantis penkerių metų vidurkiu. Šiuo pakeitimu siekiama, kad įmonių pelno mokesčio reforma neturėtų poveikio biudžetui, kartu sprendžiant galimo sistemos naudojimo agresyviu mokesčių planavimui problemą, tačiau vis tiek mažinant skolos ir nuosavo kapitalo finansavimo iškraipymo problemą. Susirūpinimą kėlė tai, kad nėra tam tikrų konkrečių kovos su piktnaudžiavimu taisyklių, tačiau šiuo metu rengiamasi pertvarkyti kovos su piktnaudžiavimu sistemą. Tai teigiamas žingsnis. Šios sistemos veikimas bus atidžiai stebimas, siekiant užtikrinti, kad naujomis taisyklėmis būtų šalinamas visų formų piktnaudžiavimas. Remdamasi naujausiomis diskusijomis Komisija toliau palaikys konstruktyvų dialogą, kad būtų kovojama su mokesčių mokėtojų agresyvaus planavimo strategijomis;
- (16) pastaruoju metu augant ekonomikai buvo sukurta daug darbo vietų. 2017 m. užimtumo lygis užtikrintai augo, o nedarbo lygis dabar beveik pasiekė prieš krizę buvusį lygį. Vis dėlto, kalbant apie 20–64 metų amžiaus gyventojų užimtumo lygį (2017 m. jis siekė 68,5 %), Belgijai sunkiai sekasi siekti strategijoje „Europa 2020“ jai nustatyto 73,2 % tikslo. Nedidelė pažanga padaryta didinant palankių sąlygų neturinčių asmenų grupių dalyvavimą darbo rinkoje, nes neveiklumas ir nedarbas daugiausia paplitę tarp žemos kvalifikacijos ir migrantų kilmės asmenų bei vyresnio amžiaus darbuotojų, o tai reiškia, kad tiek struktūriniai, tiek konkrečiai grupei būdingi veiksniai trukdo integruotis į darbo rinką. Visų pirma migrantų kilmės asmenų, kurie sudaro didelę darbingo amžiaus gyventojų dalį, dalyvavimo darbo rinkoje rezultatai ir toliau yra prasti, todėl jų darbo rinkos potencialas yra smarkiai neišnaudojamas. 2016 m. ne ES gimusių asmenų užimtumo lygis buvo 49,1 %, t. y. daugiau nei 20 % punktais mažesnis nei šalyje gimusių asmenų (skirtumas dar didesnis moterų atveju). Aktyvumo skatinimo politikos priemonės galėtų būti naudingos palankių sąlygų neturintiems asmenims, tačiau yra tam tikrų duomenų, kad tos aktyvumo skatinimo priemonės nėra vienodai veiksmingos visoms gyventojų grupėms. Nors imtasi tam tikrų priemonių siekiant padėti naujai atvykusiems asmenims integruotis ir siekiant kovoti su diskriminacija, vis dar nepakankamai įvairiais politiniais lygmenimis koordinuojami įvairių politikos sričių veiksmų, kad būtų galima spręsti problemas, susijusias su migrantų kilmės asmenų integracija į darbo rinką. Darbo rinkoje išlieka didelių regioninių skirtumų;
- (17) nepaisant pastangų sumažinti darbo jėgos mokesčių pleišta, paskatos nedirbti kai kurioms gyventojų grupėms, pavyzdžiui, vidutinį darbo užmokestį gaunantiems vieno asmens namų ūkiams ir antrajam šeimoje uždirbančiam asmeniui, išlieka didelės. Nepaisant ankstesnių priemonių, 2016 m. mokesčių pleištas vidutinį darbo užmokestį gaunantiems vieno asmens namų ūkiams tebebuvo vienas didžiausių Sąjungoje. Nedarbo spąstai mažai uždirbantiems asmenims (67 % vidutinio darbo užmokesčio vieno asmens namų ūkiui) taip pat vieni didžiausių Sąjungoje. Mokestinės paskatos nedirbti antrajam šeimoje uždirbančiam asmeniui, t. y. dažniausiai moteriai, išlieka didelės;
- (18) laisvų darbo vietų skaičius yra vienas didžiausių Sąjungoje ir rodo, jog yra didelė igūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktis, susijusi, be kitų veiksnių, su mažu judumu ir, ypač dvikalbiame Briuselio regione, nepakankamai kalbiniais igūdžiais. Dalyvavimo mokymosi visą gyvenimą programose lygis mažas. Kad žmonės galėtų keisti darbą, svarbu, kad patys asmenys ir darbdaviai prisiimtų didesnių išpareigojimų dėl dalyvavimo nuolatinio mokymosi visą gyvenimą programose;

- (19) ir Flandrijos, ir prancūzakalbei bendruomenėms palaipsniui įgyvendinant mokyklų reformas, padaryta tam tikra pažanga užtikrinant lygias galimybes dalyvauti kokybiško švietimo ir profesinio mokymo programose. Tačiau, nepaisant vidutiniškai gerų rezultatų lyginant tarptautiniu mastu, ilgalaikiai netolygumai aukštojo mokslo srityje išlieka dideli. 15 metų amžiaus mokinių mokymosi rezultatai labai skiriasi priklausomai nuo socioekonominės padėties ir migranto statuso. Susirūpinimą kelia Flandrijos ir prancūzakalbės bendruomenių rezultatų skirtumai ir tai, kad per mažai palankių sąlygų neturinčių grupių asmenų patenka tarp geriausių gamtos mokslų, skaitymo ir matematikos srities rezultatų pasiekiančių mokinių. Dideli įvairių mokyklų rezultatų skirtumai yra tampriai susiję su nelygiomis švietimo srities galimybėmis. Tretinį išsilavinimą turinčių asmenų dalis yra didelė. Vis dėlto, nevienodos galimybės gauti kokybišką išsilavinimą, kvalifikuotų darbuotojų trūkumas ir regioniniai skirtumai yra matomi. Gamtos mokslų, technologijų ir matematikos sričių absolventų dalis yra viena mažiausių Sąjungoje ir šių sričių darbo jėgos trūkumas gali tapti viena didžiausių kliūčių augimui ir inovacijoms. Mokytojų trūkumas kelia susirūpinimą, tačiau mokytojų rengimo reformos vykdomos lėtai. Reikia pritaikyti mokytojų tęstinį profesinį tobulėjimą. Ir Flandrijos, ir prancūzakalbė bendruomenės ėmėsi iš esmės pertvarkyti savo švietimo sistemas. Šias reformas planuojama įgyvendinti per ateinančią dešimtmetį ir vėliau. Tačiau 2017 m. pabaigoje Flandrija priėmė sprendimą vieniems metams atidėti pagrindinių priemonių įsigaliojimą. Reformų ir priemonių poveikis labai priklausys nuo jų veiksmingo įgyvendinimo ir stebėsenos;
- (20) imtasi tik nedidelių reformų siekiant švelninti griežtą paslaugų sektoriaus reglamentavimo sistemą. Flandrija panaikino tam tikrų amatų profesijoms galiojančias Įsisteigimo įstatymo nuostatas. Nepaisant to, kai kurios profesinės paslaugos vis dar griežtai reglamentuojamos. Dėl to konkurencija šiuose sektoriuose yra nedidelė ir į rinką patenka nedaug naujų įmonių. Nepaisant pastaraisiais metais priimtų priemonių, statybų sektoriuje taikomos horizontaliosios leidimų patekti į statybos rinką sistemos, o statybos leidimų išdavimas išlieka sudėtingas. Įmonių keitimo lygis Belgijos statybų sektoriuje yra gerokai žemesnis už Sąjungos vidurkį, o tai gali reikšti, kad sektoriuje yra nepakankama konkurencija. Tai taip pat daro poveikį svarbių infrastruktūros projektų įgyvendinimui. Taip pat esama didelių geležinkelių ir kelių transporto paslaugų srities apribojimų. Mažą Belgijos ekonomikos našumo augimą daugiausia lemia menkas našumo augimas paslaugų sektoriuje. Reguliavimo apribojimai taip pat daro neigiamą šalutinį poveikį šių paslaugų naudotojams, visų pirma gamybos sektoriuje. Padidinti našumo augimą, kuris yra būtinas siekiant užtikrinti ekonomikos augimą ateityje ir valstybės finansų tvarumą, padėtų visapusiškesnės pagrindinių paslaugų sektorių struktūrinės reformos;
- (21) nedidelė pažanga padaryta ir gerinant mažmeninės prekybos sektoriaus veikimą. Nepaisant naujausių reformų, reguliavimo apribojimai vis dar daro poveikį šio sektoriaus veiklos rezultatams ir stabdo investicijas. Daugelio produktų kategorijų kainos tebėra aukštesnės nei kaimyninėse šalyse. Reikia dėti daugiau pastangų, kad verslo aplinka būtų konkurencinga ir palanki investicijoms, ir taip suteikti vartotojams galimybę rinktis iš didesnio produktų mažesnėmis kainomis asortimento. 2018 m. balandžio mėn. Komisija pateikė geriausios praktikos, skirtos padėti valstybėms narėms pertvarkyti mažmeninės prekybos sektorių, pavyzdžius;
- (22) nepaisant kai kurių pastaraisiais metais įvykdytų reformų ir naujausių priemonių, kurių poveikis dar neįvertintas, verslumo lygis Belgijoje tebėra žemas. Verslo dinamiškumas yra mažas, nes verslo kūrimo lygis tebėra vienas žemiausių Europoje, gerokai žemesnis už Sąjungos vidurkį, taip pat žemas įmonių likvidavimo lygis. Be to, įmonėms ir toliau tenka sunki administracinė našta, kuriai būdingos sudėtingos procedūros ir mažas reguliavimo tikrumas;
- (23) Belgija pasiekė vidutinių rezultatų skaitmeninių viešųjų paslaugų srityje. Priešingai apskritai geriems skaitmeninės ekonomikos kūrimo srities rezultatams, jos skaitmeninių viešųjų paslaugų srities rezultatai tėra vidutiniai. Specifinių iššūkių kuriant darnias e. valdžios paslaugas visoje šalyje kyla dėl Belgijos federacinės struktūros. Dėl trinties tarp įvairių sistemų, kurios nebūtinai yra sąveikios, atsiranda nuostolių. Rimtų abejonių tebekelia teisingumo sistema, visų pirma dėl vilkinamo bylų nagrinėjimo, uždelsto skaitmeninio ir teismo duomenų patikimumo, palyginamumo ir vienodumo. Vėluojama visuose teismuose įgyvendinti tam tikrų teismo paslaugų skaitmeninio iniciatyvas, kaip antai e. pašto dėžučių ar e. užstatų. Tačiau iki tol, kol ši vienodo kodavimo sistema nebus pritaikyta visuose teismuose, teismo proceso efektyvumo duomenys ir toliau nebus visiškai patikimi ir palyginami;
- (24) nepaisant naujausių reformų, Belgijos mokesčių sistema tebėra sudėtinga. Dėl įmonių pelno mokesčio reformos sumažės įstatymu nustatyti mokesčio tarifai ir bus supaprastinta sistema. Kaip rodo bendros mokesčių lengvatų sumos didėjimo tendencija, vis dėlto išlieka daug išimčių ir iškreipiamąjį poveikį darančių paskatų. Galėtų būti daugiau išnaudojama galimybė pereiti prie augimui palankesnių mokesčių bazių. Su aplinkosauga susijusių

mokesčių pajamos vis dar yra vienos mažiausių Sąjungoje. Tačiau tikrai netrūksta galimybių pereiti prie tikrų aplinkosaugos mokesčių, *inter alia*, išsprendžiant klausimą dėl palankių sąlygų taikymo tarnybiniais automobiliams, kurie prisideda prie oro taršos, spūsčių ir išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų problemų;

- (25) nedidelė pažanga padaryta mažinant transporto spūstis. Nepakankamos viešosios investicijos į infrastruktūrą, iškraipomąjį poveikį darančios mokesčių paskatos ir nepakankama transporto paslaugų srities konkurencija neigiamai veikia judumą, o tai prisideda prie didelių spūsčių ir stabdo našumo augimą. Kelių eismo spūstys kasmet didėja, ir tai sulaiko užsienio investicijas ir lemia dideles socialines, ekonomines ir aplinkosaugos sąnaudas. Skubiausi uždaviniai yra užbaigti ir modernizuoti geležinkelių ir kelių transporto infrastruktūros statybą, ypač Antverpene ir Briuselyje ir aplinkui. Taip pat esama didelių apribojimų geležinkelių ir kelių transporto paslaugų srityje. Valdžios institucijos gali paskatinti veiksmingiau naudoti esamą infrastruktūrą ir pereiti nuo individualaus transporto prie kolektyvinio ir mažataršio transporto;
- (26) 2018 m. Europos semestro kontekste Komisija atliko išsamią Belgijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Belgija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Belgijos politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (27) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. stabilumo programą, o jos nuomonė ⁽¹⁾ visų pirma atspindėta toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Belgijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. Užtikrinti, kad 2019 m. gryųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neviršytų 1,8 %, o tai atitiktų 0,6 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Nenumatytas pajamas panaudoti tam, kad būtų greičiau mažinamas valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis. Vykdyti numatytas pensijų reformas ir apriboti prognozuojamą ilgalaikės priežiūros išlaidų didėjimą. Toliau visapusiškai įgyvendinti 2013 m. bendradarbiavimo susitarimą, siekiant koordinuoti visų valdžios lygmenų fiskalinę politiką. Visais valdžios lygmenimis didinti viešųjų išlaidų efektyvumą ir gerinti jų sudėtį siekiant sudaryti sąlygas viešosioms investicijoms, visų pirma atliekant išlaidų peržiūras.
2. Šalinti paskatas nedirbti ir didinti aktyvios darbo rinkos politikos, visų pirma taikomos žemos kvalifikacijos darbuotojams, migrantų kilmės asmenims ir vyresnio amžiaus darbuotojams, veiksmingumą. Vykdyti švietimo ir mokymo reformas, be kita ko, užtikrinant vienodas galimybes ir didinant gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos sričių absolventų dalį.
3. Mažinti reglamentavimo ir administracinę naštą siekiant skatinti verslumą ir didinti paslaugų, visų pirma mažmeninės prekybos, statybos ir profesinių paslaugų, srities konkurenciją. Spręsti didėjančias judumo problemas, visų pirma investuojant į naują arba esamą transporto infrastruktūrą ir stiprinant paskatas naudotis kolektyviniu ir mažataršiu transportu.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu
Pirmininkas
H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Bulgarijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Bulgarijos konvergencijos programos**

(2018/C 320/02)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo ⁽²⁾, ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė išpėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Bulgarija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą;
- (2) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Bulgarijos ataskaita. Joje įvertinta Bulgarijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽³⁾, veiksmai, kurių Bulgarija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Bulgarijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2018 m. kovo 7 d. Remdamasi savo analize, Komisija padarė išvadą, kad Bulgarijoje yra susidarę makroekonominiai disbalansai. Neužbaigto darbo rinkos koregavimo kontekste matomas ne tik finansų sektoriaus pažeidžiamumas, bet ir didelis įmonių sektoriaus įsiskolinimas ir neveiksnių paskolos;

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ OL L 306, 2011 11 23, p. 25.⁽³⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.

- (3) 2018 m. balandžio 19 d. Bulgarija pateikė 2018 m. nacionalinę reformų programą ir 2018 m. konvergencijos programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu; 2018 m. Bulgarijos nacionalinė reformų programa apima tiek trumpojo, tiek vidutinio laikotarpio išipareigojimus ir į ją įtraukti 2018 m. šalies ataskaitoje nurodyti uždaviniai. Visų pirma joje skelbiamos priemonės, kuriomis siekiama stiprinti bankų ir ne bankų sektorių priežiūrą, gerinti nemokumo sistemą ir mažinti likusius trūkumus, kurie buvo nustatyti per 2016 m. atliktą testavimą nepalankiausiomis sąlygomis. Be to, numatytos priemonės, kuriomis siekiama gerinti mokesčių surinkimą ir kovoti su šešėline ekonomika, tobulinti aktyvios darbo rinkos politikos priemonių tikslumą, gerinti socialinę apsaugą ir spręsti įvairias sveikatos priežiūros bei švietimo sektorių problemas. Apskritai, veiksmingas 2018 m. nacionalinės reformų programos įgyvendinimas padėtų naikinti disbalansą;
- (4) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotųsi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (5) šiuo metu Bulgarijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. 2018 m. konvergencijos programoje Vyriausybė siekia, kad po to, kai nominalusis perteklius 2017 m. siekė 0,9 % BVP, 2018 m. biudžetas būtų subalansuotas, ir numato, kad 2019 m. perteklius sieks 0,3 % BVP, 2020 m. – 0,5 % BVP, o 2021 m. – 0,2 % BVP. Numatyta, kad vidutinės trukmės biudžeto tikslo, t. y. 1 % BVP struktūrinio deficito, ir toliau bus laikomasi su atsarga visą programos laikotarpį. 2018 m. konvergencijos programoje numatoma, kad bendras valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP nuo 25,4 % BVP 2017 m. laipsniškai mažės iki 19,4 % BVP 2021 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, numatoma, kad struktūrinis balansas išliks perteklinis, tačiau sumažės nuo 0,9 % BVP 2017 m. iki 0,5 % BVP 2018 m. ir liks tokio paties lygio 2019 m. Taigi, prognozuojama, kad struktūrinis balansas abejais metais toliau viršys vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Apskritai Taryba mano, kad 2018 ir 2019 m. Bulgarija turėtų atitikti Stabilumo ir augimo pakto nuostatas;
- (6) itin svarbu didinti fiskalinės politikos veiksmingumą. Mokestinės pajamos auga ir mokestinių prievolių vykdymas gerėja, tačiau tai labiau susiję su palankesne ekonomikos perspektyva, o ne su geresniu mokesčių administravimu ir surinkimu. Viešųjų išlaidų veiksmingumas kai kuriuose sektoriuose yra labai nedidelis. Šiuo atžvilgiu labai svarbu imtis viešųjų finansų valdymo srities reformų, tuo labiau, kad dabartinės ekonominės ir fiskalinės sąlygos yra ypač palankios tokioms reformoms vykdyti. Valstybės valdomų įmonių veiklos rezultatai, palyginti su kitomis regiono šalimis ir su privačiuoju sektoriumi, yra kuklūs, be to, dėl jų kyla netikrumas ir rizika viešiesiems finansams, nes tokių įmonių išskolinimai yra neapibrėžtieji išipareigojimai. Apskritai valstybės valdomų įmonių bendrasis valdymas tebėra probleminis ir neatitinka tarptautinių standartų. Be to, reformos šioje srityje labai svarbios verslo aplinkai;
- (7) finansų sektoriaus patikimumas toliau didėjo, nepaisant likusio pažeidžiamumo. Įmonių neveiksnių paskolų tebėra didelės, nors buvo mažinamos. Kapitalo rezervai pagal vidurkį yra pakankami, todėl yra galimybių valyti balansus. Padaryta nemaža finansų sektoriaus priežiūros gerinimo pažanga, tačiau dar reikia iki galo įgyvendinti tam tikras svarbias priemones. Siekiant toliau gerinti balansus ir didinti bankų bei draudimo įmonių atsparumą, svarbu mažinti likusią riziką, kylančią dėl susijusių šalių pozicijų, ir tobulinti turto vertinimą;
- (8) neveiksminga nemokumo sistema trukdo mažinti privačiojo sektoriaus išskolinimą ir neveiksnių paskolų pertvarkymą. Procedūros trunka ilgai, o išieškojimo lygis yra žemas. Vis dar trūksta tam tikrų sistemų veikimo elementų, visų pirma taisyklių, susijusių su skolos nurašymu ir antrąja galimybe, kuri verslininkams būtų

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

suteikiama per pagrįstą laikotarpį po bankroto. Dėl duomenų rinkimo ir tinkamos stebėsenos priemonių trūkumo sunku įvertinti tiek senų, tiek naujų procedūrų, be kita ko, susijusių su verslo restruktūrizavimu, veiksmingumą;

- (9) nedeklaruojamo darbo lygis tebėra didelis ir daro didelį poveikį fiskalinėms pajamoms, darbo sąlygoms ir pajamų, gaunamų išėjus į pensiją, adekvatumui. Pastaruoju metu Bulgarija ėmėsi keleto priemonių šiai padėčiai gerinti. Jos apima vienos dienos sutartis žemės ūkio srityje, geresnį mokesčių ir darbo institucijų bendradarbiavimą ir didesnes pastangas didinti darbuotojų informuotumą apie neigiamas nedeklaruojamo darbo pasekmes. Šių priemonių poveikis priklausys nuo jų veiksmingo įgyvendinimo. Siekiant užtikrinti integracinį augimą ir teisingas darbo sąlygas visiems, labai svarbu paspartinti perėjimą prie oficialios ekonomikos;
- (10) padėtis darbo rinkoje pagerėjo, tačiau spręstinių problemų liko. Užimtumas pasiekė iki krizės buvusį lygį, o nedarbo lygis yra mažesnis už Sąjungos vidurkį. Tačiau teigiamus darbo rinkos pokyčius ne visi darbingo amžiaus gyventojai vienodai jaučia. Ilgalaikiai bedarbiai, neaktyvūs jaunuoliai, romai ir neturtingesnių regionų bei kaimo gyventojai toliau susiduria su dideliais sunkumais gauti darbą arba jį vėl susirasti. Dėl visuomenės senėjimo ir gyventojų skaičiaus mažėjimo, be kita ko, atsižvelgiant į tai, kad aktyvumo lygis nesiekia Sąjungos vidurkio, ima trūkti darbo jėgos ir įgūdžių, o tai blogina ilgalaikes ekonomikos perspektyvas. Todėl reiktų daugiau dėmesio skirti kvalifikacijos kėlimui ir mokymui. Didinti dalyvavimą darbo rinkoje ir įsidarbinimo galimybes galėtų padėti veiksmingų informavimo priemonių, aktyvios darbo rinkos politikos ir socialinių paslaugų derinys;
- (11) pajamų ir galimybių naudotis paslaugomis (švietimo, sveikatos priežiūros ir aprūpinimo būstu) nelygybės, taip pat skurdo ar socialinės atskirties rizikos rodikliai tebėra vieni didžiausių Sąjungoje. 2016 m. dviem penktadaliams gyventojų grėsė skurdas arba socialinė atskirtis, o 20 % turtingiausių namų ūkių pajamos buvo beveik aštuonis kartus didesnės už 20 % skurdžiausių namų ūkių pajamas. Išlaidos socialinei apsaugai (be kita ko, bendrajai minimalių pajamų sistemai, kurios aprėptis ir adekvatumas, kaip ir poveikis skurdo bei nelygybės mažinimui, yra riboti) yra nedidelės. Trūksta objektyvaus išmokų dydžio peržiūros mechanizmo. Nepaisant to, kad socialinės paramos išmokų ir minimalios pensijos adekvatumas neseniai pagerintas, socialinės apsaugos sistema teikia nepakankamai paramos pažeidžiamiausioms ar palankių sąlygų neturinčioms grupėms, kaip antai romams, vaikams, pagyvenusiems žmonėms, neįgaliesiems ir kaimo gyventojams. Socialinių paslaugų teikimas tebėra ribotas, šios paslaugos dar nėra visiškai integruotos į darbo rinką ir į kitas paslaugas;
- (12) nėra aiškaus ir skaidraus minimaliojo darbo užmokesčio nustatymo mechanizmo, o tokį užmokesčių gaunančių darbuotojų dalis per pastaruosius šešerius metus išaugo daugiau kaip du kartus. Dėl pirmiau minėto mechanizmo nebuvimo gali kilti pavojus, kad nepavyks užtikrinti tinkamos užimtumo bei konkurencingumo rėmimo ir darbo pajamų apsaugojimo tikslų pusiausvyros. Be to, dėl to kyla netikrumas, kuris gali neigiamai paveikti verslo sąlygų nuspėjamumą. Vyriausybė pateikė pasiūlymų dėl minimaliojo darbo užmokesčio nustatymo mechanizmo, kuris pašalintų pirmiau minėtą trūkumą. Tačiau socialiniai partneriai šiuo klausimu nesutaria. Be to, Vyriausybės biudžeto prognozėje numatyta, kad minimalusis darbo užmokeskis bus didinamas iki 2020 m. 2018 m. Bulgarija ratifikavo Tarptautinės darbo organizacijos Konvenciją dėl minimalaus darbo užmokesčio nustatymo. Ši konvencija galėtų pasitarnauti kaip geras objektyvaus mechanizmo kūrimo pagrindas;
- (13) ribotos galimybės naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, kurias lemia mažos viešosios išlaidos sveikatos priežiūros srityje, netolygus ribotų išteklių paskirstymas ir menka sveikatos draudimo aprėptis, tebėra didelė problema. Žemą viešųjų išlaidų lygį turi kompensuoti didelės privačiojo sektoriaus išlaidos, daugiausia mokėjimas savo lėšomis. Palyginti su dauguma valstybių narių, piliečių, neturinčių sveikatos draudimo, dalis Bulgarijoje yra didelė. Toliau egzistuoja skirtingo gydytojų pasiskirstymo rajonuose ir slaugytojų trūkumo problemos. Kaip vieną iš teigiamų pokyčių galima paminėti tai, kad iš Bulgarijos išvykstančių gydytojų skaičius pastaruoju metu sumažėjo. Spręsti pirmiau minėtas problemas turėtų padėti tokios priemonės, kaip nacionalinė sveikatos strategija;
- (14) nepaisant priemonių, kurių pastaruoju metu imtasi švietimo sistemai modernizuoti, mokymosi rezultatai yra prasti ir labai priklauso nuo socioekonominio mokinio statuso. Vaikams iš palankių sąlygų neturinčių šeimų, ypač romų šeimų, neužtikrinamos vienodos galimybės. Mokyklos nebaigia daug asmenų, o tai neigiamai atsiliepia būsimoems galimybėms įsidarbinti ir darbo rinkos rezultatams. Siekiant užtikrinti kokybišką įtraukų bendrąjį

švietimą, vis dar būtina spręsti problemas, susijusias su etniniu požiūriu mišrių vaikų darželių, mokyklų ir klasių organizavimo klausimais. Mokymo programų reforma siekiama gerinti mokymosi rezultatus ir skaitmeninius įgūdžius. Tačiau skaitmeninių įgūdžių lygis tebėra vienas žemiausių Sąjungoje ir skiriasi priklausomai nuo to, kokiai socioekonominėi grupei priklauso asmuo. Nors pastaruoju metu imtasi priemonių, profesinis švietimas ir mokymas vis dar nepakankamai atitinka darbo rinkos poreikius. Vykdoma aukštojo mokslo reforma, tačiau, atsižvelgiant į tai, kad absolventų profiliai nėra subalansuoti pagal sektorius, sudėtinga spręsti įgūdžių trūkumo problemas. Dalyvavimo suaugusiųjų mokymosi programose lygis vis dar labai žemas, nors kvalifikaciją kelti būtina. Atsižvelgiant į akivaizdų mokytojų senėjimą, imtasi priemonių būsimam mokytojų trūkumui sumažinti. Pastaruoju metu mokytojų rengimo programos buvo patobulintos, tačiau jas būtina tobulinti toliau;

- (15) imtasi daugelio nacionalinėje viešųjų pirkimų strategijoje numatytų priemonių. Tačiau nacionalinės valdžios institucijos turėtų labiau stengtis užtikrinti veiksmingą tų priemonių įgyvendinimą. Verslo ir nevyriausybinų organizacijų nuomone, bendras viešųjų pirkimų klimatas jau pradėjo gerėti. Tačiau korupcija ir skaidrumo trūkumas tebėra susirūpinimą. Padažnėję tiesioginio sutarčių skyrimo atvejai ir didelis konkursų, per kuriuos pateikiamas vienintelis pasiūlymas, skaičius gali labai pakenkti sistemos skaidrumui ir veiksmingumui. Atliekamas pirmasis nepriklausomas Viešųjų pirkimų tarnybos naujųjų kontrolės funkcijų vertinimas. Siekiant užtikrinti tolesnį šios tarnybos kontrolės funkcijų optimizavimą, vertinimą reikėtų reguliariai atnaujinti. Tebėra problemų, susijusių su administraciniais gebėjimais, be kita ko, savivaldybių lygmeniu, todėl reikia dėti daugiau pastangų didinti centrinių perkančiųjų organizacijų profesionalumą, standartizuoti jų veiklą ir rimtai apsvarstyti jų teikiamas galimybes. Paklauskos telkimas taip pat galėtų padidinti sveikatos srities viešųjų pirkimų sistemos veiksmingumą ir ekonomiškumą. Būtina papildomai svarstyti, koks sprendimas padėtų užkirsti kelią vėlavimui įgyvendinant svarbius viešuosius projektus;
- (16) dėl mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų sistemos struktūrinių trūkumų ir didelės fragmentacijos šios sistemos indėlis į produktyvumą ir augimą yra ribotas. Gamybos sektoriuje tebevyrauja žemesnio lygmens technologijos, o inovacijų lygis labai žemas. Tiek viešosios, tiek verslo išlaidos moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai yra itin mažos. Reformos vykdomos lėtai, o tai trukdo pereiti prie inovacijomis paremtos sistemos. Nors veikia daug universitetų ir mokslinių tyrimų institutų, tik kelių iš jų veikla duoda aukštos kokybės mokslinių rezultatų. Kaip vieną iš pagrindinių trūkumų vis dar galima įvardyti menką komercinį mokslinių tyrimų rezultatų panaudojimą. Mokslinių tyrimų finansavimo sistemoje nepakankamai naudojamos kvietimais teikti pasiūlymus, neatliekami tarptautiniai vertinimai, o mokslo tiriamųjų institucijų finansavimas nėra grindžiamas veiklos rezultatais. Viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimas mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros srityje yra menkas. Vykdam pavyzdinio Sofijos technologijų parko veiklą vis dar patiriama nemažai problemų, be kita ko, susijusių su neveiksmingu valdymu, vadovybės nestabilumu, mokslinės infrastruktūros nepakankamu išnaudojimu, ilgalaikio finansinio išipareigojimo nebuvimu iš vyriausybės pusės. Struktūriniai pokyčiai kartu su veiksmingu valdymu ir stabiliais viešųjų mokslinių tyrimų ir inovacijų ištekliais gali padėti didinti poveikį našumui ir augimui, taip pat gali remti ekonomikos persiorientavimą į aukštesnės pridėtinės vertės veiklos sritis pagal pažangiosios specializacijos strategiją;
- (17) reikėtų toliau gerinti verslo aplinką. Nors patvirtinta nemažai reformų, jų praktinis įgyvendinimas atsilieka. Verslo pasauliui susirūpinimą tebėra korupcija, instituciniai trūkumai ir nepakankama darbo jėgos pasiūla. Viešojo administravimo reforma ir e. valdžios projektas įgyvendinami lėtai. Pagerinti viešojo sektoriaus valdymą padėtų didesnis skaidrumas, aiškesnės taisyklės ir ilgalaikė perspektyva. Be to, galima toliau plėtoti socialinio dialogo vaidmenį, valdžios institucijoms prireikus tą procesą palengvinant. Infrastruktūros trūkumai lemia, kad transporto sektoriaus veiksmingumas ir veiklos rezultatai yra kuklūs. Keleivinio geležinkelių transporto rinka kenčia dėl veiksmingos konkurencijos trūkumo. Nesiimta tikslingų ir veiksmingų priemonių oro užterštumui mažinti;
- (18) 2017 m. Bulgarija toliau dėjo pastangas reformuoti teismines institucijas ir šalinti trūkumus kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu srityje. Naujų rinkimų į Aukščiausiąją teismų tarybą rezultatai patvirtino teigiamą 2015 ir 2016 m. įgyvendintų konstitucinės ir teisėkūros reformų poveikį. Siekiant pagerinti baudžiamojo persekiojimo sistemą aukšto lygio korupcijos bylose, patvirtintos baudžiamojo kodekso reformos, o kitos reformos dar svarstomos. 2018 m. pradžioje priimtas įstatymas, kuriuo įsteigiama nauja jungtinė kovos su korupcija institucija, kad būtų gerinama aukšto lygio korupcijos prevencija ir atgrasymas nuo jos. Pagal bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmą Komisija toliau stebi teismų reformą ir kovą su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu Bulgarijoje. Todėl šios sritys neįtraukiamos į Bulgarijai skirtas rekomendacijas, tačiau jos yra svarbios siekiant šalyje sukurti palankią verslo aplinką;

- (19) 2018 m. Europos semestro kontekste Komisija atliko išsamią Bulgarijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. konvergencijos programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Bulgarija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Bulgarijos politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (20) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. konvergencijos programą ir laikosi nuomonės ⁽¹⁾, kad Bulgarija turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto,
- (21) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir 2018 m. konvergencijos programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytose 2 ir 3 rekomendacijose,

REKOMENDUOJA Bulgarijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. gerinti mokesčių surinkimą ir viešųjų išlaidų veiksmingumą, be kita ko, aktyviau užtikrinant priemonių, kuriomis mažinamas neoficialios ekonomikos mastas, įgyvendinimą. Vadovaujantis tarptautine geriausia praktika tobulinti valstybės valdomų įmonių bendrojo valdymo sistemą.
2. Kad būtų pagerinta finansų sektoriaus priežiūra ir stabilumas, atsižvelgiant į sektoriaus patikrinimų rezultatus imtis tolesnių priemonių ir įgyvendinti priežiūros veiksmų planus. Užtikrinti tinkamą turto, be kita ko, banko užstato, vertinimą tobulinant vertinimo ir audito procesus. Užbaigti nemokumo sistemos reformą ir remti antrinės neveiksnių paskolų rinkos veikimą.
3. Didinti palankių sąlygų neturinčių grupių galimybes įsidarbinti keliant jų kvalifikaciją ir tobulinant aktyvumo skatinimo priemones. Gerinti kokybiško įtraukaus bendrojo švietimo paslaugų teikimą, ypač romams ir kitoms palankių sąlygų neturinčioms grupėms. Remiantis nacionaline sveikatos strategija ir jos veiksmų planu gerinti galimybes naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, be kita ko, mažinti mokėjimo savo lėšomis mastą ir sveikatos priežiūros specialistų trūkumą. Įdiegti reguliarios ir skaidrios minimalių pajamų peržiūros sistemą ir didinti tų pajamų aprėptį ir adekvatumą.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Čekijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Čekijos konvergencijos programos**

(2018/C 320/03)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 ⁽²⁾ taip pat priėmė ir išpėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Čekija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą.
- (2) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Čekijos ataskaita. Joje įvertinta Čekijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽³⁾, veiksmai, kurių Čekija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Čekijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;
- (3) 2018 m. balandžio 30 d. Čekija pateikė 2018 m. nacionalinę reformų programą ir 2018 m. konvergencijos programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).⁽³⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.

- (4) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (5) šiuo metu Čekijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. 2018 m. konvergencijos programoje 2018–2021 m. Vyriausybė planuoja nominalų biudžeto perteklių. Numatyta, kad vidutinės trukmės biudžeto tikslo, t. y. 1,0 % BVP struktūrinio deficito, ir toliau bus laikomasi su atsarga visą programos laikotarpį. 2018 m. konvergencijos programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP laipsniškai mažės ir 2021 m. sieks 29,9 %. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Rizika siekiant biudžeto tikslų atrodo iš esmės subalansuota; numatomas viešųjų investicijų atsigavimas ir tolesnis viešojo sektoriaus darbo užmokesčio augimas. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, numatoma, kad struktūrinis balansas 2018 m. sumažės iki maždaug 0,9 % BVP, o 2019 m. iki 0,2 % BVP, taigi toliau viršys vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Apskritai Taryba mano, kad pagal prognozę 2018 ir 2019 m. Čekija turėtų atitikti Stabilumo ir augimo pakto nuostatas;
- (6) ir toliau matyti, kad ilguoju laikotarpiu Čekijos fiskaliniam tvarumui kyla vidutinė rizika. Sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros srityje kyla problemų dėl išlaidų, susijusių su visuomenės senėjimu, tačiau ypatingą dėmesį reikėtų skirti pensijų sistemos pakeitimams. Iš išlaidų, susijusių su visuomenės senėjimu, atnaujintų projekcijų matyti, kad šios išlaidos didės labiau, nei buvo nurodyta 2015 m. visuomenės senėjimo ataskaitoje. Numatoma, kad 2070 m. išlaidos pensijoms padidės nuo 8,2 % BVP 2016 m. iki 10,9 % BVP. Šis numatomas didesnis išlaidų pensijoms padidėjimas daugiausia susijęs su pensinio amžiaus riba, kuri yra 65 metai. Iš tikrųjų tikėtina gyvenimo trukmė ir teisės aktais nustatytas pensinis amžius nėra automatiškai derinami; vietoj to Vyriausybė tą ribą nuo 2019 m. turi peržiūrėti kas penkerius metus. Kadangi šis klausimas paliktas Vyriausybės nuožiūrai, dabartinėse išlaidų pensijoms projekcijose į tas pensinio amžiaus peržiūras neatsižvelgiama. Be to, šiuo metu vykdomas dosnesnis pensijų indeksavimas atsižvelgiant į 50 %, o ne, kaip anksčiau, 33 % realiojo darbo užmokesčio augimą. Tokių pokyčių poveikis išlaidoms 2070 m. sieks 2 procentinius punktus BVP. Be to, tvarumo rodikliai gali pablogėti dėl tolesnių šiuo metu aptariamų pakeitimų, kaip antai bazinės pensijos dydžio padidinimo ir didesnių pensijų vyresniems pensininkams. Numatoma, kad viešosios išlaidos sveikatos priežiūrai ilguoju laikotarpiu padidės 1,1 procentinio punkto BVP ir viršys numatomą vidutinį padidėjimą Sąjungoje, kuris siektų 0,9 procentinio punkto. Šiomis aplinkybėmis pastebima požymių, kad ambulatorinės ir stacionarinės priežiūros srityje neefektyviai naudojami ištekliai;
- (7) naujasis fiskalinės atsakomybės įstatymas, kuris galioja nuo 2017 m. pradžios, pastebimai sustiprino Čekijos fiskalinę sistemą, juo taip pat įsteigta nepriklausoma fiskalinė taryba. Dėl nepriklausomo audito įstatymo projekto tarnybos šiuo metu tarpusavyje teikia pastabas, šiuo teisės aktu siekiama į nacionalinę teisę perkelti likusias Tarybos direktyvos 2011/85/ES ⁽²⁾ nuostatas;
- (8) Čekijos nacionalinis bankas gali nustatyti rekomenduojamus makroprudencinius hipotekinio skolinimo apribojimus, tačiau jo įgaliojimai skirti sankcijas yra riboti, kadangi nėra oficialių įgaliojimų užtikrinti jų vykdymą. Čekijos bankai laikosi tam tikrų bendro lygio apribojimų, tačiau jie ne visiškai laikėsi Čekijos nacionalinio banko 2016 m. parengtų gairių. Teisės aktais nustatius privalomus apribojimus, Čekijos bankai tikriausiai geriau laikytųsi reikalavimų, o tai užtikrintų finansinį stabilumą ir mažesnę riziką skolininkams. 2018 m. Parlamente numatoma svarstyti pasiūlymą dėl teisės akto, kuriuo būtų iš dalies keičiamas Čekijos nacionalinio banko įstatymas;
- (9) Čekija toliau susiduria su problemomis, siekdama pagerinti viešųjų pirkimų skaidrumą ir veiksmingumą, taip pat užkirsti kelią korupcijai. Siekiant patobulinti viešųjų pirkimų sistemą imtasi tam tikrų veiksmų, tačiau susirūpinimą tebekelia konkurencijos lygis, nes beveik pusė visų viešųjų konkursų užbaigiami vieno pasiūlymo procedūra. Kartu skaidrumą ir veiksmingumą galėtų padidinti prievolės naudotis elektroninėmis procedūromis nustatymas. Čekijos valdžios institucijos investavo į valstybės valdomą e. viešųjų pirkimų platformą „Nacionalinė elektroninė priemonė“, kuri turėtų tapti dar patogesnė naudotojams ir patikimesnė, kad jie galėtų naudotis ne tik Čekijos rinką aptarnaujančiomis privačiomis platformomis. Dar reikia daug nuveikti, kad būtų pašalintos administracinės kliūtys ir išnaudotas bendrų ir strateginių viešųjų pirkimų potencialas, kad viešosios lėšos būtų

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁽²⁾ 2011 m. lapkričio 8 d. Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms (OL L 306, 2011 11 23, p. 41).

naudojamos kuo efektyviau. Centrinio lygmens ir vietos valdžios institucijos ėmėsi tikslinių iniciatyvų mokyti viešųjų pirkimų procedūrose dalyvaujančius darbuotojus. Tačiau kai kuriose srityse vis dar patiriama didelių sunkumų, susijusių su bendro viešojo pirkimo priemonių parengimu ir specializuotų ekspertinių žinių įgijimu. Be to, įmonėms ir visuomenei susirūpinimą tebekelia korupcija ir kyšininkavimas. Nors buvo patvirtintos kelios svarbios kovos su korupcija strategijos reformos, kai kurie klausimai vis dar nėra sprendžiami;

- (10) e. valdžios paslaugų teikimo rezultatai ir toliau nesiekia Sąjungos vidurkio, tačiau priimta svarbių teisėkūros priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti geresnes galimybes gauti tas paslaugas ir jomis pasinaudoti. 2018 m. numatoma pradėti tam tikras plataus masto iniciatyvas, tačiau jų sėkmės rezultatai priklausys nuo valdžios institucijų sugebėjimo didinti informuotumą ir pasiūlyti naudotojams patogių sprendimų;
- (11) investicijas stabdo tam tikra administracinė ir reguliavimo našta. Ši našta visų pirma susijusi su statybos leidimais ir mokesčių sudėtingumu. Tačiau žinoma, kad valdžios institucijos priėmė Statybos įstatymo pakeitimą, kuriuo supaprastinama statybos leidimų išdavimo tvarka – poveikio aplinkai įvertinimas įtraukiamas į sprendimą dėl skirstymo į zonas arba į bendrą skirstymo į zonas ir statybos leidimą. Tačiau tebėra neišku, ar tai taip pat galėtų padėti racionalizuoti ir stambių infrastruktūros projektų atveju taikomas procedūras, kadangi ši bendra leidimų išdavimo sistema neapima įvairių kitų leidimų. Parlamente svarstomas galiojančio įstatymo, kuriuo reglamentuojama transporto infrastruktūros statyba, pakeitimas. Siekiant pagerinti mokesčių surinkimą atlikta mokesčių sistemos pakeitimų, tačiau mokesčių reglamentavimo ir tarifų klausimai atsidūrė tarp opiausių problemų, su kuriomis susiduria verslas. Siekdama didinti skaidrumą ir supaprastinti mokesčių sistemą naujoji Vyriausybė nurodė, kokių pakeitimų galima tikėtis, be kita ko, šiuo metu rengiamasi modernizuoti pajamų mokesčio teisės aktus. Reikalavimų laikymosi išlaidos šiek tiek padidėjo ir toliau viršija Sąjungos vidurkį. Nors dėl pridėtinės vertės mokesčio kontrolės deklaracijos gaunama papildomų mokestinių pajamų, dėl jo pailgėjo laikas, kurio reikia mokesčių reikalavimams įvykdyti. Nepaisant to, kad mokesčių kodekso reikalavimams įvykdyti būtinių valandų skaičius, palyginti su ankstesne padėtimi, gerokai sumažėjo, šis rodiklis Čekijoje vis dar gana aukštas. Be to, dėl naujų sumažintų pridėtinės vertės mokesčio tarifų pridėtinės vertės mokesčio sistema gali tapti dar sudėtingesnė, ypač mažosioms ir vidutinėms įmonėms;
- (12) nors Čekijos ekonomika pereina prie žinioms imlesnės veiklos rūšių, plėtoti gerai veikiančią mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemą vis dar kliudo keletas trukdžių. Verslo investicijų į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą augimą visų pirma skatina tiesioginės užsienio investicijos. Vietos įmonių išlaidos moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai per pastaruosius dvejus metus sumažėjo. Nepaisant didelių viešųjų investicijų į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą, Čekijos viešosios mokslo bazės kokybė dar nepakankama. Priimtoms politikos priemonės, kuriomis siekiama kurti akademinio ir verslo pasaulio ryšius ir gerinti viešosios mokslo bazės veikimą, tačiau iki šiol tai davė nedaug rezultatų, o reformas dar reikia įgyvendinti iki galo. Be to, mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemos valdymas tebėra susiskaidęs;
- (13) siekiant šalinti Čekijos darbo rinkoje didėjančius trukdžius, būtinas kokybiškas įtraukus švietimas ir mokymas. Mokymosi rezultatams vis dar daug įtakos turi mokinių socioekonominė padėtis. Vis dar būtina iki galo įgyvendinti įtraukaus švietimo priemones, ypač kalbant apie romų vaikus. Iš kvalifikuotų mokytojų trūkumo ir demografinių projekcijų galima spręsti, kad gali būti vis sunkiau įdarbinti mokytojų ir juos išlaikyti. Parlamentas nepatvirtino numatytos naujosios mokytojų karjeros sistemos, kuria turėjo būti susiejamas tęstinis profesinis tobulėjimas, karjera ir darbo užmokestis. Mokytojų darbo užmokestis, palyginti su kitų aukštąjį mokslą baigusių darbuotojų darbo užmokesčiu, tebėra mažas, tačiau per kelerius ateinančius metus jį numatyta dar didinti. Dėl minėtų priežasčių mokytojo profesija talentingam jaunimui vis dar lieka nepatraukli. Galiausiai, reformos, kuria siekiama, kad švietimas taptų įtraukesnis (ši reforma pradėta įgyvendinti 2016 m. su Europos socialinio fondo parama), sėkmė priklausys nuo to, ar bus pakankamai skiriama tvaraus nacionalinio finansavimo, ar bus vykdomas tolesnis mokytojų ir mokytojų padėjėjų mokymas ir didinamas visuomenės informuotumas apie įtraukaus švietimo naudą;
- (14) Čekijos darbo rinkos rezultatai yra geri. Per pastaruosius šešerius metus užimtumas nuolat augo, o nedarbas smarkiai sumažėjo. Tačiau vis dar nepakankamai išnaudojamas moterų, žemos kvalifikacijos darbuotojų ir neįgaliųjų potencialas. Atsižvelgiant į tai, kad darbo jėgos trūksta, akivaizdu, kad pirmiau minėtų grupių dalyvavimą darbo rinkoje įmanoma didinti. Užimtumo, taip pat vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumai tebėra dideli, nors pastaruoju metu imtasi priemonių, dėl kurių vaiko priežiūros atostogos tapo lankstesnės ir padaugėjo vaikų priežiūros įstaigų. Moterų užimtumo lygis tebėra daug žemesnis už vyrų. Motinystė vis dar daro didelį poveikį dalyvavimui darbo rinkoje, nes įperkamus vaiko priežiūros paslaugų pasiūla nėra didelė, suteikiama teisė į ilgas vaiko priežiūros atostogas, ribotai naudojamos lankščiu darbo grafiku ir trūksta ilgalaikės priežiūros įstaigų. 2016 m. oficialios vaikų priežiūros paslaugos buvo teikiamos tik 4,7 % vaikų iki trejų metų. Nors žemos kvalifikacijos darbuotojai sudaro nedidelę gyventojų dalį, jų užimtumo lygis yra gerokai žemesnis už vidutinės ir aukštos kvalifikacijos darbuotojų užimtumo lygį. Be to, Sąjungos vidurkio nesiekia ir neįgaliųjų užimtumo lygis, nors bendras nedarbo lygis yra rekordiškai žemas, o darbo rinkoje trūksta darbo jėgos. Tai galėtų būti motyvas pasinaudoti neišnaudotu neįgaliųjų potencialu. Valstybinės užimtumo tarnybos dėl riboto pajėgumo šiuo metu

nepajėgia teikti individualios tęstinės paramos darbo ieškantiems asmenims. Pirmiau minėtų grupių dalyvavimą padėtų padidinti geresni valstybinių užimtumo tarnybų informavimo ir aktyvumo skatinimo gebėjimai, taip pat efektyvi ir labai tikslingai vykdoma aktyvi darbo rinkos politika bei individualiai pritaikytos paslaugos. Galimybes patekti į darbo rinką galėtų pagerinti kvalifikacijos kėlimo (be kita ko, skaitmeninių įgūdžių tobulinimo) iniciatyvos;

- (15) 2018 m. Europos semestro kontekste Komisija atliko išsamią Čekijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. konvergencijos programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Čekija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominei Čekijos politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (16) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. konvergencijos programą ir laikosi nuomonės ⁽¹⁾, kad Čekija turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto,

REKOMENDUOJA Čekijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. Gerinti ilgalaikį fiskalinį, visų pirma pensijų sistemos, tvarumą. Šalinti viešųjų pirkimų praktikos trūkumus, visų pirma sudaryti geresnes labiau kokybe pagrįstos konkurencijos sąlygas ir įgyvendinti kovos su korupcija priemones.
2. Mažinti investavimui tenkančią administravimo našą, be kita ko, paspartinti leidimų vykdyti infrastruktūros darbus išdavimo procedūras. Šalinti mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų trukdžius, visų pirma didinti vietos bendrovių inovacinius pajėgumus. Didinti švietimo sistemos gebėjimą teikti kokybiško įtraukaus švietimo paslaugas, be kita ko, populiarinti mokytojo profesiją. Skatinti moterų, žemos kvalifikacijos darbuotojų ir neįgaliųjų užimtumą, be kita ko, didinti aktyvios darbo rinkos politikos veiksmingumą.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu
Pirmininkas
H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Danijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Danijos konvergencijos programos**

(2018/C 320/04)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 ⁽²⁾ taip pat priėmė ir išpėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Danija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą;
- (2) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Danijos ataskaita. Joje įvertinta Danijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽³⁾, veiksmai, kurių Danija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Danijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;
- (3) 2018 m. balandžio 24 d. Danija pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir savo 2018 m. konvergencijos programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (4) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽⁴⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikavimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).⁽³⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.⁽⁴⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotųsi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;

- (5) šiuo metu Danijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. Savo 2018 m. konvergencijos programoje Vyriausybė numato 2018 m. pasiekti 0,7 % BVP nominalų deficitą ir visu programos laikotarpiu iki 2025 m. toliau laikytis vidutinės trukmės biudžeto tikslo – 0,5 % BVP struktūrinio deficito. 2018 m. konvergencijos programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP sumažės iki 35,6 % 2018 m. ir toliau mažės iki 34,2 % 2020 m., o iki 2025 m. vėl padidės iki beveik 40 %. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas programos laikotarpiu. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, numatoma, kad 2018 m. struktūrinis balansas bus perteklinis ir sieks 0,3 % BVP, o 2019 m. – 0,9 % BVP – šie rodikliai šiek tiek viršija 2018 m. konvergencijos programos tikslą, taip pat viršija vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Apskritai Taryba mano, kad pagal prognozes Danija 2018 ir 2019 m. turėtų atitikti Stabilumo ir augimo pakto nuostatas;
- (6) Danijos tvaraus augimo sąlyga – užtikrinti darbo jėgos pasiūlą demografinių pokyčių laikotarpiu ir pašalinti didėjančią darbo jėgos trūkumą tam tikruose sektoriuose. Tikėtina, kad dėl reformų, kuriomis siekiama padidinti profesiniame rengime ir mokyme dalyvaujančių ir jį baigiančių asmenų skaičių, ir dėl priemonių, kuriomis siekiama gerinti skaitmeninių įgūdžių ugdymą, kvalifikuotų darbuotojų pasiūla padidės. Be to, šiuo atžvilgiu būtų naudinga imtis priemonių, kuriomis į darbo rinką būtų veiksmingiau integruojamos marginalizuotos ir palankių sąlygų neturinčios grupės, t. y. menkai išsilavinęs jaunimas, sumažėjusio darbingumo asmenys bei neįgalieji ir migrantų kilmės asmenys. Neseniai priimtos integravimo į darbo rinką priemonės pradėtos įgyvendinti lėtai, tačiau naujai atvykusių pabėgėlių padėtis gerėja. Migrantų kilmės vaikų integracija į švietimo sistemą tebėra problema, todėl jų vidutiniai mokymosi rezultatai, palyginti su kitų vaikų, yra prastesni;
- (7) didelis našumo augimas yra būtinas norint remti ekonomikos augimą, išlaikyti gana aukštą Danijos gerovės lygį ir užtikrinti šalies konkurencingumą. Nors Danijos našumo lygis, palyginti su kitų valstybių narių, yra aukštas, našumo augimas jau ilgą laiką mažėja, be to, yra daugybė galimų našumo augimo kliūčių (jas taip pat nustatė Danijos našumo taryba ir Konkurencijos institucija). Lėtas našumo augimas visų pirma būdingas į vidaus rinką orientuotų paslaugų sektoriuose, kuriuose Vyriausybė 2017 m. ėmėsi tik ribotų konkurencijos didinimo priemonių ir kuriuose tam tikri segmentai, pavyzdžiui, hipotekos bankai, nepatiria konkurencijos iš užsienio. Silpna konkurencija keliuose į vidaus rinką orientuotų paslaugų sektoriuose (pvz., mažmeninės prekybos, finansų, komunalinių paslaugų teikimo, transporto ir didmeninės prekybos vaistais) vis dar stabdo našumą, investicijas ir darbo vietų kūrimą;
- (8) kelerius metus smarkiai augant būsto kainoms, kyla pervertinimo rizika, visų pirma pagrindinių miestų zonose. Europos sisteminės rizikos valdyba išpėjo aštuonias Sąjungos šalis, įskaitant Daniją, apie vidutinės trukmės laikotarpio pažeidžiamumą gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto sektoriuje, atsiradusį dėl didėjančių būsto kainų ir didelio namų ūkių išiskolinimo. 2017 m. namų ūkiai toliau mažino savo išiskolinimą, tačiau jis išlieka vienas didžiausių Sąjungoje (BVP procentinė dalis) ir, Komisijos skaičiavimais, viršija ekonomikos pagrindais ir prudencinėmis ribomis pateisinamą išiskolinimo lygį. Be to, nuo 2013 m. labai didėja hipotekos paskolų, kurių paskolos ir pajamų santykis yra labai aukštas, dalis, visų pirma Kopenhagoje ir jos apylinkėse. Danijos valdžios institucijos patvirtino keletą naujų makroprudencinių priemonių, kuriomis siekiama dar labiau apriboti rizikingas paskolas (jos įsigalioja 2018 m. ir 2020 m.), ir nekilnojamojo turto mokesčių reformą (ji bus pradėta įgyvendinti 2021 m.), kuria siekiama mažinti būsto kainų skirtumus tarp regionų. Tačiau dėl labai didelio paskolos ir pajamų santykio, didelio išiskolinimo kartu su dideliu jautrumu palūkanų normos pasikeitimui ir galimai pervertintų būsto kainų didėjančių kainų korekcijos, kuri gali pakenkti realiajai ekonomikai ir bankų sektoriui, rizika;
- (9) 2018 m. Europos semestro kontekste Komisija atliko išsamią Danijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. konvergencijos programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Danija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Danijos politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;

- (10) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. konvergencijos programą ir laikosi nuomonės ⁽¹⁾, kad Danija turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto;

REKOMENDUOJA Danijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. padidinti konkurenciją į vidaus rinką orientuotų paslaugų sektoriuose, pavyzdžiui, komunalinių paslaugų teikimo ir finansų sektoriuose.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Vokietijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Vokietijos stabilumo programos**

(2018/C 320/05)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo ⁽²⁾, ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė išpėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Vokietija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią datą Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2018 m. kovo 22 d. 2018 m. gegužės 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ⁽³⁾ (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);
- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Vokietija turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose 1 ir 2 rekomendacijose;
- (3) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Vokietijos ataskaita. Joje įvertinta Vokietijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽⁴⁾, veiksmai, kurių

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ OL L 306, 2011 11 23, p. 25.⁽³⁾ OL C 179, 2018 5 25, p. 1.⁽⁴⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.

Vokietija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Vokietijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“; Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2018 m. kovo 7 d. Remdamasi savo analize, Komisija padarė išvadą, kad Vokietijoje yra susidarę makroekonominiai disbalansai. Visų pirma didelis nuolatinis einamosios sąskaitos perteklius turi tarpvalstybinių pasekmių ir rodo, kad tiek viešajame, tiek privačiajame sektoriuose investicijų lygis, palyginti su santaupomis, yra pernelyg mažas. Perteklius, susijęs daugiausia su Sąjungai nepriklausančiomis šalimis, nuo 2016 m. šiek tiek sumažėjo ir numatoma, kad ateityje jis palaipsniui mažės dėl atsigunančios vidaus paklausos, tačiau prognozuojamu laikotarpiu išliks kaip niekad didelis. Nors pastaruoju metu augimą ėmė lemti didesnė vidaus paklausa, vartojimas ir investicijos, palyginti su BVP, yra vangūs, nepaisant palankių ciklinių ir finansinių sąlygų ir investicijų į infrastruktūrą poreikio, kuriam patenkinti gali būti išnaudota fiskalinio manevravimo galimybė. Siekiant padidinti viešąsias investicijas buvo imtasi priemonių, tačiau kol kas šios pastangos rezultatų nedavė – tvarios viešųjų investicijų, palyginti su BVP, didėjimo tendencijos nematyti. Pažanga įgyvendinant kitų sričių rekomendacijas taip pat nedidelė;

- (4) Vokietija pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą 2018 m. balandžio 30 d., o savo 2018 m. stabilumo programą – 2018 m. balandžio 19 d. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (6) šiuo metu Vokietijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir skolos taisyklė. 2018 m. stabilumo programoje Vyriausybė numato 2018–2021 m. pasiekti 1–1½ % BVP biudžeto perteklių. Numatyta, kad vidutinės trukmės biudžeto tikslo, t. y. 0,5 % BVP struktūrinio deficito, bus ir toliau laikomasi su atsarga visą programos laikotarpį. Stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP laipsniškai mažės ir 2021 m. sudarys 53 %. Nors į stabilumo programą įtraukta ir joje apibūdinta keletas 2018 m. kovo mėn. koalicijos susitarime numatytų priemonių, kurios 2018–2021 m. laikotarpiu sudaro maždaug 1½ % BVP, jos į stabilumo programos projekcijas dar neįtrauktos, nes dar nėra priimtos. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos šios biudžeto projekcijos ir kurio dar nepatvirtino nepriklausoma įstaiga, yra tikėtinas ⁽²⁾. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, numatoma, kad struktūrinis balansas 2018 m. pasieks maždaug 1,2 % BVP perteklių, o 2019 m. – 1,0 % BVP, taigi viršys vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Prognozuojama, kad valdžios sektoriaus bendroji skola toliau užtikrintai mažės. Apskritai Taryba mano, kad pagal prognozę 2018 ir 2019 m. Vokietija turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Be to, dar yra galimybių laikantis vidutinės trukmės biudžeto tikslo pasinaudoti fiskaline ir struktūrine politika siekiant tvariai padidinti viešąsias ir privačiąsias investicijas, visų pirma į švietimą, mokslinius tyrimus ir inovacijas;
- (7) realiosios viešosios investicijos 2015–2017 m. stabiliai didėjo. Ši tendencija rodo, kad Vyriausybė siekia didinti investicijas. Viešosios investicijos didėja, tačiau kaip BVP dalis tas padidėjimas vis dar yra kuklus, o savivaldybės, kaip ir anksčiau, vis atideda investicijas (maždaug 4 % BVP). Viešasis kapitalas kaip BVP dalis vis dar mažėja dėl neigiamų grynujų savivaldybių lygmens investicijų (maždaug 6 mlrd. EUR per metus 2010–2016 m.). Siekiant pašalinti savivaldybių lygmens investicijų trūkumą, per ateinančią dešimtmetį reikėtų 0,3 % BVP papildomų metinių viešųjų investicijų. Investicijos kaip valdžios sektoriaus kapitalo dalis ir viešosios investicijos kaip viešųjų išlaidų dalis yra mažesnės už euro zonos vidurkį. 2017 m. pradėjo veikti paslaugų agentūra, įsteigta siekiant remti viešąsias savivaldybių lygmens investicijas, tačiau reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų išspręsta investicijų trūkumo problema. Šie pokyčiai, taip pat teigiama biudžeto būklė rodo, kad esama galimybių didinti investicijas visais valdžios lygmenimis, visų pirma regionų ir savivaldybių lygmeniu;

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁽²⁾ Pagal Ekonomikos ir energetikos ministerijos, Finansų ministerijai pritarus, priimtą Reglamentą dėl federalinės vyriausybės ekonominių projekcijų (*Vorausschätzungsverordnung*), kuris galioja nuo 2018 m. liepos mėn., Bendrų ekonominių prognozių projekto grupė (*Gemeinschaftsdiagnose*) buvo pripažinta nepriklausoma įstaiga, atsakinga už ekonominių projekcijų, kuriomis grindžiami biudžeto planų projektai ir stabilumo programos pagal Ekonominių projekcijų įstatymą (*Vorausschätzungsgesetz*), vertinimą.

- (8) viešosios išlaidos švietimui 2016 m. toliau sudarė 4,2 % BVP, t. y. mažiau už 4,7 % Sąjungos vidurkį. Išlaidos švietimui ir moksliniams tyrimams 2016 m. toliau sudarė 9,0 % ir nesiekė 10 % nacionalinio tikslo. Tai atitinka apskaičiuotą maždaug 33 mlrd. EUR investicijų deficitą. Nors realiosios išlaidos švietimui padidėjo, išlieka didelis investicijų trūkumas. Be to, didėjantis moksleivių skaičius, mokytojų trūkumas ir tolesnis ankstyvojo ugdymo ir priežiūros paslaugų plėtojimas kelia problemų, kurioms spręsti reikės atitinkamo viešojo finansavimo. Siekiant užtikrinti Vokietijos potencialų augimą, būtina padidinti išlaidas švietimui ir moksliniams tyrimams bei inovacijoms;
- (9) pažanga Vokietijos ekonomikos skaitmeninimo srityje vyksta lėtai ir šalis susiduria su didelėmis problemomis. Akivaizdi miesto ir kaimo skaitmeninė atskirtis, susijusi su sparčiojo interneto (naujos kartos iki 30 Mbit prieigos) aprėptimi (kuri siekia tik 54 % kaimo vietovėse). Vokietija atsilieka itin didelio pralaidumo plačiajuosčio ryšio (> 100 Mbit) diegimo srityje. Tik nedidelėje Vokietijos teritorijos dalyje (7,3 %) yra įdiegti spartieji šviesolaidžio tinklai, palyginti su 26,8 % Sąjungos vidurkiu. Vietoj to, rinkoje dominuojantys senbuviai ir toliau yra linkę rinktis esamų varinių kabelių tinklų tobulinimu (*vectoring*) grindžiamą technologinį sprendimą. Daugelis paslaugų priklauso nuo labai didelės spartos ryšio ir 2017 m. 25,3 % Vokietijos įmonių manė, kad jų interneto ryšys yra pernelyg lėtas faktiniams jų verslo poreikiams patenkinti. Tokio ryšio trūkumas stabdo investicijas, visų pirma mažųjų ir vidutinių įmonių, kurių daugelis yra išsikūrusios kaimo vietovėse ir priemiesčiuose. Skaitmeninių viešųjų paslaugų ir e. sveikatos srities rezultatai taip pat gerokai prastesni už Sąjungos vidurkį;
- (10) įmonių investicijos į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą didėja ir Vokietija priartėjo prie strategijoje „Europa 2020“ jai nustatyto mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros intensyvumo tikslo. Tačiau investicijos vis daugiau sutelkiamos didelėse įmonėse ir vidutinio lygio ir (arba) aukštųjų technologijų gamybos sektoriuje, o investicijų dalis mažosiose ir vidutinėse įmonėse mažėja. Buvo imtasi įvairių verslumą skatinančių priemonių, visų pirma pritraukiant privačias investicijas ir rizikos kapitalą. Vis dėlto Vokietijos rizikos kapitalo rinka tebėra mažiau išvystyta nei kitų tarptautinių inovacijų srities lyderių;
- (11) nepaisant tam tikro pagerėjimo pastaraisiais metais, Vokietijos mokesčių sistema tebėra neveiksminga, visų pirma dėl jos sudėtingumo ir dėl to, kad ji iškraipo sprendimų, pavyzdžiui, dėl investavimo, finansavimo ir dalyvavimo darbo rinkoje, priėmimą. Siekdama surinkti daugiau pajamų, Vokietija gana daug dėmesio skiria tiesioginiams mokesčiams ir esama galimybių sumažinti iškraipomąjį poveikį turinčius tiesioginius mokesčius pereinant prie mažesnį iškraipomąjį poveikį turinčių turto, paveldėjimo ir vartojimo mokesčių. 2015 m. darbo pajamų mokesčių ir socialinių įmokų lygis buvo šeštas pagal dydį Sąjungoje. Kapitalo sąnaudos ir efektyvusis vidutinis įmonių pelno mokesčio tarifas (kuris įvairiuose regionuose skiriasi) yra vieni didžiausių Sąjungoje (28,2 % šalies lygmeniu, palyginti su 20,9 % Sąjungos vidurkiu). Dėl įmonių pelno mokesčio, vietos prekybos mokesčio ir solidarumo mokesčio sąveikos įmonių pelno mokesčio sistema yra sudėtinga, reikalauja didelių mokesčių administravimo sąnaudų ir iškraipo investicijų lygį ir vietą. Be to, įmonių pelno mokestis iškraipo finansavimo sprendimus, didindamas finansavimo prisiimant skolų patrauklumą. Šis iškraipymas yra septintas pagal dydį Sąjungoje. Jei nuosavo kapitalo išlaidos būtų sumažintos, tai galėtų padidinti privačias investicijas ir sustiprinti gana menkai išvystytą rizikos kapitalo rinką. Be to, išlieka gana griežtos nuostatų perkėlimo nuostatos, kuriomis suma apribojama 60 % apmokestinamųjų pajamų per konkrečius metus;
- (12) reguliavimas Vokietijoje vis dar yra labai griežtas, visų pirma labai griežtai reguliuojamos verslo paslaugos, reglamentuojamosios profesijos ir tarpvalstybinio paslaugų teikimo administraciniai formalumai. Pagrindiniai apribojimai taikomi, be kita ko, juridiniam statusui ir akcijų valdymui. Veiklos keitimo lygis pagrindinių verslo paslaugų sektoriuose, tokiuose kaip teisės, apskaitos, architektūros ir inžinerijos, yra mažesnis už Sąjungos vidurkį, o bendrasis veiklos lygis tuose sektoriuose didesnis už vidurkį – tai leidžia daryti prielaidą, kad juose yra mažesnis konkurencinis spaudimas. Kadangi paslaugos yra tarpiniai išteklių, ne taip griežtai reguliuojamos paslaugos didina našumą galutinės grandies paslaugoms imliuose sektoriuose;
- (13) Vokietijos darbo rinkos rezultatai buvo labai geri. 2017 m. ketvirtą ketvirtį nedarbas sumažėjo iki rekordiškai mažo 3,6 % lygio, o užimtumas pasiekė 79,8 %. Jaunimo nedarbo lygis (6,8 % 2017 m.) yra vienas mažiausių Sąjungoje. Vokietijoje didėja kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas, kita vertus, tam tikrų grupių darbo rinkos potencialas išlieka nepakankamai išnaudotas. Ne visą darbo dieną dirbančiųjų, visų pirma moterų ir migrantų kilmės bei priežiūros pareigų turinčių asmenų, dalis yra viena didžiausių Sąjungoje. Pagrindiniai moterų darbo ne visą darbo dieną veiksniai yra paskatos nedirbti daugiau valandų, taip pat vaikų priežiūros paslaugų ir visos dienos mokyklų trūkumas ir kt. Paskatas nedirbti daugiau valandų dar labiau didina specialios mokesčių taisyklės, visų pirma taikomos antrajam šeimoje uždirbančiam asmeniui ir mažai uždirbantiems darbuotojams, ir saistomasis smulkiam darbui nustatytas 450 EUR darbo užmokesčio ribos poveikis. Vokietijoje yra vienas didžiausių darbo jėgos mokesčių pleišto mažas pajamas gaunantiems asmenims, dauguma kurių yra moterys.

Šalyje didelis ne visą darbo dieną dirbančių moterų lygis ir vienas didžiausių Sąjungoje ne visą darbo dieną dirbančių moterų ir vyrų dalies skirtumų (37,5 %, palyginti su 23,1 % Sąjungos vidurkiu). Tai prisideda prie labai didelio vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumo Vokietijoje;

- (14) nominalus darbo užmokesčio augimas 2017 m. išliko nuosaikus – 2,4 %, nepaisant rekordiškai mažo nedarbo lygio ir didelio laisvų darbo vietų lygio. Šį palyginti nedidelį lygį iš dalies sąlygoja lėtas našumo didėjimas paslaugų sektoriuje, reta derybų dėl kolektyvinių sutarčių praktika kai kuriuose sektoriuose ir sumažėjęs struktūrinis nedarbas. Reakcija į infliacijos padidėjimą buvo nedidelė – realusis darbo užmokestis sumažėjo nuo 1,8 % 2016 m. iki 0,7 % 2017 m. Nuo 2018 m. pradžios galiojančios kolektyvinės sutartys gali šiek tiek paskatinti darbo užmokesčio didėjimą; reikėtų stebėti šios srities pokyčius. Mažai uždirbančių asmenų dalis tebėra didelė ir esama galimybių padidinti dirbamų valandų skaičių apatiniuose darbo užmokesčio skalės deciliuose. Padidėjusi imigracija nesustabdė darbo užmokesčio augimo mažesnių darbo užmokestį gaunančių asmenų grupėse. 2015 m. įvedus teisės aktais nustatytą bendrą minimalųjį darbo užmokestį ir jį padidinus 2017 m., padidėjo darbo užmokestis darbo užmokesčio skalės apačioje. Be darbo užmokesčio didinimo, šiuo metu vykstančiame derybų dėl darbo užmokesčio raunde socialiniai partneriai daugiausia dėmesio skiria darbo laiko lankstumui;
- (15) apskritai Vokietijos socialinės apsaugos sistema yra patikima. Vis dėlto iki 2015 m. visų gyventojų skurdo rizikos lygis nuolat didėjo ir tik 2016 m. ši tendencija nežymiai pasisuko priešinga linkme. Pajamų nelygybė 2015 m. taip pat pradėjo mažėti, kaip matyti iš nežymiai sumažėjusio pajamų kvintilio dalies santykio dėl skurdesnių namų ūkių pajamų padidėjimo. 2016 m. šiek tiek pagerėjo su dirbančiųjų skurdu susijusi padėtis, tačiau tą pagerėjimą pajuto tik vyrai;
- (16) Vokietija gali gerinti vyresnio amžiaus darbuotojų dalyvavimą darbo rinkoje – tai padidintų senatvės pajamas, paskatintų potencialios gamybos apimtį didėjimą, padėtų prisitaikyti prie įtemptos darbo rinkos ir sumažintų poreikį taupyti senatvei. Šiuo metu fiskalinio tvarumo rizika yra maža, daugiausia dėl palyginti didelio pirminio pertekliaus. Vis dėlto 2018 m. visuomenės senėjimo ataskaitoje numatoma, kad Vokietijoje iki 2070 m. išlaidų pensijoms padidėjimas bus vienas didžiausių Sąjungoje. 2016 m. skurdo rizika senatvėje (t. y. sulaukus daugiau nei 65 metų) buvo 17,6 % – didesnė už 14,7 % Sąjungos vidurkį. Numatoma, kad ateityje mažėsiantis valstybinių pirmosios pakopos pensijų adekvatumas padidins skurdo riziką senatvėje, visų pirma mažai uždirbusių asmenų, pagal netipiškas darbo sutartis dirbusių asmenų ir asmenų, kurių karjeroje buvo pertraukų. Vyrų ir moterų pensijų skirtumas yra vienas didžiausių Sąjungoje. Be to, nors 60–64 m. darbuotojų užimtumo lygis (58,4 % 2017 m.) buvo vienas didžiausių Sąjungoje, 65–69 m. darbuotojų užimtumas buvo viduriniajame valstybių narių trečdalyje (16,1 %);
- (17) socioekonominė padėtis išlieka svarbus mokymosi rezultatų ir integracijos į darbo rinką veiksnys. Tarptautinio moksleivių vertinimo programos 2015 m. duomenimis, gamtos mokslų srities rezultatų skirtumas tarp žemiausių ir aukščiausių socialinių kvartilių prilygsta trejiems mokymosi metams. Nacionaliniai duomenys taip pat patvirtina didelę priklausomybę nuo socialinės ir ekonominės padėties ir pradinio ugdymo srityje. Ypatingų problemų kyla migrantų kilmės moksleiviams. Palyginti su šalyje gimusiais moksleiviais, kur kas didesnė tikimybė, kad jų pagrindiniai gebėjimai bus prastesni, jie nebaigs mokyklos ar mes universiteto studijas. Be to, ne iki galo išnaudojamas migrantų kilmės asmenų darbo rinkos potencialas. 2017 m. ne Sąjungos piliečių užimtumo lygis (20–64 m.) buvo daugiau nei 27 procentiniais punktais mažesnis nei Vokietijos piliečių (ne Sąjungos piliečių moterų – beveik 32 procentiniais punktais mažesnis). Susirūpinimą dėl darbuotojų darbo rinkos rezultatų ateityje kelia darbuotojų dalyvavimas suaugusiųjų mokymosi programose, visų pirma 7,5 milijono žemos kvalifikacijos suaugusiųjų, kuriems trūksta pagrindinių skaitymo ir rašymo įgūdžių;
- (18) 2018 m. Europos semestro kontekste Komisija atliko išsamią Vokietijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Vokietija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Ji įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Vokietijos politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (19) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. stabilumo programą ir laikosi nuomonės ⁽¹⁾, kad Vokietija turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto;

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

- (20) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir 2018 m. stabilumo programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytose 1 ir 2 rekomendacijose,

REKOMENDUOJA Vokietijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. laikantis vidutinės trukmės biudžeto tikslo pasitelkti fiskalinę ir struktūrinę politiką siekiant tvariai padidinti viešąsias ir privačiąsias investicijas, visų pirma į švietimą, mokslinius tyrimus ir inovacijas visais valdžios lygmenimis, ypač regionų ir savivaldybių lygmeniu. Padidinti pastangas siekiant užtikrinti itin didelio pralaidumo plačiajuosčio ryšio infrastruktūros prieinamumą visoje šalyje. Gerinti mokesčių sistemos veiksmingumą ir didinti jos palankumą investicijoms. Stiprinti verslo paslaugų ir reglamentuojamųjų profesijų konkurenciją.
2. Mažinti paskatas nedirbti daugiau valandų, taip pat mažinti didelį mokesčių pleišta, visų pirma mažai uždirbančių ir antrųjų šeimoje uždirbančių asmenų. Imtis priemonių profesinio gyvenimo ilgėjimui skatinti. Sudaryti sąlygas skatinti spartesnį darbo užmokesčio augimą, kartu atsižvelgiant į socialinių partnerių vaidmenį. Gerinti palankių sąlygų neturinčių grupių švietimo rezultatus ir įgūdžių lygį.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Estijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Estijos stabilumo programos**

(2018/C 320/06)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 ⁽²⁾ taip pat priėmė ir išpėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Estija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią datą Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2018 m. kovo 22 d. 2018 m. gegužės 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ⁽³⁾ (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);
- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Estija turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose rekomendacijose, visų pirma 1 rekomendacijoje;
- (3) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Estijos ataskaita. Joje įvertinta Estijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽⁴⁾, veiksmai, kurių Estija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Estijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“; Remdamasi savo analize, Komisija padarė išvadą, kad Estijoje nėra susidaręs makroekonominis disbalansas.
- (4) 2018 m. balandžio 26 d. Estija pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir savo 2018 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikavimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).⁽³⁾ OL C 179, 2018 5 25, p. 1.⁽⁴⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.

- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (6) šiuo metu Estijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. Vyriausybė planuoja, kad po 2017 m. buvusio 0,3 % BVP valdžios sektoriaus deficito 2018 ir 2019 m. atitinkamai bus pasiektas 0,2 % ir 0,5 % BVP perteklius, o vėliau biudžetas bus subalansuotas. Jos vidutinės trukmės biudžeto tikslas – 0,5 % BVP struktūrinis deficitas. Remiantis 2018 m. stabilumo programa, numatoma, kad perskaičiuotas ⁽²⁾ struktūrinis deficitas 2018 m. sieks 0,8 % BVP, 2019 m. – 0,4 % BVP, o vėliau išliks nedidelis deficitas. Numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP 2018 ir 2019 m. išliks mažesnis nei 9 % BVP ir iki 2022 m. sumažės iki 5,3 % BVP. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos šios biudžeto projekcijos, yra palankus. Esama neigiamos rizikos, kuri visų pirma susijusi su kai kurių tiksliai nenurodytų priemonių pelningumo prielaidomis ir kuri darys poveikį visais programos laikotarpio metais;
- (7) Estijai rekomenduota 2018 m. toliau laikytis vidutinės trukmės biudžeto tikslo. Tai atitinka didžiausią grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalųjį augimą ⁽³⁾, sudarantį 6,1 % ir atitinkantį leidžiamą 0,2 % BVP struktūrinio balanso pablogėjimą. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad 2018 m. nuo to reikalavimo bus kiek nukrypta. 2019 m., atsižvelgiant į prognozuojamą 2,7 % Estijos gamybos apimtys atotrūkį ir prognozuojamą BVP augimą, kuris nesiekia apskaičiuotos potencialaus augimo normos, grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neturėtų viršyti 4,1 %, o tai atitinka 0,6 % BVP struktūrinį koregavimą pagal bendrai sutartą reikalavimų matricą taikant Stabilumo ir augimo paką. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, jeigu politika nesikeis, esama rizikos šiek tiek nukrypti nuo to reikalavimo 2019 m. ir 2018–2019 m. (vertinant kartu). Apskritai Taryba mano, kad Estija turi būti pasirėngusi imtis papildomų priemonių užtikrinti, kad 2018 ir 2019 m. būtų laikomasi reikalavimų;
- (8) Estija ir toliau susiduria su dideliais sunkumais siekdama užtikrinti didesnę minimalios socialinės apsaugos sistemos adekvatumą ir pagerinti paslaugų teikimą. Estijos išlaidos socialinei apsaugai (maždaug 16 % BVP) mažesnės nei Sąjungos vidurkis (apie 28 % BVP). Socialinių pervedimų poveikis skurdo mažinimui didėja, bet tebėra silpnas ir žemesnis už Sąjungos vidurkį. Estijoje tebėra aukštas skurdo rizikos lygis, visų pirma neįgalųjų, namų ūkių, kuriuose nė vienas narys neturi darbo, ir vyresnio amžiaus žmonių, ypač tų, kurie gyvena vieni. Nepaisant naujausių teigiamų pokyčių, pajamų nelygybė, kuri 2016 m. buvo 5,6 %, išlieka didesnė už Sąjungos vidurkį (5,2 % 2016 m.). Buvo imtasi tam tikrų priemonių, kad didesnėms šeimoms būtų skiriamos adekvačios šeimos išmokos, ir jos dar labiau sumažino santykinį vaikų skurdo lygį. Padidintas minimalių pajamų išmokų dydis ir suteikta paskatų grįžti į darbą. 115 EUR išmokos skyrimas asmenims, gaunantiems mažas pensijas ir gyvenantiems vieniems, buvo pirmas žingsnis siekiant mažinti labai didelį šios gyventojų grupės skurdo rizikos lygį. Neįgalųjų ir neturinčių negalios asmenų skurdo ar socialinės atskirties rizikos skirtumas (20,9 % 2016 m.) taip pat buvo didesnis už Sąjungos vidurkį (10,1 %). Ilgalaiškės priežiūros paslaugų finansavimas neatitinka senėjančios visuomenės poreikių. Kol kas neaišku, kaip šiuo metu vykdoma administracinė reforma prisidės prie aukštos kokybės paslaugų užtikrinimo;
- (9) vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumas siekia 25,3 % ir, nors mažėja, išlieka vienas didžiausių Sąjungoje. Naujais vaiko priežiūros atostogų ir išmokų sistemos pakeitimais gerinama profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyra. Šie pakeitimai turėtų moterims suteikti paskatą greičiau grįžti į darbą ir taip prisidėti Estijos vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumo mažinimo. Pakeitimai bus įgyvendinami 2018–2020 m. Svarstomas pasiūlymas dėl antrojo vaiko priežiūros atostogų reformos etapo. Atsižvelgiant į labai neaktyvų dalyvavimą

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁽²⁾ Pagal ciklą pakoreguotas balansas atėmus vienkartinės ir laikinas priemones, Komisijos perskaičiuotas taikant bendrai sutartą metodiką.

⁽³⁾ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos;

profesinėse sąjungose ir toliau yra svarbu šiais ir kitais klausimais bendradarbiauti su socialiniais partneriais ir stiprinti jų kompetenciją. Dar nepriimti lyčių lygybės įstatymo pakeitimai, kuriais siekiama didinti darbo užmokesčio skaidrumą, tačiau net priėmus tuos pakeitimus, jie bus taikomi tik viešojo sektoriaus subjektams. Numatoma, kad priemonė, kuri leistų analizuoti vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumus, būtų parengta ne anksčiau nei 2019 m.;

- (10) lėtas Estijos našumo augimas yra susijęs su tuo, kad jos mokslinių tyrimų, technologijų ir inovacijų sričių veiklos rezultatai vidutiniai. 2016 m. mažiau nei 0,5 % Estijos bendrovių vykdė mokslinių tyrimų veiklą, todėl įmonių mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros intensyvumas siekia tik 0,7 % BVP, t. y. pusę Sąjungos vidurkio, kuris yra 1,3 %. Be to, per kelerius pastaruosius metus labai suprastėjo keletas inovacijų lygio rodiklių, tokių kaip naujus produktus ir procesus ar inovacijas įmonėje diegiančių mažųjų ir vidutinių įmonių dalis. Nors ekonomikoje vykdoma tam tikra didelės pridėtinės vertės ir žinioms imli veikla, įmonių mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros intensyvumo, mokslo bei verslo ryšių ir įmonių inovacijų bei technologinių pajėgumų lygis tebėra žemas. Viešojo sektoriaus išlaidos moksliniams tyrimams, technologijoms ir inovacijoms tradiciškai buvo didesnės už Sąjungos vidurkį. Vis dėlto problemų kyla dėl to, kad nepakankamai gerai nustatomi viešųjų mokslinių tyrimų prioritetai. Estija ėmėsi keleto priemonių siekdama skatinti ekonomikos mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklos rezultatyvumą, tačiau maksimaliai padidinti jų poveikį yra sudėtinga;
- (11) 2018 m. Europos semestro kontekste Komisija atliko išsamią Estijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Estija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Estijos politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (12) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. stabilumo programą, o jos nuomonė ⁽¹⁾ pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Estijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. užtikrinti, kad 2019 m. grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neviršytų 4,1 %, o tai atitiktų 0,6 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Didinti minimalios socialinės apsaugos sistemos adekvatumą, visų pirma vyresnio amžiaus žmonių ir neįgaliųjų atžvilgiu. Imtis priemonių vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumui mažinti, be kita ko, didinant darbo užmokesčio skaidrumą privačiajame sektoriuje.
2. Skatinti mokslinius tyrimus ir inovacijas, visų pirma teikiant veiksmingas paskatas plėsti inovacijų bazę.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Airijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Airijos stabilumo programos**

(2018/C 320/07)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo ⁽²⁾, ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė išpėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Airija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią datą Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2018 m. kovo 22 d. 2018 m. gegužės 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ⁽³⁾ (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);
- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Airija turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose rekomendacijose, visų pirma 1 ir 2 rekomendacijose;
- (3) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Airijos ataskaita. Joje įvertinta Airijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽⁴⁾, veiksmai, kurių Airija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Airijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2018 m. kovo 7 d. Remdamasi savo analize,

⁽¹⁾ O L L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ O L L 306, 2011 11 23, p. 25.⁽³⁾ O L C 179, 2018 5 25, p. 1.⁽⁴⁾ O L C 261, 2017 8 9, p. 1.

Komisija padarė išvadą, kad Airijoje yra susidarę makroekonominiai disbalansai. Visų pirma didelė privačiojo ir valdžios sektorių skola ir daug susikaupusių grynųjų išorės įsipareigojimų lemia pažeidžiamumą. Tačiau padėtis yra labai pagerėjusi. Dėl pastaraisiais metais smarkiai išaugusio našumo padidėjo konkurencingumas, o einamosios sąskaitos balansas tapo teigiamas, taigi sparčiai mažėja daugybės susikaupusių grynųjų užsienio įsipareigojimų dalis. Sparčiai augant ekonomikai mažėja privačiojo sektoriaus išsiskolinimas. Tačiau privačiojo sektoriaus skola tebėra didelė, nors vertinant įmonių skolą reikia atsižvelgti į didelę tarptautinių įmonių veiklos įtaką, o namų ūkių skola iš esmės atitinka pagrindinius rodiklius. Prognozuojama, kad valdžios sektoriaus skola toliau mažės, o deficitas artėja prie balanso. Būsto kainos sparčiai didėja, nors greičiausiai buvo nustatytos per mažos, ir tai taip pat gerina namų ūkių balansą. Bankai yra pakankamai rekapitalizuoti, o jų pelningumas palaipsniui didėja. Neveiksnių paskolų kiekis, nors vis dar didelis, toliau mažėja. Siekiant pašalinti minėtą pažeidžiamumą imtasi politikos veiksmų, tačiau numatytam kai kurių priemonių poveikiui pajusti prireiks laiko;

- (4) Airija pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą 2018 m. balandžio 18 d., o savo 2018 m. stabilumo programą – 2018 m. balandžio 30 d. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotųsi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (6) šiuo metu Airijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir pereinamojo laikotarpio skolos taisyklė. 2018 m. stabilumo programoje Vyriausybė numato, kad 2018 m. nominalus deficitas šiek tiek sumažės – iki 0,2 % BVP, o toliau laipsniškai mažės ir 2021 m. virs 0,4 % BVP pertekliumi. Vidutinės trukmės biudžeto tikslą – 0,5 % BVP struktūrinį deficitą – numatoma pasiekti nuo 2019 m. Stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP sumažės iki 66 % 2018 m. ir toliau mažės iki 58,7 % 2021 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Vis dėlto priemonės, kurių reikia norint pasiekti planuojamus deficito tikslus 2019 m. ir vėliau, nėra pakankamai konkretizuotos;
- (7) 2017 m. liepos 11 d. Taryba rekomendavo Airijai užtikrinti, kad 2018 m. grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neviršytų 2,4 %, o tai atitiktų 0,6 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Be to, Taryba konstatavo, kad reikėtų atsižvelgti į tikslą siekti fiskalinės krypties, kuri padėtų ir stiprinti Airijoje vykstantį atsigavimą ir užtikrinti šalies viešųjų finansų tvarumą. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad 2018 m. ir 2017 bei 2018 m. (vertinant kartu) bus šiek tiek nukrypta nuo rekomenduojamo fiskalinio koregavimo;
- (8) 2019 m. Airija turėtų pasiekti savo vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Tai reiškia ne didesnę nei 5,3 % ⁽²⁾ grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų ⁽³⁾ nominalų augimą, atitinkantį 0,1 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, prognozuojama, kad 2019 m. struktūrinis balansas taps 0,4 % BVP deficitu, taigi viršys vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Prognozuojama, kad 2018 m. Airija laikysis pereinamojo laikotarpio skolos taisyklės, o 2019 m. – skolos taisyklės. Apskritai Taryba mano, kad Airija turi būti pasirengusi imtis papildomų priemonių, kad užtikrintų reikalavimų laikymąsi 2018 m., ir prognozuojama, kad 2019 m. ji laikysis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Atsižvelgiant į Airijos BVP ir vidaus produkcijos skaičiavimų skirtumą ir susijusį poveikį Airijos skolos ir BVP santykiui, Airijos dabartinės ciklinės sąlygos ir išaugusią išorės riziką, būtų apdairu bet kokias nenumatytas pajamas naudoti siekiant toliau mažinti valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykį;

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁽²⁾ Kaip ir 2018 m., remiantis išlaidų kriterijumi, koregavimas reikalingas siekiant atsižvelgti į orientacinio 10 metų potencialaus augimo tempo iškraipymą, kuris atsirado dėl itin didelio realiojo BVP augimo 2015 m.

⁽³⁾ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos; Remiantis Airijos išlaidų kriterijumi, koregavimas reikalingas siekiant atsižvelgti į orientacinio 10 metų potencialaus augimo tempo iškraipymą, kuris atsirado dėl itin didelio realiojo BVP augimo 2015 m. Komisijos taikytas metodas atitiko Airijos valdžios institucijų savo 2017 m. biudžeto skaičiavimuose taikytą metodą – jį rėmėsi vidutiniu 2014 m. ir 2016 m. potencialaus augimo rodikliu.

- (9) dėl stabilaus gamybos apimtys augimo viešųjų finansų būklė toliau gerėjo, tačiau išlieka pajamų kintamumo rizika ir dar yra galimybių padidinti pajamų atsparumą ekonomikos svyravimams ir neigiamiems sukrėtimams. Ekonominio kintamumo sąlygomis pajamų stabilumą padidintų mokesčių išlaidų aprėpties bei kiekio ribojimas ir mokesčių bazės išplėtimas. Tačiau kai kuriomis naujomis mokesčių priemonėmis daugiausia dėmesio skirta mokesčių mažinimui ir lengvatoms, ir, atrodo, dar padidintas priklausymas nuo itin prociklinių pajamų šaltinių. Be to, Airijoje esama daugiau galimybių padidinti mokesčių sistemos indėlį į aplinkosaugos tikslų siekimą;
- (10) kaip nurodyta 2018 m. euro zonai skirtoje rekomendacijoje, siekiant išvengti įmonių tarpusavio konkurencijos iškraipymo, sąžiningai elgtis su mokesčių mokėtojais ir apsaugoti viešuosius finansus, itin svarbu kovoti su mokesčių mokėtojų agresyvaus mokesčių planavimo strategijomis. Mokesčių mokėtojų agresyvaus mokesčių planavimo strategijų šalutinis poveikis kitoms valstybėms narėms skatina imtis koordinuotų nacionalinės politikos priemonių, kurios papildytų Sąjungos teisės aktus. Turint omenyje autorinių atlyginimų ir dividendų mokėjimų, kaip BVP dalies, dydį galima daryti prielaidą, kad agresyviu mokesčių planavimu užsiimančios įmonės naudojasi Airijos mokesčių taisyklėmis. Kadangi Airijoje įsikūrusių įmonių atliekamiems autorinių atlyginimų ir dividendų mokėjimams į užsienį (t. y. mokėjimai, kuriuos Sąjungos rezidentai atlieka trečiųjų valstybių rezidentams) išskaičiuojamieji mokesčiai taikomi ribotai, tie mokėjimai, jei jie nėra apmokestinami ir gavėjo šalyje, gali būti neapmokestinami iš viso. Be to, įmonės gali pasinaudoti tam tikromis dvišalių mokesčių sutarčių tarp Airijos ir kai kurių kitų šalių nuostatomis siekdamos apeiti 2015 m. Airijos priimtas naujas rezidavimo vietos mokesčių tikslais taisykles, todėl ši klausimą reikia papildomai išnagrinėti. Konsultacijų, kurių Airija ėmėsi po nepriklausomos Pelno mokesčio kodekso peržiūros, rezultatais bus remiamasi rengiant paskelbtų mokesčių reformų modelį. Komisija atkreipia dėmesį į neseniai Airijos paskelbtas ar priimtas naudingas priemones (t. y. kovos su agresyviu mokesčių planavimu šalyje priemones; galimas apsaugos priemones, nukreiptas prieš ES sąraše nurodytus mokesčių tikslais nebendradarbiaujančius jurisdikciją turinčius subjektus). Remdamasi naujausiomis diskusijomis Komisija toliau palaikys konstruktyvų dialogą, kad būtų kovojama su mokesčių mokėtojų agresyvaus planavimo strategijomis;
- (11) išlieka ilgalaikio fiskalinio tvarumo rizika dėl su visuomenės senėjimu susijusių išlaidų. Airija ėmėsi keleto reikšmingų veiksmingumą didinančių priemonių, pvz., su farmacijos pramonės sektoriumi sudarė išlaidų mažinimo susitarimą, įdiegė finansų valdymo sistemą ir veikla grindžiamą finansavimą. Taip pat buvo imtasi tam tikrų priemonių siekiant pagerinti pirminės sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą. Vis dėlto Airijos sveikatos priežiūros sistema yra brangi ir susiduria su daugybe iššūkių, kuriuos dar labiau paaštrina spartus visuomenės senėjimas. Be to, pirminės ir nestacionariosios sveikatos priežiūros paslaugos dar negali padėti mažinti didėjančio spaudimo stacionariosios sveikatos priežiūros pajėgumams ir išlaidoms. Planuojamas perėjimas prie universaliosios sveikatos priežiūros turi būti paremtas daugiamečiu biudžetu ir geresne išlaidų kontrole. Be to, jį vykdamas turi būti vadovaujamas išsamios sveikatos sektoriaus išlaidų veiksmingumo peržiūros išvadomis. Taip pat reiktų apsvarstyti galimybę stiprinti pirminės priežiūros atliekamą tarpininkės vaidmenį mažinant pernelyg didelį Airijos ligoninių darbo krūvį. Nepaisant įvairių reformų siekiant sustabdyti viešųjų išlaidų pensijoms didėjimą, tikėtina, kad ilgainiui visos pensijų sistemos deficitas smarkiai išaugs. Siekiant sustiprinti Airijos pensijų sistemos fiskalinį tvarumą būtina laiku įgyvendinti pateiktas pensijų reformos veiksmų gaires;
- (12) po ekonomikos nuosmukio kelerius metus trukęs mažų investicijų laikotarpis atsiliepia tinkamos transporto, švarios energijos, vandens tiekimo paslaugų, būsto ir telekomunikacijų sričių infrastruktūros užtikrinimui. Nuolatinis pasiūlos trūkumas ir didėjanti paklausa toliau skatina nekilnojamojo turto kainos didėjimą. Nors nepanašu, kad 2016 m. kainos būtų pervertintos, susirūpinimą kelia įperkamumas. Jei būsto pasiūlos apribojimai nebus pašalinti, jie gali prisidėti prie disbalanso susidarymo. Infrastruktūros tobulinimas kartu su teritorijų planavimu yra labai svarbūs veiksniai, skatinantys tinkamą būsto pasiūlos priemonių rengimą, privačiojo sektoriaus investicijų didėjimą, našumo augimą ir subalansuotą regionų ekonominę vystymąsi. Be to, kad perėjimas prie mažo anglies dioksido kiekio ir aplinkosaugos požiūriu atsparios ekonomikos Airijoje būtų sėkmingas, būtinos investicijos į švarios energijos, netaisus viešojo transporto ir vandens tiekimo infrastruktūrą, taip pat būtina dėti daugiau pastangų atsinaujinančiosios energijos ir žiedinės ekonomikos srityse. Kai 2018–2027 m. nacionalinis vystymosi planas ir Nacionalinė planavimo programa, kurie yra „Airija 2040“ strategijos dalis, bus pradėti įgyvendinti glaudžiai bendradarbiaujant su suinteresuotaisiais subjektais, tai bus ryžtingi žingsniai reikiama linkme;
- (13) dabartinių klimato kaitos švelninimo veiksmų nepakaks, kad Airija galėtų pasiekti strategijoje „Europa 2020“ jau nustatytus klimato srities tikslus. Tik nedidelė pažanga padaryta mažinant pagrindinių ekonomikos sektorių – iš esmės žemės ūkio, kelių transporto ir gyvenamųjų namų sektorių, priklausomybę nuo iškastinio kuro. Dėl šios

priežasties tam, kad laikytųsi Sprendimo dėl pastangų pasidalijimo, Airijai bus būtina pasinaudoti esamomis lankstumo priemonėmis, pvz., pirkti kvotas iš kitų valstybių narių. 2017 m. paskelbtose nacionalinėse prognozėse pabrėžiamas reikiamų papildomų pastangų mastas: jei dabartinė politika nesikeis, tikėtina, kad išmetamųjų teršalų kiekis iki 2025 m. pagal Sprendimą dėl pastangų pasidalijimo (kuriame valstybėms narėms 2013–2020 m. laikotarpiui nustatomi privalomi metiniai išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio tikslai) didės, o paskui stabilizuosis ties šiek tiek už 2005 m. lygį mažesniu lygiu. Airija neseniai priėmė Nacionalinį klimato kaitos švelninimo planą, kuriame nustatytos perėjimo prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos veiksmų gairės ir pateikta nuosekli sistema, kuria siekiama spręsti tebesančias energetikos sektoriaus problemas. Tačiau šiame plane siūloma nedaug naujų konkrečių poveikio švelninimo priemonių. Į Nacionalinę planavimo programą taip pat įtrauktas klimato aspektas, pripažįstant tai, kad tinkamas teritorijų planavimas bus labai svarbus klimato kaitos poveikį švelninantis veiksnys, nes gyventojai yra labai plačiai pasklidę, didelių miestų teritorijų Airijoje yra nedaug ir visose jų susiduriama su didelėmis spūsių ir viešojo transporto problemomis. Galiausiai ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas labai priklauso nuo 2018–2027 m. Nacionalinio vystymosi plano ir veiksmingo jo įgyvendinimo. Plane faktiškai bus nustatyta, kiek papildomų lėšų bus skirta energetikos sektoriaus priklausomybei nuo iškastinio kuro mažinti, atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimui užtikrinti, viešajam transportui gerinti ir energijos vartojimo efektyvumui didinti;

- (14) Airijai vis dar sunku užtikrinti integracinį augimą. Nedarbo lygis 2017 m. sumažėjo iki 6,7 %, tačiau kai kurios grupės vis dar yra labai atskirtos nuo darbo rinkos ir socialiai izoliuotos. Socialinės apsaugos ir mokesčių sistemos yra labai veiksmingos mažinant skurdą ir nelygybę, be to, Airija ėmėsi priemonių užimtumui skatinti, laipsniškai nutraukdama pašalpų ir papildomų išmokų mokėjimą. Nuolat aukštą Airijos skurdo ar socialinės atskirties rizikos lygį lemia tai, kad didelė dalis gyventojų gyvena mažo darbo intensyvumo namų ūkiuose (beveik dvigubai didesnė už Sąjungos vidurkį ir didžiausia Sąjungoje – 2016 m. ši dalis siekė 18,2 %, palyginti su 10,5 % Sąjungoje). Tai ypač būdinga vieno asmens namų ūkiams. Beveik trys ketvirtadaliai nedirbančių žmonių Airijoje yra neaktyvūs. Ir bendras, ir vaikų skurdo ar socialinės atskirties rizikos lygis 2016 m. šiek tiek sumažėjo, tačiau tebėra aukštesnis už Sąjungos vidurkį. Todėl Airija turi iki galo įgyvendinti veiksmų planą dėl namų ūkių, kuriuose nėra vienas narys neturi darbo, be kita ko, gerindama integruotą paramą labiausiai nuo darbo rinkos nutolusiems žmonėms. Socialinių būstų pasiūlos klausimas reikalauja nuolatinio dėmesio norint pasiekti plataus užmojo tikslus ir patenkinti didelę paklausą;
- (15) tebėra sunku gauti kokybiškas ir įperkamas visą dieną teikiamas vaikų priežiūros paslaugas. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos duomenimis, Airijoje vaikų priežiūros paslaugų kaina, palyginti su darbo užmokesčiu, 2015 m. buvo didžiausia Sąjungoje vienišioms tėvams ir antra pagal dydį Sąjungoje poroms. Didelė vaikų priežiūros paslaugų kaina gali būti kliūtis siekiant gauti apmokamą darbą, ypač mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams, įskaitant vieno asmens namų ūkius. Tai neigiamai veikia moterų užimtumo lygį, kuris 2016 m. buvo 65,4 % (artimas Sąjungos vidurkiui). Šiuo metu parlamente beveik baigtas svarstyti Įstatymas dėl bendrosios įperkamos vaikų priežiūros sistemos. Jau dabar akivaizdu, kad bus vėluojama jį įgyvendinti. Gerinti vaikų priežiūros paslaugų kokybę buvo skatinama ir iniciatyvomis, kuriomis siekiama užtikrinti tinkamą darbuotojų kvalifikaciją;
- (16) žemos, vidutinės ir aukštos kvalifikacijos darbuotojų užimtumo lygio skirtumai 2016 m. buvo vieni didžiausių Sąjungoje, o žemos kvalifikacijos darbuotojų užimtumo lygis yra 10 proc. punktų žemesnis už iki ekonomikos krizės buvusį lygį. Dėl to, taip pat dėl ekonominės veiklos pokyčių keliose srityse akivaizdesnė tampa įgūdžių paklausos ir pasiūlos neatitiktis ir kvalifikuotų darbuotojų trūkumas. Tai rodo, kad reikia sparčiau įgyvendinti kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo politiką ir priemones. Airijoje visų pirma yra žemas nedirbančių žemos kvalifikacijos asmenų dalyvavimo mokymosi visą gyvenimą programose lygis, todėl jie neapsaugoti nuo darbo jėgos paklausos pokyčių. Apskritai Airijoje yra vienas žemiausių Sąjungoje skaitmeninių įgūdžių lygis, o tai visiškai nedera su didele gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos aukštojo mokslo studijas baigusių absolventų dalimi. Airijoje taip pat yra vienas žemiausių Sąjungoje neįgaliųjų užimtumo lygis;
- (17) Airijoje našumo augimą daugiausia skatina tarptautinės įmonės. Didėja šių įmonių ir Airijos vietos įmonių, daugiausia mažųjų ir vidutinių įmonių, našumo atotrūkis. Didelis kai kurių tarptautinių įmonių tarptautinis judumas ir esamas netikrumas ilguoju laikotarpiu gali kelti riziką Airijos ekonomikos tvarumui ir atsparumui. Neseniai atliktas tyrimas parodė, kad Airijos subjektams priklausančių įmonių našumo augimui, inovacijoms ir eksporto rezultatams tarptautinių įmonių veikla Airijoje teikia tik nedidelę naudą ir šalutinį poveikį. Tačiau toms Airijos įmonėms, kurios vykdo MTTP veiklą, tarptautinių įmonių šalutinis poveikis yra naudingas. Viešojo sektoriaus paskatos vykdyti MTTP veiklą ir didinti kvalifikuotų darbuotojų pasiūlą Airijos mažosioms ir vidutinėms įmonėms paskatintų naujų technologijų sklaidą tose įmonėse. Be to, kaip jau ne kartą nurodė Airijos nacionalinė konkurencingumo taryba, norint užtikrinti Airijos įmonių konkurencingumą, būtina apriboti tam

tikrų sąnaudų ir teisinių išlaidų augimą. Kliūtys teisinių paslaugų rinkoje ir toliau yra problema, o tai varžo konkurenciją ir didina paslaugų gavėjų sąnaudas. Jų poveikį labiausiai junta mažosios įmonės, nes dėl jų padidėja bylinėjimosi išlaidos. Kol kas nepriimtos naujojo Teisinių paslaugų reguliavimo įstatymo įgyvendinimo taisyklės. Smarkiai vėluojama rengiant viešas konsultacijas, kurios yra būtina sąlyga norint priimti įgyvendinimo teisės aktus;

- (18) nors Airijos finansų sektorius tvariai atsigauja, įsisenėjusios problemos vis dar sudaro kliūčių. Airija ir toliau darė pažangą mažindama neveiksnių paskolų apimtį, tačiau jų santykis su visomis bendromis paskolomis tebėra vienas didžiausių Sąjungoje (2017 m. rugsėjo mėn. siekė 11,2 %). Skolos našta, rinkos koncentracija ir padidėjęs netikrumas kai kuriuose eksporto sektoriuose daro neigiamą poveikį mažųjų ir vidutinių įmonių kredito paklausai, kuri išlieka maža. Būtina mažinti ilgalaikius įsiskolinimus, iš kurių 2017 m. įsiskolinimai, kurių mokėjimai vėluoja daugiau kaip dvejus metus, sudaro apie 60 % visų hipotekinių įsiskolinimų. Ilgalaikių įsiskolinimų mažinimas taip pat galėtų padėti spręsti skolos naštos problemą, kuri mažina paskatas bendrovėms, visų pirma mažosioms ir vidutinėms įmonėms, naudingiau panaudoti kreditą. Nors Airijos centrinio banko 2017 m. 4-o ketvirčio ataskaitoje dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto hipotekinių įsiskolinimų ir teisės naudotis turtu atėmimo pažymima, kad apie 87 % restruktūrizuotų hipotekų atitinka susitarimus, Airijos centrinis bankas pabrėžė, kad restruktūrizavimui, susijusiam su laikinu mokėjimo sumažinimu, kyla itin didelė pakartotinio mokėjimo įsipareigojimų nevykdymo rizika. Galėtų būti pagerintas teisės naudotis turtu atėmimo ir nurašymo, kaip kraštutiniu atveju taikomų veiksmų, sistemos veikimas, ją papildant patikima vartotojų apsaugos sistema, kuria būtų užtikrinti teigiami antrinės paskolų pardavimo rinkos pokyčiai ir paskolų restruktūrizavimo sprendimų patvarumas;
- (19) 2018 m. Europos semestro kontekste Komisija atliko išsamią Airijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Airija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Airijos politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (20) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. stabilumo programą, o jos nuomonė ⁽¹⁾ pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,
- (21) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir 2018 m. stabilumo programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytose 1–3 rekomendacijose,

REKOMENDUOJA Airijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

- 2019 m. pasiekti vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Nenumatytas pajamas panaudoti tam, kad būtų greičiau mažinamas valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis. Apriboti mokesčių išlaidų aprėptį bei kiekį ir išplėsti mokesčių bazę. Spręsti numatomo su visuomenės senėjimu susijusių išlaidų didėjimo klausimą didinant sveikatos priežiūros sistemos išlaidų efektyvumą ir vykdant numatytas pensijų reformas.
- Užtikrinti, kad būtų laiku ir veiksmingai įgyvendintas Nacionalinis vystymo planas, be kita ko, kiek tai susiję su švarios energijos, transporto, būsto, vandens tiekimo paslaugų ir įperkamu kokybiškų vaikų priežiūros paslaugų sritimis. Teikti pirmenybę suaugusių darbingo amžiaus žmonių kvalifikacijos kėlimui, ypač daug dėmesio skiriant skaitmeniniams įgūdžiams.

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

3. Skatinti Airijos įmonių, visų pirma mažųjų ir vidutinių įmonių, našumo augimą, tikslinę politiką skatinant mokslinius tyrimus ir inovacijas, skiriant labiau tiesioginį finansavimą ir užtikrinant strategiškesnę bendradarbiavimą su tarptautinėmis užsienio įmonėmis, viešaisiais mokslinių tyrimų centrais ir universitetais. Skatinti spartesnę ir tvarų ilgalaikių išskolinimų mažinimą naudojantis antrinėmis rinkomis, remiantis pažeidžiamiems namų ūkiams skirtomis iniciatyvomis ir prireikus taikant nesusigražinamų skolų nurašymą.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Ispanijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Ispanijos stabilumo programos**

(2018/C 320/08)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominės disbalansų prevencijos ir naikinimo ⁽²⁾, ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinę augimo apžvalgą nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė išpėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Ispanija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos. Tą pačią datą Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2018 m. kovo 22 d. 2018 m. gegužės 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ⁽³⁾ (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);
- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Ispanija turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose 1–3 rekomendacijose;
- (3) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Ispanijos ataskaita. Joje įvertinta Ispanijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽⁴⁾, veiksmai, kurių Ispanija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Ispanijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2018 m. kovo 7 d. Remdamasi savo analize, Komisija padarė išvadą, kad Ispanijoje yra susidaręs makroekonominis disbalansas. Visų pirma didelės išorės ir vidaus (viešojo ir privačiojo sektorių) skolos esant dideliu nedarbo lygiui toliau lemia pažeidžiamumą, turintį tarpvalstybinių pasekmių. Dėl einamosios sąskaitos pertekliaus, kuris fiksuojamas nuo 2013 m., ir struktūrinio prekybos rezultatų pagerėjimo sėkmingai vykdomas išorės perbalansavimas. Tačiau gryniesi išorės išpareigojimai tebėra dideli. Privačiojo sektoriaus skola taip pat palaipsniui mažinama esant augimui palankioms sąlygoms,

⁽¹⁾ O L L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ O L L 306, 2011 11 23, p. 25.⁽³⁾ O L C 179, 2018 5 25, p. 1.⁽⁴⁾ O L C 261, 2017 8 9, p. 1.

tačiau dar reikia mažinti išiskolinimus. Stipresnis finansų sektorius remia ekonominę veiklą. Nepaisant didelio nominaliojo BVP augimo, valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP tik iš lėto mažėja. Nedarbo lygis toliau sparčiai mažėjo, tačiau tebėra labai didelis, o didelė darbo rinkos segmentacija trukdo greičiau augti darbo našumui. Po spartaus reformų vykdymo tempo 2012–2015 m. įgyvendinant rekomendacijas padaryta pažanga nebe tokia didelė. Dabartinė ekonominė padėtis suteikia galimybę imtis reikalingiausių reformų, kad Ispanijos ekonomika taptų atsparesnė, o našumo augimas paspartėtų;

- (4) šiuo metu Ispanijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto korekcinė dalis. Savo 2018 m. stabilumo programoje Ispanija numato perviršinį deficitą panaikinti ne vėliau kaip 2018 m., atsižvelgdama į Tarybos sprendimą (ES) 2017/984, kuriuo Ispanija išpėjama, kad imtųsi deficitą mažinimo priemonių, reikalingų perviršinio deficitą padėčiai ištaisyti ⁽¹⁾. Planuojama, kad bendras valdžios sektoriaus balansas toliau gerės, o 2021 m. bus perteklinis ir sieks 0,1 % BVP. Į 2018 m. stabilumo programą įtrauktos visos priemonės, kurios biudžeto įstatymo projekte 2018 m. balandžio 3 d. buvo pateiktos Parlamentui, ir papildomos priemonės, apie kurias buvo paskelbta iki 2018 m. balandžio mėn. pabaigos. Vidutinės trukmės biudžeto tikslo, t. y. struktūrinio biudžeto balanso, per 2018 m. stabilumo programos laikotarpį pasiekti neplanuojama. 2018 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP sieks 97,0 % 2018 m., 95,2 % 2019 m. ir 89,1 % 2021 m. 2018 m. stabilumo programoje pateiktos makroekonominės prielaidos yra tikėtinos. Apskritai, planuojamas nominalaus deficitą tikslų įgyvendinimas vis dar priklauso nuo tvirtos ekonominės perspektyvos ir nuo to, ar valdžios sektoriaus išlaidos augs mažiau nei nominalusis BVP. Fiskalinių tikslų įgyvendinimui kylanti rizika yra susijusi tiek su didesniu pajamų augimu ir labiau ribotu, nei numatyta Komisijos 2018 m. pavasario prognozėje, išlaidų didėjimu, tiek su galimu papildomų neapibrėžtųjų išipareigojimų atsiradimu;
- (5) Sprendime (ES) 2017/984 Taryba nurodė Ispanijai ne vėliau kaip 2018 m. ištaisyti perviršinio deficitą padėtį, ir, konkrečiai, 2016 m. bendrą valdžios sektoriaus deficitą sumažinti iki 4,6 % BVP, 2017 m. – iki 3,1 % BVP ir 2018 m. – 2,2 % BVP. Remiantis atnaujinta Komisijos 2016 m. pavasario prognoze, šis bendro valdžios sektoriaus balanso pagerėjimas laikytas atitinkančiu struktūrinio balanso pablogėjimą 0,4 % BVP 2016 m. ir 0,5 % BVP pagerėjimą tiek 2017 m., tiek 2018 m. 2017 m. Ispanijos nominalus deficitas pasiekė 3,1 % BVP, kaip reikalaujama Tarybos sprendime (ES) 2017/984. Komisijos 2018 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2018 m. nominalus deficitas sumažės iki 2,6 % BVP, t. y. 0,4 % BVP viršys nominalaus deficitą tikslą, nustatytą 2018 m. stabilumo programoje ir nurodytą Tarybos. Palyginti su 2018 m. stabilumo programa, remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, numatomas mažesnis valdžios sektoriaus pajamų augimas ir kiek didesnės išlaidos. Komisijos 2018 m. pavasario prognozėje numatoma, kad atsižvelgiant į deficitą didinančias priemones, įtrauktas į 2018 m. biudžeto įstatymo projektą, kuris Parlamentui pateiktas 2018 m. balandžio 3 d., 2018 m. struktūrinis balansas pablogės 0,3 % BVP, o 2019 m. pagerės tik nežymiai. Todėl nesitikima, kad 2018 m. ir bendras 2016–2018 m. fiskalinių pastangų tikslas bus pasiektas. Nors ekonominė plėtra padeda mažinti deficitą, ją nepasinaudojama siekiant struktūriniu požiūriu sustiprinti viešuosius finansus. Todėl savo nuomonėje dėl atnaujinto Ispanijos 2018 m. biudžeto plano projekto Komisija daro išvadą, kad planas iš esmės atitinka Stabilumo ir augimo pakto nuostatas, nes Komisijos 2018 m. pavasario prognozėje numatoma, kad perviršinis deficitas bus panaikintas laiku, tačiau yra deficitą didėjimo tendencija;
- (6) jei perviršinis deficitas būtų laiku ir tvariai panaikintas, 2019 m. Ispanijai būtų taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir pereinamojo laikotarpio skolos taisyklė. Atsižvelgiant į 60 % viršijantį Ispanijos valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykį su BVP ir prognozuojamą teigiamą 2,3 % BVP gamybos apimtį atotrūkį, 2019 m. grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalusis augimas ⁽²⁾ turėtų sumažėti bent 0,3 % – tai atitinka 1,0 % BVP struktūrinį koregavimą pagal bendrai sutartą reikalavimų koregavimo matricą taikant Stabilumo ir augimo paketą. Taip pat esama ženklų, kad nepanaudoti ekonomikos pajėgumai yra nuvertinami. Numatoma, kad 2019 m. nedarbo lygis Ispanijoje tebebus vienas didžiausių Sąjungoje, ir tai leis suvaldyti darbo užmokesčio spaudimą, ypač privačiajame sektoriuje, o infliacija toliau liks gerokai mažesnė nei 2 %. Tai rodo besitęsiantį darbo rinkos vangumą. Be to, nors Komisijos gamybos apimtį atotrūkio tikėtinumo vertinime nenurodyta, kad pagal bendrai sutartą metodiką nustatyti gamybos apimtį atotrūkio įverčiai yra mažai tikėtini,

⁽¹⁾ OL L 148, 2017 6 10, p. 38.

⁽²⁾ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos.

jame nurodyta, kad tikėtini Ispanijos gamybos apimtys atotrūkio įverčiai yra gana įvairūs. Tuo remiantis 0,65 % BVP metinis struktūrinis koregavimas, atitinkantis didžiausią grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų augimą, sudarantį 0,6 %, yra tinkamas. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, jeigu politika nesikeis, esama rizikos, kad 2019 m. bus labai nukrypta nuo reikalaujamo fiskalinio koregavimo. Be to, prognozuojama, kad 2019 m. Ispanija pereinamojo laikotarpio skolos taisyklės reikalavimų nesilaikys. Apskritai Taryba mano, kad Ispanija turi būti pasirengusi imtis papildomų priemonių, kad užtikrintų, jog 2018 m. būtų laikomasi reikalavimų, o nuo 2019 m. reikėtų imtis priemonių, kurios yra būtinos siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Būtų apdairu bet kokias nenumatytas pajamas panaudoti tolesniam valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykio mažinimui;

- (7) be to, Sprendime (ES) 2017/984 Taryba taip pat nurodė Ispanijai imtis fiskalinės sistemos gerinimo priemonių, kad būtų automatiškiau taikomi mechanizmai, kuriais užkertamas kelias nukrypimui nuo fiskalinių tikslų ir tas nukrypimas ištaisomas, ir padidintas Stabilumo įstatyme nustatytos išlaidų taisyklės indėlis į fiskalinį konsolidavimą. Tačiau 2018 m. stabilumo programoje nepranešama apie planus griežtinti vidaus išlaidų taisyklę. Joje taip pat nepranešama apie priemones įstatymuose numatyti daugiau atvejų, kai korekciniai ir prevenciniai mechanizmai būtų taikomi automatiškai. Be to, Taryba nurodė Ispanijai imtis priemonių viešųjų pirkimų politikos sistemai gerinti. Ispanija padarė pažangą 2017 m. lapkričio mėn. priėmusi naują įstatymą dėl viešojo sektoriaus sutarčių. Tačiau naujas teisės aktas viešųjų pirkimų veiksmingumą ir skaidrumą gali padidinti tik tuo atveju, jei jis sparčiai ir su dideliu užmoju bus įgyvendintas nustatant naują valdymo struktūrą ir visais valdžios lygmenimis sustiprinant viešųjų pirkimų procedūrų kontrolės mechanizmus. Visų pirma būsimosiose nacionalinėje viešųjų pirkimų strategijoje turėtų būti nustatyti *ex ante* ir *ex post* kontrolės veiksmai, kuriuos naujosios struktūros turi atlikti. 2017 m. birželio mėn. Vyriausybė pavedė nepriklausomai fiskalinei institucijai atlikti tam tikrų viešojo sektoriaus subsidijų išlaidų peržiūrą. Komisija stebi peržiūros, kurią tikimasi užbaigti 2019 m. pradžioje, vykdymą;
- (8) 2018 m. balandžio 27 d. Ispanija pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir savo 2018 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (9) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (10) užimtumas Ispanijoje toliau sparčiai augo, o tai lėmė ankstesnių darbo rinkos reformų ir darbo užmokesčio augimo ribojimo poveikis. Nedarbo lygis toliau mažėja, tačiau išlieka gerokai aukštesnis už šalyje iki krizės buvusį lygį ir yra vienas didžiausių Sąjungoje. Tai reiškia, kad neišnaudojamas didelis igūdžių, visų pirma darbo neturinčio jaunimo, potencialas. Bedarbių, kurie darbo neturėjo daugiau nei metus, dalis mažėja, tačiau jie vis dar sudaro 44,5 % visų bedarbių. Ispanija priėmė politikos iniciatyvų rinkinį, pagal kurį ilgalaikiams bedarbiams būtų teikiama individuali parama, o jaunimui būtų padedama patekti į darbo rinką ir pagerinti jų įsidarbinimo galimybes, visų pirma padidinant paramos gavėjų pagal Jaunimo garantijų iniciatyvą skaičių. Šių priemonių veiksmingumas priklauso ir nuo regioninių valstybinių užimtumo ir socialinių tarnybų pajėgumų darbo ieškantiems asmenims teikti individualią paramą, o šie pajėgumai didėja labai lėtai. Taip pat galima stiprinti bendradarbiavimą su darbdaviais, visų pirma didinant užimtumo tarnybų tvarkomų laisvų darbo vietų procentinę dalį ir geriau profiliuojant bei atrenkant darbdavių poreikius atitinkančius darbo ieškančius asmenis. Be to, reikėtų toliau stengtis geriau koordinuoti užimtumo ir socialinių tarnybų darbą; šioje srityje 2017 m. buvo padaryta tam tikra pažanga;

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

- (11) pagal terminuotąsias darbo sutartis dirbančių darbuotojų dalis yra viena didžiausių visoje Sąjungoje ir ją sudaro daugiausia jaunimas ir žemos kvalifikacijos darbuotojai. Terminuotosios darbo sutartys dažnai yra trumpalaikės ir retai pakeičiamos į neterminuotąsias. Jų platus naudojimas net sektoriuose, kuriems sezoninė ar cikliška veikla turi ne tokia didelę įtaką, gali trukdyti spartesniam našumo augimui ir yra dažnai siejamas su mažesnėmis socialinėmis išmokomis ir didesne skurdo rizika. Nors per pastaruosius dvejus metus neterminuotųjų darbo sutarčių skaičius kaip procentinė grynojo užimtumo augimo dalis išaugo, reikalingi tolesni veiksmai siekiant paskatinti pereiti nuo terminuotųjų darbo sutarčių prie neterminuotųjų. Įdarbinimo paskatų sistema tebėra susiskaidžiusi ir nėra veiksmingai orientuota į įdarbinimo pagal neterminuotąsias sutartis skatinimą. Ispanija priėmė planą, kaip sumažinti priklausomybę nuo įdarbinimo pagal terminuotąsias sutartis viešajame sektoriuje, tačiau jis dar tik pradėdamas įgyvendinti ir įgyvendinimą, norint pasiekti 2019 m. nustatytą 8 % tikslą, reikia paspartinti. Dėl didesnio darbo inspekcijų pajėgumo ir veiksmingumo kovojant su piktnaudžiavimu terminuotomis darbo sutartimis, išaugo sutarčių, kurios buvo pakeistos į neterminuotąsias darbo sutartis, skaičius, tačiau neatrodo, kad tai atgrasytų darbdavius toliau jas plačiai naudoti. 2017 m. pradžioje pradėta trišalė apskritojo stalo diskusija dėl užimtumo kokybės, tačiau konkrečių pasiūlymų dar nepateikta. Pastaruoju metu socialiniai partneriai aktyviau dalyvauja formuojant politiką, tačiau dar yra ką tobulinti;
- (12) ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas padeda mažinti asmenų, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, dalį, kuri vis dėlto tebeviršija Sąjungos vidurkį, ir pajamų nelygybę. Dirbančiųjų skurdas yra problema, su kuria ypač susiduria namų ūkiai, kurių nariai dirba pagal laikinąsias ar darbo ne visą darbo laiką sutartis. Vaikų skurdo lygis, nors ir mažėja, tebėra labai didelis. Kitų nei pensijos socialinių pervedimų poveikis skurdo mažinimui nesiekia Sąjungos vidurkio ir toliau mažėja. Skirtinguose regionuose labai skiriasi pajamų garantavimo schemų taikymo sąlygos, be to, šios schemos suskaidytos į daugybę nacionalinių, skirtingų įstaigų administruojamų schemų, skirtų įvairioms darbo ieškančių asmenų kategorijoms. Todėl yra žmonių, kuriems reikia pagalbos, bet jie jos negauna. Po neseniai atlikto tyrimo, kurio metu buvo vertinamas nacionalinių ir regioninių pajamų garantavimo schemų veiksmingumas, dar nesusitarta dėl veiksmų plano. Pradėjus taikyti visuotinės socialinės kortelės sistemą, socialinių išmokų skyrimas turėtų tapti skaidresnis ir sudaryti palankesnes sąlygas dalyvauti susijusiose aktyvumo skatinimo priemonėse, nors taip nebus tiesiogiai pašalinti galiojančių schemų trūkumai. Išmokų šeimai efektyvumas taip pat mažas, o aprėptis netolygi. Ispanijos pensijų sistema yra svarbi padedant išlaikyti vyresnio amžiaus žmonių gyvenimo kokybę: dėl to jie susiduria su daug mažesne skurdo rizika nei jaunesnės kartos. Palyginti su darbo užmokesčiu, dabartinės pensijos yra vienos didžiausių Sąjungoje. Remiantis netrukus paskelbsimos 2018 m. visuomenės senėjimo ataskaitos ir Pensijų adekvatumo ataskaitos ⁽¹⁾ prognozėmis, 2011 m. ir 2013 m. reformos padėjo užtikrinti ilgalaikį pensijų tvarumą ir santykinį adekvatumą. Tačiau pensijų didinimas ir tvarumo veiksnio taikymo atidėjimas, pasiūlytas priimant 2018 m. biudžeto projektą, kelia abejonių dėl įsipareigojimo vykdyti šias reformas. Be to, nespėdžiama svarbiausia būsimų pensininkų pajamų adekvatumo problema, kuri veikiau yra susijusi su aukštu nedarbo lygiu ir didele darbo rinkos segmentacija;
- (13) pašalinus Ispanijos įmonių inovacinio pajėgumo trūkumus, jų našumas galėtų išaugti. Inovacijų veiklos rezultatams ir našumo augimui trukdo nuolat mažėjantis investicijų į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą lygis, todėl labai mažai tikėtina, kad bus pasiektas 2 % nacionalinis mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros intensyvumo tikslas pagal strategiją „Europa 2020“. Ši tendencija stiprėja dėl mažo ir vis mažėjančio moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai skirto valstybės biudžeto vykdymo lygio. Nors nacionalinės mokslinių tyrimų ir inovacijų politikos valdymas dabar yra paprastinamas ir tai iš dalies atlieka naujoji Valstybinė mokslinių tyrimų agentūra, koordinavimas nacionaliniu ir regioniniu lygmeniu kuriant, įgyvendinant ir vertinant politiką tebėra silpnas. Vertinimo kultūros puoselėjimas siekiant sistemingai vertinti paramos programų ir politikos veiksmingumą sudarytų galimybę mokytis, kaip formuoti politiką, ir sukurti sinergijas įvairiais valdžios lygmenimis;
- (14) ribotą Ispanijos įmonių inovacinį pajėgumą galima paaiškinti ir igūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktimi, kuri turi neigiamą poveikį ilgalaikiam našumo augimo potencialui. Ispanijoje pernelyg žema arba pernelyg aukšta darbuotojų kvalifikacija yra dažnas atvejis. Nepaisant to, kad per pastarąjį dešimtmetį mokyklos nebaigusių asmenų skaičius labai sumažėjo, jis dar gerokai viršija Sąjungos vidurkį. Kaip ir mokymosi rezultatai, skirtinguose regionuose jie labai skiriasi ir gali trukdyti užtikrinti lygias galimybes. Iki šiol šioms skirtumams šalinti skirtų programų poveikis buvo labai nedidelis. Dėl Nacionalinio socialinio ir politinio švietimo pakto, kuriuo siekiama vykdyti nuodugnią švietimo sistemos reformą, tebevyksta derybos. Tuo tarpu mokytojų profesinį tobulėjimą reikės remti mažinant laikinųjų darbo sutarčių skaičių ir skiriant daugiau išteklių jų mokymui. Be to, darbo rinkoje ieškodami tinkamo ir stabilaus darbo, su sunkumais susiduria visų pirma tretinio mokslo absolventai.

⁽¹⁾ Europos Komisija (2018 m.), 2018 m. pensijų adekvatumo ataskaita „Dabartinių ir būsimų pajamų adekvatumas senatvėje ES“, I ir II tomai. Tai bendra ataskaita, kurią parengė Socialinės apsaugos komitetas (SAK) ir Europos Komisija (Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD). Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2018 m.

Glaudesnis švietimo institucijų ir įmonių bendradarbiavimas galėtų pagerinti galimybes jauniems absolventams patekti į darbo rinką ir kartu suteikti įmonėms įgūdžių, reikalingų jų inovaciniam pajėgumui padidinti. Atsižvelgiant į tai, naujosios skaitmeninės strategijos pasiūlyme pripažįstama, kad reikia gerinti skaitmeninius įgūdžius. Sunkumų kyla dėl to, kad yra mažai informacinių ir ryšių technologijų specialistų ir kad reikia didinti švietimo sistemos vaidmenį gerinant skaitmeninius įgūdžius. Darbuotojų perkvalifikavimas, kad šie įgytų skaitmeninių įgūdžių, taip pat leistų Ispanijos įmonėms išlikti konkurencingoms vis labiau skaitmeninėje ekonomikoje;

- (15) prie to, kad našumo augimas tebėra ribotas, taip pat prisideda reglamentavimo skirtumai verslo aplinkoje. Dabartinėmis aplinkybėmis dėl reglamentavimo skirtumų ir apribojimų verslo aplinkoje maržos išlieka didelės, įmonių ir darbuotojų geografinis judumas nedidelis, o našumo augimas ribotas. Įstatymas dėl rinkos bendrumo, kuriuo buvo siekiama išspręsti šią problemą, įgyvendintas tik iš dalies. Reikia pagerinti šio įstatymo įgyvendinimo stebėseną regionų ir vietos lygmenimis ir sustiprinti sektorinių konferencijų vaidmenį. Įstatyme nustatytas principas, kad jei įmonės laikosi tam tikrų reikalavimų kažkurioje teritorijos dalyje, tai jos galėtų veikti visoje teritorijoje. Keliuose 2017 m. paskelbtuose sprendimuose Konstitucinis Teismas nustatė, kad šis principas negalioja, jei nėra bendrų arba lygiaverčių minimaliųjų ekonominės veiklos pradėjimo arba jos vykdymo standartų. Atsižvelgiant į šiuos sprendimus, visoje teritorijoje nustačius nuoseklius bendrus arba lygiaverčius standartus, būtų galima padėti pasiekti įstatyme nustatytus tikslus. Be to, norint veiksmingiau mažinti neigiamą susiskaidymo poveikį įmonėms, reikėtų pagerinti skirtingų valdžios lygmenų bendradarbiavimą visais įgyvendinimo etapais. Turėtų būti paspartintas Geresnio reglamentavimo komiteto, įsteigto siekiant užtikrinti, kad teisės aktai būtų suderinti su Sąjungos paslaugų srities *acquis*, darbas. Apribojimai, kurie turi įtakos tam tikroms reglamentuojamosioms profesijoms, pavyzdžiui, civilinių inžinierių ir architektų, buvo nurodyti ir 2017 m. sausio mėn. priimtame paslaugų dokumentų rinkinyje, tačiau iki šiol nesiimta jokių konkrečių priemonių šiai problemai spręsti;
- (16) apskritai, pagerinus institucijų darbo kokybę, būtų galima padidinti pasitikėjimą Ispanijos ekonomika ir naudą iš priemonių, priimtų siekiant spartinti našumo augimą. Pažanga padaryta partijų finansavimo skaidrumo, turto deklaravimo ir interesų konfliktų srityse. Verslo aplinkai taip pat buvo naudinga pažanga, padaryta kovojant su korupcija, tačiau šioje srityje tebėra susirūpinimą keliančių klausimų. Pagerėjo piliečių ir įmonių nuomonė apie teisingumo sistemos nepriklausomumą. Dabar dedamos ir turėtų būti toliau dedamos pastangos dar labiau padidinti teisingumo sistemos efektyvumą. Nors šioje plačioje srityje padaryta tam tikra pažanga, uždavinys skatinti pasitikėjimą institucijomis visais valdžios lygmenimis dar neišvykdytas;
- (17) dar labiau pagerinus transporto, energetikos ir vandens infrastruktūrą, būtų skatinama teritorinė sanglauda, geresnė integracija į bendrąją rinką ir našumo augimas. Tarpvalstybinėms transporto ir energijos jungtims ir vandens infrastruktūrai trūksta investicijų. Būtų galima geriau naudotis keleivių ir krovinių vežimo geležinkeliais infrastruktūromis. Nors neseniai užbaigtos naujos atkarpos, kuriose buvo nutiesta pasaulyje dominuojantį standartą atitinkančio pločio vėžė, Ispanijoje, Portugalijoje ir Prancūzijoje esančios skirtingų matmenų vėžės yra pagrindinė kliūtis geresniam susisiekimui geležinkeliais. Esama ir krovinių vežimo geležinkeliais jungčių trūkumų: tarp pagrindinių Atlanto vandenyno ir Viduržemio jūros pakrančių uostų ir šalies viduje esančių pramoninių teritorijų. Nepakankamos sujungiamumo galimybės taip pat trukdo glaudesnei integracijai į Sąjungos elektros energijos ir dujų rinkas. Norint pagerinti vandentvarką, pvz., nuotekų valymą, nuotėkių tinkluose mažinimą ir vandens tiekimo gerinimą, reikalingos tolesnės investicijos į infrastruktūrą. Ispanijai tai būtų naudinga aplinkos, ekonomikos ir socialinių požiūriu;
- (18) 2018 m. Europos semestro kontekste Komisija atliko išsamią Ispanijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Ispanija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Ispanijos politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų;
- (19) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. stabilumo programą, o jos nuomonė ⁽¹⁾ pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje;

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

- (20) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir 2018 m. stabilumo programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytose 1–3 rekomendacijose,

REKOMENDUOJA Ispanijai 2018 m. ir 2019 m. imtis šių veiksmų:

1. užtikrinti, kad būtų laikomasi Tarybos sprendimo (ES) 2017/984, kuriuo pagal perviršinio deficito procedūrą įspėjama, be kita ko, imtis priemonių, kad būtų užtikrintas fiskalinės ir viešųjų pirkimų sistemų taikymas visais valdžios lygmenimis. Taip pat užtikrinti, kad 2019 m. grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neviršytų 0,6 %, o tai atitiktų 0,65 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Nenumatytas pajamas panaudoti tam, kad būtų sparčiau mažinamas valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis.
2. Užtikrinti, kad užimtumo ir socialinės tarnybos turėtų pakankamai pajėgumų teikti veiksmingą paramą darbo ieškantiems asmenims, be kita ko, glaudžiau bendradarbiaujant su darbdaviais. Skatinti pereiti prie neterminuotųjų darbo sutarčių. Gerinti paramą šeimoms ir didinti pajamų garantavimo schemų veiksmingumą, panaikinant aprėpties spragas, supaprastinant nacionalinių schemų sistemą ir sumažinant regioninių schemų taikymo sąlygų skirtumus. Mažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių ir regioninius mokymosi rezultatų skirtumus, visų pirma geriau remiant mokinius ir mokytojus.
3. Didinti viešąsias investicijas į mokslinius tyrimus bei inovacijas ir sistemingai vykdyti šios srities paramos politikos vertinimus, kad būtų užtikrintas šios politikos efektyvumas. Stiprinti švietimo institucijų ir įmonių bendradarbiavimą, siekiant sumažinti esamą įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktį. Toliau įgyvendinti Įstatymą dėl rinkos bendrumo užtikrinant, kad visais valdžios lygmenimis taisyklės, reglamentuojančios ekonominės veiklos, visų pirma susijusios su paslaugų teikimu, pradėjimo galimybę ir vykdymą, atitiktų to įstatymo principus, ir pagerinant administravimo įstaigų bendradarbiavimą.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Prancūzijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Prancūzijos stabilumo programos**

(2018/C 320/09)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo ⁽²⁾, ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė išpėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Prancūzija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią datą Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2018 m. kovo 22 d. 2018 m. gegužės 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ⁽³⁾ (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);
- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Prancūzija turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose rekomendacijose, visų pirma 1 ir 2 rekomendacijose;
- (3) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Prancūzijos ataskaita. Joje įvertinta Prancūzijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽⁴⁾, veiksmai, kurių Prancūzija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Prancūzijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“; Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2018 m. kovo 7 d. Remdamasi savo analize, Komisija padarė išvadą, kad Prancūzijoje yra susidaręs makroekonominis disbalansas. Visų pirma pažeidžiamumas susijęs su didele valdžios sektoriaus skola ir lėta konkurencingumo raida mažo našumo augimo sąlygomis. Ypač didelė neigiamų padarinių Prancūzijos ekonomikai rizika ir, atsižvelgiant į šalies ekonomikos dydį, neigiamo šalutinio poveikio visai ekonominei ir pinigų sąjungai rizika;

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ OL L 306, 2011 11 23, p. 25.⁽³⁾ OL C 179, 2018 5 25, p. 1.⁽⁴⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.

- (4) 2018 m. balandžio 25 d. Prancūzija pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir savo 2018 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotųsi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (6) laiku ir tvariai panaikinus perviršinį deficitą ir atsižvelgiant į Tarybos sprendimą (ES) 2018/924 ⁽²⁾ panaikinti perviršinio deficito procedūrą, Prancūzijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir pereinamojo laikotarpio skolos taisyklė. 2018 m. stabilumo programoje Vyriausybė planuoja laipsnišką valdžios sektoriaus deficito pagerėjimą nuo – 2,6 % BVP 2017 m. iki + 0,3 % BVP 2022 m. Vidutinės trukmės biudžeto tikslo – 0,4 % BVP struktūrinio deficito – per 2018 m. stabilumo programos laikotarpį neplanuojama pasiekti. 2018 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP sumažės nuo 97,0 % 2017 m. iki 89,2 % 2022 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamas tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Vis dėlto priemonės, kurių reikia norint pasiekti planuojamus deficito tikslus 2019 m. ir vėliau, nėra pakankamai konkretizuotos;
- (7) 2017 m. liepos 11 d. Taryba rekomendavo Prancūzijai užtikrinti, kad 2018 m. grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų ⁽³⁾ nominalusis augimas neviršytų 1,2 % – tai atitiktų 0,6 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Be to, buvo konstatuota, kad, vertinant 2018 m. biudžeto plano projektą, o vėliau – 2018 m. biudžeto rezultatus, reikės tinkamai atsižvelgti į tikslą siekti fiskalinės krypties, kuri padėtų stiprinti vykstantį atsigavimą ir užtikrinti viešųjų finansų tvarumą. Remiantis Komisijos atliktu Prancūzijos ekonomikos atsigavimo tvirtumo vertinimu, atliktu rengiant nuomonę dėl šalies 2018 m. biudžeto plano projekto, ir kartu deramai atsižvelgus į jos tvarumo uždavinius, nereikia atsižvelgti į jokių papildomus elementus. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad 2018 m. bus labai nukrypta nuo rekomenduojamo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinės trukmės biudžeto tikslo.
- (8) atsižvelgiant į 60 % BVP viršijantį Prancūzijos valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykį ir prognozuojamą 0,6 % gamybos apimties atotrūkį, 2019 m. grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalusis augimas turėtų neviršyti 1,4 % – tai atitinka struktūrinį 0,6 % BVP koregavimą pagal bendrai sutartą koregavimo matricą taikant Stabilumo ir augimo paktą. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, jeigu politika nesikeis, esama rizikos labai nukrypti nuo to reikalavimo 2019 m., taip pat 2018–2019 m. vertinant kartu. Prognozuojama, kad 2018 ir 2019 m. Prancūzija *prima facie* nesilaikys pereinamojo laikotarpio skolos taisyklės. Apskritai Taryba mano, kad nuo 2018 m. turėtų būti imtasi reikiamų priemonių siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Būtų apdairu bet kokias nenumatytas pajamas naudoti tolesniam valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykio mažinimui;
- (9) viešųjų išlaidų lygis Prancūzijoje yra didžiausias Sąjungoje. Prognozuojama, kad išlaidų santykis 2018 m. sieks 56,0 % BVP – 10,6 proc. punkto daugiau nei Sąjungos vidurkis. Nors pastaraisiais metais vykdyti konsolidavimo strategiją labai padėjo mažėjančios palūkanų normos ir mažinamos viešosios investicijos, mažai tikėtina, kad vidutiniu laikotarpiu palūkanų normos išliks mažos, o rentabilių investicijų mažinimas gali pakenkti ekonominiam potencialui ateityje. Nuo 2014 m. atliekamos išlaidų peržiūros nepadėjo daug sutaupyti,

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁽²⁾ 2018 m. birželio 22 d. Tarybos sprendimas (ES) 2018/924, kuriuo panaikinamas Sprendimas 2009/414/EB dėl perviršinio deficito Prancūzijoje (OL L 164, 2018 6 29, p. 44).

⁽³⁾ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos;

o veiksmingumas padidėjo nedaug dėl nevykdomų tinkamų tolesnių veiksmų ir mažos politinės atsakomybės. Naujausios išlaidų peržiūros strategijos buvo atsisakyta ir ją pakeis 2022 m. viešieji veiksmai (*Action Publique 2022*), kurių principai išdėstyti 2017 m. spalio mėn. Vyriausybės suteiktuose įgaliojimuose. 2022 m. viešųjų veiksmų komitetas (*Comité Action Publique 2022*) turi anksčiau nei 2018 m. vasarą parengti atskaitą ir išnagrinėti, kokių priemonių reikia imtis. Tačiau dar nepasiūlyta aiškiai apibrėžtų priemonių, o naujų lėšų pagal šią sistemą bus sutaupyta tik nuo 2020 m. Siekiant trumpuoju ir vidutiniu laikotarpiu patenkinti dabartinius fiskalinio konsolidavimo poreikius būtų naudinga greitai įgyvendinti išlaidų mažinimo priemones;

- (10) šiuo metu Prancūzijoje egzistuoja 37 skirtingos pensijų sistemos. Jos taikomos įvairioms darbuotojų grupėms ir veikia pagal skirtingas taisykles. Palaipsniui suvienodintos taisyklės padidintų sistemos skaidrumą, padidintų teisingumą skirtingų kartų atžvilgiu ir palengvintų darbo jėgos judumą. Geriau kontroliuoti viešąsias išlaidas taip pat padėtų, jei skaičiavimo taisyklės būtų suderintos. Nors jau priimtose pensijų reformos turėtų sumažinti viešųjų pensijų išlaidų santykį ilguoju laikotarpiu, sukūrus paprastesnę ir veiksmingesnę pensijų sistemą būtų galima dar daugiau sutaupyti ir tai padėtų sumažinti viešųjų finansų tvarumo riziką vidutiniu laikotarpiu. Fondo *La Fondation pour la recherche sur les administrations et les politiques publiques* (iFRAP) neseniai atlikto tyrimo duomenimis, suderinus skirtingas viešojo ir privačiojo sektorių pensijų sistemas, iki 2022 m. būtų galima sutaupyti daugiau nei 5 mlrd. EUR viešųjų išlaidų;
- (11) nedarbo lygis sumažėjo nuo 10,4 % 2015 m. iki 9,4 % 2017 m. ir prognozuojama, kad kelerius ateinančius metus jis toliau mažės, o užimtumo lygis 2017 m. padidėjo iki 70,6 %. Tačiau darbo rinkos sąlygos jaunimui, žemos kvalifikacijos darbuotojams ir migrantų kilmės asmenims (tiek pirmosios, tiek antrosios kartos) tebėra palyginti sudėtingos. 2017 m. darbą turėjo tik 55,6 % ne ES gimusių asmenų (20–64 m. amžiaus), t. y. 17,0 proc. punkto mažiau nei Prancūzijoje gimusių asmenų. Skurdžiausių vietovių (*Quartiers de la politique de la ville*) gyventojai, įskaitant migrantų kilmės asmenis, ir toliau susiduria su sunkumais darbo rinkoje. Nepaisant politikos priemonių, mokymosi rezultatai gana daug priklauso nuo socioekonominės padėties ir migrantų kilmės statuso; šie veiksniai taip pat trukdo integruotis į darbo rinką. Be to, esama diskriminacijos darbo rinkoje požymių. Siekiant skatinti lygias galimybes darbo rinkoje, labai svarbūs veiksniai yra veiksminga aktyvi užimtumo srities parama, įskaitant kalbų mokymą, intensyvią profesinį konsultavimą ir paramą įsidarbinant, taip pat ryžtingesni kovos su diskriminacine praktika veiksmai;
- (12) 2016 m. Darbo įstatymu, kuriuo modernizuojamas socialinis dialogas ir užtikrinami profesinių karjerų modeliai, siekiama pagerinti įmonių galimybes prisitaikyti prie ekonominių ciklų ir sumažinti pagal laikinas darbo sutartis dirbančių darbuotojų skaičių. Nors daugiau žmonių įdarbinama pagal neterminuotas darbo sutartis, išlieka darbo rinkos segmentacijos problema, todėl reikėtų skatinti perėjimą prie darbo pagal neterminuotas darbo sutartis. Šiame kontekste svarbu baigti įgyvendinti tebevykdomą plataus užmojo reformų programą, kuri apima neseniai priimtą Darbo įstatymo reformą, planuojamą nedarbo išmokų sistemos pertvarkymą ir profesinio rengimo bei mokymo sistemos, įskaitant pameistrystę, reformą;
- (13) laipsniškai įgyvendinamos darbo jėgos mokesčių pleišto mažinimo priemonės nuo 2013 m. padidino Prancūzijos sąnaudų konkurencingumą, tačiau anksčiau susikaupę nuostoliai dar nevisiškai padengti. Kalbant apie vidutinį darbo užmokestį, 2016 m. Prancūzijoje darbdavių mokamų socialinio draudimo įmokų tarifai kaip procentinė visų darbo sąnaudų dalis vis dar buvo vieni didžiausių Sąjungoje. Esamos darbo jėgos sąnaudų mažinimo politikos priemonės nuo 2019 m. turėtų būti toliau konsoliduojamos ir stiprinamos: paskelbta apie mokesčių kredito konkurencingumui ir užimtumui skatinti (CICE) pakeitimą bendru darbdavių mokamų socialinio draudimo įmokų sumažinimu ir nustatytos papildomos mažesnį darbo užmokestį gaunantiems asmenims skirtos lengvatos, kuriomis siekiama skatinti žemos kvalifikacijos darbuotojų įdarbinimą;
- (14) nuo 2013 m. Prancūzijos minimalus darbo užmokestis indeksuojamas pagal šalies indeksavimo taisyklę be jokių *ad hoc* didinimų. Todėl dėl mažos infliacijos ir vangaus darbo užmokesčio augimo jis didėjo lėčiau nei standartinis darbo užmokestis (1,23 % 2017 m., palyginti su 1,31 % vidutinio darbo užmokesčio augimu). Nors minimalus darbo užmokestis, palyginti su vidutiniu, yra didelis vertinant tarptautiniu mastu, su minimaliu darbo užmokesčiu susijusios darbo sąnaudos labai sumažėjo sumažinus socialines įmokas. Tokie sumažinimai bus taikomi aktyviau ir nuo 2019 m. bus pradėti taikyti nuolat. Nors minimalaus darbo užmokesčio indeksavimas yra svarbus veiksnys siekiant išsaugoti darbuotojų perkamąją galią, pagal dabartinį mechanizmą (vienintelį Sąjungoje) darbo užmokestis gali būti koreguojamas tik pasikeitus sąlygoms, o tai gali turėti neigiamų pasekmių konkurencingumui. Nepriklausomų ekspertų grupė kasmet vertina minimalų darbo užmokestį ir pateikia neprivalomą nuomonę dėl jo pokyčių. 2017 m. grupė rekomendavo peržiūrėti indeksavimo taisyklę, pavyzdžiui, apribojant ją tik su infliacija susijusiu indeksavimu;

- (15) dabartinė pirminio profesinio rengimo ir mokymo sistema nepakankamai remia integraciją į darbo rinką, visų pirma dėl to, kad didelė dalis studentų yra nukreipiami siekti išsilavinimo, kurį įgijus perspektyvos įsidarbinti yra ribotos. Be to, Prancūzijos profesinio rengimo ir mokymo programose dalyvaujančių moksleivių mokymosi rezultatai yra kur kas prastesni už Sąjungos vidurkį, o besimokančių bendrojo lavinimo mokyklose rezultatai yra daug geresni. Šiame kontekste, siekiant remti jaunimo užimtumą ir propaguoti lygias galimybes, labai svarbios pameistrystę skatinančios priemonės, kurios siejamos su geresnėmis įsidarbinimo perspektyvomis, taip pat priemonės, kuriomis siekiama gerinti mokymosi rezultatus. Be to, taip pat svarbu gerinti žemos kvalifikacijos darbuotojų ir darbo ieškančių asmenų galimybes dalyvauti tęstiniame mokyme, ir svarbu skatinti siekti aukštesnės kvalifikacijos, tuo tikslu užtikrinant tinkamą profesinį orientavimą. Atsižvelgdama į šiuos uždavinius ir visų pirma į poreikį gerinti sistemos valdymą, užtikrinti atitiktį darbo rinkos poreikiams, mokymo kokybę ir galimybes mokytis, taip pat užtikrinti asmens statuso pokytį darbo rinkoje, Vyriausybė 2018 m. balandžio 27 d. pateikė įstatymo, kuriuo pertvarkoma pameistrystės ir tęstinio profesinio rengimo ir mokymo sistema, projektą. Be to, 2018 m. nacionalinėje reformų programoje patvirtinta, kad ketinama įgyvendinti 14 mlrd. EUR vertės investicijų planą, skirtą įgūdžiams įgyti, ir atveriamas kelias papildomai reformuoti pirminį profesinį rengimą mokyklose;
- (16) apskritai socialinės apsaugos sistema duoda gerų rezultatų. Pajamų nelygybė po pervedimų yra mažesnė už Sąjungos vidurkį ir, nepaisant to, kad pastaruosiu metu padaugėjo žmonių, kuriems gresia skurdas ir socialinė atskirtis, tokių žmonių ir toliau yra palyginti nedaug. Tačiau kai kurios grupės, visų pirma nepilnos šeimos, asmenys, gimę ne Sąjungoje, ir skurdžiuose miestų rajonuose gyvenantys žmonės, susiduria su didesne skurdo rizika. Susirūpinimą toliau kelia skurdžiai gyvenančių žmonių galimybė gauti tinkamą būstą. Nors pastaruosiu metu padėtis pagerėjo, kai kuriose srityse išlieka socialinio būsto trūkumas;
- (17) nepaisant vykdomų reformų, kuriomis siekiama sumažinti mokesčių naštą įmonėms ir remti rentabilias investicijas, Prancūzijos mokesčių sistema išlieka labai sudėtinga: mokesčių išlaidos, neveiksmingi mokesčiai ir gamybos mokesčiai sudaro kliūtis gerai veikiančiai verslo aplinkai. Dėl didelio mokesčių išlaidų skaičiaus (mokesčių kreditas, atleidimas nuo mokesčių, mokesčių sumažinimai) įmonėms, ypač MVĮ, tenka papildoma našta – didesnės reikalavimų laikymosi sąnaudos ir netikrumas. Taip pat atsiranda papildomų kontrolės sąnaudų mokesčių administratoriui. Pagal 2018 m. Biudžeto įstatymą mokesčių išlaidų skaičius ir vertė toliau didės ir 2018 m. sudarys 99,8 mlrd. EUR (4,2 % BVP), palyginti su 93 mlrd. EUR 2017 m. Be to, nustatytos apie 192 mokesčių rūšys, iš kurių gaunamos pajamos yra mažos (mažiau nei 150 mln. EUR per metus), tačiau nuo 2014 m. panaikinta tik labai nedaug mokesčių ⁽¹⁾. Galiausiai Prancūzijoje, palyginti su Sąjunga, yra labai dideli gamybos mokesčiai ⁽²⁾ (3,1 % BVP 2016 m.), kuriuos daugiausia sudaro kapitalo ir darbo jėgos mokesčiai ir kuriuos, vykdydamos gamybą, bendrovės privalo mokėti nepriklausomai nuo ekonominės veiklos rezultatų;
- (18) rinkos paslaugos 2016 m. sudarė daugiau kaip 50 % pridėtinės vertės, 40 % darbo vietų ir 20 % gamybos pramonės eksporto pridėtinės vertės. Tačiau nors konkurencija rinkos paslaugų srityje daro poveikį visai ekonomikai, ją vis dar riboja reguliavimo reikalavimai ir administracinė našta, o tai taip pat apsunkina įmonių augimo galimybes. Jei paslaugų srities reformos būtų pakankamai platus užmojo ir būtų visiškai įgyvendintos, jos galėtų turėti didelį teigiamą poveikį ekonomikai. Nustatant reformų veiksmų prioritetus svarbu atsižvelgti į paslaugų sektorių ekonominę svarbą ir veiklos rezultatus. Taikant prioritetinėms paslaugų sektoriaus reformoms nustatyti naudojamą rodikliais pagrįstą metodą išskirta keletas verslo paslaugų (architektūros ir inžinerijos veiklos, teisinės ir apskaitos veiklos, administracinių ir paramos paslaugų), taip pat mažmeninės prekybos, apgyvendinimo, maitinimo ir sveikatos sektorių paslaugų. Konkrečiai profesinių paslaugų srityje 2015 m. rugpjūčio 6 d. Augimo, veiklos ir lygių ekonominių galimybių įstatymu (Macrono įstatymas) sumažinti tam tikroms profesijoms, daugiausia teisinėms, nustatyti apribojimai. Vis dar reikia tolesnių reformų profesinių paslaugų srityje. Tolesnėmis reformomis galėtų būti šalinami pernelyg dideli specifiniai patekimo į rinką ir veiklos apribojimai (pvz., veiklos, balsavimo teisių, akcijų valdymo, daugiadalykiai ir *numerus clausus* apribojimai). Reformos, kuriomis siekiama šalinti pagrindines kliūtis įmonių augimui, galėtų apimti ribos, susijusios su teisės aktuose nustatytais dydžio kriterijais, panaikinimą ir įmonėms tenkančios administracinės naštos sumažinimą. Galiausiai, pagerinus Prancūzijos sparčiojo plėtojimosi ryšio aprėptį pagerėtų jos galimybės pasinaudoti skaitmeninės ekonomikos teikiama nauda;
- (19) remiantis Europos inovacijų diegimo rezultatų suvestinės duomenimis, Prancūzijos inovacijų diegimo rezultatai tebėra prastesni nei Sąjungos inovacijų lyderių, nepaisant to, kad viešoji parama yra palyginti didelė. Geresnių inovacijų diegimo rezultatų visų pirma padėtų pasiekti didesnis valstybės paramos sistemų, įskaitant mokesčių

⁽¹⁾ Inspection Générale des Finances (2014), *Les taxes à faible rendement*.

⁽²⁾ Gamybos mokesčiai – tai pagal EUROSTATO D29 kategoriją „kiti gamybos mokesčiai“.

kreditų moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai (*Crédit d'Impôt Recherche*), veiksmingumas. Šiuo atžvilgiu siekiant patobulinti viešosios paramos inovacijoms modelį reikia remtis šiuo metu vykdomų vertinimų rezultatais. Išlieka sunkumų perduodant viešųjų mokslinių tyrimų žinias įmonėms, o tai riboja komercinių mokslinių tyrimų rezultatų panaudojimą. Palyginti su kitomis Sąjungos šalimis, Prancūzijos rezultatai, susiję su bendromis viešojo ir privačiojo sektorių mokslinėmis publikacijomis ir verslo įmonių finansuojamais viešojo sektoriaus MTTP, yra prasti. Yra tam tikrų galimybių stiprinti akademinės bendruomenės ir pramonės sektoriaus keitimosi žiniomis mechanizmus supaprastinant mokslinių tyrimų srities partnerystės susitarimus ir skatinant mokslo darbuotojų judumą;

- (20) 2018 m. Europos semestro įgyvendinimo kontekste Komisija atliko išsamią Prancūzijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Prancūzija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Prancūzijos politikai, bet ir tai, kaip jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (21) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. stabilumo programą, o jos nuomonė ⁽¹⁾ pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,
- (22) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir 2018 m. stabilumo programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytose 1–3 rekomendacijose,

REKOMENDUOJA Prancūzijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. užtikrinti, kad 2019 m. gryųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalusis augimas neviršytų 1,4 % – tai atitiktų 0,6 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Nenumatytas pajamas panaudoti tam, kad būtų greičiau mažinamas valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis. 2018 m. įgyvendinti išlaidų taupymo priemonės ir išsamiai nurodyti tikslus ir naujas priemonės, kurių reikia atsižvelgiant į 2022 m. viešuosius veiksmus, kad 2019 m. biudžete jos virstų konkrečiomis išlaidų taupymo ir efektyvumo didinimo priemonėmis. Palaipsniui suvienodinti skirtingų pensijų sistemų taisyklės siekiant padidinti jų teisingumą ir tvarumą.
2. Vykdyti profesinio rengimo ir mokymo sistemos reformas, siekiant didinti jos atitiktį darbo rinkos poreikiams ir didinti visų pirma žemos kvalifikacijos darbuotojų ir darbo ieškančių asmenų galimybes mokytis. Skatinti lygias galimybes ir galimybes patekti į darbo rinką, be kita ko, migrantų kilmės asmenims ir skurdžiuose rajonuose gyvenantiems žmonėms. Užtikrinti, kad minimalaus darbo užmokesčio pokyčiai derėtų su darbo vietų kūrimu ir konkurencingumu.
3. Supaprastinti mokesčių sistemą, ribojant mokesčių išlaidas, panaikinant neefektyvius mokesčius ir mažinant įmonėms taikomus gamybos mokesčius. Mažinti reguliavimo ir administracinę naštą, siekiant didinti konkurenciją paslaugų sektoriuje ir skatinti įmonių augimą. Dėti daugiau pastangų, kad būtų pagerinti inovacijų sistemos veiklos rezultatai, visų pirma didinant viešosios paramos sistemų veiksmingumą ir stiprinant žinių perdavimą tarp viešųjų mokslinių tyrimų įstaigų ir įmonių.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Kroatijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Kroatijos konvergencijos programos**

(2018/C 320/10)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo ⁽²⁾, ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė išpėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Kroatija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą;
- (2) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Kroatijos ataskaita. Joje įvertinta Kroatijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽³⁾, veiksmai, kurių Kroatija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas rekomendacijas, ir Kroatijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2018 m. kovo 7 d. Komisijos analizė leido padaryti išvadą, kad Kroatijoje vis dar išlieka paviršinis makroekonominis disbalansas, nors jis ir mažinamas. Pažeidžiamumas siejamas su vis dar didele valstybės bei privačiojo sektoriaus ir išorės skola, išreikšta daugiausia užsienio valiuta. Neveiksmingų paskolų lygis, visų pirma ne finansų bendrovių, tebėra aukštas. Kroatijos augimo potencialo vis dar nepakanka tvariam koregavimui užtikrinti ir apskritai padaryta nedidelė pažanga įgyvendinant politikos priemones, kuriomis sprendžiami nuolat mažo darbo jėgos panaudojimo ir lėto našumo augimo klausimai. Ribojamoji verslo aplinka tebetrukdo konkurencingumui ir investicijoms, o viešojo administravimo susiskaidymas neleidžia didinti viešųjų paslaugų efektyvumo;
- (3) 2018 m. balandžio 26 d. Kroatija pateikė 2018 m. nacionalinę reformų programą ir 2018 m. konvergencijos programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ OL L 306, 2011 11 23, p. 25.⁽³⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 41.

- (4) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (5) šiuo metu Kroatijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir skolos taisyklė. 2018 m. konvergencijos programoje numatoma, kad nominalusis valdžios sektoriaus biudžeto balansas pablogės nuo 0,8 % BVP pertekliaus 2017 m. iki 0,5 % BVP deficito 2018 m., o tada laipsniškai gerės iki 0,5 % BVP pertekliaus 2021 m. Numatyta, kad vidutinio laikotarpio biudžeto tikslas, t. y. 1,75 % BVP struktūrinis deficitas, ir toliau bus viršijamas visą programos laikotarpį. 2018 m. konvergencijos programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP sumažės nuo 78,0 % BVP 2017 m. iki 75,1 % BVP 2018 m., o 2021 m. toliau mažės iki 65,9 %. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Tačiau planuojami biudžeto rodikliai numatyti atsargiai. Komisijos 2018 m. pavasario prognozėje numatoma, kad valdžios sektoriaus balansas 2018 m. sieks 0,7 % BVP, o 2019 m. – 0,8 % BVP;
- (6) 2017 m. liepos 11 d. Taryba rekomendavo Kroatijai 2018 m. toliau laikytis vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, numatoma, kad struktūrinis balansas 2018 m. bus – 0,3 % BVP, o 2019 m. – 0,6 % BVP, taigi toliau viršys vidutinio laikotarpio biudžeto tikslą. Prognozuojama, kad 2018 ir 2019 m. Kroatija laikysis skolos taisyklės. Apskritai Taryba mano, kad pagal prognozę 2018 ir 2019 m. Kroatija turėtų atitikti Stabilumo ir augimo pakto nuostatas;
- (7) labai vėluojama priimti pagrindinius teisės aktus, skirtus Kroatijos fiskalinei sistemai pagerinti. Dėl skaitinės fiskalinės taisyklės struktūros trūkumų fiskalinės politikos planavimas tampa neveiksmingas, o Fiskalinės politikos komisijos, kaip nepriklausomos įstaigos, vaidmuo tebėra silpnas. Kroatijos valstybės skola išlieka didelė, o jai kylanti valiutos rizika rodo, kad ir toliau labai svarbu laikytis patikimo skolos valdymo praktikos. 2017 m. skolos valdymo funkcija buvo sustiprinta ir parengta skolos valdymo strategija, tačiau ją reikia nuolat atnaujinti. Priimtų nekilnojamojo turto mokesčio teisės aktų įgyvendinimas buvo atidėtas nenurodant, ar ir kada jie bus įgyvendinami. Dėl to Kroatijos pajamų dalis iš nekilnojamojo turto periodinio apmokestinimo išlieka maža. Periodinis nekilnojamojo turto mokestis sudarytų sąlygas pagerinti bendrą augimui palankų pajamų surinkimą ir kartu užtikrintų stabilius ir nuspėjamus vietos valdžios vienetų pajamų šaltinius;
- (8) 2017 m. Kroatijos darbo rinka dar labiau atsigavo. Vis dėlto užimtumo ir darbo jėgos aktyvumo lygis kol kas yra gerokai žemesnis negu Sąjungos vidurkis ir varžo augimo potencialą. Šiuo metu teisės aktais nustatytas moterų pensinis amžius yra 62 metai, o vyrų – 65 metai. Teisės aktais nustatytas pensinis amžius vienodinamas ir ilginamas lėtai: numatoma, kad ir vyrų, ir moterų pensinis amžius 67 metų ribą pasieks tik 2038 m. Be to, vyresnio amžiaus darbuotojai gali naudotis įvairiomis ankstyvo išėjimo į pensiją galimybėmis ir į pensijų sistemą įtraukti keli specialūs pensijų modeliai, pagal kuriuos sudaromos palankesnės išėjimo į pensiją sąlygos. Moterims tenkančios priežiūros pareigos yra viena iš priežasčių, dėl kurių jų dalyvavimas darbo rinkoje toliau išlieka neaktyvus. Vidutinė darbingo amžiaus trukmė yra trumpa, taigi dabartinis ir būsimas pensijų adekvatumas yra mažas ir kyla skurdo senatvėje rizika. Paskelbtos priemonės, kuriomis skatinama ilginti profesinį gyvenimą, dar neįgyvendintos;
- (9) nors Kroatijoje yra socialinio dialogo struktūra, iš esmės valdžios institucijos ir suinteresuotieji subjektai rengiant politiką faktiškai beveik nebendrauja: jų bendravimas dėl valdžios siūlomų priemonių daugiausia apsiribojo raštišku atsiliepimu. Be to, profesinių sąjungų susiskaidymas mažina bendrą pajėgumą įtraukti į socialinį dialogą;
- (10) nors padėtis pastaruoju metu pagerėjo, žmonių, kuriems gresia skurdas arba socialinė atskirtis, dalis tebėra didelė, taip pat dideli teritoriniai skirtumai lyginant apskritis. Ypač pažeidžiami pagyvenę žmonės, žemos kvalifikacijos

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

darbuotojai ir neįgalūs asmenys. Socialinės apsaugos sistema nepakankamai veiksminga ir teisinga. Socialinės išmokos nepakankamai mažina skurdą. Nepakankamas ir institucijų tarpusavio koordinavimas, o socialinės išmokos nevienodai paskirstomos, nes neturtingesnių vietos valdžios vienetų fiskaliniai pajėgumai menkesni;

- (11) Kroatijos investicijos į švietimą, ankstyvasis ugdymas ir priežiūra, pagrindiniai gebėjimai, aukštąjį išsilavinimą įgijusių asmenų skaičius ir profesinio rengimo ir mokymo atitiktis darbo rinkos poreikiams rezultatai yra prastesni nei Sąjungos vidurkis. Kroatija pradėjo įgyvendinti keletą švietimo, mokslo ir technologijų strategijoje nurodytų reformų. Panašu, kad mokyklų programos reforma turės teigiamą poveikį Kroatijos švietimo kokybei, jeigu bus visiškai ir nuosekliai įgyvendinama kartu su kitais strategijos veiksmiais. Atrodo, kad profesinio rengimo ir mokymo programos nelabai atitinka darbo rinkos poreikius, nes daugiau negu pusė registruotų bedarbių yra baigę profesinio rengimo ir mokymo įstaigas. Norint geriau nustatyti gebėjimų poreikius, reikia, kad valdžios institucijos ir darbdaviai geriau koordinuotų savo veiklą. Suaugusiųjų švietimo sistemoje, kurios tikslas – palengvinti įtrauktį į darbo rinką, veikia daug teikėjų, bet jie visoje šalyje nevienodai pasiskirstę, ir mokoma pagal programas, kurios nėra tinkamai įvertintos. Dalyvavimas suaugusiųjų švietimo ir mokymo programose, kurios siūlomos įgyvendinant aktyvios darbo rinkos politikos priemones, labai neaktyvus;
- (12) Kroatijos viešojo administravimo teritorinis susiskaidymas ir platus kompetencijų paskirstymas visais valdžios lygmenimis apsunkina veiksmingą viešųjų paslaugų teikimą ir didina viešąsias išlaidas. Daugybė mažų vietos vienetų neturi pakankamų finansinių ir administracinių pajėgumų vykdyti decentralizuotas funkcijas. Viešojo administravimo veiksmingumo rodikliai yra mažesni negu Sąjungos vidurkis – tai trukdo formuoti ir įgyvendinti viešąją politiką ir veiksmingiau panaudoti Europos struktūrinius ir investicijų fondus. Planuojamas centrinės administracijos vietos padalinių skaičiaus mažinimas ir valstybinių agentūrų sistemos racionalizavimas dar kartą nukeltas.. Nepakankamas viešojo administravimo ir viešųjų tarnybų darbo užmokesčio nustatymo sistemų suderinimas trukdo užtikrinti vienodas sąlygas ir vyriausybės vykdomą viešojo sektoriaus darbo užmokesčio išlaidų kontrolę. Joms suderinti skirtų planuojamų teisės aktų priėmimas vėl atidėtas (iki 2018 m. vidurio). Valdžios institucijos žengė pirmuosius žingsnius siekdamos integruoti kai kurias ligoninių funkcijas, kad pagerėtų sveikatos priežiūros paslaugų teikimo veiksmingumas ir galimybė jas gauti. Tačiau dėl neveiksmingo sveikatos priežiūros sistemos finansavimo modelio susikaupė skola, visų pirma susijusi su stacionarine priežiūra;
- (13) valstybės valdomų įmonių dalis ekonomikoje ir toliau išlieka didelė. Jų valdymo gerinimo priemonės įgyvendinamos lėtai, šių įmonių našumas ir pelningumas išlieka žemi. Priimti nauji teisės aktai, reglamentuojantys valstybės turto valdymą ir pardavimą;
- (14) 2017 m. lapkričio mėn. baigta nepriklausoma Kroatijos rekonstrukcijos ir plėtros banko turto kokybės peržiūra. Atsižvelgiant į banko svarbą įgyvendinant Sąjungos finansines priemones ir Investicijų planą Europai, taip pat vis aktyvesnį jo dalyvavimą tiesioginio skolinimo veikloje, peržiūros išvados turėtų būti skirtos banko priežiūros bei reguliavimo sistemai ir valdymo struktūroms stiprinti;
- (15) verslo aplinkai ir toliau kenkia administracinė našta ir parafiskaliniai mokesčiai. Administracinė našta mažinama nuolatos, tik nedideliu tempu. Parafiskaliniai mokesčiai sumažinti nedaug, o skaidrumas menkas, nes nevykdomi nei reguliarūs registro atnaujinimai, nei planuojamo mokesčių mažinimo poveikio vertinimai;
- (16) būtina visapusiškai įgyvendinti 2017–2018 m. kovos su korupcija veiksmų planą, kad būtų galima pasiekti 2015–2020 m. kovos su korupcija strategijos tikslus. Vis dar reikia patobulinti kelis pagrindinius aspektus, visų pirma turto ir interesų konflikto atskleidimo dalykus, didinti informuotumą apie pranešimo apie pažeidimus teikimo kanalus, taip pat veiksmingą rizikos viešųjų pirkimų srityje kontrolę, nes čia išlieka didelė korupcijos rizika, kadangi didelę dalį vidaus sutarčių skyrimo vykdo valstybės valdomos įmonės;
- (17) konkurenciją varžo griežtas reguliavimas prekių ir paslaugų rinkose, visų pirma pernelyg griežtai reguliuojama daug reglamentuojamųjų profesijų. Reguliavimas paprastinamas lėtai, esant stipriam interesų grupių pasipriešinimui;
- (18) ilgai trunkantys teismo procesai ir didelis neišnagrinėtų bylų skaičius ir toliau kenkia teisingumo sistemos kokybei ir veiksmingumui, o galiausiai – verslo aplinkai. Neišnagrinėtų bylų skaičius pastebimai sumažėjo daugiausia dėl to, kad buvo mažiau naujų bylų, o ne dėl to, kad jos išnagrinėjamos greičiau. Nors padėtis pagerėjo, elektroniniai ryšiai bylinėjantis ir nagrinėjant nemokumo bylas ir toliau naudojami nepakankamai;

- (19) įgyvendinant Kroatijos pažangios specializacijos strategiją, dedamos tam tikros tikslinės pastangos reformuoti nacionalinę mokslo ir inovacijų sistemą. Panašu, kad politinė atsakomybė už teikiamą paramą mokslui ir inovacijoms nėra koordinuojama ir tai neigiamai veikia politikos strategijos įgyvendinimą. Panaši padėtis daugumoje universitetų – jų valdymo struktūra labai išskaidyta ir galioja griežtos administracinės taisyklės. Mokslo tiriamųjų įstaigų ir verslo sektoriaus bendradarbiavimas menkas. Neveikia sisteminė mokslinių tyrimų ir inovacijų politikos poveikio stebėseną ir vertinimas, todėl negalima tinkamai nustatyti prioritetų. Būtų naudinga, jei būtų gerinama tretinio mokslo sistemos kokybė ir atitiktis darbo rinkos poreikiams;
- (20) per 2018 m. Europos semestrą Komisija atliko išsamią Kroatijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Kroatija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Ji įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Kroatijos politikai, bet ir tai, kaip jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (21) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. konvergencijos programą ir laikosi nuomonės ⁽¹⁾, kad Kroatija turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto;
- (22) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir 2018 m. konvergencijos programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytose 1–4 rekomendacijose,

REKOMENDUOJA Kroatijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. Stiprinti fiskalinę sistemą, be kita ko, sustiprinant Fiskalinės politikos komisijos įgaliojimus ir nepriklausomumą. Įvesti periodinį nekilnojamojo turto mokestį.
2. Neskatinti anksti išeiti į pensiją, spartinti perėjimą prie ilgesnio teisės aktais nustatyto pensinio amžiaus, o tam tikrų kategorijų darbuotojams taikomas pensijų nuostatas priderinti prie bendros sistemos taisyklių. Įgyvendinti švietimo ir mokymo sistemos reformą siekiant pagerinti jos kokybę ir atitiktį darbo rinkos poreikiams tiek dėl jaunimo, tiek dėl suaugusiųjų. Konsoliduoti socialines išmokas ir gerinti jų pajėgumą mažinti skurdą.
3. Mažinti viešojo administravimo teritorinį susiskaidymą, racionalizuoti funkcinę kompetencijų pasiskirstymą ir didinti gebėjimą formuoti ir įgyvendinti viešąją politiką. Konsultuojantis su socialiniais partneriais įdiegti suderintas visų viešojo administravimo ir viešųjų tarnybų darbo užmokesčio nustatymo sistemas.
4. Gerinti valstybės valdomų įmonių bendrąjį valdymą ir aktyviau užsiimti valstybės valdomų įmonių ir negamybinio turto pardavimu. Gerokai sumažinti įmonėms tenkančią naštą, susidarančią dėl parafiskalinių mokesčių ir sudėtingų administracinių bei teisės aktų reikalavimų. Didinti verslo paslaugų ir reglamentuojamųjų profesijų konkurenciją. Trumpinti teismo procesų trukmę ir gerinti elektroninių ryšių naudojimą teismuose.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Italijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Italijos stabilumo programos**

(2018/C 320/11)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo ⁽²⁾, ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinę augimo apžvalgą nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė įspėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Italija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią datą Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2018 m. kovo 22 d. 2018 m. gegužės 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ⁽³⁾ (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);
- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Italija turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytoje 1–4 rekomendacijose;
- (3) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Italijos ataskaita. Joje įvertinta Italijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽⁴⁾, veiksmai, kurių Italija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Italijos pažanga siekiant

⁽¹⁾ O L L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ O L L 306, 2011 11 23, p. 25.⁽³⁾ O L C 179, 2018 5 25, p. 1.⁽⁴⁾ O L C 261, 2017 8 9, p. 1.

nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2018 m. kovo 7 d. Remdamasi savo analize, Komisija padarė išvadą, kad Italijoje yra susidaręs perviršinis makroekonominis disbalansas. Visų pirma, atsižvelgiant į didelį kiekį neveiksmių paskolų (nors jų mažėja) ir didelį nedarbo lygį (nors jis mažėja), didelė valdžios sektoriaus skola ir užsitęsusi mažo našumo tendencija kelia riziką, galinčią turėti tarpvalstybinių pasekmių. Itin svarbu imtis veiksmų siekiant sumažinti neigiamų padarinių Italijos ekonomikai ir, atsižvelgiant į Italijos ekonomikos dydį bei tarpvalstybinę svarbą, ekonominei ir pinigų sąjungai riziką;

- (4) 2018 m. gegužės 16 d. Italija pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir savo 2018 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (6) šiuo metu Italijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir skolos taisyklė. 2018 m. stabilumo programa, kurią pateikė kadenciją baigianti Vyriausybė, yra grindžiama tendencijų scenarijumi, darant prielaidą, kad teisės aktai nesikeis. Italijos valdžios institucijos numato nominalaus deficito pagerėjimą nuo 2,3 % BVP 2017 m. iki 1,6 % 2018 m. ir 0,8 % 2019 m. ir iš esmės subalansuotą biudžetą iki 2020 m. Vidutinės trukmės biudžeto tikslą, t. y. struktūriniu požiūriu subalansuotą biudžetą, planuojama pasiekti iki 2020 m. ir išlaikyti 2021 m., tačiau iš perskaičiuoto ⁽²⁾ struktūrinio balanso matyti, kad abejais metais bus nedidelis struktūrinis deficitas (0,2 % BVP). 2017 m. valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP šiek tiek sumažėjo (nuo 132,0 % 2016 m. iki 131,8 % BVP 2017 m.), o 2018 m. stabilumo programoje prognozuojama, kad 2018 m. jis sumažės vienu procentiniu punktu iki 130,8 % BVP ir 2021 m. pasieks 122,0 % BVP, be kita ko, dėl 2018–2020 m. prognozuojamų 0,3 % per metus iš privatizavimo gautų pajamų. Tačiau privatizavimo tikslai pastaraisiais metais buvo nepakankamai pasiekiami. Remiantis prielaida, kad politika nesikeis, Komisijos 2018 m. pavasario prognozeje 2019 m. numatomas mažesnis realiojo BVP augimas ir didesnis deficitas negu 2018 m. stabilumo programoje. Iš tiesų į Komisijos prognozę nebuvo įtrauktas PVM padidinimas (0,7 % BVP), kuris teisės aktuose įteisintas kaip apsaugos sąlyga, reikalinga, kad būtų pasiekti 2019 m. biudžeto tikslai;
- (7) kadangi 2016 ir 2017 m. Italija *prima facie* nesilaikė skolos taisyklės, 2018 m. gegužės 23 d. Komisija pagal SESV 126 straipsnio 3 dalį parengė pranešimą. Įvertinus visus susijusius veiksmus, pranešime padaryta išvada, kad turėtų būti vertinama, kad Sutartyje ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1467/97 ⁽³⁾ nustatyto skolos kriterijaus šiuo metu laikomasi, todėl pradėti perviršinio deficito procedūrą būtų nepagrįsta, visų pirma atsižvelgiant į tai, kad 2017 m. Italija *ex post* laikėsi prevencinės dalies reikalavimų. Komisija iš naujo vertins reikalavimų laikymąsi remdamasi 2018 m. *ex post* duomenimis, kurie turi būti pateikti 2019 m. pavasarį;
- (8) 2018 m. stabilumo programoje nurodyta, kad išskirtinai didelio atvykstančių pabėgėlių srauto ir apsaugos nuo seisminės rizikos priemonių poveikis biudžetui yra didelis, ir pateikta tinkamų šių papildomų biudžeto išlaidų apimties ir pobūdžio įrodymų. Komisijos nuomone, reikalavimus atitinkančios papildomos išlaidos dėl išskirtinai didelio atvykstančių pabėgėlių srauto 2017 m. sudarė 0,16 % BVP, o dėl apsaugos nuo seisminės rizikos priemonių – 0,19 % BVP. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalies ir 6 straipsnio 3 dalies nuostatas šios papildomos išlaidos yra priimtinos, atsižvelgiant į tai, kad atvykstančių pabėgėlių srautas ir seisminė rizika yra neįprasti įvykiai, jų poveikis Italijos viešiesiems finansams yra didelis, o leidžiant laikinai nukrypti nuo koregavimo plano siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo tvarumas nebūtų pažeistas. Todėl 2017 m. reikiamas koregavimas siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo buvo sumažintas siekiant atsižvelgti į tas papildomas išlaidas;

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁽²⁾ Pagal ciklą pakoreguotas balansas atėmus vienkartinės ir laikinas priemones, Komisijos perskaičiuotas taikant bendrai sutartą metodiką.

⁽³⁾ 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 6).

- (9) 2017 m. liepos 11 d. Taryba rekomendavo Italijai užtikrinti, kad grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų ⁽¹⁾ nominalusis sumažinimas 2018 m. sudarytų bent 0,2 % – tai atitiktų 0,6 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Be to, buvo konstatuota, kad, vertinant 2018 m. biudžeto plano projektą, o vėliau – 2018 m. biudžeto rezultatus, reikės tinkamai atsižvelgti į tikslą siekti fiskalinės krypties, kuri padėtų stiprinti dabartinį atsigavimą ir užtikrinti viešųjų finansų tvarumą. Remiantis Komisijos atliktu Italijos ekonomikos atsigavimo tvirtumo vertinimu, atliktu rengiant nuomonę dėl šalies 2018 m. biudžeto plano projekto, ir kartu deramai atsižvelgus į Italijos tvarumo uždavinius, reikia, kad 2018 m. fiskalinės struktūrinės pastangos sudarytų ne mažiau kaip 0,3 % BVP, nenumatant jokios papildomos nukrypimo vienu metų laikotarpiu galimybės. Tai reiškia, kad nominalusis grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų augimas turi neviršyti 0,5 %. Todėl Komisijos 2018 m. pavasario prognoze grindžiamame bendrame vertinime daroma išvada, kad esama rizikos, kad 2018 m. bus labai nukrypta nuo rekomenduojamo koregavimo plano siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo;
- (10) atsižvelgiant į 60 % BVP viršijantį Italijos valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykį ir prognozuojamą 0,5 % gamybos apimties atotrūkį, 2019 m. grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalusis augimas turėtų neviršyti 0,1 % – tai atitinka 0,6 % BVP struktūrinį koregavimą pagal reikalavimų matricą taikant Stabilumo ir augimo paką. Jeigu politika nesikeis, esama rizikos, kad 2019 m. ir 2018–2019 m. (vertinant kartu) laikotarpiu nuo to reikalavimo bus labai nukrypta. Prognozuojama, kad 2018 m. ir 2019 m. Italija *prima facie* nesilaikys skolos taisyklės. Be to, didelis – maždaug 130 % BVP – Italijos valstybės skolos santykis reiškia, kad daug išteklių skirta skolos tvarkymo sąnaudoms padengti, todėl nukenčia labiau augimą skatinančios sritys, kaip antai švietimas, inovacijos ir infrastruktūra. Apskritai Taryba mano, kad nuo 2018 m. turėtų būti imtasi reikiamų priemonių siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Būtų apdairu bet kokias nenumatytas pajamas naudoti tolesniam valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykio mažinimui;
- (11) Italijos išlaidos senatvės pensijoms – maždaug 15 % BVP – dabar yra vienos didžiausių Sąjungoje. Netiesioginiai su visuomenės senėjimu susiję išpareigojimai apriboti ankstesnėmis pensijų reformomis, o Italijos ilgalaikis tvarumas dar padidėjo ir dėl laipsniškai pagal tikėtiną gyvenimo trukmę koreguojamo pensinio amžiaus. Tačiau ir į 2017 m., ir į 2018 m. biudžetą buvo įtraukta nuostatų, kuriomis tos reformos buvo iš dalies atšauktos. Italijoje vyresnių nei 65 metų amžiaus gyventojų dalis yra didesnė nei Sąjungos vidurkis. Prognozuojama, kad ji laikui bėgant dar didės ir dėl to blogės Italijos senėjimo indeksas. Taigi, prognozuojama, kad vidutinės trukmės laikotarpiu pensijų išlaidos didės. Kai didelę viešųjų išlaidų dalį sudaro senatvės pensijos, taip pat varžomos kitos socialinės išlaidos, be kita ko, skirtos kovai su skurdu, ir augimą skatinimo išlaidų punktai, pavyzdžiui, skirti švietimui – tokių išlaidų dalis mažėjo nuo pat šio amžiaus pradžios. Daug lėšų būtų galima sutaupyti pertvarkius teises į dideles pensijų išmokas, kurios neatitinka įmokų, kartu laikantis teisingumo ir proporcingumo principų;
- (12) Italijos mokesčių sistema yra didelė našta kapitalui ir darbo jėgai, ir tai turi neigiamų padarinių ekonomikos augimui. Nepaisant to, kad neseniai tikslinės mokesčių paskatos pradėtos taikyti plačiau, gamybos veiksniams tenkanti mokesčių našta tebėra viena didžiausių Sąjungoje, o tai neskatina investicijų ir užimtumo. Ją vis dar galima sumažinti biudžetui neutraliu būdu – pereinant prie augimui mažiau kenkiančių mokesčių bazių, kaip antai nekilnojamojo turto ir vartojimo. 2015 m. buvo panaikintas periodinis nekilnojamojo turto mokestis pirmam būstui, be kita ko, labiau pasiturintiems namų ūkiams. Be to, nekilnojamojo turto kadastrinės vertės iš esmės yra pasenusios ir jų reforma siekiant suderinti jų vertes su dabartinėmis rinkos vertėmis dar nevykdoma. Mokesčių išlaidų rūšių skaičius ir dydis, visų pirma sumažintų pridėtinės vertės mokesčio tarifų atveju, yra ypač didelis ir, nepaisant nacionalinės teisės aktuose nustatytų įpareigojimų, jų racionalizavimas buvo vėl atidėtas. Taip pat yra galimybių sumažinti naštą reikalavimų besilaikančioms įmonėms ir namų ūkiams supaprastinant mokesčių kodeksą ir padidinant bendrą mokestinių prievolių vykdymo lygį. Teigiamas žingsnis šia linkme – privalomos elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymo tvarkos taikymas nuo 2019 m. visiems privačiojo sektoriaus sandoriams. Tačiau tai, kad buvo padidintos teisės aktais nustatytos mokėjimų grynaisiais ribos, galėtų atgrasyti nuo elektroninių mokėjimų, nors jų privalomas naudojimas galėtų pagerinti padėtį mokestinių prievolių vykdymo srityje. Italijos nacionalinio statistikos instituto vertinimu, 2015 m. šešėlinė ekonomika sudarė apytikriai 12,6 % BVP, tačiau šiai problemai spręsti nebuvo suplanuota jokių strateginių veiksmų. Apytiksliai 15,9 % bendro užimtumo sudaro iš dalies arba visiškai nedeklaruotas darbas, o kai kuriuose sektoriuose ši dalis siekia beveik 50 %;

⁽¹⁾ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos.

- (13) investicijų per krizę smarkiai sumažėjo ir jos dar nepasiekė 2007 m. lygio. Nors 2017 m. investicijos augo, jų lygis, palyginti su kitomis Sąjungos šalimis, yra vis dar žemas. Privačiojo sektoriaus investicijų vykdyta labai nedaug, jas stabdo struktūriniai veiksniai. Tai, be kita ko, mažiau palanki verslo aplinka, finansiniai apribojimai, susiję su nepakankamai išvystytais kapitalo rinkomis, sumažėjęs bankų skolinimas ir aukštos kvalifikacijos darbuotojų trūkumas, be kitų priežasčių, dėl protų nutekėjimo ir ribotų mokymosi visą gyvenimą galimybių. Nematerialusis turtas, kaip antai moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra, inovacijos ir darbuotojų mokymas, yra labai svarbūs našumo ir ekonomikos augimo veiksniai, galintys padėti paaiškinti šalių našumo skirtumus. Tačiau investicijos į tokią turtą išlieka mažesnės nei Sąjungos vidurkis. Taip yra dėl to, kad Italijoje yra daug labai mažų įmonių, šalis nepakankamai specializuojasi žinioms imliuose sektoriuose, o skaitmeninimas ir skaitmeniniai įgūdžiai yra riboti. Kartu buvo sumažintos bendros viešosios išlaidos moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai. Mažųjų ir vidutinių įmonių finansavimas ir toliau labai priklauso nuo bankų sektoriaus, o skolinimas vis dar sumažėjęs nepaisant to, kad finansavimo išlaidos yra istoriškai žemo lygio. Be to, įvairiuose regionuose labai skiriasi investicijos į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą, susidomėjimas naujausiomis politikos paskatomis, skirtomis novatoriškoms įmonėms, ir švietimo kokybė. Remiantis dabartiniu pagal iniciatyvas „Finansai augimui skatinti“ ir „Pramonė / Įmonės 4.0“ vykdomų įvairių pramonės priemonių rezultatų vertinimu, atrodo, kad būtų tikslinga sukurti ilgalaikę politikos sistemą siekiant palaikyti investicijas, kuriomis būtų galima sustiprinti įvairius inovacijas remiančius veiksnius, pvz., galimybes gauti kreditą, stiprią mokslinę bazę, aukštąjį mokslą ir tinkamus įgūdžius. Taip pat, atrodo, būtų tikslinga atsižvelgti į dabartinius regioninius pramonės ir švietimo sistemų skirtumus;
- (14) pastaraisiais metais Italijos teisingumo sistemos veiksmingumas tik šiek tiek pagerėjo, susirūpinimą ir toliau kelia bylų nagrinėjimo trukmė, ypač aukštesnės instancijos teismuose. Pavyzdžiui, 2016 m. civilinių ir komercinių ginčo bylų nagrinėjimo visų instancijų teismuose trukmė vis dar buvo viena ilgiausių Sąjungoje. Toliau augo nebaigtų nagrinėti bylų skaičius Kasaciniame teisme (*Corte suprema di Cassazione*) – šis skaičius vienam gyventojui išlieka vienas didžiausių Sąjungoje. Italijos parlamente jau dvejus metus tebesvarstomas svarbus įstatymas, leidžiantis supaprastinti civilinio proceso normas ir nustatyti griežtesnes atgrasomąsias priemones nuo nepagrįsto bylinėjimosi. Be to, tarp priemonių, kurios priimtose siekiant apriboti bylinėjimąsi ir sustiprinti procedūrinę drausmę, supaprastinta tvarka (*rito sommario*) netapo automatiškai taikoma norma apeliaciniuose teismuose, o apeliacinių skundų nepriimtumo filtras ir toliau taikomas nenuosekliai ir taikomas tik antrosios instancijos teismuose, taigi prisideda prie tikėtino gaunamų bylų skaičiaus sumažinimo. Priešingai, 2016 m. gaunamų civilinių bylų skaičius padidėjo ir pirmosios, ir antrosios instancijos teismuose, be kita ko, ir dėl nuolat augančio apeliacinių skundų skaičiaus. 2016 m. nepriimtinais buvo skelbiama vis didesnė dalis kasacinių skundų – tai patvirtina dabartinę augimo tendenciją. Dėl gerokai išaugusio Kasacinio teismo gaunamų nebaudžiamųjų bylų, visų pirma mokestinių bylų, skaičiaus šio teismo pajėgumas išnagrinėti gaunamas bylas suprastėjo, o tai galėtų sumažinti jo vaidmenį. Prie patikimo ir veiksmingo teisingumo vykdymo galėtų prisidėti tinkamas procedūrinių taisyklių, įskaitant taisykles prieš piktnaudžiavimą bylinėjimusi, vykdymo užtikrinimas;
- (15) korupcija tebėra viena pagrindinių Italijos verslo aplinkos ir viešųjų pirkimų problemų. Italija pagerino savo kovos su korupcija sistemą: peržiūrėjo senaties terminų įstatymą, pranešėjų apsaugos nuostatas pradėjo taikyti ir privačiojo sektoriaus darbuotojams ir geriau su tarptautiniais standartais suderino nuostatas, taikomas privačiųjų šalių korupcijos atveju. Nors priimta senaties terminų įstatymo reforma nesustabdo senaties terminų po pirmosios instancijos teismo nuosprendžių, ką yra rekomendavusi Europos Tarybos šalių grupė prieš korupciją, ji gali padėti sumažinti piktnaudžiavimo bylinėjimusi baudžiamosiose bylose, kurį aukštesnės instancijos teismuose advokatai naudoja kaip delsimo taktiką, mastą. Pati reforma gali sumažinti ilgalaikę problemą, kad korupcijos bylose senatis įsigalioja po pirmosios instancijos teismo nuosprendžio. Korupciją galėtų mažinti didesnis baudžiamosios justicijos veiksmingumas. 2014 m. Italijoje buvo didžiausias antrosios ir trečiosios instancijos teismuose gaunamų ir nebaigtų nagrinėti baudžiamųjų bylų skaičius Sąjungoje, be kita ko, dėl vieno didžiausių kasacinių skundų skaičiaus. Dėl to baudžiamojo proceso trukmė čia viena ilgiausių. Baudžiamoji justicija ir kova su korupcija galėtų tapti veiksmingesnės, jeigu atsirastų paskatų taikyti pagreitintas procedūras ir atgrasyti nuo piktnaudžiavimo teismo procesu. Be to, Nacionalinei kovos su korupcija institucijai tenka pagrindinis vaidmuo įgyvendinant naują kovos su korupcija sistemą;
- (16) Italijos viešojo administravimo kokybės gerinimas teigiamai veiktų verslo aplinką, investicijas ir įmonių galimybes pasinaudoti inovacijų teikiama galimybėmis. Tai, kad įvairiuose regionuose administracijos labai skirtingai reaguoja į įmonių prašymus, rodo, kad tam tikrose vietovėse verslininkai užsiimdami verslu susiduria su didesnėmis kliūtimis. 2015 m. buvo priimtas išsamus įstatymas, sudarantis sąlygas reformuoti viešąjį administravimą ir atveriantis galimybės gerinti šios srities veiksmingumą ekonomikos naudai. Iki 2017 m. pabaigos reformos įgyvendinimas buvo užbaigtas ir dabar reikia užtikrinti vykdymą, visų pirma regionuose, kuriuose veiklos rezultatai yra prasčiausi. Kalbant apie valstybės valdomas įmones, reforma siekiama užtikrinti didesnę valstybės valdomų įmonių ir privačiųjų subjektų reglamentavimo taisyklių suderinamumą. Deklaruojami tikslai yra šie: racionalizuoti valstybės valdomas įmones jas jungiant, konsoliduojant nepelningas įmones ir jas privatizuojant; didinti likusių įmonių veiksmingumą; vengti nebūtinų valstybės valdomų įmonių gausėjimo ateityje.

Norint šiuos tikslus pasiekti, labai svarbu užtikrinti naujosios sistemos vykdymą. Be to, vietos lygmens viešosios paslaugos yra apsaugotos nuo konkurencijos (rinkoje ir rinkai) ir tai turi poveikio efektyvumui, paslaugų kokybei ir galiausiai kelia vartotojų nepasitenkinimą. 2015 m. viešojo administravimo reforma taip pat numatyta nauja sistema, pagal kurią bus reformuojamas vietos lygmens viešųjų paslaugų valdymas. Tačiau 2016 m. lapkričio mėn. Konstitucinis Teismas priėmė sprendimą, kuriame teigiama, kad kai kurių įstatymų galią turinčių potvarkių, įskaitant potvarkį dėl vietos lygmens viešųjų paslaugų, priėmimo procedūra prieštaravo Konstitucijai. Kadangi potvarkio galiojimas baigėsi 2016 m. lapkričio mėn., būtina imtis naujos teisėkūros iniciatyvos;

- (17) geresnė verslo aplinka palengvintų verslumo sąlygas, o geresnės pagrindinės konkurencijos sąlygos padėtų veiksmingiau paskirstyti išteklius ir augti našumui. 2015 m. kasmetinis konkurencijos įstatymas buvo priimtas 2017 m. rugpjūčio mėn. ir turi būti tinkamai įgyvendintas. Vis dėlto tam tikruose sektoriuose, pavyzdžiui, profesinių paslaugų, vietos viešojo transporto, geležinkelių ir mažmeninės prekybos sektoriuose išlieka didelių kliūčių konkurencijai. Teigiamas poveikis paslaugų kokybei būtų užtikrintas, jeigu konkurencinės procedūros būtų dažniau taikomos skiriant viešųjų paslaugų sutartis ir koncesijas, susijusias su galimybe naudotis viešosiomis gėrybėmis. Tai, ar naujausia viešųjų pirkimų srities reforma bus veiksminga, priklausys nuo to, ar ji bus užbaigta laiku, ar bus nuosekliai taikomi e. pirkimų ir pasiūlymų jungimo planai ir ar faktiškai pradės veikti politiniam koordinavimui skirta centrinė pasiūlymų jungimo tarnyba (*Cabina di regia per gli appalti pubblici*);
- (18) po to, kai 2017 m. buvo imtasi priemonių kelių silpnėsių bankų problemoms spręsti, rinkos pasitikėjimas Italijos bankais padidėjo. Pagerėjus ekonominėms sąlygoms ir priežiūros spaudimui, padaryta pažanga mažinant neveiksnių paskolų skaičių, bet tokių paskolų dar yra daug. Tai mažina bankų pelningumą ir jų galimybes didinti kapitalą savo ištekliais. Reikėtų išlaikyti neveiksnių paskolų pertvarkymo tempą, be kita ko, stiprinant neveiksnių paskolų antrinę rinką, kad būtų galima toliau stiprinti finansinį stabilumą ir kreditų teikimą realiajai ekonomikai. Taip pat reikėtų toliau remti balansų, be kita ko, mažuose ir vidutinio dydžio bankuose, restruktūrizavimą ir konsolidavimą. Tai reiškia, kad struktūriniu požiūriu nedidelį bankų pelningumą reikės didinti visapusiškai mažinant sąnaudas ir optimizuojant verslo modelius;
- (19) yra vykdomos įvairios įmonių valdymo reformos, tačiau bendrą bankų sektoriaus būklę palaikytų iki galo įgyvendintos didelių kooperatinių bankų ir nedidelių savitarpio bankų reformos. Nemokumo ir nuosavybės teisės netekimo sistemomis vis dar nepakankamai remiamas spartus neveiksnių paskolų pertvarkymas ir restruktūrizavimas. Greitas reikiamų teisėkūros priemonių priėmimas ir įgyvendinimas vykdant nemokumo reformą padėtų išspręsti struktūrinius trūkumus. 2016 m. priimtomis priemonėmis, kuriomis spartinamas banko užstato realizavimas, dar nesinaudojama. Neteisminio užstato realizavimo sistema dar nėra visapusiškai taikoma namų ūkiams ir tik neseniai pradėta taikyti įmonėms;
- (20) nepaisant pažangos, kuri buvo padaryta dėl pastaraisiais metais priimtų kelių politikos priemonių, galimybė gauti finansavimą tebėra didelė kliūtis investicijoms ir augimo finansavimui, visų pirma mažosioms ir vidutinėms įmonėms. Įmonės finansavimą daugiausia gauna iš bankų, o kapitalo rinka yra nepakankamai išvystyta, palyginti su kitomis Sąjungos šalimis. Mažųjų ir vidutinių įmonių nuosavo kapitalo finansavimo dalis yra labai maža, palyginti su Sąjungos vidurkiu. Reikšminga reforma laikytina tai, kad įmonėms buvo nustatyta nuosavo kapitalo lengvata, tačiau vėlesnis jos orientacinio dydžio sumažinimas susilpnino jos teigiamą poveikį. Rinka grindžiamos galimybės įmonėms gauti finansavimą didinimas būtų vienas iš esminių veiksmų įvairinant įmonių finansavimo šaltinius, kad būtų remiamos investicijos ir augimas;
- (21) darbo rinkos institucijos pastaraisiais metais buvo iš esmės reformuotos. Darbo rinkos sąlygos toliau gerėja, o darbuotojų skaičiumi išreikštas užimtumas 2017 m. padidėjo 1,2 % iki daugiau negu 23 mln. žmonių ir vėl pasiekė iki krizės buvusį lygį. Pernai užimtumo lygis (20–64 m. amžiaus asmenų) išaugo iki daugiau kaip 62 %, nors daugiausia dėl laikinų darbo vietų. Tačiau jis tebėra gerokai mažesnis nei Sąjungos vidurkis. 2017 m. nedarbo lygis nukrito iki 11,2 %, bet bendras dirbtų valandų skaičius yra vis dar gerokai mažesnis nei buvo prieš ekonomikos nuosmukį. Nepaisant pagerėjimo, ilgalaikis ir jaunimo nedarbas išlieka didelis, o tai kelia pavojų socialinei sanglaudai ir ekonomikos augimui. 2017 m. nedirbančio, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo dalis siekė 20,1 % – ši procentinė dalis tebėra viena didžiausių Sąjungoje, taip pat išlieka dideli regioniniai skirtumai;

- (22) derybų įmonių ar teritorinių lygmeniu ir toliau beveik nevyksta, taip pat ir dėl to, kad Italijoje vyrauja mažosios įmonės. Tai gali trukdyti darbo užmokesčių greitai pritaikyti prie vietos ekonominių sąlygų. 2018 m. vasario mėn. pabaigoje pramonės konfederacija „Confindustria“ ir trys pagrindinės Italijos profesinės sąjungos („Cgil“, „Cisl“ ir „Uil“) pasirašė pagrindų susitarimą, pabrėždamos antro lygmens derybų vaidmenį, taip padidinant teisinį tikrumą, nes buvo nustatytos aiškesnės atstovavimo socialiniams partneriams derybose taisyklės. 2017 m. buvo sustiprintos mokesčių atskaitos už antro lygmens susitarimais nustatytą darbo užmokesčio didinimą, siejamą su našumu, bet jų efektyvumą sunku įvertinti. Nors bendras kolektyvinių sutarčių skaičius auga, tik mažą jų dalį pasirašė pagrindinės profesinės sąjungos ir darbdavių asociacijos;
- (23) 2017 m. padaryta nedidelė pažanga įgyvendinant darbo vietų kūrimo įstatyme išdėstytą aktyvios darbo rinkos politikos reformą. Atsižvelgiant į vis didesnę Italijos darbo rinkos lankstumą ir didėjančią laikinųjų sutarčių dalį, labai svarbus mokymas ir perkvalifikavimas. Bendrai privalomi paslaugų standartai dar nėra įgyvendinti, užimtumo tarnyboms trūksta darbuotojų, o stebėseną nepakankama, nors pagal naująjį 2018 m. Biudžeto įstatymą regionų valstybinės užimtumo tarnybos buvo skirta papildomų finansinių ir žmogiškųjų išteklių. Užimtumo ir socialinėms tarnyboms taip pat yra labai svarbu didinti darbuotojų skaičių ir užtikrinti, kad jie būtų pakankamai kvalifikuoti ir jos galėtų tinkamai įgyvendinti 2018 m. pradėtą kovos su skurdu programą ir Jaunimo garantijų iniciatyvą, kurios tikslas – jaunimui, kuriam reikia pagalbos, laiku pateikti tinkamą darbo arba mokymosi pasiūlymą;
- (24) darbo rinkoje dalyvaujančių moterų dalis, nors ir didėjo, tebėra viena mažiausių Sąjungoje. Italijos valdžios institucijos dar neįvertino, kokį poveikį turės naujausios priemonės, susijusios su grynųjų pinigų išmokomis už gimusį vaiką neatsižvelgiant į pajamas. Surinkti duomenys rodo, kad šie pinigų pervedimai gali būti ne tokie veiksmingi didinant moterų dalyvavimą darbo rinkoje. Be to, jie vargu ar padidins gimstamumą, kuris per pastaruosius 20 metų buvo itin žemas. Nėra išsamios šeiminių gyvenimo ir darbo derinimo strategijos. Šiuos trūkumus atspindi tai, kad vaiko priežiūros atostogų sistemoje nėra lyčių pusiausvyros, nėra lanksčių darbo sąlygų ir nepakanka tinkamų, įperkamų ir kokybiškų vaiko priežiūros įstaigų ir priežiūros paslaugų;
- (25) galimybes įsidarbinti padidintų ir atitikti būsimus darbo rinkos poreikius padėtų žmogiškojo kapitalo ir įgūdžių tobulinimo priemonės. Bendra mokyklinio ugdymo padėtis Italijoje gerėja, tačiau išlieka didelių regioninių skirtumų. Mokyklą be diplomo paliekančių moksleivių, ypač užsienyje gimusių, dalis yra didesnė negu Sąjungos vidurkis (30,1 %, palyginti su 19,4 % Sąjungos vidurkiu). Mokyklų reforma iš esmės yra įgyvendinama, o profesinis rengimas ir mokymas gerėja. Tretiniam mokslui, kuriam skiriama pernelyg maža viešųjų išlaidų dalis – mažiau kaip 0,4 % BVP, būdinga tai, kad šio mokslo nebaigusius asmenų skaičius didelis, o studijos užsitęsia. Dėl to išsilavinimas yra vienas žemiausių Sąjungoje (26,9 % 30–34 m. amžiaus gyventojų). Dalyvavimo suaugusiųjų mokymosi programose lygis auga, bet vis dar yra vienas žemiausių Sąjungoje, ypač žemos kvalifikacijos suaugusiųjų atveju. Reikėtų skatinti darbuotojus tobulinti įgūdžius ir persikvalifikuoti, o darbdavius – suteikti darbuotojams daugiau mokymosi galimybių. Bus labai svarbu įgyvendinti 2017 m. spalio mėn. inicijuotą išsamią nacionalinę įgūdžių strategiją;
- (26) žmonių, kuriems gresia skurdas arba socialinė atskirtis, dalis, priešingai nei Sąjungos tendencija, toliau didėjo ir 2016 m. siekė 30 % – gerokai didesnė už Sąjungos vidurkį. Šiuo atžvilgiu labiausiai pažeidžiami yra vaikai, laikinieji darbuotojai ir migrantai. Pajamų nelygybė yra didelė ir auga. 2016 m. turtingiausių 20 % namų ūkių pajamos buvo 6,3 karto didesnės nei neturtingiausių 20 % namų ūkių. Šis santykis darbingo amžiaus žmonių kategorijoje yra dar didesnis, nes neįtrauktas persikirstomasis pensijų poveikis. Didelis žingsnis į priekį socialinės politikos srityje yra tai, kad pradėta įgyvendinti nauja ilgalaikė skurdo mažinimo programa (*Reddito di Inclusione*). Tikimasi, kad ši programa, grindžiama universalioju pervedimu žmonėms, kurie tenkina tam tikras skurdo sąlygas, padės padidinti šiuo metu mažą socialinių išmokų poveikį skurdo mažinimui. Programa grindžiama patikimais valdymo mechanizmais ir bus sistemingai vertinama. Svarbu yra tai, kad joje taip pat numatoma iš esmės sustiprinti šalies socialines tarnybas, kuriose trūksta darbuotojų. Siekiant sklandžiai įgyvendinti reformą, bus labai svarbu, kad socialinės tarnybos ir valstybinės užimtumo tarnybos glaudžiau bendradarbiautų, taip pat kad būtų skirta pakankamai išteklių. Į programą įtraukta buvusi pagalbos bedarbiams sistema (ASDI) – tai pirmasis žingsnis siekiant racionalizuoti socialines išlaidas. Italijos sveikatos priežiūros sistema užtikrina visuotinę aprėptį, o gyventojų sveikata apskritai yra gera; vis dėlto, pačių gyventojų nurodyti nepatenkinti medicininės priežiūros poreikiai yra dideli, ir yra regioninių teikiamos priežiūros organizavimo ir kokybės skirtumų. Italija dėjo tam tikras pastangas, kad užtikrintų tinkamą sveikatos priežiūros prieinamumą, be kita ko, peržiūredama ir išplėsdama minimalų teisės aktais numatytą priežiūros paslaugų paketą;

- (27) 2018 m. Europos semestro įgyvendinimo kontekste Komisija atliko išsamią Italijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Italija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Italijos politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (28) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. stabilumo programą, o jos nuomonė ⁽¹⁾ pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,
- (29) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir 2018 m. stabilumo programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytose 1–4 rekomendacijose,

REKOMENDUOJA Italijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. užtikrinti, kad 2019 m. grynąjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalusis augimas neviršytų 0,1 % – tai atitiktų 0,6 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Nenumatytas pajamas panaudoti tam, kad būtų sparčiau mažinamas valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis. Perkelti mokesčių našta nuo darbo jėgos, be kita ko, mažinant mokesčių išlaidas ir pertvarkant pasenusių kadastrinių verčių sistemą. Padidinti kovos su šešėline ekonomika pastangas, be kita ko, griežčiau reikalaujant privalomai naudoti e. mokėjimus teisės aktais nustatius mažesnes mokėjimo grynaisiais ribas. Viešosiose išlaidose mažinti senatvės pensijų dalį, kad būtų įmanomos kitos socialinės išlaidos.
2. Trumpinti civilinių bylų visų instancijų teismuose nagrinėjimo trukmę užtikrinant procedūrinių taisyklių (be kita ko, tų, kurias svarsto teisės aktų leidėjas) vykdymą ir jas supaprastinant. Veiksmingiau užkirsti kelią korupcijai ir ją mažinti trumpinant baudžiamųjų bylų nagrinėjimo trukmę ir įgyvendinant naują kovos su korupcija sistemą. Užtikrinti naujos valstybės valdomų įmonių sistemos įgyvendinimą ir didinti vietos viešųjų paslaugų efektyvumą ir kokybę. Šalinti konkurencijos ribojimus, be kita ko, paslaugų sektoriuje, kartu priimančią naują kasmetinį konkurencijos įstatymą.
3. Išlaikyti didelio kiekio neveiksnių paskolų mažinimo tempą ir remti tolesnį bankų balansų, įskaitant mažųjų ir vidutinių bankų balansus, pertvarkymą ir konsolidavimą, ir skubiai vykdyti nemokumo reformą. Didinti rinka grindžiamą galimybę įmonėms gauti finansavimą.
4. Sparčiau įgyvendinti aktyvios darbo rinkos politikos reformą, siekiant užtikrinti vienodas galimybes gauti veiksmingą pagalbą ieškant darbo ir mokymą. Skatinti moterų dalyvavimą darbo rinkoje, tuo tikslu įgyvendinant išsamią strategiją, racionalizuojant paramos šeimai politiką ir didinant vaiko priežiūros įstaigų aprėptį. Tikslingesnėmis investicijomis skatinti mokslinius tyrimus, inovacijas, skaitmeninius įgūdžius ir infrastruktūrą ir didinti dalyvavimą į profesiją orientuoto tretinio mokslo sistemoje.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Kipro nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Kipro stabilumo programos**

(2018/C 320/12)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo ⁽²⁾, ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinę augimo apžvalgą nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė išpėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Kipras nurodytas kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią datą Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2018 m. kovo 22 d. 2018 m. gegužės 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ⁽³⁾ (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);
- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdamas į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Kipras turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose 1, 3 ir 5 rekomendacijose;
- (3) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Kipro ataskaita. Joje įvertinta Kipro pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽⁴⁾, veiksmai, kurių Kipras ėmėsi atsižvelgdamas į ankstesniais metais jam skirtas rekomendacijas, ir Kipro pažanga siekiant nacionalinių tikslų

⁽¹⁾ O L L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ O L L 306, 2011 11 23, p. 25.⁽³⁾ O L C 179, 2018 5 25, p. 1.⁽⁴⁾ O L C 261, 2017 8 9, p. 1.

pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2018 m. kovo 7 d. Remdamasi savo analize, Komisija padarė išvadą, kad Kipre yra susidaręs perviršinis makroekonominis disbalansas. Visų pirma labai svarbu, kad šalis mažintų didelį susikaupusį disbalansą privačiojo sektoriaus, valstybės ir išorės skolos pavidalu ir didelį neveiksnių paskolų kiekį;

- (4) Kipras pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą 2018 m. balandžio 19 d., o savo 2018 m. stabilumo programą – 2018 m. balandžio 30 d. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotųsi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (6) šiuo metu Kiprui taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir skolos taisyklė. Savo 2018 m. stabilumo programoje Vyriausybė 2018 m. numato 1,7 % BVP nominalų biudžeto perteklių, o programos laikotarpiu jis bus šiek tiek mažesnis negu 2,0 % BVP. Numatyta, kad vidutinės trukmės biudžeto tikslas – struktūriniu požiūriu subalansuotas biudžetas – bus pasiektas 2018–2021 m. 2018 m. stabilumo programoje numatoma, kad po to, kai bendras valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP 2017 m. sumažėjo iki maždaug 97,5 % BVP, 2018 m. jis padidės iki 105,6 % ir po to stabiliai mažės – iki 88 % 2021 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Yra rizikos, kad stabilumo programoje pateiktos makroekonominės prielaidos pablogės, visų pirma dėl didelio susikaupusių neveiksnių paskolų kiekio finansų sektoriuje;
- (7) 2017 m. liepos 11 d. Taryba rekomendavo Kiprui 2018 m. toliau laikytis vidutinės trukmės biudžeto tikslo. Tai atitinka didžiausią grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalųjį augimą ⁽²⁾, sudarantį 1,9 % 2018 m. ir atitinkantį leidžiamą 0,4 % BVP struktūrinio balanso pablogėjimą. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, numatoma, kad struktūrinis balansas 2018 m. pasieks 0,8 % BVP perteklių, o 2019 m. – 0,5 % BVP, taigi viršys vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Prognozuojama, kad 2018 m. Kipras laikysis pereinamojo laikotarpio skolos taisyklės ir 2019 m. – skolos taisyklės. Apskritai Taryba mano, kad pagal prognozę 2018 ir 2019 m. Kipras turėtų atitikti Stabilumo ir augimo pakto nuostatas. Kartu trumpuoju ir vidutinės trukmės laikotarpiu reikėtų atidžiai stebėti išlaidų pokyčius, ypač atsižvelgiant į ateityje galimą riziką pajamų stabilumui;
- (8) nepaisant naujausių pastangų, susijusių su e. valdžios paslaugomis, reguliavimo kokybe ir darbuotojų judumu, viešojo administravimo neveiksmingumas tebėra problema ir turi poveikio verslo aplinkai. Dar nepriimti šiai problemai spręsti skirti pagrindiniai pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų. Tarp jų – įstatymų projektai dėl viešojo administravimo ir vietos valdžios institucijų reformos. Dėl valstybės valdomų subjektų valdymo sistemos trūkumų gali susikaupti viešieji neapibrėžtieji išpareigojimai, o tai apribotų pajėgumą investuoti į pagrindines viešąsias paslaugas, kaip antai telekomunikacijų ir energetikos. Viešojo sektoriaus darbo užmokesčio išlaidų apribojimas buvo reikšmingas fiskalinio konsolidavimo Kipre veiksnys. Tačiau dabartinė kolektyvinė sutartis, kuria ribojamas viešojo sektoriaus darbo užmokesčio augimas, nustoja galioti 2018 m., o ilgesnio laikotarpio sprendimo vis dar nėra;
- (9) 2017 m. gruodžio mėn. priimta nacionalinė kovos su korupcija strategija ir veiksmų planas. Dabartinei kovos su korupcija įstaigai tebetruksta išteklių, bet Vyriausybė svarsto galimybę steigti naują nepriklausomą agentūrą. Dabar atliekamas įvairių teisėkūros iniciatyvų, kaip antai įstatymo projektų dėl pranešėjų apsaugos, lobizmo ir turto deklaravimo, parlamentinis tikrinimas; jeigu jos būtų priimtos, taip pat būtų lengviau sustiprinti nacionalinę kovos su korupcija sistemą;

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁽²⁾ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos;

- (10) kaip nurodyta 2018 m. euro zonoje rekomendacijoje, siekiant išvengti įmonių tarpusavio konkurencijos iškraipymo, užtikrinti teisingą mokesčių mokėtojų traktavimą ir apsaugoti viešuosius finansus, itin svarbu kovoti su agresyvaus mokesčių planavimo strategijomis. Mokesčių mokėtojų agresyvaus mokesčių planavimo strategijų šalutinis poveikis kitoms valstybėms narėms skatina imtis koordinuotų nacionalinės politikos priemonių, kurios papildytų Sąjungos teisės aktus. Turint omenyje didelį dividendų ir palūkanų mokėjimų (kaip BVP dalies) dydį, galima daryti prielaidą, kad agresyviu mokesčių planavimu užsiimančios bendrovės naudojasi Kipro mokesčių taisyklėmis. Kadangi Kipre įsikūrusių įmonių atliekami dividendų, palūkanų ir, daugeliu atveju, autorinių atlyginimų mokėjimai į užsienį trečiųjų šalių rezidentams (t. y. mokėjimai, kuriuos Sąjungos rezidentai atlieka trečiųjų šalių rezidentams) išskaičiuojamaisiais mokesčiais neapmokestinami, tie mokėjimai, jei jie nėra apmokestinami ir gavėjo šalyje, gali iš viso išvengti apmokestinimo. Tokių mokesčių nebuvimas kartu su rezidavimo vietos pelno mokesčių tikslais taisyklėmis gali sudaryti palankias sąlygas agresyviu mokesčių planavimui. Nors sąlyginių palūkanų atskaitymo tvarka padeda mažinti skolos ir nuosavo kapitalo finansavimo iškraipymą, ji taip pat gali būti naudojama siekiant išvengti mokesčių, jeigu nėra veiksmingų kovos su piktnaudžiavimu taisyklių. Komisija atkreipia dėmesį į naujausius paskelbtus ar atliktus teigiamus veiksmus (t. y. paskelbtą rezidavimo vietos pelno mokesčių tikslais taisyklių peržiūrą, planuojamus sandorių kainodaros nuostatų pokyčius). Remdamasi naujausiomis diskusijomis Komisija toliau palaikys konstruktyvų dialogą, kad būtų kovojama su mokesčių mokėtojų agresyvaus planavimo strategijomis;
- (11) teisingumo sistemos neveiksmingumas toliau daro neigiamą poveikį sutarčių vykdymo užtikrinimui ir sparčiam civilinių bei komercinių bylų nagrinėjimui. Sudėtingas civilinis procesas ir menkas teismų sprendimų vykdymo užtikrinimas neskatina bankų naudotis nemokumo ir nuosavybės teisės netekimo sistemomis savo neveiksnių paskolų kiekiui mažinti. Pradėtos įgyvendinti kelios reformos opiausioms teisingumo sistemos problemoms, visų pirma žemo teismų skaitmeninio lygio ir nepakankamų mokymosi visą gyvenimą galimybių teisėjams, spręsti;
- (12) naujomis nemokumo ir nuosavybės teisės netekimo sistemomis vis dar nepakankamai naudojamosi, o tai menkina pastangas mažinti neveiksnių paskolų kiekį. Šių sistemų įgyvendinimui ir rezultatams peržiūrėti buvo įsteigta suinteresuotųjų subjektų darbo grupė. Imtasi tam tikrų administracinių priemonių siekiant sumažinti susikaupusių paraiškų išduoti nuosavybės teisių dokumentus skaičių. Tačiau susikaupusių paraiškų kiekis tebėra didelis, vis dar struktūriškai neišspręsti nekilnojamojo turto sandorių sistemos (t. y. nuosavybės teisių dokumentų išdavimo ir šių teisių perleidimo) trūkumai;
- (13) didelis neveiksnių paskolų kiekis tebėra pagrindinė bankų sektoriaus pažeidžiamumo priežastis ir neigiamai veikia kreditų pasiūlą. Bankai vis dar susiduria su kliūtimis siekdami susigrąžinti skolas iš įsipareigojimų nevykdančių skolininkų, taip pat sunkumų kyla dėl prastos skolų grąžinimo drausmės. Jas nurašius ir įvykdžius skolos konvertavimo į nuosavybę sandorius, 2017 m. neveiksnių paskolų sumažėjo, nors ne visuose bankuose vienodai. Išlieka netikrumas dėl bankų skaičiaus mažinimo planų tvarumo, nes pakartotinio paskolos įsipareigojimų nevykdymo ir pakartotinio restruktūrizavimo lygis tebėra aukštas, ir didėja tiesioginė bankų priklausomybė nuo padėties nekilnojamojo turto rinkoje. Šie veiksniai rodo, kad reikia skubiai įgyvendinti išsamesnę strategiją, kad būtų sparčiau tvarkomi bankų balansai, kartu atsižvelgiant į socialinius padarinius pažeidžiamoms grupėms ir atsargiai nustatant paskatas stiprinti skolų grąžinimo drausmę. Įgyvendinant šią strategiją reikės priimti teisės aktų pakeitimų, be kita ko, dėl skolininkų apsaugos ir elektroninių aukcionų įsteigimo, kad būtų sudarytos galimybės veiksmingam reikalavimų vykdymo užtikrinimui ir palengvintas paskolų pardavimas. Be to, draudimo ir pensijų fondų priežiūros valdymo ir administraciniai gebėjimai tebėra menki. 2018 m. Vyriausybė ketina pateikti teisėkūros pasiūlymą šiam klausimui spręsti;
- (14) įgyvendinant augimo veiksmų planą, padaryta tam tikra pažanga strateginių investicijų, verslumo ir geresnio reglamentavimo srityse. Tačiau užstrigo kai kurios svarbios reformos, visų pirma licencijų, kuriomis leidžiama vykdyti investicinius projektus, išdavimo. Nors pagerėjo galimybės gauti finansavimą, nes buvo siek tiek patobulinti užtikrinimo priemonės reikalavimai, tai tebėra viena iš problemų, visų pirma mažosioms ir vidutinėms įmonėms. Iš finansinės paramos priemonių daugiausia teikiamos dotacijos. Kaip ir anksčiau, alternatyviais finansavimo šaltiniais, kaip antai rizikos kapitalu, nuosavo kapitalo finansavimu ir sutelktiniu finansavimu, Kipro įmonės retai gali pasinaudoti. Daugeliu atvejų privatizacija, kurios tikslas – pritraukti našumą didinančių užsienio investicijų, yra pristabdyta ir tik keli privatizacijos projektai (pvz., Larnakos uosto) palaipsniui įgyvendinami;
- (15) užimtumas auga ir nedarbas sparčiai mažėja, tačiau išlieka aukštas jaunimo ir ilgalaikių bedarbių nedarbo lygis. Toliau stengiamasi didinti valstybinių užimtumo tarnybų administracinius gebėjimus. Vis dėlto tebėra sunkumų šiose srityse: paslaugų teikimo darbdaviams, klientų priskyrimo kategorijoms užtikrinimo, individualiai pritaikytų orientavimo ir aktyvumo skatinimo paslaugų, be kita ko, garantuotų minimalių pajamų

gavėjams. Nedarbo, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo (15–24 m. amžiaus) dalis tebėra viena didžiausių Sąjungoje. Informavimo priemonių ir specialiai jaunimui pritaikytos ir laiku teikiamos pagalbos yra mažai; tai patvirtina nedidelis jaunuolių, dalyvaujančių atitinkamose aktyvumo skatinimo programose, skaičius;

- (16) padaryta pažanga modernizuojant švietimo sektorių, bet pagrindinės problemos išlieka. Naujausi teigiami pokyčiai: nuodugniai persvarstytos mokyklų mokymo programos ir įgyvendinta nauja mokytojų skyrimo sistema. Kipro išlaidos švietimui viršija Sąjungos vidurkį – tai rodo tvirtą išipareigojimą švietimo, mokymo ir mokymosi visą gyvenimą srityse. Tačiau mokymosi rezultatai tebėra prasti ir mokyklos nebaigusių asmenų skaičius, nors daug mažesnis nei Sąjungos vidurkis, labai išaugo. Profesinio rengimo ir mokymo įstaigose mokosi nedaug studentų, mokytojų vertinimo sistemos reforma dar neįgyvendinta, o didelė dalis tretinį išsilavinimą turinčių asmenų toliau dirba darbą, kuriam toks išsilavinimas nebūtinai;
- (17) Kipras padarė didelę pažangą sveikatos priežiūros srityje: priėmė teisės aktus, kuriais įsteigiama nauja nacionalinė sveikatos priežiūros sistema. Naujosios sistemos tikslas – gerinti sveikatos priežiūros prieinamumą, užtikrinti visuotinę sveikatos apsaugą, sumažinti didelį mokėjimų savo lėšomis mastą ir padidinti priežiūros teikimo veiksmingumą valstybiniame sektoriuje. Kol 2020 m. sistema pradės veikti visu pajėgumu, reikės išspręsti didelius įgyvendinimo uždavinius ir patenkinti investicinius poreikius. Reikėtų toliau siekti išvengti galimo išlaidų perviršio, modernizuoti ir gerinti sveikatos priežiūros, be kita ko, pirminės sveikatos priežiūros, teikėjų efektyvumą, įdiegti e. sveikatos sistemą ir sukurti nacionalinę vaistų organizaciją. Ilgalaikės priežiūros lygis yra žemas ir tai tebėra problema, atsižvelgiant į visuomenės senėjimą;
- (18) 2018 m. Europos semestro kontekste Komisija atliko išsamią Kipro ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Kipras ėmėsi atsižvelgdamas į ankstesniais metais jam skirtas rekomendacijas. Ji įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Kipro politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (19) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. stabilumo programą ir laikosi nuomonės ⁽¹⁾, kad Kipras turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto;
- (20) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir 2018 m. stabilumo programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytose 1–5 rekomendacijose,

REKOMENDUOJA Kiprui 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. patvirtinti pagrindines teisėkūros reformas, kuriomis būtų didinamas viešojo sektoriaus veiksmingumas, visų pirma susijęs su viešojo administravimo veikimu, valstybės valdomų subjektų ir vietos valdžios institucijų valdymu.
2. Aktyviau gerinti teismų sistemos veiksmingumą: peržiūrėti civilinį procesą, didinti teismų specializaciją ir sukurti visapusiškai veikiančią e. teisingumo sistemą. Imtis priemonių, kad pradėtų visiškai veikti nemokumo ir nuosavybės teisės netekimo sistemos, taip pat užtikrinti, kad patikimai ir sparčiai veiktų nuosavybės teisių dokumentų išdavimo ir nekilnojamojo turto teisių perleidimo sistemos.
3. Įgyvendinant visapusišką strategiją, sparčiau mažinti neveiksnių paskolų kiekį, be kita ko, priimti teisės aktų pakeitimų, kad būtų sudarytos galimybės veiksmingam reikalavimų vykdymo užtikrinimui ir palengvintas paskolų pardavimas. Integruoti ir griežtinti draudimo bendrovių ir pensijų fondų priežiūrą.
4. Prioritetiniais laikyti pagrindinių augimo veiksmų plano elementų įgyvendinimą, visų pirma paspartinant strategines investicijas, ir imtis papildomų priemonių, kad būtų sudarytos geresnės sąlygos mažosioms ir vidutinėms įmonėms gauti finansavimą. Gerinti valstybės valdomų įmonių veiklos rezultatus, be kita ko, atnaujinti privatizacijos projektų įgyvendinimą.

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

5. Užbaigti reformas, kuriomis siekiama padidinti valstybinių užimtumo tarnybų gebėjimus ir veiksmingumą, ir stiprinti nedarbingo, nesimokančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo informavimą bei aktyvumo skatinimą. Baigti pertvarkyti rengimo ir mokymo sistemą, be kita ko, mokytojų vertinimą ir veiksmus, kuriais didinami profesinio rengimo ir mokymo pajėgumai. Imtis priemonių siekiant užtikrinti, kad nacionalinė sveikatos priežiūros sistema, kaip numatyta, 2020 m. veiktų visu pajėgumu.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Latvijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Latvijos stabilumo programos**

(2018/C 320/13)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 ⁽²⁾ taip pat priėmė ir išpėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Latvija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią datą Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2018 m. kovo 22 d. 2018 m. gegužės 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ⁽³⁾ (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);
- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Latvija turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose rekomendacijose, visų pirma 1 ir 2 rekomendacijose;
- (3) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Latvijos ataskaita. Joje įvertinta Latvijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽⁴⁾, veiksmai, kurių Latvija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Latvijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;
- (4) Latvija pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą 2018 m. balandžio 11 d., o savo 2018 m. stabilumo programą – 2018 m. balandžio 16 d. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).⁽³⁾ OL C 179, 2018 5 25, p. 1.⁽⁴⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.

- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (6) šiuo metu Latvijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. 2018 m. stabilumo programoje Vyriausybė planuoja nominaliojo balanso pablogėjimą nuo 0,5 % BVP deficito 2017 m. iki 0,9 % BVP deficito 2018 ir 2019 m., o 2020 ir 2021 m. deficitas sumažės iki 0,4 % BVP. Numatoma, kad šis planas atitiks vidutinės trukmės biudžeto tikslą – 1 % BVP struktūrinį deficitą – ir leistus nuokrypius dėl pensijų reformos ir pagal sveikatos priežiūros sektoriaus struktūrinės reformos išlygą. Perskaičiuotas ⁽²⁾ struktūrinio balanso deficitas turėtų padidėti nuo – 1,2 % BVP 2017 m. iki – 1,7 % BVP 2018 m., o tada 2019 m. sumažėti iki – 1,5 % BVP. 2018 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP nuo 40,1 % BVP 2017 m. sumažės iki 36 % BVP 2021 m. 2018 m. stabilumo programoje pateiktos BVP augimo projekcijos yra labai palankios 2018 m. ir tikėtinos 2019 m., palyginti su Komisijos prognoze. Biudžeto būklei kyla neigiama rizika dėl optimistinių prognozių, kad mokestinių prievolių vykdymo gerinimo priemonės duos geresnių rezultatų;
- (7) 2017 m. liepos 11 d. Taryba rekomendavo, kad Latvija 2018 m. pasiektų vidutinės trukmės biudžeto tikslą, atsižvelgiant į ribas, siejamas su sisteminės pensijų reformos ir struktūrinių reformų, dėl kurių leistas laikinas nuokrypis, įgyvendinimu. Tai atitinka didžiausią grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalųjį augimą ⁽³⁾, sudarantį 6,0 % 2018 m. ir atitinkantį leidžiamą 0,3 % BVP struktūrinio balanso pablogėjimą. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad 2018 m. nuo vidutinės trukmės biudžeto tikslo bus labai nukrypta. Tačiau tokia rizika 2018 m. gali būti mažesnė dėl geresnių, nei tikėtasi, rezultatų 2017 m. Vis dėlto, remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, tikėtinumo vertinimo priemonė rodo, kad pagal bendrai sutartą metodiką nustatytas Latvijos gamybos apimties atotrūkio įvertis yra mažai tikėtinas. Jeigu šie veiksniai pasitvirtintų, į juos būtų atsižvelgta 2019 m. pavasarį per 2018 m. *ex post* vertinimą;
- (8) 2019 m., atsižvelgiant į ribą, kurią laikinai leista taikyti 2017–2019 m. dėl struktūrinės sveikatos priežiūros sektoriaus reformos įgyvendinimo, Latvija turėtų pasiekti savo vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Tai atitinka didžiausią grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalųjį augimą, sudarantį 4,3 % BVP 2019 m. ir atitinkantį reikalaujamą 0,4 % BVP struktūrinio balanso pagerėjimą. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, esama rizikos labai nukrypti nuo to reikalavimo 2019 m., taip pat 2018 m. ir 2019 m. vertinant kartu. Apskritai Taryba mano, kad nuo 2018 m. turėtų būti imtasi reikiamų priemonių siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi Stabilumo ir augimo pakto nuostatų;
- (9) Latvijoje yra didelė pajamų nelygybė. Turtingiausių 20 % namų ūkių ir skurdžiausių 20 % namų ūkių pajamų santykis 2017 m. buvo vienas didžiausių Sąjungoje – 6,3, kadangi perskirstymas per mokesčių ir išmokų sistemą yra mažesnis. Latvijos mokesčių sistema buvo iš esmės pakeista, o gyventojų pajamų mokesčio progresyvumas padidintas; tačiau mažai uždirbančių asmenų mokesčių pleištas tebėra santykinai didelis ir neskatina dirbti oficialiai. Pagal mokesčių reformą dar nepereita prie mažiau augimui kenkiančių apmokestinimo šaltinių ir nepasiektas nustatytas politinis tikslas – padidinti BVP dalį, kurią sudaro mokestinės pajamos. BVP dalies, kurią sudaro mokestinės pajamos, mažumas riboja išteklius viešosioms paslaugoms tvariai teikti ir socialinei įtraukčiai užtikrinti. Palyginti su kitomis Sąjungos šalimis, nepakankamai išnaudojama galimybė surinkti pajamų iš nekilnojamojo turto ir kapitalo mokesčių. Nepaisant tam tikros pažangos kovojant su mokesčių slėpimu, mokestinių prievolių vykdymas tebėra didelė problema;

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁽²⁾ Pagal ciklą pakoreguotas balansas atėmus vienkartinės ir laikinasias priemones, Komisijos perskaičiuotas taikant bendrai sutartą metodiką.

⁽³⁾ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos.

- (10) minimalios socialinės apsaugos sistemos trūkumus parodo labai didelė asmenų, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, dalis ir taip atskleidžia problemas, susijusias su minimaliomis pajamomis, pensijomis ir neįgalųjų įtrauktimi. Neįgalųjų ir pagyvenusių žmonių skurdo lygis pastaraisiais metais augo ir yra vienas didžiausių Sąjungoje. Minimalių pajamų lygio reforma, apie kurią buvo paskelbta 2014 m., taip ir neįgyvendinta, ir tai daro neigiamą poveikį skurdžiausiems namų ūkiams. Socialinės paramos išmokų adekvatumas tik šiek tiek padidėjo, bet išlieka mažas. Minimali senatvės pensija nebuvo padidinta nuo 2006 m. Žmonių, kurių būsto sąlygos labai prastos, dalis yra viena didžiausių Sąjungoje, o socialinio būsto nedaug;
- (11) dėl nepalankių demografinių pokyčių ir emigracijos auga įtampa darbo rinkoje. Užimtumo augimą pradeda varžyti mažėjanti darbo pasiūla, užimtumo galimybės įvairiuose regionuose skiriasi, taip pat ir pagal igūdžių lygį. Įgyvendinant profesinio rengimo ir mokymo programų reformą, kuria rengimas derinamas su dabartiniais igūdžių poreikiais, daroma pažanga. Tačiau reikės dėti daugiau pastangų siekiant ją visapusiškai įgyvendinti ir padidinti gyventojų dalyvavimą tiek pradinio, tiek tęstinio profesinio rengimo ir mokymo programose. Pradėta įgyvendinti mokymosi darbo vietoje programa, į procesą įtraukti socialiniai partneriai ir įmonės. Tačiau programoje dalyvauja nedaug studentų. Besimokančių suaugusiųjų padaugėjo, bet nedaug, o į aktyvias darbo rinkos priemones įtraukta mažiau bedarbių negu daugumoje kitų valstybių narių. Tai kelia susirūpinimą, nes žemos kvalifikacijos darbuotojų nedarbo lygis aukštas. Apskritai siekiant skatinti socialinių partnerių bendradarbiavimą yra svarbu stiprinti jų kompetencijas;
- (12) buvo vykdomos reformos sveikatos priežiūros sistemoje. Numatoma, kad padidėjus sveikatos priežiūros finansavimui bus pašalinti tam tikri prieinamumo apribojimai, susiję su metiniais paslaugų limitais ir ilgu laukimo laiku. Tačiau viešasis sveikatos priežiūros finansavimas ir toliau yra daug mažesnis negu Sąjungos vidurkis ir vis dar reikia įgyvendinti veiksmingumo didinimo priemones, be kita ko, imtis veiksmingų prevencijos priemonių, racionalizuoti ligoninių sektorių, stiprinti pirminę priežiūrą ir spręsti kokybės valdymo klausimus. Sveikatos rodikliai yra santykinai prasti, galimybė kiekvienam laiku gauti įperkama sveikatos priežiūrą tebėra problema. Dėl didelių mokėjimų savo lėšomis ir sveikatos priežiūros paslaugų skirstymo į du – visą ir minimalų – krepšelius kyla pavojus, kad galimybės gauti sveikatos priežiūrą tam tikroms grupėms sumažės ir sveikatos rodikliai suprastės;
- (13) reguliavimo kokybės trūkumai, neefektyvus ir neveiksmingas viešasis administravimas kenkia verslo aplinkai. 2017 m. Vyriausybė priėmė plačių užmojų planą, kaip pertvarkyti viešąjį sektorių, kad jis taptų taupesnis ir profesionalesnis, ir pagerinti veiksmingumą mažinant darbuotojų skaičių, centralizuotai vykdant paramos funkcijas, kartu didinant rezultatais pagrįstus mokėjimus ir skaidrumą. Tačiau šis planas susijęs tik su centrine valdžia, nors galima gerokai padidinti ir savivaldybių veiklos veiksmingumą. Valstybės valdomų įmonių, kurios sudaro didelę ekonomikos dalį, veikla koordinuojama Vyriausybės lygmeniu. Nors centrinės valdžios valdomoms įmonėms taikoma centralizuota bendrojo valdymo sistema, šis mechanizmas ir toliau netaikomas uostams ir savivaldybių valdomoms įmonėms;
- (14) korupcija toliau kenkia Latvijos verslo aplinkai, o interesų konfliktų prevencija tebėra nelanksti ir formali. Tai, kad atidėliojama priimti pranešėjų apsaugos teisės aktus, kenkia viešojo administravimo atskaitomybei ir veiksmingumui. Pastaraisiais metais labai sustiprintas nemokumo proceso reguliavimas: tai riboja galimybes piktnaudžiauti. Teisėjų taryba savo ruožtu paskatino ištirti kaltinimus dėl ankstesnių piktnaudžiavimo nemokumo sistemoje atvejų ir peržiūrėti kai kurias bylas. Ji rekomendavo gerinti teisėjų kvalifikacijos vertinimą ir peržiūrėti galiojančias drausmines priemones;
- (15) Latvijos bankai, kurie teikia paslaugas klientams nerezidentams, susiduria su didele pinigų plovimo rizika. Ji kelia Latvijos finansų sistemos vientisumo problemų ir gali pakenkti jos reputacijai bei neigiamai paveikti investicijas ir ekonomikos augimą. Kovos su pinigų plovimu sistema neseniai buvo sustiprinta; reikės nuolatinių pastangų, kad būtų pasiektas tvarus pagerėjimas. Latvija neseniai priėmė įstatymą, kurio tikslas – iš esmės apriboti pinigų plovimo rizikos poveikį Latvijos finansų sektoriui. Pagrindinės priemonės – skatinti finansų įstaigas ir teisėsaugos institucijas aktyviau keistis informacija tarpusavyje ir apsunkinti sandorius su priedangos įmonėmis. Reikės stebėti šio įstatymo poveikį ir veiksmingumą;
- (16) 2018 m. Europos semestro kontekste Komisija atliko išsamią Latvijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Latvija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija

įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Latvijos politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;

- (17) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. stabilumo programą, o jos nuomonė ⁽¹⁾ pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Latvijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. 2019 m. pasiekti vidutinės trukmės biudžeto tikslą, atsižvelgiant į leidžiamas ribas, susijusias su struktūrinių reformų, dėl kurių leista taikyti laikiną nukrypimą, įgyvendinimu. Mažinti mažas pajamas gaunantiems asmenims taikomus mokesčius, juos perkeliant į kitus šaltinius, visų pirma kapitalą ir nekilnojamąjį turtą, ir gerinant mokestinių prievolių vykdymą.
2. Gerinti minimalių pajamų išmokų, minimalių senatvės pensijų ir neįgalųjų pajamų rėmimo adekvatumą. Didinti profesinio rengimo ir mokymo atitiktį darbo rinkos poreikiams ir skatinti žemos kvalifikacijos darbuotojų ir darbo ieškančių asmenų įgūdžių tobulinimą. Pagerinti sveikatos priežiūros sistemos prieinamumą, kokybę ir išlaidų efektyvumą.
3. Stiprinti viešojo sektoriaus, visų pirma vietos valdžios institucijų ir valstybės valdomų įmonių, veiksmingumą. Stiprinti viešojo administravimo atskaitomybę, visų pirma apsaugant pranešėjus, užkertant kelią interesų konfliktams ir imantis tolesnių priemonių dėl vykdomo praeityje nagrinėtų nemokumo bylų vertinimo rezultatų.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Lietuvos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Lietuvos stabilumo programos**

(2018/C 320/14)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 ⁽²⁾ taip pat priėmė ir išpėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Lietuva nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią datą Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2018 m. kovo 22 d. 2018 m. gegužės 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ⁽³⁾ (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);
- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Lietuva turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose rekomendacijose, visų pirma 1 rekomendacijoje;
- (3) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Lietuvos ataskaita. Joje įvertinta Lietuvos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽⁴⁾, veiksmai, kurių Lietuva ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Lietuvos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;
- (4) Lietuva pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą 2018 m. balandžio 26 d., o savo 2018 m. stabilumo programą – 2018 m. balandžio 30 d. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).⁽³⁾ OL C 179, 2018 5 25, p. 1.⁽⁴⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.

- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (6) šiuo metu Lietuvai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. Savo 2018 m. stabilumo programoje Vyriausybė numato 2018–2020 m. laikotarpiu išlaikyti 0,6 % BVP nominalų biudžeto perteklių, o 2021 m. jis turėtų sumažėti iki 0,3 % BVP. Numatyta, kad vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo, t. y. 1 % BVP struktūrinio deficito, bus laikomasi visą programos laikotarpį. 2016 ir 2017 m. Lietuvai taip pat buvo leistas laikinas nuokrypis, susijęs su sisteminės pensijų reformos ir struktūrinių reformų įgyvendinimu. Šie nuokrypiai galioja trejų metų laikotarpį. 2018 m. stabilumo programoje numatoma, kad bendras valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP nuo 39,7 % BVP 2017 m. sumažės iki 35,3 % 2021 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Vis dėlto priemonės, kurių reikia norint pasiekti planuojamus pertekliaus tikslus 2019 m. ir vėliau, nebuvo pakankamai konkretizuotos;
- (7) 2017 m. liepos 11 d. Taryba 2017 m. rekomendacijoje rekomendavo Lietuvai 2018 m. toliau laikytis vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo, atsižvelgiant į ribas, siejamas su sisteminės pensijų reformos ir struktūrinių reformų, dėl kurių laikinas nuokrypis buvo leistas, įgyvendinimu. Tai atitinka didžiausią grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalųjį augimą ⁽²⁾, sudarantį 6,4 % 2018 m. ir atitinkantį leidžiamą 0,6 % BVP struktūrinio balanso pablogėjimą. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, 2018 m. numatomas 0,7 % BVP Lietuvos struktūrinis deficitas, o 2019 m. – 0,6 % BVP. Taigi, prognozuojama, kad struktūrinis balansas abejais metais toliau viršys vidutinio laikotarpio biudžeto tikslą. Apskritai Taryba mano, kad pagal prognozę 2018 ir 2019 m. Lietuva turėtų atitikti Stabilumo ir augimo pakto nuostatas;
- (8) pajamos iš aplinkosaugos ir periodinių nekilnojamojo turto mokesčių išlieka mažesnės už Sąjungos vidurkį. Lietuva pertvarkė savo nekilnojamojo turto mokesčio sistemą, į ją įtraukdama tam tikrą progresyvumą, ir panaikino akcizų lengvatas, taikomas šildymui naudojamoms anglims ir koksui. Vis dėlto tebėra galimybių išplėsti mokesčių bazę, pereinant prie šaltinių, kurių apmokestinimas mažiau kenkia augimui. Nors per kelerius pastaruosius metus Lietuva padarė pažangą gerindama mokesčių surinkimą, pridėtinės vertės mokesčio nepriemoka Lietuvoje yra tarp didžiausių Sąjungoje. Lietuva imasi tolesnių veiksmų siekdama kovoti su mokesčių slėpimu ir pagerinti mokesčių prievolių vykdymą, ir pastaruoju metu įgyvendintos priemonės duoda pirmuosius teigiamus rezultatus. Dar labiau pagerinus mokesčių prievolių vykdymą padidėtų biudžeto pajamos ir mokesčių sistemos teisingumas;
- (9) 2018 m. įvedus naują pensijų indeksavimo formulę, pagal kurią pensijos susietos su darbo užmokesčio fondo augimu, valstybinių pensijų išlaidų dalis BVP turėtų nesikeisti iki 2040 m. Tai užtikrintų Lietuvos pensijų sistemos fiskalinį tvarumą. Tačiau prie to daugiausia prisideda naudos rodiklio mažėjimas, nes numatoma, kad dėl spartaus darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus mažėjimo bendras darbo užmokesčio fondas didės lėčiau nei darbo užmokestis. Tai kelia susirūpinimą dėl pensijų adekvatumo, kuris jau yra vienas iš mažiausių Sąjungoje. Be to, neaišku, kaip ši reforma veiks praktiškai, nes Vyriausybė yra teisiškai įpareigota pasiūlyti priemonių, jei pajamų pakeitimo norma mažėtų. Jei pajamų pakeitimo norma išliktų nepakitusi, visos pensijų išlaidos, kaip BVP dalis, iki penktojo dešimtmečio pabaigos padidėtų beveik 45 %, o tai apsunkintų viešųjų finansų būklę. Todėl svarbu pašalinti su pensijų teisės aktais susijusį teisinį netikrumą ir užtikrinti pensijų sistemos ilgalaikį fiskalinį tvarumą, kartu sprendžiant mažo pensijų adekvatumo problemą;

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁽²⁾ Grynąsias pirminės valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos;

- (10) dėl stabilaus ekonomikos augimo, o taip pat dėl nepalankių demografinių pokyčių ir emigracijos sparčiai auga įtampa darbo rinkoje, todėl jau trūksta reikiamos kvalifikacijos darbuotojų. Dėl tokios padėties būtina, jog švietimo ir mokymo sistema visiems galėtų suteikti galimybę įgyti reikiamų įgūdžių. Nors praeitais metais pradėtos reformos yra žingsnis teisinga linkme, svarbu, kad Lietuva įgyvendintų šias reformas ir taip pagerintų savo švietimo ir mokymo sistemos rezultatus. Lietuvos tretinio mokslo srityje taikomos finansavimo ir akreditavimo taisyklės padeda didinti tretinį išsilavinimą turinčių asmenų skaičių, tačiau kartu sukėlė abejonių dėl Lietuvos švietimo sistemos kokybės, susiskaldymo ir atitikties darbo rinkos poreikiams. Jei kartu su šiuo metu vykdomu universitetų konsolidavimu būtų pakeistos akreditavimo ir finansavimo taisyklės, tai turėtų padėti spręsti dabartines problemas. Be to, nuolatinis demografinis spaudimas paveikė švietimo sistemos veiksmingumą, todėl paaštrėjo būtinybė suteikti vienodas kokybiškos ir įtraukaus švietimo galimybes. Siekiant spręsti prastesnių už vidutinius Lietuvos moksleivių pagrindinių įgūdžių problemą būtina pertvarkyti mokytojų pirminį rengimą, karjeros galimybes ir darbo sąlygas, taip pat vykdyti kitas kokybę didinančias reformas;
- (11) mažas mokymosi programose Lietuvoje dalyvaujančių suaugusiųjų skaičius rodo, kad suaugusiųjų mokymasis tebėra nepakankamai išplėtotas ir neleidžia ekonomikai pasinaudoti įgūdžių tobulinimo, inovacijų ir palankių sąlygų neturinčių asmenų (pavyzdžiui, vyresnio amžiaus asmenų, bedarbių ar neaktyvių suaugusiųjų) geresnio integravimo į darbo rinką teikiama nauda. Nepaisant investicijų į infrastruktūrą, profesinio rengimo ir mokymo programų turinys dažnai yra pasenęs ir galėtų būti labiau pritaikytas prie vietos ir regioninių darbo rinkų poreikių. Mokymasis darbo vietoje vis dar yra pradiniam etape ir jį būtų galima plėsti. Aktyvios darbo rinkos politikos priemonėmis siūloma daugiau mokymo programų, tačiau šią pasiūlą galima dar labiau didinti. Pastarosios šioje srityje vykdytos reformos ir taikytos priemonės iki šiol nedavė reikšmingų rezultatų. Apskritai siekiant skatinti socialinių partnerių bendradarbiavimą yra svarbu stiprinti jų kompetencijas;
- (12) išlieka su sveikatos priežiūros sistemos rezultatyvumu susijusių problemų. Tai neigiamai veikia našumą, ekonomikos konkurencingumą ir gyvenimo kokybę. Sveikatos priežiūros paslaugos vis dar per daug orientuotos į stacionariąją priežiūrą, dėl to reikėtų toliau stiprinti pirminės sveikatos priežiūros paslaugas. Norint padidinti sveikatos priežiūros veiksmingumą reikia dar labiau racionalizuoti išteklius bei imtis priemonių ir stacionariosios, ir pirminės priežiūros kokybei pagerinti. Ligų prevencijos ir sveikatingumo skatinimo politika turėtų radikaliau ir sparčiau atgrasyti nuo rizikingo elgesio. Vis dėlto tokios politikos mastas tebėra nedidelis, įvairių sektorių bendradarbiavimas yra nepakankamai išvystytas, o atskaitomybė už rezultatus nepakankamai įtvirtinta savivaldybių lygmeniu. Sveikatos priežiūros sistemos veiksmingumą mažina būtinybė mokėti savo lėšomis, žemas išlaidų sveikatos priežiūrai lygis ir neveiksmingas išteklių paskirstymas;
- (13) didelė žmonių, kuriems gresia skurdas arba socialinė atskirtis, dalis ir didelė pajamų nelygybė tebėra svarbūs iššūkiai Lietuvai, neigiamai veikiantys ekonomikos augimo perspektyvas. Jie taip pat kelia grėsmę socialinei sanglaudai ir gali paskatinti emigraciją. Nepaisant nuolatinio ekonomikos augimo didžiausia skurdo ir socialinės atskirties rizika kyla pagyvenusiems žmonėms, neigaliesiems, vaikams, vienišioms tėvams ir bedarbiams. Lietuvos mokesčių ir socialinių išmokų sistemos poveikis pajamų nelygybės mažinimui yra vienas mažiausių Sąjungoje. Nors buvo imtasi tam tikrų svarbių pradinių kovos su skurdu ir pajamų nelygybe veiksmų, šaliai dar reikia daug nuveikti, kad būtų priartėta prie Sąjungos skurdo ir pajamų nelygybės vidurkių. Santykinai didelis mokesčių pleištas mažas pajamas gaunantiems asmenims gali mažinti jų paskatas dirbti ir didinti skurdo ir nelygybės riziką. Skurdo ir nelygybės lygiai galėtų būti sumažinti skatinant dalyvavimą darbo rinkoje, visų pirma pažeidžiamų grupių asmenų ir mažas pajamas gaunančių asmenų, didinant mokesčių ir socialinių išmokų sistemos poveikį pajamų nelygybės mažinimui ir geriau surenkant mokesčius. Tokios priemonės taip pat galėtų padidinti socialinį teisingumą;
- (14) po vangaus augimo laikotarpio, prasidėjusio 2012 m., 2017 m. našumo augimas paspartėjo ir tai sumažino spaudimą sąnaudų konkurencingumui. Vis dėlto ši pagerėjimą daugiausia skatino privatusis sektorius. Tik nedidelė pažanga padaryta didinant viešųjų investicijų efektyvumą. Konkrečiai viešųjų išlaidų MTTP efektyvumas tebėra mažas, o įmonės ir mokslo bendruomenė vis dar mažai bendradarbiauja. Be to, 2016 m. labai sumažėjo viešųjų investicijų į MTTP. Fragmentiškas mokslinių tyrimų ir inovacijų politikos koordinavimas bei valdymas lemia neefektyvumą ir trukdo įmonėms visapusiškai pasinaudoti įvairiomis paramos schemomis. Tolesnė pažanga pertvarkant viešųjų mokslinių tyrimų sektoriaus organizavimą ir finansavimą turėtų padėti geriau panaudoti turimus išteklius;

- (15) priėmusi lobistinės veiklos įstatymą ir pranešėjų apsaugos įstatymą, taikomą tiek viešojo, tiek privačiojo sektoriaus darbuotojams, Lietuva padarė pažangą stiprindama korupcijos prevencijos sistemą. Vis dėlto dar išlieka sunkumų įgyvendinant šiuos teisės aktus. Nepaisant pagirtinų Vyriausybės programos „Švarios rankos“ rezultatų, korupcija sveikatos priežiūros sektoriuje vis dar kelia susirūpinimą;
- (16) 2018 m. Europos semestro kontekste Komisija atliko išsamią Lietuvos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Lietuva ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Lietuvos politikai, bet ir tai, kaip jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (17) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. stabilumo programą ir laikosi nuomonės ⁽¹⁾, kad Lietuva turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto,

REKOMENDUOJA Lietuvai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. gerinti mokestinių prievolių vykdymą ir plėsti mokesčių bazę, pereinant prie šaltinių, kurių apmokestinimas mažiau kenkia augimui. Užtikrinti ilgalaikį pensijų sistemos tvarumą kartu sprendžiant pensijų adekvatumo klausimą.
2. Gerinti švietimo ir mokymo sistemos, įskaitant suaugusiųjų mokymąsi, kokybę, veiksmingumą ir atitiktį darbo rinkos poreikiams. Gerinti sveikatos priežiūros sistemos rezultatus toliau persiorientuojant nuo stacionariosios prie ambulatorinės priežiūros, stiprinant ligų prevencijos priemones, be kita ko, vietos lygmeniu, ir didinant priežiūros paslaugų kokybę ir įperkamumą. Gerinti mokesčių ir socialinių išmokų sistemos struktūrą siekiant mažinti skurdą ir pajamų nelygybę.
3. Skatinti našumo augimą didinant viešųjų investicijų veiksmingumą, užtikrinant veiksmingą valdžios institucijų vykdomą mokslinių tyrimų ir inovacijų politikos koordinavimą ir šalinant viešųjų priemonių, kuriomis remiamas mokslo ir verslo bendradarbiavimas, spragas ir neefektyvumą.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Liuksemburgo nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Liuksemburgo stabilumo programos**

(2018/C 320/15)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 ⁽²⁾ taip pat priėmė ir išpėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Liuksemburgas nenurodytas kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią datą Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2018 m. kovo 22 d. 2018 m. gegužės 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ⁽³⁾ (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);
- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdamas į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Liuksemburgas turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose 1 ir 2 rekomendacijose;
- (3) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Liuksemburgo ataskaita. Joje įvertinta tam tikra pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽⁴⁾, veiksmai, kurių Liuksemburgas ėmėsi atsižvelgdamas į ankstesniais metais jam skirtas rekomendacijas, ir Liuksemburgo pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;
- (4) 2018 m. balandžio 30 d. Liuksemburgas pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir savo 2018 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).⁽³⁾ OL C 179, 2018 5 25, p. 1.⁽⁴⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.

- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (6) šiuo metu Liuksemburgui taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. 2018 m. stabilumo programoje Vyriausybė numato nominaliojo pertekliaus sumažėjimą nuo 1,5 % BVP 2017 m. iki 1,1 % BVP 2018 m., o vėliau – beveik tolygų jo didėjimą iki 2,4 % BVP pertekliaus 2022 m. Numatyta, kad vidutinės trukmės biudžeto tikslo, t. y. 0,5 % BVP struktūrinio deficito, bus ir toliau laikomasi su atsarga visą programos laikotarpį. 2018 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP tebebus gerokai mažesnis už Sutartyje nustatytą 60 % BVP pamatinę vertę. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra palankus laikotarpiu iki 2020 m. ir tikėtinas vėlesniais metais. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, numatoma, kad struktūrinis balansas 2018 m. pasieks 0,8 % BVP perteklių, o 2019 m. – 0,3 % BVP perteklių – šie rodikliai, visų pirma 2019 m. rodiklis, mažesni už 2018 m. stabilumo programos rodiklius, bet vis tiek viršija vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Apskritai Taryba mano, kad pagal prognozę 2018 ir 2019 m. Liuksemburgas turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų;
- (7) Liuksemburgo ekonomika toliau sparčiai augo ir nuo 2009 m. pasaulinio nuosmukio jos rezultatai buvo geresni už euro zonos vidurkį. Finansų sektorius tebėra pagrindinis ekonomikos augimo variklis ir išlieka patikimas bei pelningas. Tą atspindi didelis tiek paslaugų balanso, tiek bendro einamosios sąskaitos balanso perteklius. Nepaisant periodiškai registruojamo neigiamo prekybos balanso, santykinis išorės sektoriaus poveikis realiojo BVP augimui 2013–2016 m. vidutiniškai sudarė 61 %. Liuksemburgas yra grynasis skolintojas kitoms pasaulio šalims; 2016 m. pabaigoje bendrasis išorės turtas ir išipareigojimai siekė 10,5 trln. EUR. Nacionalinės valdžios institucijos įgyvendino papildomas makroprudencines ir priežiūros priemones, o atitinkami finansų tarpininkai imasi veiksmų, kad prisitaikytų prie nacionalinės ir Sąjungos politikos sistemos pasikeitimų;
- (8) kaip nurodyta euro zonai skirtoje rekomendacijoje, siekiant išvengti įmonių tarpusavio konkurencijos iškraipymo, užtikrinti teisingą mokesčių mokėtojų traktavimą ir apsaugoti viešuosius finansus, itin svarbu kovoti su agresyvaus mokesčių planavimo strategijomis. Mokesčių mokėtojų agresyvaus mokesčių planavimo strategijų šalutinis poveikis kitoms valstybėms narėms skatina imtis koordinuotų nacionalinės politikos priemonių, kurios papildytų Sąjungos teisės aktus. Turint omenyje aukštą dividendų, palūkanų ir autorinių atlyginimų mokėjimų, kaip BVP dalies, lygį, nepaisant finansų sektoriaus dydžio, galima daryti prielaidą, kad agresyviu mokesčių planavimu užsiimančios bendrovės naudojasi šalies mokesčių taisyklėmis. Dauguma tiesioginių užsienio investicijų tenka specialiosios paskirties subjektams. Kadangi palūkanų ir autorinių atlyginimų mokėjimai į užsienį (t. y. mokėjimai, kuriuos Sąjungos rezidentai atlieka trečiųjų valstybių rezidentams) išskaičiuojamaisiais mokesčiais neapmokestinami, o dividendų mokėjimai išskaičiuojamaisiais mokesčiais neapmokestinami tam tikromis aplinkybėmis, tie mokėjimai, jei jie nėra apmokestinami gavėjo šalyje, gali būti neapmokestinami iš viso. Komisija atkreipia dėmesį į Liuksemburgo padarytus teigiamus žingsnius (pvz., lengvatinio pajamų iš patentų apmokestinimo režimo, atitinkančio tarptautines taisykles, priėmimą). Remdamasi naujausiomis diskusijomis su Liuksemburgo valdžios institucijomis, Komisija toliau palaikys konstruktyvų dialogą, kad būtų kovojama su mokesčių mokėtojų agresyvaus planavimo strategijomis;
- (9) Liuksemburgo valdžios institucijos kelis dešimtmečius aktyviai siekė įvairinti ekonomiką plėtodamos pasirinktus sektorius, įskaitant informacinių ir ryšių technologijų ir kosmoso sektorius. Atsižvelgiant į dideles darbo sąnaudas šalyje, veikla, kurios pridėtinė vertė didesnė, turi potencialą pasiūlyti alternatyvių augimo galimybių. Todėl Liuksemburgo ekonomikos įvairinimo sėkmė didele dalimi priklauso nuo sektorių, kuriems darbo sąnaudos turi ne tokį didelį poveikį. Tokie sektoriai daugiausia pagrįsti moksliniais tyrimais ir inovacijomis, todėl jie paprastai būna imlūs technologijoms ir žinioms. Pastaruoju metu ši strategija sustiprinta. Šiems prioritetiniams sektoriams plėtoti, be kitų priemonių, dideli viešųjų investicijų projektai, įskaitant mokslinių tyrimų bei technologinės plėtros

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

(MTTP) ir rinkos srities teisės aktus. 2000–2016 m. viešasis išlaidas MTTP Liuksemburgas padidino penkis kartus iki 0,60 % BVP. Padaręs šias investicijas Liuksemburgas greitai sukūrė gerai veikiančią viešąją mokslinių tyrimų sistemą. Tačiau nepaisant to, kad viešosios investicijos į MTTP viršija euro zonos vidurkį, pagal Europos inovacijų diegimo rezultatų suvestinę privačiosios investicijos į MTTP ir inovacijų diegimo rezultatai toliau mažėjo. Mažesnį verslo MTTP intensyvumą, palyginti su kitomis šalimis, iš dalies lemia Liuksemburgo ekonomikos struktūra, nes didžiausią Liuksemburgo BVP dalį pagaminantys sektoriai (t. y. paslaugų ir visų pirma finansų sektoriai) į MTTP tradiciškai investuoja mažai. Vis dėlto ši tendencija Liuksemburge ryškesnė, palyginti su Sąjungos vidurkiu, o verslo MTTP intensyvumas nuo 1,5 % BVP 2000 m. sumažėjo iki 0,64 % BVP 2016 m. Privačiųjų investicijų mažėjimo tendencija rodo, kad šioje srityje tebėra kliūčių. Ji taip pat rodo, kad viešųjų MTTP srities pastangų svertas poveikis verslo investicijoms silpnas. Taigi, viešųjų mokslinių tyrimų gebėjimų stiprinimą reikėtų geriau integruoti į visapusišką inovacijų diegimo ekosistemos modelį. 2017 m. priimtas naujas įstatymas, kuriuo atnaujinamos moksliniams tyrimams, technologinei plėtrai ir inovacijoms skirtos pagalbos schemos ir taip išplečiama esamos valstybės pagalbos taikymo sritis;

- (10) numatoma, kad šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažinimo iki 2020 m. tikslo Liuksemburgas nepasieks. Didelės šalies problemos – oro tarša ir eismo spūstys piko valandomis, dėl to dar labiau didėja azoto dioksido koncentracija ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis. 2015 m. daugiau kaip pusė šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio išmesta transporto sektoriuje. Tarp pagrindinių veiksnių, prisidedančių prie automobilių naudojimo populiarumo ir padidėjusio tarpvalstybinių darbuotojų skaičiaus, – maži transporto degalų mokesčiai, didelis bendrovėms priklausančių automobilių skaičius, didelės būsto kainos ir kt. Transporto degalų mokesčių tarifai yra vieni mažiausių Sąjungoje ir skatina naudoti daugiau degalų, įskaitant tarpvalstybinių jų pardavimą. Vis dėlto naujausiomis priemonėmis, visų pirma 2016 m. mokesčių reforma, taip pat daug lėšų investuojant į viešąjį transportą, skatinta tvaresnio judumo plėtra. Labiausiai neatidėliotini uždaviniai visų pirma yra užbaigti ir modernizuoti geležinkelių infrastruktūras;
- (11) Liuksemburgas tebėra pasiryžęs mažinti reguliavimo apribojimus verslo paslaugų sektoriuje. Naujausiomis priemonėmis daugiausia dėmesio skirta konkrečiai architekto ir inžinieriaus profesijoms ir paskelbta apie papildomas reformas, kuriomis būtų toliau mažinami šioms dviem profesijoms taikomi apribojimai. Be to, 2017 m. kovo mėn. priimtu vadinamuoju bendruoju įstatymu nustatytos administracinio supaprastinimo priemonės (t. y. numatoma horizontalioji atrankinė administracinių procedūrų patikra). Vis dėlto verslo paslaugų sektoriuje tebėra reguliavimo kliūčių. Galimas apribojimų šaltinis – tai, kad nėra specialios profesinio draudimo reikalavimų lygiavertės vertinimo procedūros, kuri sudarytų sąlygas paslaugų teikėjams iš kitų valstybių narių teikti lygiavertę draudimo apsaugą. Itin griežtos taisyklės, palyginti su Sąjungos vidurkiu, ypač slegia teisininkų profesiją. Plati rezervuotos veiklos taikymo sritis daro įtaką teisininkų ar kitų paslaugų teikėjų teisinių konsultacijų paslaugų teikimui, visų pirma internetu. Kiti apribojimai apima juridinio statuso bei akcijų valdymo reikalavimus, nesuderinamumo taisykles ir daugiadalykius apribojimus;
- (12) dėl numatomo su visuomenės senėjimu susijusių sąnaudų didėjimo tebėra abejonių dėl ilgalaikio viešųjų finansų tvarumo. Liuksemburge numatomas didelis pagyvenusių žmonių, kurie iki 2070 m. taps išlaikomi, dalies padidėjimas, o pagal Socialinės apsaugos generalinės inspekcijos 2016 m. prognozes iki 2023 m. pensijų sistemos veiklos balansas bus neigiamas. Vis dėlto ankstesnis ir dabartinis pensijų sistemos perteklius išsaugotas ir sukaupiti rezervai dar 20 metų palaikytų sistemos gyvybingumą. 2018 m. visuomenės senėjimo ataskaitoje numatoma, kad 2016–2070 m. su visuomenės senėjimu susijusios sąnaudos išaugs 13 proc. punktų BVP ir viršys tvarumo ribas, visų pirma dėl pensijų (8,9 proc. punkto BVP). Ilgalaikės priežiūros išlaidos, kaip BVP dalis, yra vienos iš didžiausių tarp valstybių narių. Nepaisant 2017 m. patvirtintos reformos, numatoma, kad iki 2070 m. nuo dabartinio lygio šios išlaidos išaugs 3 proc. punktais;
- (13) vyresnio amžiaus asmenų užimtumo lygis tebėra itin žemas ir reikia papildomų priemonių jų įsidarbinamumui ir galimybėms darbo rinkoje pagerinti. Tai taip pat svarbu siekiant užtikrinti ilgalaikį viešųjų finansų tvarumą. Ankstyvo išėjimo į pensiją sistemos, kuriomis darbuotojai skatinami išeiti iš darbo, tebėra plačiai paplitusios: 59,2 % naujų skirtų pensijų yra ankstyvos senatvės pensijos. 2017 m. gruodžio mėn. priimtas įstatymas, kuriuo panaikinta viena ankstyvo išėjimo į pensiją sistema, bet grynasis jo poveikis vidutiniam faktiniam pensiniam amžiui ir išlaidoms nėra aiškus, nes juo palengvinamos kitų ankstyvo išėjimo į pensiją sistemų sąlygos. Šie prasti darbo rinkos rezultatai taip pat iš dalies gali būti siejami su finansinėmis paskatomis nedirbti, kurios šiai grupei yra palyginti didelės. Siekiant didinti vyresnio amžiaus darbuotojų užimtumą reikalinga visapusiška strategija, įskaitant priemones, kurios padėtų darbuotojams ilgiau likti darbo rinkoje. Vadinamasis Amžiaus paktas, t. y. 2014 m. balandžio mėn. Parlamentui pateiktas įstatymo projektas, kuriuo siekiama skatinti įmones, kuriose dirba

daugiau kaip 150 darbuotojų, samdyti ir išlaikyti vyresnio amžiaus darbuotojus taikant žmogiškųjų išteklių valdymo atsižvelgiant į darbuotojų amžių priemones, vis dar svarstomas Parlamente. Kalbant apie švietimą, Liuksemburgiui reikia spręsti studentų socioekonominės padėties didelio poveikio jų mokymosi rezultatams problemą. Tai taip pat svarbu siekiant reaguoti į didelį labai specializuotų įgūdžių poreikį;

- (14) nekilnojamojo turto kainos toliau augo. Dėl to gali mažėti Liuksemburgo galimybės pritraukti ir išlaikyti kvalifikuotą darbo jėgą; didelė jos dalis yra ne Liuksemburgo piliečiai. Būsto kainų spaudimą lemia didžiulis pasiūlos ir paklausos atotrūkis. Kiek tai susiję su pasiūla, atrodo, kad vienas iš naujo būsto statybos trukdžių, – žemės ir paskatų privatiems savininkams parduoti žemę ar pastatus trūkumas. Investicijoms į būstą skatinti reikia papildomų pastangų: didinti paskatas parduoti nekilnojamąjį turtą, tobulinti administracines statybos leidimų suteikimo procedūras ir užtikrinti įperkamą socialinį būstą. Turint omenyje nuolatinę kainų didėjimo tendenciją, mažai tikėtina, kad neseniai patvirtinta mokesčių reforma dėl kapitalo prieaugio pardavus nekilnojamąjį turtą ir socialinio būsto programos atnaujinimas prisidės prie būsto pasiūlos padidėjimo. Kiek tai susiję su paklausa, kainų augimą lemia didelis gyventojų skaičiaus ir užimtumo augimas. Dėl padėties būsto rinkoje taip pat didėja eismo spūsčių ir taršos problema. Be to, būsto kainų didėjimas turi pasekmių namų ūkių išiskolinimui, o kartu kyla nerimas dėl namų ūkių skolos tvarumo. Per pastaruosius 10 metų namų ūkių išiskolinimas greitai išaugo ir 2016 m. pagal apskaičiavimus siekė 165 % disponuojamųjų pajamų – tai atspindi nekilnojamojo turto infliaciją, nes apie 80 % namų ūkių skolos yra susijusi su hipotekos paskolomis. Vis dėlto, Liuksemburgas siekdamas gerokai sumažinti galimą riziką finansiniam stabilumui jau nustatė atitinkamas makroprudencines priemones. Atsižvelgdama į nacionalinio sisteminės rizikos komiteto pasiūlymus, Vyriausybė neseniai taip pat pateikė įstatymo projektą, kuriuo nustatoma skolininko vertinimu grindžiamų priemonių sistema, siekiant išvengti namų ūkių pažeidžiamumo didėjimo, nors šį įstatymo projektą dar turi patvirtinti Parlamentas;
- (15) 2018 m. Europos semestro įgyvendinimo kontekste Komisija atliko išsamią Liuksemburgo ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Liuksemburgas ėmėsi atsižvelgdamas į ankstesniais metais jam skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Liuksemburgo politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (16) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. stabilumo programą ir laikosi nuomonės ⁽¹⁾, kad Liuksemburgas turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto,

REKOMENDUOJA Liuksemburgui 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. padidinti vyresnio amžiaus asmenų užimtumo lygį gerinant jų užimtumo galimybes ir įsidarbinamumą, kartu toliau ribojant ankstyvą išėjimą į pensiją, taip siekiant padidinti ir ilgalaikį pensijų sistemos tvarumą.
2. Toliau mažinti reguliavimo apribojimus verslo paslaugų sektoriuje.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu
Pirmininkas
H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Vengrijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Vengrijos konvergencijos programos**

(2018/C 320/16)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė išpėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Vengrija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą;
- (2) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Vengrijos ataskaita. Joje įvertinta Vengrijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽²⁾, veiksmai, kurių Vengrija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Vengrijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;
- (3) 2018 m. balandžio 30 d. Vengrija pateikė 2018 m. nacionalinę reformų programą ir 2018 m. konvergencijos programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (4) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽³⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.⁽³⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

- (5) šiuo metu Vengrijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir skolos taisyklė. 2018 m. konvergencijos programoje Vyriausybė numato nominalaus deficito pablogėjimą nuo 2,0 % BVP 2017 m. iki 2,4 % BVP 2018 m., o toliau – laipsnišką jo gerėjimą iki 0,5 % BVP iki 2022 m. Vidutinės trukmės biudžeto tikslą – 1,5 % BVP struktūrinį deficitą – planuojama pasiekti iki 2020 m. Remiantis perskaičiuotu struktūriniu balansu ⁽¹⁾, vidutinės trukmės biudžeto tikslas būtų pasiektas iki 2022 m. Konvergencijos programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP palaipsniui mažės ir sieks šiek tiek mažiau nei 60 % iki 2022 m. pabaigos. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos šios biudžeto projekcijos, yra palankus, o tai kelia didelį pavojų, kad nebus pasiekta deficito tikslų;
- (6) 2018 m. konvergencijos programoje nurodyta, kad su saugumu susijusių priemonių poveikis biudžetui 2017 m. yra didelis, ir pateikta šių papildomų biudžeto išlaidų apimties ir pobūdžio tinkamų įrodymų. Komisijos nuomone, reikalavimus atitinkančios papildomos išlaidos su saugumu susijusioms priemonėms 2017 m. siekė 0,17 % BVP. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalies ir 6 straipsnio 3 dalies nuostatas šios papildomos išlaidos yra priimtinos, atsižvelgiant į tai, kad terorizmo grėsmės mastas yra neįprastas įvykis, jo poveikis Vengrijos viešiesiems finansams yra didelis, o tvarumas nebūtų pažeistas leidžiant laikinai nukrypti nuo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinės trukmės biudžeto tikslo. Todėl 2017 m. reikiamas koregavimas siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo buvo sumažintas siekiant atsižvelgti į tas papildomas išlaidas;
- (7) 2016 m. liepos 12 d. Taryba rekomendavo Vengrijai 2017 m. užtikrinti 0,6 % BVP metinį fiskalinį koregavimą, kuriuo siekiama vidutinės trukmės biudžeto tikslo, nebent vidutinės trukmės biudžeto tikslas būtų pasiektas mažesnėmis pastangomis. Remiantis 2017 m. rezultatų duomenimis nustatyta, kad Vengrija labai nukrypo nuo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinės trukmės biudžeto tikslo. Remdamasi SESV 121 straipsnio 4 dalimi ir Reglamento (EB) Nr. 1466/97 10 straipsnio 2 dalimi, 2018 m. gegužės 23 d. Komisija pateikė išpėjimą Vengrijai, kad 2017 m. pastebėtas didelis nukrypimas nuo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinės trukmės biudžeto tikslo. 2018 m. birželio 22 d. Taryba priėmė tolesnę rekomendaciją ⁽²⁾, kurioje patvirtinama, kad Vengrijai reikia imtis būtinų priemonių užtikrinti, kad 2018 m. grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas ⁽³⁾ neviršytų 2,8 %, o tai atitiktų 1 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad nuo rekomenduojamo dydžio bus nukrypta;
- (8) 2019 m., atsižvelgiant į 60 % BVP viršijantį Vengrijos valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykį ir prognozuojamą 2,3 % gamybos apimties atotrūkį, grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas turėtų neviršyti 3,9 %, o tai atitinka 0,75 % BVP struktūrinį koregavimą pagal bendrai sutartą reikalavimų matricą taikant Stabilumo ir augimo pakta. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad 2019 m. nuo to reikalavimo bus labai nukrypta. Apskritai Taryba laikosi nuomonės, kad, siekiant laikytis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų ir atsižvelgiant į smarkiai pablogėjusią fiskalinę perspektyvą, remiantis 2018 m. birželio 22 d. Vengrijai pateikta rekomendacija dėl didelio pastebėto nukrypimo nuo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinės trukmės biudžeto tikslo, ištaisymo, nuo 2018 m. reikės imtis svarbių papildomų priemonių;
- (9) bendras užimtumo lygis labai išaugo, o dėl palankios ekonominės tendencijos atsirado galimybė visų pirma bedarbius sugrąžinti į darbo rinką. Vyrų ir moterų užimtumo skirtumas yra didelis, ypač 25–39 metų amžiaus grupėje; šį skirtumą iš dalies galima paaiškinti ribota kokybiškos vaikų priežiūros paslaugų pasiūla. Jaunesnių nei trejų metų vaikų, lankančių vaikų priežiūros įstaigas, rodiklis gerokai atsilieka nuo Barselonos tikslo ir Sąjungos vidurkio. Nors viešųjų darbų sistema toliau lieka pagrindinė aktyvios darbo rinkos politikos priemonė, iš smarkiai sumažėjusio šios sistemos dalyvių skaičiaus galima spręsti, kad vyksta teigiami pokyčiai. Tačiau ši sistema vis dar nepakankamai tikslinė, o jos veiksmingumas reintegruojant dalyvius į atvirą darbo rinką tebėra ribotas, vertinant pagal padėtį darbo rinkoje. Aktyvios darbo rinkos politikos priemonės, labiau orientuotos į kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą, nėra pakankamai išplėtos;
- (10) asmenų, kuriems kyla skurdo ar socialinės atskirties rizika, dalis 2016 m. sumažėjo iki 26,3 %, tačiau tebeviršija Sąjungos vidurkį. Vaikams apskritai gresia didesnis skurdo pavojus nei kitoms amžiaus grupėms priklausantiems asmenims. Minimalias pajamas užtikrinančių išmokų dydis vienam namų ūkiui yra žemesnis už 50 % skurdo

⁽¹⁾ Pagal ciklą pakoreguotas balansas atėmus vienkartinės ir laikinas priemones, Komisijos perskaičiuotas taikant bendrai sutartą metodiką.

⁽²⁾ 2018 m. birželio 22 d. Tarybos rekomendacija dėl didelio pastebėto nukrypimo nuo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinės trukmės biudžeto tikslo, ištaisymo Vengrijoje (OL C 223, 2018 6 27, p. 1).

⁽³⁾ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos;

ribos, taigi yra vienas mažiausių ES. Nedarbo išmokų adekvatumas yra labai menkas: maksimali išmokų trukmė (3 mėnesiai) yra viena trumpiausių ES ir sudaro tik apie ketvirtadalį laiko, kurio darbo ieškantiems asmenims vidutiniškai reikia darbui susirasti. Be to, išmokų mokėjimo lygis yra tarp mažiausių ES;

- (11) Vengrijos socialinio dialogo struktūros ir procesai tebėra nepakankamai išplėtoti ir nesudaro sąlygų socialiniams partneriams prasmingai dalyvauti politikos formavimo ir įgyvendinimo procese. Nepakankamas suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas ir ribotas skaidrumas turi įtakos politikos formavimo faktinių duomenų bazei ir kokybei, kelia netikrumą investuotojams ir lėtina konvergenciją;
- (12) buvo įgyvendinta priemonių mokesčių sistemai pagerinti, tačiau kai kurių problemų liko. Darbo jėgos mokesčių pleištas, nors ir mažėja (ypač tam tikroms mažas pajamas gaunančių asmenų grupėms), tebėra didelis, palyginti su kitomis Sąjungos valstybėmis narėmis. Kaip vieną iš tebesančių trūkumų galima įvardyti bendrą mokesčių sistemos sudėtingumą ir toliau tebetaikomus iškraipomąjį poveikį darančius konkreitiems sektoriams skirtus mokesčius. Siekiant išvengti įmonių tarpusavio konkurencijos iškraipymo, sąžiningai elgtis su mokesčių mokėtojais ir apsaugoti viešuosius finansus, itin svarbu imtis priemonių kovoti su mokesčių mokėtojų agresyvaus mokesčių planavimo strategijomis. Mokesčių mokėtojų agresyvaus mokesčių planavimo strategijų šalutinis poveikis kitoms valstybėms narėms skatina imtis koordinuotų nacionalinės politikos priemonių, kurios papildytų Sąjungos teisės aktus. Vengrijoje fiksuojami palyginti dideli per specialiosios paskirties įmones įvežamo ir išvežamo kapitalo srautai, kurie nesusiję su realiąja ekonomika. Kadangi Vengrijoje įsikūrusių įmonių atliekami dividendų, palūkanų ir autorinių atlyginimų mokėjimai į užsienį (t. y. mokėjimai, kuriuos Sąjungos rezidentai atlieka trečiųjų valstybių rezidentams) išskaičiuojamaisiais mokesčiais neapmokestinami, tie mokėjimai, jei jie nėra apmokestinami ir gavėjo šalyje, gali būti neapmokestinami iš viso. Komisija atkreipia dėmesį, jog Vengrija pripažįsta, kad, jei mokėjimais į užsienį pradedama piktnaudžiauti, tai gali reikšti, kad imamasi agresyvaus mokesčių planavimo. Remdamasi naujausiomis diskusijomis Komisija toliau palaikys konstruktyvų dialogą, kad būtų kovojama su mokesčių mokėtojų agresyvaus planavimo strategijomis;
- (13) paslaugų ir ypač mažmeninės prekybos sektoriuje esančios reguliavimo kliūtys daro poveikį sektoriaus veiklos rezultatams ir varžo veiksmingą išteklių persikirstymą, produktyvumą ir inovacijas. Tebevyrauja tendencija tam tikras paslaugas patikėti specialiai tuo tikslu įsteigtoms valstybės valdomoms įmonėms, o tai kenkia atvirai konkurencijai. Dar viena problema – teisinės sistemos nenusipėjamumas, ypač mažmeninės prekybos sektoriuje, kuris per pastaruosius kelerius metus išgyveno dažną teisės aktų kaitą. Siūlomi teisės aktai dažnai pritaikomi prie apyvartos arba prekybos ploto dydžio, todėl jie dažniausiai daro poveikį užsienio mažmeninės prekybos tinklams. Tai didina ūkio subjektų netikrumą ir gali atgrasyti investicijas. Būtina užtikrinti stabilų reglamentavimo aplinką, kuri būtų palanki konkurencijai. Profesijų, ypač pagrindinių, pavyzdžiui, susijusių su apskaitos ir teisės paslaugų sritimis, reguliavimas Vengrijoje tebėra labai griežtas;
- (14) susirūpinimą toliau kelia korupcijos prevencija ir baudžiamasis persekiojimas už ją. Kaip matyti iš keleto rodiklių, panašu, kad per pastaruosius kelerius metus korupcijos rizika Vengrijoje išaugo, o tai gali neigiamai paveikti šalies augimo potencialą. Labai svarbus kovos su korupcija ir pinigų plovimu veiksnys yra prokuratūros veikimas ir, nors panašu, kad kovos su žemesnio lygio korupcija priemonės buvo taikomos gana sėkmingai, nepakankamai dėmesio skiriama tam, kad būtų inicijuojamas aukštesnio lygio korupcijos atvejų tyrimas. Be to, taikyti korupcijos prevencijos priemones trukdo ribotas skaidrumas ir prieigos prie informacijos apribojimai. Viešųjų pirkimų srityje imtasi svarbių veiksmų, tačiau dar yra galimybių toliau didinti konkursų procesų skaidrumą ir konkurenciją. Tai būtų galima pasiekti, *inter alia*, viešai skelbiant duomenis, gautus iš e. viešųjų pirkimų sistemos;
- (15) su pagrindiniais gebėjimais susiję mokymosi rezultatai yra daug prastesni už Sąjungos vidurkį, ypač kalbant apie vaikus iš palankių socioekonominių sąlygų neturinčių šeimų. Mokiniai anksti išskirstomi į skirtingų rūšių mokyklas, dėl to atsiranda didelių mokymosi rezultatų ir profesijos pasirinkimo skirtumų. Palankių sąlygų neturintys vaikai, be kita ko, romų vaikai, dažniausiai lanko profesines vidurines mokyklas, kurioms būdinga tai, kad pagrindinių gebėjimų lygis yra žemesnis, mokyklos nebaigiančių asmenų rodikliai – didesni, o tas mokyklas baigę asmenys vidutiniškai gauna mažesnius atlyginimus. Mokyklos nebaigusių asmenų rodiklis vidutiniškai išaugo iki 12,4 %, jis ypač didelis kalbant apie romų vaikus. Šias problemas itin svarbu spręsti siekiant, kad švietimas būtų kokybiškas ir įtraukus. Norinčių studijuoti aukštosiose mokyklose kandidatų skaičius mažėja, o aukštojo mokslo studijų nebaigusių asmenų daugėja, todėl aukštąjį išsilavinimą įgijusių asmenų skaičius toliau mažės tuo metu, kai aukštos kvalifikacijos darbo jėgos paklausa auga;
- (16) nepaisant šiuo metu dedamų pastangų gerinti visuomenės sveikatą, sveikatos priežiūros rezultatai tebėra prasti ir dar blogėja dėl nesveiko gyvenimo būdo, o tai daro neigiamą poveikį žmogiškajam kapitalui. Vengrijos sveikatos priežiūros sistemos veiksmingumą mažina žemas išlaidų sveikatos priežiūrai lygis ir neveiksmingas išteklių paskirstymas. Šios priežastys ir būtinybė mokėti savo lėšomis daro neigiamą poveikį vienodoms galimybėms laiku pasinaudoti įperkamos ir kokybiškos prevencinės ir gydymosios sveikatos priežiūros paslaugomis. Galimybės gauti priežiūros paslaugas riboja ir sveikatos priežiūros srities darbuotojų trūkumas, nors neseniai padidinus

atlyginimus šią problemą pavyko sušvelninti. Įgyvendinamos reformos tikslas – spręsti pernelyg paplitusio naudojimosi ligoninių teikiamomis priežiūros paslaugomis problemą, kurios pagrindinė priežastis yra tai, kad pirminės sveikatos priežiūros paslaugų teikėjai nėra tinkamai parengti veiksmingai atlikti užkardos funkciją. Tolesnis ligoninių išteklių naudojimo racionalizavimas ir pirminės sveikatos priežiūros paslaugoms gerinti skirtos tikslinės investicijos padėtų mažinti galimybių naudotis priežiūros paslaugomis skirtumus, padėtų didinti efektyvumą ir veiksmingai pagerinti sveikatos priežiūros rezultatus;

- (17) 2018 m. Europos semestro kontekste Komisija atliko išsamią Vengrijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. konvergencijos programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Vengrija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Vengrijos politikai, bet ir tai, kokių mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (18) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. konvergencijos programą, o jos nuomonė ⁽¹⁾ visų pirma atspindėta toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Vengrijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. 2018 m. užtikrinti, kad būtų laikomasi 2018 m. birželio 22 d. Tarybos rekomendacijos dėl didelio nukrypimo nuo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinės trukmės biudžeto tikslo, ištaisymo. 2019 m. užtikrinti, kad grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neviršytų 3,9 %, o tai atitiktų 0,75 % BVP metinį struktūrinį koregavimą.
2. Tęsti mokesčių sistemos supaprastinimą, visų pirma mažinti konkretiems sektoriams skirtus mokesčius. Gerinti sprendimų priėmimo proceso kokybę ir skaidrumą palaikant veiksmingą socialinį dialogą ir bendradarbiaujant su kitais suinteresuotaisiais subjektais, taip pat atliekant reguliarius tinkamus poveikio vertinimus. Stiprinti kovos su korupcija sistemą, stiprinti baudžiamąjį persekiojimą ir didinti viešųjų pirkimų skaidrumą ir konkurenciją jų metu, be kita ko, toliau plėtojant e. viešųjų pirkimų sistemą. Didinti konkurenciją, reguliavimo stabilumą ir skaidrumą paslaugų, ypač mažmeninės prekybos, sektoriuje.
3. Gerinti aktyvios darbo rinkos politikos priemonių kokybę ir taip suteikti galimybę išnaudoti darbo jėgos rezervus. Gerinti mokymosi rezultatus ir didinti palankių sąlygų neturinčių grupių asmenų, ypač romų, dalyvavimą kokybiško ir įtraukaus bendrojo švietimo sistemoje. Didinti socialinės paramos ir nedarbo išmokų adekvatumą ir aprėptį.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu
Pirmininkas
H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Maltos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Maltos stabilumo programos**

(2018/C 320/17)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė išpėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Malta nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią datą Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2018 m. kovo 22 d. 2018 m. gegužės 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ⁽²⁾ (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);
- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Malta turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija dėl ekonominės politikos būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose rekomendacijose, visų pirma 1 rekomendacijoje. 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Maltos ataskaita. Joje įvertinta Maltos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽³⁾, veiksmai, kurių Malta ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Maltos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“.
- (3) 2018 m. balandžio 13 d. Malta pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir savo 2018 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ OL C 179, 2018 5 25, p. 1.⁽³⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.

- (4) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotųsi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (5) šiuo metu Maltai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. 2018 m. stabilumo programoje Vyriausybė numato 2018–2021 m. laikotarpiu išlaikyti nominalų biudžeto perteklių. Vidutinės trukmės biudžeto tikslo, t. y. palaikyti BVP požūriū subalansuotą biudžetą, per programos laikotarpį toliau laikomasi su teigiama atsarga. Stabilumo programoje numatoma, kad bendras valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP ir toliau neviršys Sutartyje nustatytos 60 % BVP pamatinės vertės ir palaipsniui sumažės nuo 50,8 % BVP 2017 m. iki beveik 36 % 2021 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas 2018–2019 m. ir palankus 2020–2021 m. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, numatoma, kad struktūrinis balansas 2018 m. pasieks 0,6 % BVP perteklių, o 2019 m. – 1,1 % BVP, taigi viršys vidutinio laikotarpio biudžeto tikslą. Apskritai Taryba mano, kad pagal prognozę 2018 ir 2019 m. Malta turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Kartu trumpuoju ir vidutinės trukmės laikotarpiu reikėtų atidžiai stebėti išlaidų pokyčius, ypač atsižvelgiant į ateityje galimą riziką pajamų stabilumui;
- (6) kaip nurodyta 2018 m. euro zonai skirtoje rekomendacijoje, siekiant išvengti įmonių tarpusavio konkurencijos iškraipymo, sąžiningai elgtis su mokesčių mokėtojais ir apsaugoti viešuosius finansus, itin svarbu kovoti su agresyvaus mokesčių planavimo strategijomis. Mokesčių mokėtojų agresyvaus mokesčių planavimo strategijų šalutinis poveikis kitoms valstybėms narėms skatina imtis koordinuotų nacionalinės politikos priemonių, kurios papildytų Sąjungos teisės aktus. Kadangi Maltoje įsikūrusių įmonių atliekami dividendų, palūkanų ir autorinių atlyginimų mokėjimai į užsienį (t. y. mokėjimai, kuriuos Sąjungos rezidentai atlieka trečiųjų valstybių rezidentams) išskaičiuojamaisiais mokesčiais neapmokestinami, tie mokėjimai, jei jie nėra apmokestinami ir gavėjo šalyje, gali būti neapmokestinami iš viso. Nors Maltos naujoji sąlyginių palūkanų atskaitymo tvarka padės sumažinti skolos pranašumą prieš nuosavą kapitalą, nepakankamos kovos su piktnaudžiavimu taisyklės kartu su palyginti aukšta norma ir akcijomis grindžiama tvarka gali sudaryti sąlygas išvengti mokesčių. Bendrovės, kurios naudojasi mokesčių vengimo praktika, gali pasinaudoti tam tikromis galiojančiomis Maltos ir kitų valstybių narių dvišalių sutarčių dėl mokesčių nuostatomis ir Maltos mokesčių sistema, pagal kurią bendrovė, kuri yra rezidentė, bet jos būstinė nėra Maltoje, yra apmokestinama prie pajamų šaltinio ir perlaidų pagrindu. Komisija atkreipia dėmesį į Maltos išipareigojimą kovoti su mokesčių mokėtojų agresyviu mokesčių planavimu. Remdamasi naujausiomis diskusijomis Komisija toliau palaikys konstruktyvų dialogą, kad būtų kovojama su mokesčių mokėtojų agresyvaus planavimo strategijomis;
- (7) ilgalaikis Maltos valstybės finansų tvarumas tebėra viena iš problemų. Jis kyla vien dėl tokių su visuomenės senėjimu susijusių išlaidų, kaip sveikatos priežiūra, ilgalaikė priežiūra ir pensijos, poveikio biudžetui. Su pensijų sistema susijęs uždavinys dvejopas: užtikrinti tvarumą ir kartu garantuoti adekvačias pensines pajamas. Pensijų išlaidų ilgalaikio tvarumo perspektyvos pagerėjo daugiausia dėl teigiamos Maltos ilgalaikio augimo potencialo įvertinimo. Tačiau 2016 m. biudžete nustatytos priemonės tik nedaug paveikė ilgalaikį pensijų sistemos tvarumą, todėl tvarumas tebėra didelis uždavinys. Be to, išlieka didelis vyrų ir moterų pensijų skirtumas, nors ir buvo imtasi priemonių pensijų adekvatumui didinti. Sveikatos priežiūros sistemos veiklos rezultatai pagerėjo, sutrumpėjo laukimo laikas. Tačiau išlieka problemų persikirstant ligoninių išteklius ir funkcijas bei juos perduodant pirminei sveikatos priežiūros grandžiai. Dėl pirminės sveikatos priežiūros paslaugų teikimo institucinės struktūros didėja spaudimas tiek ligoninėms, tiek skubiosios priežiūros grandžiai. Ligoninių teikiama ir pirminė sveikatos priežiūra nėra gerai koordinuojama, skubioji priežiūra ir toliau naudojama neveiksmingai. Tebėra problemų galimybės gauti naujoviškų vaistų srityje, be kita ko, dėl biudžeto. Imtasi iniciatyvų, siekiant patenkinti didėjančią paklausą ilgalaikės priežiūros sistemoje, pavyzdžiui, teikiamos paskatos bendruomenės teikiamai priežiūrai ir priežiūrai namuose;

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

- (8) padaryta tam tikra pažanga gerinant tarpvalstybinį bendradarbiavimą. Tačiau Maltos finansinių paslaugų institucijai vis dar trūksta darbuotojų, taip pat susirūpinimą tebekelia jos gebėjimas prižiūrėti didelę tarpvalstybinę finansų sistemą, visų pirma jos ne bankų segmentą. Be to, nors paslaugų (visų pirma internetinių žaidimų) sektorius labai prisidėjo prie šalies tvaraus ekonomikos augimo, dėl jo ateityje gali kilti sunkumų finansų sistemos vientisumui, todėl reikia sukurti tvirtą kovos su pinigų plovimu sistemą. Malta neseniai į nacionalinę teisę perkėlė Ketvirtosios kovos su pinigų plovimu direktyvos nuostatas; jų įgyvendinimo veiksmingumą dar reikės įvertinti. Be to, perkėlusios šios direktyvos nuostatas į nacionalinę teisę, Maltos valdžios institucijos neseniai pateikė integruotą kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu strategiją. Be kitų veiksmų, buvo įsteigtas Nacionalinis kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu koordinavimo komitetas, kurį sudaro Vyriausybės ir kitų atitinkamų nacionalinių valdžios institucijų atstovai. Tačiau dar reikia užtikrinti tinkamą neseniai priimtos reguliavimo sistemos įgyvendinimą ir veiksmingą vykdymo užtikrinimą;
- (9) Maltos darbo rinkos rezultatai dar labiau pagerėjo esant sparčiam ekonomikos augimui ir vykstant reformoms, kuriomis remiamas moterų užimtumas ir darbuotojų įgūdžių tobulinimas. Tačiau dideli vyrų ir moterų užimtumo lygio skirtumai ir neaktyvus vyresnių nei trisdešimties metų moterų bei neįgaliųjų dalyvavimas darbo rinkoje išlieka problema. Tėvystės ir vaiko priežiūros atostogų struktūra išlieka palyginti silpna, bet svarbi užtikrinant lyčių lygybę vykdant priežiūros pareigas ir didesnę paramą moterims, kad jos galėtų dirbti. Vis labiau trūksta darbo jėgos, išlieka įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktis. Kadangi didelės dalies Maltos darbuotojų kvalifikacija vis dar žema, sprendžiant darbo jėgos ir įgūdžių trūkumo problemas didėja priklausomybė nuo užsienio darbo jėgos. Numatoma tęsti įgyvendinamas darbo rinkos, įgūdžių ir socialinės įtraukties politikos iniciatyvas, bet jos turėtų būti paremtos rezultatais grindžiama stebėseną ir vertinimu;
- (10) mokyklos nebaigusių asmenų skaičius išlieka didžiausias Sąjungoje – 18,6 % 2017 m., ir padėtis, palyginti su pernykščiais rezultatais, nedaug pagerėjo. Be to, Maltoje didžiausias mokyklos nebaigusių neįgaliųjų skaičius – 50 %; jis yra dvigubai didesnis už Sąjungos vidurkį. Mokymosi rezultatams taip pat didelį poveikį turi socioekonominė kilmė, mokyklos rūšis ir neįgalumas. Prasciausių ir geriausių rezultatų pasiekusių mokyklų moksleivių tikslųjų mokslų rezultatų atotrūkis yra didžiausias Sąjungoje ir 1,5 karto didesnis už Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos narių vidurkį. Prastų matematikos, tikslųjų mokslų ir skaitymo rezultatų pasiekusių moksleivių dalis – ketvirta pagal dydį Sąjungoje. Reikia nustatyti visapusišką požiūrį, kurio laikantis būtų gerinama švietimo kokybė ir mažinami socialinių grupių ir skirtingų rūšių mokyklų mokymosi rezultatų skirtumai;
- (11) stabilus ekonomikos augimas alina infrastruktūrą ir sekina gamtos išteklius. Didelių infrastruktūros ir ilgalaikio tvarumo problemų kyla visų pirma kelių transporto sektoriuje. Nepakankama transporto infrastruktūra ir dėl kelių apkrovos didėjančios išlaidos yra kliūtis investicijoms. Daugėjant transporto priemonių ir intensyvėjant eismui, didėja išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis ir daromas neigiamas poveikis oro kokybei. Tai taip pat gali daryti neigiamą poveikį turizmui, kuris yra svarbus Maltos ekonomikos ramstis. Todėl infrastruktūros trūkumo ir poreikio užtikrinti netaršų transportą klausimus reikia spręsti vienu metu. 2016 m. Vyriausybė priėmė nacionalinę transporto strategiją, kuri turi būti įgyvendinta iki 2050 m., ir pagrindinį transporto veiksmų planą, įgyvendintiną iki 2025 m. Ji taip pat paskelbė 700 mln. EUR vertės kelių tinklo atnaujinimo projektą. Visomis šiomis priemonėmis numatoma kelių apkrovos ekonominės išlaidas sumažinti iki mažiau kaip 20 %. Didėjanti ekonominė veikla gali dar labiau paaštrinti esamus infrastruktūros trūkumus, dar labiau sekindama aplinkos išteklius. Be to, plane nėra nustatytas aiškus transporto priemonių išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslas ir nesiūloma veiksminga priemonių, apie kurias pranešta, įgyvendinimo stebėsenos sistema (išskyrus penkerių metų peržiūros ciklą). Todėl svarbu nustatyti tikslus ir įgyvendinti priemones, kuriomis siekiama iš esmės sumažinti kelių apkrovą ir transporto priemonių išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį iki 2025 m., kartu vykdant periodinę pažangos stebėseną;
- (12) dėl sunkumų, kurie kyla dėl šalies dydžio ir salos statuso, ypač didėja poreikis pereiti prie labiau žiedinės ekonomikos. Pažangios investicijos gali padėti sumažinti poveikį pažeidžiamiems salos gamtos ištekliams. Pavyzdžiui, jeigu nebus sprendžiami statybų ir griovimo atliekų šalinimo klausimai, galėtų pablogėti aplinkos kokybė ir šalies, kaip turistų traukos centro, patrauklumas. Nors Malta ir liko paskutinėje grupėje pagal ekologinių inovacijų rezultatus (pagal ekologinių inovacijų indeksą iš 18-os vietos Sąjungoje 2013 m. nusileido į 26-ą vietą 2016 m.), ji turi galimybių sutelkti investicijas ir sukurti ar priimti novatoriškų sprendimų išteklių ir

energijos vartojimo efektyvumui didinti statybų sektoriuje, taip pat atliekoms ir nuotekoms tvarkyti. Visų pirma reikia gerinti atliekų tvarkymą kartu investuojant į statybų ir griovimo atliekų perdirbimo įrenginius ir įgyvendinant kontrolės priemones, kad neveiktų nelegalūs sąvartynai ar statybų ir griovimo atliekos nebūtų išpilamos į jūrą;

- (13) teisingumo sistema ir toliau susiduria su veiksmingumo problemomis, o norint užtikrinti aukštos kokybės verslo aplinką, būtina stiprinti kovos su korupcija teisinę ir institucinę sistemą. Kovos su korupcija sistemos valdymo trūkumai gali neigiamai paveikti verslo aplinką ir investicijas. Reikia toliau didinti Maltos pastangų kovoti su korupcija veiksmingumą, visų pirma korupcijos tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo už ją srityse. Labai svarbu tobulinti valdymo sistemą, kad būtų išsaugota Maltos, kaip tarptautinių investicijų vietovės, reputacija ir patrauklumas;
- (14) 2018 m. Europos semestro kontekste Komisija atliko išsamią Maltos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Malta ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Maltos politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (15) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. stabilumo programą ir laikosi nuomonės ⁽¹⁾, kad Malta turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto,

REKOMENDUOJA Maltai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. stiprinti bendrą valdymo sistemą šiais būdais: stiprinti nacionalinę finansų įmonių, kurių veikla orientuota į tarptautinę rinką ir kurios turi Maltos išduotą veiklos licenciją, priežiūrą, užtikrinti veiksmingą kovos su pinigų plovimu sistemos vykdymą ir toliau spartinti kovą su korupcija.
2. Užtikrinti sveikatos priežiūros ir pensijų sistemų tvarumą, be kita ko, ilginant teisės aktais nustatytą pensinį amžių ir ribojant ankstyvo išėjimo į pensiją galimybes.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Nyderlandų nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Nyderlandų stabilumo programos**

(2018/C 320/18)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominės disbalansų prevencijos ir naikinimo ⁽²⁾, ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė išpėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Nyderlandai nurodyti kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią datą Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2018 m. kovo 22 d. 2018 m. gegužės 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ⁽³⁾ (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);
- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdami į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Nyderlandai turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose 1 ir 2 rekomendacijose;
- (3) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Nyderlandų ataskaita. Joje įvertinta tam tikra pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽⁴⁾, veiksmai, kurių Nyderlandai ėmėsi atsižvelgdami į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Nyderlandų pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2018 m. kovo 7 d. Remdamasi savo analize, Komisija padarė išvadą, kad Nyderlanduose yra susidaręs makroekonominis disbalansas. Konkrečiai, einamosios sąskaitos perteklius, išreikšto BVP, trejų metų vidurkis Nyderlanduose yra didžiausias iš visų euro zonos valstybių narių. Iš šio pertekliaus galima spręsti, kad ištekliai skirstomi neoptimaliai ir yra galimybių didinti augimą ir gerovę. Privačiojo sektoriaus skola, ypač namų ūkių hipotekos paskolos ir tarptautinių įmonių skola, yra didelė. Dėl namų ūkių balanso, apimančio daug ilgalaikių išpareigojimų, mažėja atsparumas finansiniams sukrėtimams;

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ OL L 306, 2011 11 23, p. 25.⁽³⁾ OL C 179, 2018 5 25, p. 1.⁽⁴⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.

- (4) Nyderlandai pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą 2018 m. balandžio 30 d., o savo 2018 m. stabilumo programą – 2018 m. balandžio 26 d. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (6) šiuo metu Nyderlandams taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. 2018 m. stabilumo programoje Vyriausybė numato sumažinti valdžios sektoriaus perteklių nuo 1,1 % BVP 2017 m. iki 0,3 % BVP 2021 m. Vidutinės trukmės biudžeto tikslo, t. y. 0,5 % BVP struktūrinio deficito, toliau bus laikomasi visą programos laikotarpį. 2018 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP sumažės iki 44,0 % 2021 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, numatoma, kad struktūrinis balansas sumažės nuo 0,5 % BVP pertekliaus 2017 m. iki 0,1 % BVP deficito 2018 m. ir 0,3 % BVP deficito 2019 m., taigi viršys vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Prognozuojama, kad bendroji valdžios sektoriaus skola toliau užtikrintai mažės ir liks mažesnė už Sutartyje nustatytą pamatinę vertę. Apskritai Taryba mano, kad pagal prognozę 2018 m. ir 2019 m. Nyderlandai turėtų atitikti Stabilumo ir augimo pakto nuostatas. Be to, dar yra galimybių, laikantis vidutinės trukmės tikslo, naudotis fiskaline ir struktūrine politika, kad padidėtų viešosios ir privačiosios investicijos į mokslinius tyrimus, technologinę plėtrą ir inovacijas;
- (7) Nyderlandų mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros sektorius veiksmingas, o gerų rezultatų pasiekianti šalies švietimo sistema ir mokslinė bazė yra tvirtas inovacijų ir augimo potencialo didinimo vykdamas švietimo ir mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros veiklą pagrindas. Pranešta apie dideles papildomas investicijas, kurios galėtų padėti stabilizuoti viešųjų ir privačiųjų mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros intensyvumą. Tebėra neaišku, ar Nyderlandai pasieks strategijos „Europa 2020“ tikslus, visų pirma investicijų į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą ir atsinaujinančiosios energijos tikslus;
- (8) vienas iš svarbiausių uždavinių sprendžiant didelio namų ūkių išsiskolinimo problemą yra susijęs su padėtimi būsto rinkoje, kur per keletą dešimtmečių nusistovėjęs nelankstumas ir iškreipiamąjį poveikį darančios paskatos daro įtaką būsto finansavimo ir atskirų sektorių taupymo modeliams. Nuo 2012 m. įgyvendinta įvairių priemonių, kuriomis šie klausimai iš dalies sprendžiami. 2017 m. Vyriausybė paskelbė apie planus nuo 2020 m. greičiau mažinti galimybes hipotekos paskolų palūkanas atskaityti iš mokėtinų mokesčių. Tačiau nesant tinkamai veikiančio būsto nuomos rinkos viduriniojo segmento namų ūkiai yra linkę būstą pirkti, o ne nuomotis, dėl to išauga skolos ir pajamų santykis ir jaunų žmonių finansinis pažeidžiamumas. Socialinio būsto sektorius – vienas didžiausių Sąjungoje, bet būstą ne visada turi tie, kuriems jo iš tikrųjų reikia. Socialiniu būstu toliau naudojasi dideles pajamas gaunantys namų ūkiai, nes socialinio būsto bendrovės nuomos nedidina taip dažnai, kaip teisiškai galėtų. Nors Vyriausybė paskelbė apie ketinimą remti įperkamo būsto pasiūlą privataus būsto nuomos rinkoje, apie konkrečius tokios paramos planus dar nepranešta;
- (9) kaip nurodyta euro zonai skirtose rekomendacijose, siekiant išvengti įmonių tarpusavio konkurencijos iškraipymo, užtikrinti teisingą mokesčių mokėtojų traktavimą ir apsaugoti viešuosius finansus, itin svarbu kovoti su agresyvaus mokesčių planavimo strategijomis. Mokesčių mokėtojų agresyvaus mokesčių planavimo strategijų šalutinis poveikis kitoms valstybėms narėms skatina imtis koordinuotų nacionalinės politikos priemonių, kurios papildytų Sąjungos teisės aktus. Turint omenyje per Nyderlandus atliekamus didelius dividendų, autorinių atlyginimų ir palūkanų mokėjimus, galima daryti prielaidą, kad agresyviu mokesčių planavimu užsiimančios bendrovės naudojasi šalies mokesčių taisyklėmis. Didelė tiesioginių užsienio investicijų dalis tenka specialiosios paskirties įmonėms. Kadangi autorinių atlyginimų ir palūkanų mokėjimai į užsienį (t. y. mokėjimai, kuriuos Sąjungos rezidentai atlieka trečiųjų valstybių rezidentams) išskaičiuojamaisiais mokesčiais neapmokestinami, tie mokėjimai, jei jie nėra apmokestinami ir gavėjo šalyje, gali būti neapmokestinami iš viso. Lengvesnes agresyvaus mokesčių planavimo sąlygas taip pat gali sudaryti tai, kad nėra piktnaudžiavimo prevencijos taisyklių, visų pirma taikomų hibridiniams subjektams. Komisija pripažįsta, kad Nyderlandų įsipareigojimas kovoti su agresyviu

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

mokesčių planavimu, nustatytas apmokestinimo reformų darbotvarkėje, pagal kurią autorinių atlyginimų, palūkanų ir dividendų mokėjimams išskaičiuojamieji mokesčiai nustatomi piktnaudžiavimo arba mokėjimo į mažus mokesčius taikančias šalis atvejais, yra teigiamas žingsnis siekiant mažinti agresyvių mokesčių planavimą; tas reformas reikėtų greitai įgyvendinti ir atidžiai stebėti jų veikimą. Remdamasi naujausiomis diskusijomis su Nyderlandų valdžios institucijomis Komisija toliau palaikys konstruktyvų dialogą, kad būtų kovojama su mokesčių mokėtojų agresyvaus planavimo strategijomis;

- (10) nepaisant žemo nedarbo lygio ir didelio laisvų darbo vietų skaičiaus, nominalus darbo užmokesčio augimas 2017 m. buvo nedidelis – 1,5 %. Jis mažesnis, nei būtų galima tikėtis remiantis infliacijos, našumo ir nedarbo rodikliais. Nedidelį darbo užmokesčio augimą iš dalies galima susieti su lėtu našumo didėjimu, vis dar likusiu darbo rinkos vangumu ir didesne darbo rinkos segmentacija. 2017 m. Vyriausybė patvirtino kelias fiskalines priemones, kuriomis mažinama darbo jėgai tenkanti mokesčių našta ir siekiama didinti dirbančiųjų namų ūkio grynąsias disponuojamąsias pajamas. Sudarant sąlygas skatinti darbo užmokesčio augimą ir pertvarkant antrąją pensijų sistemos pakopą, kad ji būtų skaidresnė, skirtingų kartų asmenų atžvilgiu sąžiningesnė ir atsparesnė sukrėtimams, o šiomis priemonėmis toliau didinant grynąsias disponuojamąsias namų ūkio pajamas būtų palaikoma vidaus paklausa ir prisidedama prie euro zonos perbalansavimo;
- (11) pastaruoju metu augusį užimtumą daugiausia lėmė išaugęs asmenų, įdarbintų pagal laikinąsias darbo sutartis, ir savarankiškai dirbančių asmenų skaičius. Laikinių darbo sutarčių procentinė dalis yra didelė ir toliau auga, taip pat sparčiai daugėja savarankiškai dirbančių asmenų, kurie nesamdo kitų darbuotojų, skaičius, nes labai skiriasi taikomų darbo srities reglamentų, darbuotojų apsaugos ir mokesčių bei socialinės apsaugos teisės aktų nuostatos. Nors imtasi tam tikrų priemonių ir pastaruoju metu pranešta apie papildomas priemones, dėl kai kurių iš šių veiksmų darbuotojai vis dar finansiškai skatinami pradėti dirbti savarankiškai arba sudaromos palankios sąlygos samdyti darbuotojus pagal laikinąsias sutartis. Be to, kovos su fiktyviu savarankišku darbu priemonių vykdymo užtikrinimas sustabdytas iki 2020 m. Savarankiškai dirbantys asmenys dažniau yra nepakankamai apdrausti invalidumo, nedarbo ir senatvės atveju. Tai ilgainiui galėtų daryti poveikį socialinės apsaugos sistemos tvarumui;
- (12) nepaisant apskritai gerų darbo rinkos rezultatų, egzistuoja didelis neišnaudotas darbo jėgos potencialas. Visų pirma didelį susirūpinimą toliau kelia didelis ne visą darbo laiką dirbančių moterų skaičius ir migrantų kilmės asmenų užimtumas. Ne ES gimusių migrantų užimtumo lygis yra 20,6 procentinio punkto žemesnis už Nyderlanduose gimusių asmenų užimtumo lygį, o ne ES gimusių moterų padėties skirtumas dar didesnis;
- (13) namų ūkių taupymo rodiklio augimą pastaraisiais metais iš dalies galima paaiškinti aktyvesniu taupymu antrojoje pensijų sistemos pakopoje (privalomose privataus papildomo pensijų kaupimo sistemose), kuriam įtakos turėjo ir reguliavimo aplinka. Tinkamas išlaidų ir rizikos pasidalijimo tarp tos pačios kartos asmenų ir tarp kartų užtikrinimas ir kitomis priemonėmis, ne tik priimtomis indeksavimo ir lėšų rezervo taisyklėmis (finansų vertinimo programa), padėtų namų ūkiams paskirstyti savo finansus augimui palankesniu būdu. Vyriausybė patvirtino ketinanti iš esmės reformuoti antrąją pensijų sistemos pakopą, kad būtų padidinta aprėptis ir sukurta skaidresnė, lankstesnė ir aktuariiniu požiūriu sąžiningesnė sistema. Kalbant apie fiskalinį tvarumą, 2018 m. visuomenės senėjimo ataskaitoje nustatyta, kad fiskaliniam tvarumui ilguoju laikotarpiu kyla vidutinė rizika, nes ilgalaikės priežiūros išlaidos iki 2070 m. pagal prognozes turėtų padidėti nuo 3,5 % iki 6,0 % BVP;
- (14) 2018 m. Europos semestro kontekste Komisija atliko išsamią Nyderlandų ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą ir 2018 m. nacionalinę reformų programą, taip pat veiksmus, kurių Nyderlandai ėmėsi atsižvelgdami į ankstesniais metais jiems skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Nyderlandų politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų;
- (15) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. stabilumo programą ir laikosi nuomonės ⁽¹⁾, kad Nyderlandai turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto;
- (16) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir 2018 m. stabilumo programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytose 1 ir 2 rekomendacijose,

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

REKOMENDUOJA Nyderlandams 2018 m. ir 2019 m. imtis šių veiksmų:

1. Laikantis vidutinės trukmės laikotarpio tikslo naudotis fiskaline ir struktūrine politika, kad padidėtų viešosios ir privačiosios investicijos į mokslinius tyrimus, technologinę plėtrą ir inovacijas. Imtis priemonių namų ūkių išskolinimui palankiam iškraipymui ir likusiems iškraipymams būsto rinkoje sumažinti, visų pirma palaikant privataus būsto nuomos sektoriaus plėtrą.
2. Sumažinti paskatas naudotis laikinosiomis darbo sutartimis ir dirbti savarankiškai nesamdant kitų darbuotojų, kartu suteikti galimybes savarankiškai dirbantiems asmenims turėti adekvačią socialinę apsaugą, taip pat kovoti su fiktyviu savarankišku darbu. Sudaryti sąlygas skatinti spartesnę darbo užmokesčio augimą, atsižvelgiant į socialinių partnerių vaidmenį. Užtikrinti, kad antrosios pakopos pensijų sistema taptų skaidresnė, skirtingų kartų asmenų atžvilgiu sąžiningesnė ir atsparesnė sukrėtimams.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Austrijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Austrijos stabilumo programos**

(2018/C 320/19)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinę augimo apžvalgą nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė išpėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Austrija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią datą Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2018 m. kovo 22 d. 2018 m. gegužės 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ⁽²⁾ (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);
- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Austrija turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose 1–2 rekomendacijose;
- (3) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Austrijos ataskaita. Joje įvertinta Austrijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽³⁾, veiksmai, kurių Austrija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Austrijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;
- (4) Austrija pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą 2018 m. balandžio 25 d., o savo 2018 m. stabilumo programą – 2018 m. kovo 21 d. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ OL C 179, 2018 5 25, p. 1.⁽³⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.

- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (6) šiuo metu Austrijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir skolos taisyklė. Savo 2018 m. stabilumo programoje Vyriausybė numato, kad nominalusis balansas pagerės nuo 0,7 % BVP deficito 2017 m. iki 0,4 % BVP pertekliaus 2022 m. Vidutinės trukmės biudžeto tikslą – 0,5 % BVP struktūrinį deficitą nuo 2017 m. – planuojama pasiekti 2019 m. Stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP laipsniškai sumažės nuo 78,1 % BVP 2017 m. iki 62,2 % BVP 2022 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra palankus 2018 m. ir tikėtinas vėlesniais metais. Pagrindinė vidutinės trukmės biudžeto planavimo rizika kyla dėl diskrecinių politikos priemonių, kurias numatoma įgyvendinti nuo 2020 m., pvz., dėl paskelbtos gyventojų pajamų mokesčio reformos, kurios grynasis poveikis biudžetui dar nėra tiksliai nurodytas;
- (7) stabilumo programoje nurodyta, kad išskirtinio atvykstančių pabėgėlių srauto ir su saugumu susijusių priemonių poveikis biudžetui yra didelis, ir pateikta tinkamų šių papildomų biudžeto išlaidų apimtys ir pobūdžio įrodymų. Komisijos nuomone, reikalavimus atitinkančios papildomos išlaidos dėl išskirtinio atvykstančių pabėgėlių srauto 2017 m. sudarė 0,03 % BVP, o papildomų išlaidų dėl su saugumu susijusių priemonių nepatirta. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalies ir 6 straipsnio 3 dalies nuostatas šios papildomos išlaidos yra priimtinos, atsižvelgiant į tai, kad atvykstančių pabėgėlių srautas, kaip ir terorizmo grėsmės mastas, yra neįprasti įvykiai, jų poveikis Austrijos viešiesiems finansams yra didelis, o tvarumas nebūtų pažeistas leidžiant laikinai nukrypti nuo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinės trukmės biudžeto tikslo. Todėl 2017 m. reikiamas koregavimas siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo buvo sumažintas, kad būtų atsižvelgta į papildomas su pabėgėliais susijusias išlaidas;
- (8) 2017 m. liepos 11 d. Taryba rekomendavo Austrijai užtikrinti, kad nuokrypis nuo vidutinės trukmės biudžeto tikslo 2018 m. neviršytų leidžiamos ribos, siejamos su išskirtinio atvykstančių pabėgėlių srauto ir su saugumu susijusių priemonių poveikiu biudžetui. Taip neviršijamas didžiausias grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalusis augimas, sudarantis 3,3 % 2018 m. ir atitinkantis leidžiamą struktūrinio balanso pablogėjimą 0,2 % BVP. Atsižvelgiant į leistas taikyti ribas, iš Komisijos 2018 m. prognozės matyti, kad esama rizikos šiek tiek nukrypti nuo to reikalavimo 2018 m. ir 2017 bei 2018 m. vertinant kartu;
- (9) 2019 m. Austrija turėtų pasiekti savo vidutinės trukmės biudžeto tikslą, atsižvelgiant į leidžiamą ribą, susijusią su neįprastais įvykiais, dėl kurių leista taikyti laikiną nuokrypį. Taip neviršijamas didžiausias grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalusis augimas, sudarantis 2,9 % BVP ir atitinkantis struktūrinio balanso pagerėjimą 0,3 % BVP. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, jeigu politika nesikeis, dėl nukrypimo 2018 ir 2019 m. (vertinant kartu) Austrijai kyla rizika 2019 m. labai nukrypti nuo reikalavimo. Taip pat numatoma, kad Austrijos atotrūkis nuo vidutinės trukmės tikslo 2019 m. bus 0,1 % BVP. Be to, prognozuojama, kad 2018 ir 2019 m. Austrija laikysis skolos taisyklės. Apskritai Taryba mano, kad Austrija turi būti pasirengusi imtis papildomų priemonių, kad užtikrintų reikalavimų laikymąsi 2018 metais, o 2019 m. turėtų imtis priemonių, kurios yra būtinos siekiant užtikrinti Stabilumo ir augimo pakto nuostatų laikymąsi;
- (10) remiantis 2018 m. visuomenės senėjimo ataskaita, dėl prognozuojamo pensijų, sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros išlaidų augimo vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu kyla vidutinė rizika fiskaliniam tvarumui. Austrijos viešosios išlaidos pensijoms viršija Sąjungos vidurkį (13,8 % BVP, palyginti su 11,2 % BVP 2016 m.) ir tikėtina, kad šios išlaidos iki 2070 m. toliau didės (0,5 % BVP, palyginti su – 0,2 % BVP). Naujausiomis reformomis suteiktos veiksmingos paskatos į pensiją išeiti vėliau. Tačiau, nepailginus teisės aktais nustatyto pensinio amžiaus,

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

galimybė toliau kaupti teises į išmokas ilgesniu darbinės veiklos laikotarpiu nepagerina ilgalaikio tvarumo. Teisės aktais nustatytas moterų pensinis amžius – 60 metų – yra vienas mažiausių Sąjungoje. Teisės aktais nustatytas moterų pensinis amžius bus laipsniškai koreguojamas tik nuo 2024 m. ir su teisės aktais nustatytu vyrų pensiniu amžiumi bus suvienodintas tik nuo 2033 m. Apskritai, pailginus teises aktais nustatytą pensinį amžių ir apribojus ankstyvo išėjimo į pensiją galimybes, pensijų tvarumas demografinio senėjimo kontekste padidėtų;

- (11) viešosios sveikatos priežiūros išlaidos viršija Sąjungos vidurkį (7 % BVP, palyginti su 6,8 % BVP 2016 m.) ir tikėtina, kad didės daugiau nei Sąjungos vidurkis (1,3 % BVP, palyginti su 0,9 % BVP), todėl iki 2070 m. viešosios sveikatos priežiūros išlaidos padidės iki 8,3 % BVP. Prognozuojama, kad išlaidos ilgalaikiai priežiūrai iki 2070 m. padidės dvigubai nuo 1,9 % iki 3,8 % BVP. Spręsti tvarumo klausimą pradėta 2017 m. Finansinio subalansavimo įstatyme nustatčius viršutines išlaidų ribas ir ėmusis reformos, kuria siekiama stiprinti pirminę sveikatos priežiūrą ir mažinti naudojimąsi ligoninių sektoriaus paslaugomis. Vis dar didelis sveikatos draudimo agentūrų skaičius atskleidžia galimybes dar labiau sumažinti valdymo ir administracines išlaidas. Be to, veiksmingesni viešieji pirkimai (pvz., konkursų skelbimas Sąjungos mastu, ne tik kainos, bet ir kitų skyrimo kriterijų taikymas ir tarpregioninis pasiūlymų jungimas) padėtų pagerinti kokybę ir išlaidų veiksmingumą. Numatoma, kad dėl neseniai ilgalaikės priežiūros srityje patvirtintų politikos priemonių, pvz., sprendimo panaikinti teisę naudoti asmeninį turtą stacionarinei ilgalaikiai asmens slaugai finansuoti, išlaidos nebus apribotos, o didės;
- (12) 2017 m. Finansinio subalansavimo įstatymas padėjo racionalizuoti fiskalinius skirtingų lygmenų valdžios institucijų santykius: juo inicijuotas užduotimi grindžiamas finansavimas, supaprastintas tarpvyriausybinių pervedimų paskirstymas ir žemėms paskirtas nuosavas pajamų šaltinis. Tačiau nepaisant šių reformos priemonių, fiskalinė sistema tebėra labai neaiški ir toliau esama didelio išlaidų ir pajamų generavimo pareigų neatitikimo, todėl paskatos didinti veiksmingumą subnacionaliniu lygmeniu yra menkos;
- (13) nepaisant 2016 m. mokesčių reformos, darbo jėgai tenkanti mokesčių našta išlieka didelė ir laikui bėgant turėtų laipsniškai toliau didėti, jeigu mokesčių laipteliai nebus indeksuojami pagal infliaciją. Reformos nauda didesnes pajamas gaunantiems asmenims buvo santykinai didelė, palyginti su nauda mažesnes pajamas gaunantiems asmenims, taigi mokesčių našta mažas pajamas gaunantiems asmenims tebėra didelė. Mokesčių reforma taip pat buvo naudingesnė vyrams nei moterims. Atrodo, kad dėl iš esmės pasenusios mokesčių bazės nėra pakankamai išnaudojami mažesni neigiamą poveikį augimui darantys pajamų šaltiniai, pvz., periodiniai nekilnojamojo turto mokesčiai. Austrijos pajamos iš periodinių nekilnojamojo turto mokesčių 2016 m. buvo menkos ir sudarė 0,2 % BVP, palyginti su 1,6 % BVP Sąjungos vidurkiu. Šią problemą padėtų išspręsti mokesčių naštos perkėlimas nuo darbo jėgos mažesnio neigiamo poveikio pajamų šaltiniams;
- (14) darbo rinkos rodikliai yra geri, tačiau kai kurių konkrečių grupių asmenys (pvz., moterys ir migrantų kilmės asmenys) ir toliau patiria sunkumų. Nepaisant bendro aukšto moterų užimtumo lygio, darbo rinkos rezultatai, vertinant darbo visą darbo dieną atžvilgiu, tebėra gana prasti. Ne visą darbo dieną dirbančių (20–64 m. amžiaus) moterų dalis (47,9 % 2017 m.) išlieka viena didžiausių Sąjungoje (Sąjungos vidurkis – 31,1 %). Šiam rezultatui įtakos turi sunkumai, susiję su galimybėmis gauti oficialias vaikų priežiūros paslaugas, visų pirma užmiesčiuose. Didelė ne visą darbo dieną dirbančių moterų dalis (iš esmės dėl to, kad moterys atlieka svarbias neapmokamas užduotis, pvz., rūpinasi vaikais ir giminaičiais) ir mažesnis valandinis darbo užmokestis yra nuolatinio didelio vyrų ir moterų pajamų skirtumo veiksniai. Šis skirtumas daro tiesioginį poveikį moterų kaupiamoms teisėms į pensiją ir lemia didelį vyrų ir moterų pensijų skirtumą;
- (15) palankių sąlygų neturinčių moksleivių mokymosi rezultatai nepagerėjo. Nemigrantų kilmės ir migrantų kilmės moksleivių rezultatai ir toliau labai skiriasi. 2016 m. atlikti nacionaliniai testai patvirtino, kad apie vienas ketvirtadalis 8-os klasės moksleivių neatitinka nustatytų vokiečių kalbos mokėjimo reikalavimų arba tik iš dalies juos atitinka. Pastarojo meto tarptautiniai testai taip pat patvirtino, kad žemesnės socialinės ir ekonominės padėties arba migrantų kilmės vaikų skaitymo gebėjimų atotrūkis didėja. Palyginus Tarptautinio moksleivių vertinimo programos (PISA) 2012 ir 2015 m. rezultatus paaiškėjo, kad prastai besimokančių moksleivių procentinė dalis padidėjo visose trijose tikrintose svarbiausiose dalykinėse srityse, t. y. matematikos, skaitymo ir gamtos mokslų. Austrijoje gimusių moksleivių rezultatai yra geresni už pirmosios kartos migrantų rezultatus ir skirtumas tarp jų atitinka beveik trejus mokyklinio ugdymo metus;
- (16) nors darbo našumas Austrijoje yra aukštas, našumo augimas, nepaisant didelių Austrijos dedamų pastangų, pvz., investicijų į MTTP ir startuoliams skirtos sistemos tobulinimo, pastaraisiais metais buvo vangus. Likusieji našumo augimo paramos svertai yra susiję su įmonių skaitmeninimu, įmonių augimu ir konkurencija paslaugų sektoriuje. Austrijoje esama didelių kliūčių patekti į verslo paslaugų rinką ir įgyti teisę užsiimti reglamentuojamąja profesine veikla, taip pat verslo paslaugų teikimui ir reglamentuojamosios profesinės veiklos vykdymui taikoma daug

ribojamųjų taisyklių. Jos apima konkrečius akcijų valdymo reikalavimus, daug priskirtų veiklos rūšių ir tarpdalykės veiklos apribojimus. Norint išspręsti šį klausimą, svarbu toliau dėti pastangas mažinti našta ir atlikti planuojamą Austrijos prekybos licencijų išdavimo akto (*Gewerbeordnung*) vertinimą;

- (17) didesnė konkurencija paslaugų sektoriuje padėtų Austrijai išspręsti skaitmeninių technologijų ir skaitmeninių verslo modelių plėtros problemas, visų pirma labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių sektoriuje. Skaitmeninti šias įmones Austrijoje yra itin svarbu, nes jos yra Austrijos ekonomikos pagrindas. Labai svarbu vykdyti tokias iniciatyvas kaip „KMU Digital“ ir „AT: net“ ir įgyvendinti Austrijos skaitmeninę strategiją (*Digital Roadmap Austria*). Kitas klausimas – įmonių, visų pirma itin novatoriškų įmonių, veiklos plėtra. Ją varžo finansavimas vėlesniais etapais, pvz., veiklą plečiančių įmonių finansavimas rizikos kapitalo forma ir jų galimybės gauti finansavimą viešose kapitalo rinkose. Sparčiai augančios įmonės yra labai svarbios norint plėtoti naujas technologijas ir verslo modelius, įskaitant skaitmenines technologijas ir verslo modelius, taigi jos yra svarbios ir našumo augimui;
- (18) per 2018 m. Europos semestrą Komisija atliko išsamią Austrijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Austrija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Austrijos politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (19) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. stabilumo programą, o jos nuomonė ⁽¹⁾ pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Austrijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. 2019 m. pasiekti vidutinės trukmės biudžeto tikslą, atsižvelgiant į leidžiamą ribą, susijusią su neįprastais įvykiais, dėl kurių leista taikyti laikiną nuokrypį. Užtikrinti sveikatos priežiūros, ilgalaikės priežiūros ir pensijų sistemų tvarumą, be kita ko, ilginant teisės aktais nustatytą pensinį amžių ir ribojant ankstyvą išėjimą į pensiją. Didinti viešųjų paslaugų veiksmingumą, be kita ko, suderinant pareigas finansavimo ir išlaidų srityse.
2. Mažinti mokesčių pleišta, visų pirma mažas pajamas gaunantiems asmenims, perkeltiant mokesčių našta pajamų šaltiniams, kurių apmokestinimas mažiau kenkia augimui. Gerinti moterų dalyvavimo darbo rinkoje rezultatus. Gerinti pagrindinius palankių sąlygų neturinčio jaunimo ir migrantų kilmės asmenų gebėjimus. Remti našumo augimą, skatinant įmonių skaitmeninimą ir įmonių augimą ir mažinant reguliavimo kliūtis paslaugų sektoriuje.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Lenkijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Lenkijos konvergencijos programos**

(2018/C 320/20)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinę augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 ⁽²⁾ taip pat priėmė ir išpėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Lenkija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą;
- (2) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Lenkijos ataskaita. Joje įvertinta Lenkijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽³⁾, veiksmai, kurių Lenkija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Lenkijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;
- (3) 2018 m. balandžio 26 d. Lenkija pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir savo 2018 m. konvergencijos programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (4) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽⁴⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotūsi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).⁽³⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.⁽⁴⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

- (5) šiuo metu Lenkijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. 2018 m. konvergencijos programoje Vyriausybė numato laipsnišką nominaliojo balanso pagerėjimą nuo 1,7 % BVP deficito 2017 m. iki 0,7 % BVP 2021 m. Numatoma, kad iki 2021 m., t. y. konvergencijos programos laikotarpiu, vidutinės trukmės biudžeto tikslas – 1,0 % BVP struktūrinis deficitas – pasiektas nebus. Iš perskaičiuoto struktūrinio balanso ⁽¹⁾ matyti, kad 2021 m. bus 1,3 % BVP deficitas. 2018 m. konvergencijos programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP sumažės nuo 50,6 % BVP 2017 m. iki 50,4 % BVP 2018 m., o iki 2021 m. – iki 46,0 %. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra atsargus 2018 m. ir tikėtinas vėlesniais metais;
- (6) 2017 m. liepos 11 d. Taryba rekomendavo Lenkijai užtikrinti, kad 2018 m. grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas ⁽²⁾ neviršytų 3,7 %, o tai atitiktų 0,5 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Be to, buvo konstatuota, kad, vertinant 2018 m. biudžeto plano projektą, o vėliau – 2018 m. biudžeto rezultatus, reikės tinkamai atsižvelgti į tikslą siekti fiskalinės krypties, kuri padėtų stiprinti vykstantį atsigavimą ir užtikrinti viešųjų finansų tvarumą. Komisija atliko kokybinių ekonominių sąlygų Lenkijoje tvirtumo vertinimą deramai atsižvelgdama į jos tvarumo uždavinius. Remdamasi tuo vertinimu ji padarė išvadą, kad į jokių papildomų elementus atsižvelgti nereikia. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad 2018 m. nuo to rekomenduoto koregavimo bus labai nukrypta;
- (7) 2019 m., atsižvelgiant į prognozuojamą 1,5 % BVP Lenkijos gamybos apimties atotrūkį, grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neturėtų viršyti 4,2 %, o tai atitinka 0,6 % BVP struktūrinį koregavimą pagal bendrai sutartą reikalavimų matricą taikant Stabilumo ir augimo paką. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad 2019 m. nuo to reikalavimo bus labai nukrypta. Apskritai Taryba mano, kad nuo 2018 m. turėtų būti imtasi reikiamų priemonių siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi Stabilumo ir augimo pakto nuostatų;
- (8) vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu Lenkija spaudimą didinti išlaidas patirs įvairiose srityse, ypač susijusiose su visuomenės senėjimu, todėl bus reikalingi nauji mechanizmai, kurie leistų įvertinti viešųjų išlaidų rezultatyvumą ir efektyvumą ir palengvinti išteklių persikirstymą. Šiuo tikslu Vyriausybė pradėjo biudžeto procedūros reformą, visų pirma siekiant stiprinti vidutinės trukmės laikotarpio biudžeto sistemą ir įtraukti išlaidų peržiūras į biudžeto procedūrą. Lenkija yra vienintelė valstybė narė, kuri neturi visavertės nepriklausomos fiskalinės tarybos ir nėra paskelbusi planų ją sukurti, nors esamos nepriklausomos institucijos atlieka kai kurias iš fiskalinės tarybos paprastai atliekamų funkcijų. 2018 m. Lenkijos ataskaitoje nurodyta, kad šalyje nepadaryta pažangos ribojant pernelyg dažną lengvatinių PVM tarifų naudojimą. Tačiau Lenkijos finansų ministerija siekia supaprastinti taikytinų tarifų priskyrimo prekėms ir paslaugoms procesą;
- (9) kelerius pastaruosius metus Lenkijos darbo rinkos rezultatai buvo geri, o užimtumo lygis toliau augo. Tačiau tam tikrų darbo jėgos grupių, ypač moterų, žemos kvalifikacijos ir vyresnio amžiaus žmonių, aktyvumas išliko žemas, palyginti su kitomis valstybėmis narėmis. Dėl kai kurių pastarojo meto politikos priemonių sumažėjo paskatų dirbti, ypač moterims ir vyresnio amžiaus žmonėms. Lenkijos socialinės apsaugos sistema teikia nepakankamai paskatų pradėti dirbti. Nors išmoka vaikui sumažino skurdą ir nelygybę, ji jau padarė neigiamą poveikį tėvų, daugiausia moterų, dalyvavimui darbo rinkoje, nes jos dydis ir ribotas materialinės padėties tikrinimas atsveria kitomis socialinėmis išmokomis suteikiamas paskatas dirbti. Tai, kad jaunesnių nei trejų metų vaikų, kuriems teikiamos oficialios vaikų priežiūros paslaugos, skaičius išlieka vienas mažiausių Sąjungoje, yra dar vienas iš trukdžių moterims dalyvauti darbo rinkoje. Ribota parama ilgalaikę priežiūrą teikiantiems asmenims neleidžia jiems patekti į darbo rinką. Teisės aktais nustatyto pensinio amžiaus sutrumpinimas paskatino kai kuriuos vyresnio amžiaus darbuotojus pasitraukti iš darbo rinkos. Patenkinti išaugusią darbo jėgos paklausą padeda migracija iš ES nepriklausančių šalių;
- (10) papildomas būdas paremti dalyvavimą darbo rinkoje ir ekonomikos inovacinį pajėgumą yra suteikti moksleiviams ir suaugusiems tinkamų įgūdžių ir kompetencijų, kurie paremtų užimtumą sparčiai kintančioje darbo rinkoje.

⁽¹⁾ Pagal ciklą pakoreguotas balansas atėmus vienkartinės ir laikinas priemones, Komisijos perskaičiuotas taikant bendrai sutartą metodiką.

⁽²⁾ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos.

Suaugusiųjų dalyvavimo švietimo ir mokymo programose rodiklis yra gerokai mažesnis nei Sąjungos vidurkis. Dėl to ir dėl tam tikrų skaitmeninių įgūdžių ir raštingumo bei gebėjimo skaičiuoti trūkumų, ypač tarp aukštųjų mokyklų nebaigusių suaugusiųjų, sumenkinamos galimybės jiems įsidarbinti. Kokį poveikį neseniai pristatytos ir tebeplanuojamos politikos priemonės, pvz., bendrojo lavinimo, profesinio rengimo ir aukštojo mokslo organizavimo pokyčiai, turės įgūdžių lygiams dar nežinoma;

- (11) Lenkija toliau vykdydė priemones, kuriomis sprendžiama darbo rinkos segmentacijos problema: riboja galimybes piktnaudžiauti laikinuoju įdarbinimu, didina kai kurių nestandartinių darbo sutarčių socialinio draudimo įmokas ir nustatė minimalų valandinį atlyginimą už darbą pagal kai kurias iš tokių sutarčių. Nuo 2016 m. pabaigos neterminuotųjų darbo sutarčių skaičius ir dalis augo, tačiau terminuotųjų darbo sutarčių dalis vis dar išlieka viena didžiausių Sąjungoje. Tam tikri tolesni teisės aktų pakeitimai, susiję su darbo rinkos dvilypumu, gali būti įtraukti į darbo kodekso reformą. Savarankiškai dirbančių ir nestandartines sutartis turinčių asmenų socialinė apsauga gali kelti problemų, ypač galvojant apie jų būsimų pensijų adekvatumą. Nuo 2015 m. pradėtos taikyti kelios priemonės siekiant pagerinti savarankiškai ir pagal netipines darbo sutartis dirbančių asmenų socialinę apsaugą;
- (12) dėl pastarojo meto reformų, tokių kaip ankstyvo išėjimo į pensiją galimybių panaikinimas ir laipsniškas teisės aktais nustatyto pensinio amžiaus ilginimas, per pastaruosius kelerius metus vidutinis pensinis amžius pailgėjo. Ekonomikos augimui, taip pat pensijų sistemos adekvatumui ir fiskaliniam tvarumui užtikrinti vidutiniu laikotarpiu labai svarbu toliau ilginti faktinį pensinį amžių. Tačiau neseniai sutrumpinus teisės aktais nustatytą pensinį amžių iki 60 metų moterims ir iki 65 metų vyrams einama priešinga kryptimi. Kita vertus, bendrosios kompetencijos testų teisėjų vyrų ir moterų pensinis amžius buvo suvienodintas ir yra 65 metai, o tai atitinka Komisijos prašymą. Viena iš mažo darbo jėgos judumo ir paslėpto nedarbo žemės ūkio sektoriuje priežasčių – specialiai ūkininkams skirta socialinio draudimo sistema, kuri subsidijuojama ir tam skiriamos lėšos sudaro beveik 1 % BVP;
- (13) kad sveikatos priežiūros rezultatai Lenkijoje būtų geresni, reikia didinti sveikatos priežiūros prieinamumą ir veiksmingumą. Asmenų nurodytas nepatenkintas medicininės priežiūros poreikis yra vienas didžiausių Sąjungoje, o tam tikrų procedūrų laukimo laikas yra ypač ilgas. Lovų skaičius ligoninėse yra palyginti didelis, tačiau geografiniu požiūriu jos nėra optimaliai paskirstytos. Ambulatorinė ir pirminė sveikatos priežiūra apskritai nepakankamai išvystyta, gydytojai yra motyvuoti pacientus siųsti pas specializuotus paslaugų teikėjus, kad šie atliktų tyrimus ir skirtų gydymą. Šias problemas spręsti itin sudėtinga atsižvelgiant į tai, kad viešojo finansavimo lygis ir kai kurių sričių gydytojų bei slaugytojų skaičius Lenkijoje yra gerokai mažesnis nei Sąjungos vidurkis. 2017 m. imtasi veiksmų veiksmingiau paskirstyti sveikatos priežiūros išteklius, tačiau šių priemonių poveikio dar reikia sulaukti;
- (14) norint užimti aukštesnę vietą pasaulinėje vertės grandinėje, taigi ir išlaikyti galimybes kelti gyvenimo lygį, Lenkijai būtina didinti ekonomikos inovacinį pajėgumą. Tam per kelerius metus reikės laipsniškai imtis įvairių politikos priemonių. Pagrindinės atitinkamos politikos kryptys: didinti pasitikėjimą reglamentavimo aplinka, teikti paskatas už verslo išlaidas, skirtas MTTP, sustiprinti mokslo bazę, be kita ko, vykdant aukštojo mokslo reformas, ir skatinti stiprų žinių srautą ir glaudų verslo ir mokslo tiriamųjų institucijų bendradarbiavimą. Siekiant pastarojo tikslo taip pat reikia užtikrinti palankias sąlygas komerciškai pritaikyti mokslinių tyrimų rezultatus, kurie būtų parengti ir remiami naudojantis viešuoju finansavimu. Kai kurios politikos priemonės šiose srityse jau įgyvendintos, kitas Vyriausybė dar tik planuoja;
- (15) spartus reglamentavimo pokyčių tempas ir ribotas naudojimas viešosiomis ir socialinėmis konsultacijomis dėl svarbių įstatymų turi įtakos teisės aktų kokybei ir didina netikrumą įmonėms. Šiomis aplinkybėmis taip pat itin svarbu užtikrinti teisinės valstybės principo laikymąsi ir teisminių institucijų nepriklausomumą. Primenama, kad 2017 m. gruodžio mėn. Komisija pateikė Tarybai pagrįstą pasiūlymą nustatyti, kad esama aiškaus pavojaus, kad Lenkija gali šurkščiau pažeisti teisinės valstybės principą. Svarbūs veiksniai, kurie leistų padidinti investicijų lygį, yra teisinis tikrumas ir pasitikėjimas reglamentavimo, mokesčių ir kitų sričių politikos bei institucijų darbo kokybe ir nuspėjamumu. Patikimi *ex ante* ir *ex post* poveikio vertinimai ir gerai parengtos ir tinkamai vykdomos socialinės ir viešos konsultacijos galėtų padėti pagerinti teisės aktų kokybę, sumažinti vėlesnių pakeitimų poreikį ir taip padidinti reglamentavimo aplinkos nuspėjamumą. Tai taip pat galėtų padėti sumažinti trumpuoju laikotarpiu galintį atsirasti neigiamą naujų įstatymų šalutinį poveikį, pavyzdžiui, laikiną administracinės naštos padidėjimą dėl mokesčių teisės aktų pasikeitimo;

- (16) panaudojus Sąjungos lėšas sparčiai plėtotas kelių tinklas, tačiau žūčių keliuose skaičius tebėra vienas didžiausių Sąjungoje. Be to, miestuose patiriama vis daugiau su judumu susijusių problemų, pvz., spūstys ir oro tarša, kurias sukelia vis didėjantis lengvųjų automobilių skaičius ir didelė senų automobilių dalis. Dabartinių paskatų naudoti kolektyvinio, mažą teršalų kiekį išmetančio ir aktyvaus transporto rūšis nepakanka šioms problemoms išspręsti. Įgyvendinant Sąjungos bendrai finansuojamus geležinkelių projektus vis dar esama didelių trukdžių, daugiausia dėl riboto statybos sektoriaus pajėgumo ir geležinkelių infrastruktūros valdytojo institucinių trūkumų. Nors Vyriausybė planuoja atnaujinti atitinkamą strateginį dokumentą, šiuo metu neturima pakankamai informacijos apie visų transporto rūšių transporto tinklų ilgalaikės plėtros po 2023 m. strateginę viziją. Jų atitinkami vaidmenys būtų aiškiai nustatyti ir priskirti šiame dokumente. Be to, nepaisant pastaraisiais metais padarytų investicijų, esama energijos tinklų ir infrastruktūros trukdžių ir trūkumų;
- (17) 2018 m. Europos semestro įgyvendinimo kontekste Komisija atliko išsamią Lenkijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. konvergencijos programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Lenkija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonomicinei Lenkijos politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (18) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. konvergencijos programą, o jos nuomonė ⁽¹⁾ atspindėta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Lenkijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. užtikrinti, kad 2019 m. grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neviršytų 4,2 %, o tai atitiktų 0,6 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Imtis veiksmų, kuriais būtų padidintas viešųjų išlaidų veiksmingumas, įskaitant biudžeto procedūros pagerinimą.
2. Imtis veiksmų dalyvavimui darbo rinkoje padidinti, be kita ko, sudaryti geresnes sąlygas naudotis vaikų priežiūros paslaugomis ir ugdyti darbo rinkoje reikalingus įgūdžius, ypač pasitelkus suaugusiųjų mokymąsi, ir pašalinti likusias kliūtis sudaryti pastovesnes darbo sutartis. Užtikrinti pensijų sistemos tvarumą ir adekvatumą imantis priemonių faktiniam pensiniam amžiui ilginti ir pertvarkant preferencines pensijų sistemas.
3. Didinti ekonomikos inovacinį pajėgumą, be kita ko, remiant glaudesnę verslo ir mokslo tiriamųjų institucijų bendradarbiavimą. Gerinti reglamentavimo aplinką, visų pirma užtikrinant veiksmingas viešas ir socialines konsultacijas teisėkūros procedūros metu.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Portugalijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Portugalijos stabilumo programos**

(2018/C 320/21)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo ⁽²⁾, ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė išpėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Portugalija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią datą Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2018 m. kovo 22 d. 2018 m. gegužės 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ⁽³⁾ (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);
- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Portugalija turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose 1–3 rekomendacijose;
- (3) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Portugalijos ataskaita. Joje įvertinta Portugalijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽⁴⁾, veiksmai, kurių Portugalija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Portugalijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2018 m. kovo 7 d. Remdamasi savo analize, Komisija padarė išvadą, kad Portugalijoje yra susidaręs makroekonominis disbalansas. Visų pirma daug susikaupusių grynųjų išorės įsipareigojimų, didelė privačiojo ir valstybės sektorių skola ir didelė neveiksnių paskolų dalis lemia pažeidžiamumą mažo našumo augimo sąlygomis. Siekiant užtikrinti, kad būtų sumažinti grynųjų išorės įsipareigojimai, reikia išlaikyti apdairią einamosios sąskaitos poziciją

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ OL L 306, 2011 11 23, p. 25.⁽³⁾ OL C 179, 2018 5 23, p. 1.⁽⁴⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.

ir išaugusį konkurencingumą. Privačiojo sektoriaus skolos santykiai toliau mažėja, palyginti su aukštais ankstesniais lygiais, dėl vėl prasidėjusio nominalaus augimo ir šiek tiek neigiamų kredito srautų, taip pat prognozuojama, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP dėl nuolatinio skolos mažinimo poreikio turėtų pradėti mažėti. Intervencinės priemonės finansų sektoriuje padėjo sumažinti riziką stabilumui, tačiau bankai dar kenčia nuo mažo pelningumo ir didelio (nors ir mažėjančio) neveiksnių paskolų kiekio. Didesnis našumo augimas yra itin svarbus norint, kad ateityje padidėtų konkurencingumas, sumažėtų išiskolinimas ir paspartėtų potencialus augimas. Kelerius metus nedarbo lygis sparčiai mažėjo. Dar esama politikos spragų: visų pirma reikia įgyvendinti suplanuotas priemones, kad būtų sumažintas neveiksnių paskolų skaičius ir pagerinta verslo aplinka. Reikės stebėti kelių reformų planų, be kita ko, priemonių darbo rinkos segmentacijos problemai spręsti ir fiskalinių struktūrinių reformų siekiant didesnio viešųjų finansų tvarumo, priėmimą ir įgyvendinimą;

- (4) 2018 m. balandžio 27 d. Portugalija pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir savo 2018 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu; 2018 m. stabilumo programoje prognozuojama, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP patikimai mažės. 2018 m. Portugalijos nacionalinė reformų programa apima tiek trumpojo, tiek vidutinės trukmės laikotarpio išipareigojimus ir į ją įtraukti 2018 m. šalies ataskaitoje nurodyti uždaviniai. Visų pirma paskelbta apie kvalifikacijų ir inovacijų srities priemones, kurios gali padidinti našumą ir Portugalijos eksporto vertę. Pristatyta neveiksnių paskolų mažinimo strategija, o įmonių kapitalizavimo skatinimo veiksmais padedama mažinti Portugalijos ekonomikos išiskolinimą ir tvarkyti bankų balansus. Apskritai, veiksmingas pateiktų programų įgyvendinimas padėtų naikinti disbalansą;
- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (6) šiuo metu Portugalijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir pereinamojo laikotarpio skolos taisyklė. 2018 m. stabilumo programoje Portugalija planuoja atitinkamai 2018 m. ir 2019 m. užtikrinti 0,7 % BVP ir 0,2 % BVP nominalų deficitą ir tolesnį pagerėjimą iki 1,4 % BVP pertekliaus iki 2021 m.. Nustatant tuos planuojamus dydžius neatsižvelgta į galimą bankų paramos priemonių poveikį deficitui padidėjimui nuo 2019 m. Vidutinės trukmės biudžeto tikslą, t. y. 0,25 % BVP struktūrinį perteklių, planuojama pasiekti ne vėliau kaip 2020 m. 2018 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP sieks 122,2 % 2018 m. ir 118,4 % 2019 m., o vėliau – 107,3 % 2021 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas 2018 m., bet palankus vėlesniais metais. Vis dėlto priemonės, kurių reikia norint pasiekti planuojamus deficitų tikslus nuo 2018 m., nėra pakankamai konkretizuotos;
- (7) Portugalijos 2018 m. stabilumo programoje nurodyta, kad 2017 m. įvykusių didelio masto miško gaisrų poveikis biudžetui yra didelis, ir pateikta šių papildomų biudžeto išlaidų apimties ir pobūdžio pakankamų įrodymų. Visų pirma 2018 m. stabilumo programoje nurodyta, kad į 2018 m. biudžetą įtrauktos maždaug 0,07 % BVP dydžio išskirtinės išlaidos, patirtos įgyvendinant prevencines priemones, kad šalies teritorija būtų apsaugota nuo miško gaisrų. 2018 m. stabilumo programoje nurodytos su ekstremaliųjų situacijų valdymu susijusios išlaidos (laikomos vienkartinėmis) ir su prevencija susijusios išlaidos. Kadangi šias išlaidas sunku atskirti ir jos tiesiogiai susijusios su 2017 m. įvykusiais dideliais miško gaisrais, taikant neįprasto įvykio sąlygą išlaidos miško gaisrų prevencijai galėtų būti traktuojamos kaip išskirtinės. Komisijos duomenimis, reikalavimus atitinkančios papildomos išlaidos prevencinėms priemonėms 2018 m. siekia 0,07 % BVP. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalies ir 6 straipsnio 3 dalies nuostatas šios papildomos išlaidos yra priimtinos, atsižvelgiant į tai, kad beprecedenčio masto miško gaisrai yra laikomi neįprastu įvykiu, jų poveikis Portugalijos viešiesiems finansams yra didelis, o leidžiant laikinai nukrypti nuo koregavimo plano siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo tvarumui nebūtų pakenkta. Galutinis vertinimas, į kurį bus įtrauktas reikalavimus atitinkančios sumos, bus atliktas 2019 m. pavasarį, remiantis Portugalijos valdžios institucijų pateiktais 2018 m. stebėtais duomenimis;

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

- (8) 2017 m. liepos 11 d. Taryba rekomendavo Portugalijai užtikrinti, kad 2018 m. grynąjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų ⁽¹⁾ nominalusis augimas neviršytų 0,1 %, o tai atitiktų bent 0,6 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Be to, buvo konstatuota, kad, vertinant 2018 m. biudžeto plano projektą, o vėliau – 2018 m. biudžeto rezultatus, reikės tinkamai atsižvelgti į tikslą siekti fiskalinės krypties, kuri padėtų stiprinti dabartinį atsigavimą ir užtikrinti viešųjų finansų tvarumą. Remiantis Komisijos atliktu Portugalijos ekonomikos atsigavimo tvirtumo vertinimu, atliktu rengiant Komisijos nuomonę dėl Portugalijos 2018 m. biudžeto plano projekto, ir kartu deramai atsižvelgus į jos tvarumo uždavinius, nereikia atsižvelgti į jokių papildomus elementus šiuo atžvilgiu. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, esama rizikos labai nukrypti nuo to rekomenduojamo koregavimo 2018 m., taip pat 2017–2018 m. (vertinant kartu);
- (9) 2019 m., atsižvelgiant į 60 % viršijanti Portugalijos valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykį su BVP ir prognozuojamą 1,3 % BVP gamybos apimties atotrūkį, grynąjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalusis augimas turėtų neviršyti 0,7 % – tai atitinka struktūrinį 0,6 % BVP koregavimą pagal bendrai sutartą reikalavimų koregavimo matricą taikant Stabilumo ir augimo paktą. Jeigu politika nesikeis, esama rizikos, kad 2019 m. ir 2018–2019 m. laikotarpiu nuo to reikalavimo bus labai nukrypta. Kartu prognozuojama, kad 2018 ir 2019 m. Portugalija laikysis pereinamojo laikotarpio skolos taisyklės. Apskritai Taryba mano, kad nuo 2018 m. turėtų būti imtasi reikiamų priemonių siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Būtų apdairu bet kokias nenumatytas pajamas panaudoti tolesniam valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykio mažinimui;
- (10) užtikrinti valstybės skolos tvarumą galima tik vykdant tvarų fiskalinį konsolidavimą struktūriškai gerinant viešuosius finansus, o tai padėtų pasiekti geresnis pajamų surinkimas ir geresnė išlaidų kontrolė. Norint pagerinti išlaidų kontrolę, reikia veiksmingai užtikrinti išpareigojimų kontrolės įstatymo vykdymą, griežtai ir laiku įgyvendinti Biudžeto sistemos įstatymą, tęsti išlaidų peržiūrą ir racionalizavimo veiksmus. Biudžeto planavimas ir vykdymas tebekelia didelių sunkumų, ypač sveikatos priežiūros sektoriuje, kuriame pavėluoti mokėjimai (įsiskolinimai) tebėra labai dideli, o tai rodo ir tai, kad esama apskaitos kontrolės ir valdymo praktikos trūkumų. Siekiant tvaraus fiskalinio konsolidavimo reikia spręsti didelių ir toliau augančių su senėjimu susijusių išlaidų problemą. Numatoma, kad vidutinės trukmės laikotarpiu didesnė su senėjimu susijusi fiskalinė rizika daugiausia bus susijusi su pensijų finansavimo išlaidomis, o su sveikatos priežiūra susijusios išlaidos spaudimą padidins ilguoju laikotarpiu. Sumažinti šią riziką padėtų veiksmai, kuriais siekiama pagerinti pensijų sistemos tvarumą vidutinės trukmės laikotarpiu, ir visapusiška strategija, kaip mažinti su sveikatos priežiūra susijusias visuomenės senėjimo išlaidas;
- (11) analogiškai valstybės įmonių išlaidų kontroliavimas, skolos valdymas ir bendro finansinio tvarumo padidinimas galėtų labai padėti struktūriškai pagerinti viešuosius finansus. Nors bendros grynosios pajamos tebėra neigiamos, pastaraisiais metais iš esmės pagerėjo valstybės įmonių veiklos rezultatai, išskyrus sveikatos priežiūros sektorių, kur jie pablogėjo. 2017 m. pabaigoje bendra nekonsoliduota viešųjų bendrovių skola, įtraukta į valdžios sektoriaus skolą, taip pat tebebuvo didelė ir siekė 18,3 % BVP. Pradedamos įgyvendinti priemonės, kuriomis siekiama pagerinti valstybės įmonių stebėseną, tačiau jų poveikio dar neįvertinama. Šiuo metu vykdomas valstybės įmonių skolos valdymo ir rekapitalizavimo planas turėtų sumažinti įsiskolinimą ir palūkanų išlaidas, tačiau geras paskatas būtų galima sustiprinti užtikrinus nuspėjamą ir skaidrią ribotų pervedimų iš biudžeto sistemą;
- (12) gerėjant Portugalijos ekonominės veiklos rezultatams, toliau atsigauja ir darbo rinka. 2017 m. dėl atsigaujančios ekonomikos sukurta daugiau kaip 150 000 darbo vietų, o užimtumo lygis (20–64 m. asmenų) išaugo iki 73,4 % ir pasiekė iki krizės buvusį lygį. Nedarbo lygis smarkiai sumažėjo ir dabar nesiekia euro zonos vidurkio. Ilgalaikio nedarbo lygis taip pat sparčiai sumažėjo, nors išlieka palyginti didelis. Be vykdomos aktyvios darbo rinkos politikos, atleidimo nuo socialinių įmokų ir viešųjų užimtumo tarnybų modelio, pagrįsto individualios paramos teikimu darbo ieškantiems asmenims, Portugalija 2018 m. taip pat kuria pagal vieno langelio principą veikiančius užimtumo centrus. Tai galėtų atlikti itin svarbų vaidmenį užtikrinant platesnę aktyvumo skatinimo priemonių

⁽¹⁾ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos.

aprepti. Taip pat toliau gerėjo skurdo ir nelygybės rodikliai. Skurdo ar socialinės atskirties rizikos lygis artėja prie Sąjungos vidurkio, o 20 % vargingiausiai gyvenančių asmenų pajamų dalis nuo 2015 m. išaugo. Tačiau pajamų nelygybė tebėra didelė. Be to, socialiniai pervedimai (išskyrus pensijas) nėra labai veiksminga priemonė siekiant padėti žmonėms išbristi iš skurdo, minimalių pajamų sistemos adekvatumas tebėra menkas (nepaisant to, kad pagerėjo), o mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams būstą įpirkti vis sunkiau;

- (13) nepaisant 2017 m. labai išaugusio nuolatinių darbo vietų skaičiaus, laikinų darbuotojų dalis išliko stabili ir siekė 22 %, o tai tebėra vienas didžiausių rodiklių visoje Sąjungoje. 2017 m. apie 82 % laikinų darbuotojų šioje padėtyje atsidūrė ne savo noru. Nors vis daugiau žmonių pereina iš laikino į nuolatinį darbą, darbą susiradusiems bedarbiams paprastai siūlomos terminuotosios darbo sutartys. Be to, ir taip buvęs didelis laikinų ir nuolatinių darbuotojų darbo užmokesčio skirtumas per krizę dar labiau išaugo. Priemonės, kuriomis skatinamas nuolatinių darbo vietų kūrimas (pvz., *Contrato-Emprego*), ir atleidimas nuo socialinių įmokų, kai įdarbinami pažeidžiamoms grupėms priklausantys asmenys, pasirodė esantys efektyvūs, tačiau jų aprėptis buvo ribota. Nuo įdarbinimo pagal neterminuotą darbo sutartį vis dar gali atgrasyti kai kurie darbuotojų apsaugos teisės aktų aspektai ir sudėtingos teismo procedūros. Tačiau šiuo metu nėra planuojama peržiūrėti teisinės atleidimo iš darbo sistemos. Vyriausybė dalyvauja trišalėse diskusijose su socialiniais partneriais ir planuoja priemones darbo rinkos segmentacijos problemai spręsti;
- (14) bendras suaugusiųjų igūdžių lygis tebėra vienas žemiausių Sąjungoje, o tai mažina šalies inovacijų diegimo potencialą ir konkurencingumą. Tai apima ir skaitmeninius igūdžius: 2017 m. tik 50 % 16–74 metų amžiaus piliečių turėjo pagrindinių ar geresnių skaitmeninių igūdžių (palyginti su 57 % Sąjungos vidurkiu). Atsižvelgiant į tai pradėdamos įgyvendinti programos (visų pirma programa *Qualifica* ir nacionalinė skaitmeninių igūdžių iniciatyva *Incode 2030*), tačiau jų veiksmingumas tobulinant darbuotojų pagrindinius igūdžius (gebėjimą skačiuoti, raštingumo ir skaitmeninius igūdžius) ir taip didinant našumą priklausys nuo siūlomo mokymo aprėpties ir kokybės, neapsiribojant igūdžių pripažinimu. Nors, remiantis duomenimis, neseniai kelis kartus padidintas minimalus darbo užmokestis (nuo 2014 m. jis iš viso išaugo 18,3 %) neturėjo neigiamos įtakos žemos kvalifikacijos darbuotojų užimtumo lygiui, tačiau dėl labai išaugusio darbuotojų, kurių darbo užmokestis padidėjo, skaičiaus (iki 20,4 % trečiąjį 2017 m. ketvirtį) išaugo esamų ir naujų darbuotojų darbo užmokesčio nelygybė. Tai gali sumažinti igūdžiais pagrįstą darbo užmokesčio skirtumą, visų pirma žemos ir vidutinės kvalifikacijos darbuotojų, o tai sumažintų paskatas žemos kvalifikacijos darbuotojams investuoti į švietimą ir mokymą. Minimalaus darbo užmokesčio raidą Vyriausybė atidžiai stebi kartu su socialiniais partneriais;
- (15) mokyklos nebaigimo rodiklis tebėra aukštesnis nei Sąjungos vidurkis, tačiau jis jau ilgą laiką mažėja, iš dalies dėl įgyvendinamų priemonių, kuriomis siekiama skatinti sėkmingai besimokančiuosius ir mažinti mokyklos nebaigiančių asmenų skaičių. Švietimo rezultatai toliau gerėja, tačiau esama su lygybe susijusių nerimą keliančių klausimų, nes prastesnių rezultatų pasiekusių moksleivių dalis socioekonominio statuso apatiniame ir viršutiniame kvartiliuose labai skiriasi. Aukštąjį išsilavinimą įgyjančių asmenų (30–34 m. amžiaus) sumažėjo nuo 34,6 % 2016 m. iki 33,9 % 2017 m., o tai gerokai mažiau nei 40 % nacionalinis tikslas, kurį norima pasiekti iki 2020 m. Nepaisant to, kad gamtos mokslų, inžinerijos, technologijų ir matematikos sričių absolventai turi daug galimybių įsidarbinti, šios sritys pritraukia nedaug studentų;
- (16) nepaisant teigiamų Portugalijos mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemos pokyčių per pastaruosius metus, visų pirma susijusių su žmogiškųjų išteklių ir mokslinės veiklos rezultatų kiekybe ir kokybe, didelių kliūčių išlieka puoselėjant glaudesnio akademinės bendruomenės ir verslo atstovų bendradarbiavimo kultūrą ir sudarant tam sąlygas. Esama žinių ir technologijų perdavimo, mokslinių tyrimų rezultatų komercinio pritaikymo kliūčių, be to, mokslo darbuotojų karjera yra tokia, kad jie nepakankamai skatinami vykdyti verslumo srities mokslinius tyrimus ir nagrinėti bendradarbiavimo su pramonės atstovais galimybes. Dar labiau padidinus informuotumą ir suteikus daugiau aiškumo apie intelektinę nuosavybę akademinės bendruomenės ir verslo atstovų santykių srityje, tai galėtų padėti sutrumpinti sutartinių tikslų pasiekimo laiką, atlikti mokslo žinių ekonominį monetizavimą ir išnaudoti jų ekonominį potencialą;
- (17) įgyvendinama visapusiška neveiksnaus turto spartesnio mažinimo strategija. Tai padėjo neveiksnių paskolų ir visų paskolų santykį sumažinti nuo 17,2 % 2016 m. pabaigoje iki 13,3 % ketvirtą 2017 m. ketvirtį. Ypač kelia nerimą įmonių neveiksnių paskolos, nes jos sudaro apie du trečdalius visų neveiksnių paskolų; įmonių neveiksnių paskolų ir visų paskolų santykis išlieka didelis ir siekia 25,2 %. Nuvertėjusio turto pertvarkymas yra itin svarbus norint padidinti kredito pasiūlą naujoms investicijoms, taip pat tvariame ekonomikos augimui. Tačiau nemokioms įmonėms taikomos procedūros ir silpnos antrinės nuvertėjusio turto rinkos tebekelia didelių sunkumų norint sumažinti neveiksnių paskolų santykį. Nors kapitalo didinimas ir dedamos pastangos mažinti sąnaudas, taip pat kai kurie pastarojo metodo teigiami pokyčiai, susiję su neveiksniais paskolomis, gerina finansų sektoriaus perspektyvas, pelningumas tebėra mažas, valstybės skolos rizika didelė, o kapitalo rezervai menki;

- (18) vienu didžiausių Portugalijos ekonomikai kylančių sunkumų išlieka galimybė gauti finansavimą. Portugalijos įmonėms sunku užsitikrinti stabilias galimybes gauti finansavimą, ypač nuosavo kapitalo; padėti dar labiau apsunkina spaudimas mažinti finansinį išsiskolinimą. Alternatyvūs finansavimo šaltiniai vis dar santykinai nesvarbūs. Pastaraisiais metais pradėtos naujos programos ir kredito linijos, dar labiau supaprastinta verslo aplinka, tačiau dar yra ką tobulinti. Be to, nors neveiksnių paskolų skaičius ir įmonių skola mažėjo, tačiau išlieka dideli, o investicinei aplinkai būtų naudinga, jei kapitalas būtų efektyviau paskirstomas našiau dirbančioms įmonėms;
- (19) nepaisant pažangos, padarytos vykdant kasdieniam piliečių gyvenimui ir įmonėms poveikį darančių bendrų administracinių procedūrų supaprastinimą, atskirų sektorių reglamentavimo ir administracinės kliūtys vis dar trukdo investuoti ir veiksmingai paskirstyti išteklius. Atsižvelgiant į tai, labai reikalingos tokios atskirų sektorių reformos kaip su procedūromis susijusių darbo srautų pertvarkymas, sutrumpinant sprendimų priėmimo terminus, nukrypstant nuo tylaus pritarimo principo taikymo tik labai retais atvejais ir pakeičiant leidimų išdavimo tvarką, pagal kurią reikalaujama pateikti daugybę dokumentų ir deklaracijų. Statybos sektoriuje administraciniai mokesčiai turėtų tapti proporcingi faktinėms sąnaudoms. Nors konkurencija vykdant viešuosius pirkimus išlieka ribota, peržiūrėtu Viešųjų pirkimų kodeksu siekiama didinti skaidrumą, konkurenciją ir geriau valdyti viešojo pirkimo sutartis. Naujųjų taisyklių vykdymą reikėtų stebėti, įskaitant tai, koks bus griežtesnių taisyklių poveikis tiesioginiam viešųjų pirkimų sutarčių skyrimui. Nors Portugalijos teisingumo sistemos efektyvumas toliau didinamas, administracinių teismų procedūrų trukmė išlieka problema. Be to, įmonės vis dar mano, kad korupcija ir skaidrumo trūkumas tebekelia susirūpinimą. Nors toliau daroma pažanga patraukiant baudžiamojon atsakomybėn už korupciją, pastangos puoselėti sąžiningumo kultūrą viešosiose institucijose iki šiol nedavė pakankamų rezultatų;
- (20) nuo to laiko, kai buvo vykdoma finansinės pagalbos programa, reglamentavimo reformų buvo nedaug ir dėl to buvo sustabdytos ar kai kuriais atvejais net panaikintos toje programoje sutartos reformos. Įmonių grupėms draudžiama teikti tam tikras profesines paslaugas. Tam tikras profesines paslaugas, visų pirma teisinės, reglamentuojantys įgyvendinamieji teisės aktai svarbiais aspektais, pavyzdžiui, teisinės formos, akcijų turėjimo, valdymo, reklamos ir daugiadalykės veiklos, yra mažesnio užmojo negu pagrindų įstatymai. Statybos paslaugų teikėjų leidimų išdavimo ir registracijos reformą šiek tiek papildė įrengimo paslaugų ir pastatų kontrolės sušvelninimas;
- (21) 2018 m. Europos semestro įgyvendinimo kontekste Komisija atliko išsamią Portugalijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Portugalija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Portugalijos politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (22) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. stabilumo programą, o jos nuomonė ⁽¹⁾ pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,
- (23) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir 2018 m. stabilumo programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytose 1–3 rekomendacijose,

REKOMENDUOJA Portugalijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. užtikrinti, kad 2019 m. gryųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalusis augimas neviršytų 0,7 %, o tai atitiktų 0,6 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Nenumatytas pajamas panaudoti tam, kad būtų sparčiau mažinamas valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis. Griežtinti išlaidų kontrolę, didinti išlaidų efektyvumą ir užtikrinti tinkamą biudžeto sudarymą, visų pirma sveikatos priežiūros sektoriuje, daugiausia dėmesio skiriant išsiskolinimų mažinimui ligoninėse. Didinti valstybės įmonių finansinį tvarumą, visų pirma didinant jų bendras grynąsias pajamas ir mažinant skolą.
2. Skatinti (be kita ko, pasikonsultavus su socialiniais partneriais peržiūrint teisinę sistemą) aplinką, palankią įdarbinimui pagal neterminuotas sutartis. Gerinti suaugusiųjų įgūdžių, įskaitant skaitmeninį raštingumą, lygi stiprinant ir plečiant mokymo komponentą suaugusiems skirtose kvalifikacijos įgijimo programose. Didinti aukštojo mokslo siekiančių asmenų skaičių, ypač gamtos mokslų bei technologijų srityse.

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

3. Didinti nemokumo ir susigrąžinimo procedūrų efektyvumą ir mažinti kliūtis antrinei neveiksnių paskolų rinkai. Suteikti geresnes galimybes įmonėms gauti finansavimą. Mažinti administracinę naštą trumpinant procedūrų terminus, dažniau taikant tylaus pritarimo principą ir mažinant dokumentų pateikimo reikalavimus. Šalinti išsisenėjusius reglamentavimo apribojimus užtikrinant tinkamą Griežtai reglamentuojamų profesijų pagrindų įstatymo įgyvendinimą. Didinti administracinių teismų veiksmingumą, be kita ko, trumpinant procedūrų trukmę.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Rumunijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Rumunijos konvergencijos programos**

(2018/C 320/22)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė išpėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Rumunija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą;
- (2) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Rumunijos ataskaita. Joje įvertinta Rumunijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽²⁾, veiksmai, kurių Rumunija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Rumunijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;
- (3) 2018 m. gegužės 10 d. Rumunija pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą, o 2018 m. gegužės 14 d. – savo 2018 m. konvergencijos programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (4) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽³⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.⁽³⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

- (5) šiuo metu Rumunijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. 2018 m. konvergencijos programoje Vyriausybė numato, kad nominalus deficitas 2018 m. bus 2,95 % BVP, o vėliau palaipsniui sumažės iki 1,45 % BVP 2021 m. Numatoma, kad vidutinės trukmės biudžeto tikslas – 1 % BVP struktūrinis deficitas, nebus pasiektas iki programos laikotarpio pabaigos 2021 m. Numatoma, kad perskaičiuotas struktūrinis balansas 2021 m. sieks – 2,1 %. Konvergencijos programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP iki 2021 m. ir toliau neviršys 40 %. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos šios biudžeto projekcijos, yra palankus. Be to, priemonės, kurių reikia norint pasiekti planuojamus deficito tikslus, nepakankamai konkretizuotos;
- (6) 2017 m. birželio 16 d. pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 121 straipsnio 4 dalį Taryba nusprendė, kad 2016 m. Rumunijoje buvo užfiksuotas didelis nukrypimas nuo vidutinės trukmės tikslo. Atsižvelgdama į nustatytą didelį nukrypimą, 2017 m. birželio 16 d. Taryba Rumunijai rekomendavo imtis būtinų priemonių užtikrinti, kad 2017 m. grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas ⁽¹⁾ neviršytų 3,3 %, o tai atitiktų 0,5 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. 2017 m. gruodžio 5 d. Taryba padarė išvadą, kad Rumunija nesiėmė veiksmingų priemonių, kuriomis būtų atsižvelgta į 2017 m. birželio 16 d. Tarybos rekomendaciją, ir pateikė patikslintą rekomendaciją. Naujojoje rekomendacijoje Taryba paprašė Rumunijos imtis būtinų priemonių užtikrinti, kad 2018 m. grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neviršytų 3,3 %, o tai atitiktų 0,8 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. 2018 m. birželio 22 d. Taryba ⁽²⁾ padarė išvadą, kad Rumunija nesiėmė veiksmingų priemonių, kuriomis būtų atsižvelgiama į 2017 m. gruodžio 5 d. Tarybos rekomendaciją. Be to, remiantis 2017 m. rezultatų duomenimis nustatyta, kad 2017 m. Rumunija labai nukrypo nuo rekomenduoto koregavimo.

Remdamasi SESV 121 straipsnio 4 dalimi ir Reglamento (EB) Nr. 1466/97 10 straipsnio 2 dalimi, 2018 m. gegužės 23 d. Komisija pateikė išpėjimą Rumunijai, kad 2017 m. pastebėtas didelis nukrypimas nuo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinės trukmės biudžeto tikslo. 2018 m. birželio 22 d. Taryba ⁽³⁾ priėmė tolesnę rekomendaciją, kurioje patvirtinama, kad Rumunijai reikia imtis būtinų priemonių užtikrinti, kad 2018 m. grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neviršytų 3,3 %, o tai atitiktų 0,8 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad 2018 m. nuo tos rekomendacijos bus nukrypta;

- (7) 2018 m. birželio 22 d. Taryba rekomendavo Rumunijai imtis būtinų priemonių užtikrinti, kad 2019 m. grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neviršytų 5,1 %, o tai atitiktų 0,8 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad 2019 m. nuo to reikalavimo bus nukrypta. Be to, Komisijos 2018 m. pavasario prognozėje numatoma, kad valdžios sektoriaus deficitas 2018 m. ir 2019 m. sieks 3,4 % BVP ir 3,8 % BVP, t. y. viršys Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę. Apskritai Taryba laikosi nuomonės, kad, siekiant laikytis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų ir atsižvelgiant į smarkiai pablogėjusią fiskalinę perspektyvą, remiantis 2018 m. birželio 22 d. Rumunijai pateikta rekomendacija dėl didelio pastebėto nukrypimo nuo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinės trukmės biudžeto tikslo, ištaisymo, nuo 2018 m. reikės imtis svarbių papildomų priemonių;
- (8) nors būtina užtikrinti atsakingą fiskalinės politikos formavimą, planuojant Rumunijos biudžetą nuolat ignoruojami fiskalinės sistemos reikalavimai. Rumunijos fiskalinės atsakomybės įstatymu į nacionalinės teisės aktus perkeliama fiskalinio susitarimo nuostatos. To įstatymo taisyklės parengtos tinkamai, tačiau praktikoje jų dažnai nesilaikoma. 2016 m. struktūrinis deficitas viršijo vidutinės trukmės tikslą ir buvo pažeista deficito taisyklė. Tiek 2017 m., tiek 2018 m. biudžetuose buvo siekiama maždaug 3 % BVP nominalaus deficito tikslo, o tai reiškė struktūrinio balanso pablogėjimą nesilaikant taisyklės. Abu 2017 m. atlikti biudžeto pakeitimai neatitiko taisyklių, pagal kurias atitinkamai draudžiama didinti viršutines nominalaus ir pirminio deficito ribas, taip pat didinti personalo ir bendras valdžios sektoriaus išlaidas per einamuosius finansinius metus. Be to, kaip ir ankstesniais metais, 2017 m. atnaujinta fiskalinė strategija Parlamentui buvo pateikta gerokai po teisės aktuose nustatyto termino, todėl planuojant biudžetą nesuteikta galimybės atsižvelgti į ilgesnio laikotarpio perspektyvą;

⁽¹⁾ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos.

⁽²⁾ 2018 m. birželio 22 d. Tarybos sprendimas (ES) 2018/923, kuriuo nustatoma, kad Rumunija nesiėmė veiksmingų priemonių, kuriomis būtų atsižvelgiama į 2017 m. gruodžio 5 d. Tarybos rekomendaciją (OL L 164, 2018 6 29, p. 42).

⁽³⁾ 2018 m. birželio 22 d. Tarybos rekomendacija dėl didelio pastebėto nukrypimo nuo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo, ištaisymo Rumunijoje (OL C 223, 2018 6 27, p. 3).

- (9) mokesstinės prievolės, ypač pridėtinės vertės mokesčio, toliau vykdomos prastai. Per pastaruosius metus Rumunija padarė nedidelę pažangą įgyvendindama konkrečiai šaliai skirtą pakartotinę rekomendaciją gerinti mokesčių prievolių vykdymą ir mokesčių surinkimą. Skirtumas tarp teoriškai numatomų ir faktiškai surenkamų pajamų iš pridėtinės vertės mokesčio tebėra labai didelis. Siekdamas pagerinti prievolių vykdymą, valdžios institucijos įdiegė mokėjimus dalimis. Ši galimybė neprivaloma, išskyrus nemokias įmones ir mokesčių mokėtojus, turinčius didelių neįvykdytų pridėtinės vertės mokesčio įsipareigojimų. Tačiau ši priemonė kol kas neatnešė reikšmingų rezultatų. Vis dar nepradėtas su mokesčių administratoriaus informacinių technologijų sistema sujungtų elektroninių kasos aparatų diegimas;
- (10) finansų sektoriaus būklė toliau gerėjo, tačiau kai kuriuos pokyčius būtina stebėti. Bankų sektorius turi pakankamai kapitalo, taip pat pagerėjo turto kokybė. Tačiau reikia atidžiai stebėti keletą vykdomų teisėkūros iniciatyvų, kurios gali neigiamai paveikti neveiksnių paskolų perdavimą, kreditus ir investicijas. Pastaruoju metu sumažinus įmokas į iš anksto finansuojamus antros pakopos pensijų fondus, buvo išspręstos trumpalaikės fiskalinės problemos, tačiau tas sumažinimas gali daryti neigiamą poveikį kapitalo rinkų plėtrai;
- (11) užimtumas augo, o darbo jėgos pasiūla dėl demografinio senėjimo ir emigracijos mažėjo, todėl darbo rinkoje didėjo įtampa. Tačiau Rumunijoje yra daug neišnaudoto darbo jėgos potencialo, o kai kurioms grupėms, pvz., jaunimui, romams, ilgalaikiams bedarbiams ir neigaliesiems, sunku patekti į darbo rinką. Pernai Rumunija padarė nedidelę pažangą įgyvendindama konkrečiai šaliai skirtą rekomendaciją tobulinti labiausiai nuo darbo rinkos nutolusioms grupėms skirtą aktyvumo skatinimo veiklą ir integruotas viešąsias paslaugas. Nepaisant didesnių finansinių paskatų judumo programoms, dalyvavimas aktyvioje darbo rinkos politikoje išliko labai pasyvus, o administracinė našta – didelė. Vietos reikšmės viešųjų darbų programos tik šiek tiek padėjo ugdyti atitinkamus įgūdžius ir remti perėjimą prie standartinių darbo santykių. Nėra ilgalaikių bedarbių ir socialinės paramos gavėjų bylų valdymo sistemos. Valstybinių užimtumo tarnybų ir socialinių bei švietimo paslaugų teikėjų ir išorės paslaugų teikėjų bendradarbiavimas atitinkamai yra ribotas;
- (12) labai didelė skurdo arba socialinės atskirties rizika. Ši rizika didžiausia šeimoms su vaikais, neigaliesiems, romams ir kaimo gyventojams. Toliau egzistuoja didelė pajamų nelygybė, be kita ko, dėl menko mokesčių ir socialinių išmokų sistemos poveikio mažinant rinkos pajamų nelygybę. Socialinis bazinis indeksas, pagal kurį apskaičiuojamos svarbiausios socialinės išmokos, nebuvo atnaujintas nuo 2008 m. Įstatymu dėl minimalių įtraukties pajamų, kuris turėjo įsigalioti 2018 m., būtų didinama socialinės paramos aprėptis ir adekvatumas. Tačiau šio įstatymo įsigaliojimas nukeltas daugiau nei metams. Dėl trumpesnio pensinio amžiaus moterys sukaupia mažiau teisių į pensijų išmokas, auga vyresnio amžiaus žmonių skurdas, didėja vyrų ir moterų užimtumo skirtumas;
- (13) socialinių partnerių dalyvavimas rengiant ir įgyvendinant ekonomines ir socialines reformas labai ribotas. Į socialinių partnerių nuomones dažnai nėra atsižvelgiama, net jei jos sutampa. Kolektyvinių derybų sistema Rumunijoje nepadeda kurti gerai veikiančios darbo santykių sistemos. Socialiniam dialogui būdinga tai, kad kolektyvinės derybos, ypač sektorių lygmeniu, vyksta retai, o profesinės sąjungos ir darbdavių organizacijos turi mažai narių. Vienos iš pagrindinių veiksmingesnio socialinio dialogo kliūčių – aukštos atstovavimo ribos ir neaiškus sektorių apibrėžimas. Iki šiol padaryta nedaug pažangos rengiant teisės aktų pakeitimus, kuriais būtų siekiama tobulinti sistemą;
- (14) per pastaruosius kelerius metus minimalusis darbo užmokestis buvo kelis kartus padidintas savo nuožiūra. Nuo 2015 m. grynasis minimalusis darbo užmokestis išaugo daugiau nei 60 %. 2017 m. minimaliųjų darbo užmokesčių gavo maždaug 30 % darbuotojų, o tai reiškia, kad darbo užmokesčio spektras yra labai siauras. Socialiniai partneriai pritarė pasiūlymui dėl objektyvaus minimaliojo darbo užmokesčio didinimo mechanizmo, tačiau Vyriausybė jo netaiko;
- (15) įgūdžių pasiūla neatitinka ekonomikos poreikių. Žemas pagrindinių gebėjimų ir skaitmeninių įgūdžių lygis daro neigiamą poveikį konkurencingumui, užimtumui ir konvergencijai. Dalyvavimas suaugusiųjų mokymosi programose labai pasyvus. Neparengtas mechanizmas, kuris aktyvią darbo rinkos politiką pritaikytų prie įgūdžių paklausos, o gebėjimas numatyti, kokių įgūdžių reikės ateityje, ir įvertinti numatomą naujų technologijų poveikį yra menkas. Profesinis rengimas ir mokymas tebėra vertinami kaip antra pasirinkimo galimybė, be to, nėra pakankamai priderinti prie darbo rinkos poreikių ir regionų ar sektorių specializacijos strategijų;
- (16) prastas švietimo sistemos veikimas prisideda prie didelės galimybių nelygybės ir silpnina Rumunijos ilgalaikės augimo perspektyvas. Būtina siekti kokybiško įtraukaus bendrojo švietimo ir sudaryti geresnes galimybes juo naudotis, ypač romams ir kaimo vietovėse gyvenantiems vaikams. Vis dar neparengta stebėsenos metodika, kuri

padėtų kovoti su segregacija mokyklose. Švietimo ir mokymo programų nebaigusių asmenų skaičius mažėja, tačiau tebėra didelis. Kuriamas ankstyvo išėjimo mechanizmas, kuris turi padėti nustatyti vaikus, kuriems gresia pavojus nebaigti mokyklos, tačiau švietimo kokybei skiriama mažai dėmesio. Nors buvo imtasi tam tikrų priemonių, mokyklinio ugdymo ir aukštojo mokslo srityse sunku užtikrinti kokybę. Aukštąjį išsilavinimą įgyja labai mažai asmenų. Investicijos į švietimą palyginti mažos, tinkamos paramos ypač trūksta palankių sąlygų neturinčioms mokykloms;

- (17) gyventojų sveikatos būklė pagerėjo, tačiau vis dar atsilieka nuo Sąjungos standartų. Sveikatos priežiūros prieinamumas tebėra viena iš problemų, o tai daro neigiamą poveikį vaikų raidai, darbingų asmenų galimybėms įsidarbinti ir vyresnių žmonių sveikatai. Sveikatos priežiūros sistemos veiksmingumą riboja mažas finansavimas ir neefektyvus išteklių naudojimas, taip pat didelis gydytojų ir slaugytojų trūkumas. Sveikatos priežiūros paslaugas gauti sudėtinga dėl paplitusio neoficialaus atlygio, taip pat dėl atstumo iki sveikatos priežiūros infrastruktūros. Rumunija padarė tam tikrą pažangą įgyvendindama jai skirtą rekomendaciją pažaboti neoficialų atlygį, ir diegia stebėsenos mechanizmą, nors jo faktinį poveikį dar reikės įvertinti. Pažanga įgyvendinant konkrečiai šaliai skirtą rekomendaciją persiorientuoti į ambulatorinę priežiūrą kol kas yra nedidelė. Vykdomą nacionalinės sveikatos strategijos įgyvendinimą temdo prioritetų kaita ir prastas investicijų planavimas;
- (18) strateginiam planavimui, viešų konsultacijų procesui ir reglamentavimo poveikio vertinimui tebėra būdingi trūkumai, susiję su politikos formavimu, įgyvendinimu ir stebėseną. Tai daro neigiamą poveikį reglamentavimo kokybei ir nuspėjamumui. Be to, dažni teisės aktų pakeitimai, pvz., mokesčių kodekso pakeitimai, slepia verslo aplinką. Suinteresuotieji subjektai vangiai dalyvauja rengiant ir įgyvendinant reformas, retai pasitelkiamas tikras dialogas, nors visos tam būtinos institucinės struktūros egzistuoja. Per viešas konsultacijas suinteresuotųjų subjektų pareikštų nuomonių nagrinėjimo mechanizmas neužtikrina, kad į tą nuomonę būtų tinkamai atsižvelgiama. Konkretus naujausias pavyzdys – nebuvo atsižvelgta į pasiūlymą dėl objektyvaus minimaliojo darbo užmokesčio didinimo mechanizmo, kuriam pritarė socialiniai partneriai ir kuris būtų padėjęs laikytis konkrečiai šaliai skirtos rekomendacijos. Viešojo administravimo reformos nedavė apčiuopiamų rezultatų. Buvo atidėtas svarbaus teisės akto dėl viešojo administravimo srities žmoniškųjų išteklių valdymo priėmimas. Vyriausybės generalinis sekretoriatas kontroliuojant politikos formavimo kokybę atlieka nedidelį vaidmenį;
- (19) Rumunijos augimo perspektyvas riboja prasta infrastruktūros, be kita ko, transporto, atliekų ir nuotekų sektoriuose, kokybė. Viešosios investicijos nelabai efektyvios, ypač kalbant apie šios srities projektų rengimą ir prioritetų nustatymą. Bendra kelių, geležinkelių ir vandens kelių infrastruktūros būklė ir patikimumas tebėra prasti, o transporto sektoriaus reforma įgyvendinama labai lėtai. Atliekų tvarkymo reforma taip pat įgyvendinama lėtai, o kietųjų atliekų ir nuotekų sektoriuose susiduriama su panašiomis problemomis. Numatoma, kad generalinis transporto planas ir nacionalinis atliekų tvarkymo planas taps patikimu investicijų orientyru ir padės stiprinti šių sektorių administracinius gebėjimus, tačiau projekto rengimas kol kas nelabai atitinka strateginį planavimą. Rumunija padarė nedidelę pažangą jai skirtos rekomendacijos tobulinti viešųjų investicijų srities projektų prioritetų nustatymo ir rengimo procesus srityje;
- (20) vienas iš svarbiausių klausimų sprendžiant pagrindines Rumunijos politikos problemas, įskaitant veiksmingų viešųjų išlaidų užtikrinimą, kovą su korupcija, inovacijų ir tvaraus ir integracinio augimo skatinimą, yra būtinybė užtikrinti veiksmingus ir skaidrius viešuosius pirkimus. Rumunija padarė tam tikrą pažangą įgyvendindama jai skirtą rekomendaciją įgyvendinti viešųjų pirkimų strategiją, tačiau planas kol kas įgyvendintas ne iki galo. Be to, vis dar neišspręsti klausimai, susiję su viešųjų pirkimų efektyvumu ir strateginio naudojimo skatinimu, veiksmingu auditu ir sukčiavimo kontrole. Būtina toliau stebėti, kad taikomos priemonės būtų tvarios, o įgyvendinamos reformos – negrįžtamos. Su viešaisiais pirkimais susiję efektyvumo ir skaidrumo klausimai ypač aktualūs kalbant apie dideles investicijas į sveikatos priežiūros infrastruktūrą Jasų, Klužo ir Krajovos regioninėse ligoninėse;
- (21) ypatingos svarbos infrastruktūros sektoriuose, pvz., energijos ir geležinkelių transporto, pagrindinis vaidmuo tenka valstybės valdomoms įmonėms. Tačiau jų veiklos ir finansiniai rezultatai yra prastesni nei partnerių iš privačiojo sektoriaus. Pastaruoju metu valstybės valdomų įmonių bendrasis valdymas gerokai susilpnėjo, o tai naikina pažangą, padarytą įgyvendinant 2015 ir 2016 m. konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas. Naujasis teisės aktas ne tik taikomas neryžtingai, bet ir nuolat vyksta mėginimai kai kurias įmones išimties tvarka atleisti nuo jo taikymo. Be to, nukeltas valstybės valdomų įmonių finansinių duomenų paskelbimas. Todėl pablogėjo pagrindinės sąlygos, kuriomis skatinamas efektyvus viešųjų išteklių naudojimas, ir atsirado spragų, leidžiančių priimti iškreiptus investicinius sprendimus. 2018 m. vasario mėn. Konstitucinis Teismas paragino Parlamentą peržiūrėti pirmiau minėtas išimtis;

- (22) per pastaruosius metus įvykę pokyčiai privertė rimtai suabejoti, ar didelė pažanga, kurią Rumunija padarė įgyvendindama savo teismų sistemos reformą ir kovodama su aukšto lygio korupcija, yra negrįžtama ir tvari. Teismų nepriklausomumui keliamas pavojus, teisminėms institucijoms ir kovos su korupcija teisiniam pagrindui daromas spaudimas, o likusių problemų sprendimo pažanga toliau stabdoma. Pagal įgyvendinamą 2016–2020 m. nacionalinę kovos su korupcija strategiją rengiant tolesnes priemones, skirtas korupcijos prevencijai ir kovai su korupcija, daroma techninio lygmens pažanga, tačiau būtina apčiuopiamesnė politinė parama, kadangi viešojo sektoriaus korupcijos ir valdymo problemos tebėra aktualios visais lygmenimis ir yra vienos svarbiausių verslo aplinkai;
- (23) pagal bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmą Komisija toliau stebi teismų reformą ir kovą su korupcija Rumunijoje. Todėl šios sritys neįtraukiamos į Rumunijai skirtas rekomendacijas, tačiau jos yra svarbios siekiant šalyje sukurti palankią socialinę ir ekonominę aplinką;
- (24) 2018 m. Europos semestro įgyvendinimo kontekste Komisija atliko išsamią Rumunijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. konvergencijos programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Rumunija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominiai Rumunijos politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (25) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. konvergencijos programą, o jos nuomonė ⁽¹⁾ visų pirma atspindėta toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Rumunijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. užtikrinti, kad būtų laikomasi 2018 m. birželio 22 d. Tarybos rekomendacijos dėl didelio nukrypimo nuo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinės trukmės biudžeto tikslo, ištaisymo. Užtikrinti visapusišką fiskalinės sistemos taikymą. Gerinti mokestinių prievolių vykdymą ir mokesčių surinkimą.
2. Užbaigti minimalių įtraukties pajamų reformą. Gerinti socialinio dialogo veikimą. Užtikrinti objektyviais kriterijais pagrįstą minimalaus darbo užmokesčio nustatymą. Sudaryti geresnes sąlygas tobulinti igūdžius ir naudotis kokybiško bendrojo švietimo sistema, ypač romams ir kaimo vietovėse gyvenantiems vaikams. Didinti galimybes gauti sveikatos priežiūros paslaugas, be kita ko, persiorientuojant į ambulatorinę priežiūrą.
3. Didinti sprendimų priėmimo proceso nuspėjamumą, užtikrinant, kad būtų sistemingai ir veiksmingai atliekamas reglamentavimo poveikio vertinimas ir organizuojamos suinteresuotųjų subjektų konsultacijos, o suinteresuotieji subjektai būtų įtraukiami į reformų rengimo ir įgyvendinimo procesą. Tobulinti stambių infrastruktūros projektų rengimą ir prioritetų nustatymą, spartinti tokių projektų įgyvendinimą, ypač transporto, atliekų ir nuotekų sektoriuose. Didinti viešųjų pirkimų skaidrumą ir efektyvumą. Stiprinti valstybės valdomų įmonių bendrąjį valdymą.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Slovėnijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Slovėnijos stabilumo programos**

(2018/C 320/23)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominės disbalansų prevencijos ir naikinimo ⁽²⁾, ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė išpėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Slovėnija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią datą Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2018 m. kovo 22 d. 2018 m. gegužės 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ⁽³⁾ (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);
- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Slovėnija turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose rekomendacijose, visų pirma 1 rekomendacijoje;
- (3) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Slovėnijos ataskaita. Joje įvertinta Slovėnijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽⁴⁾, veiksmai, kurių Slovėnija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Slovėnijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2018 m. kovo 7 d. Remdamasi savo analize, Komisija padarė išvadą, kad Slovėnijoje nėra susidaręs makroekonominis disbalansas.
- (4) Slovėnija pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą 2018 m. balandžio 13 d., o savo 2018 m. stabilumo programą – 2018 m. balandžio 26 d. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ OL L 306, 2011 11 23, p. 25.⁽³⁾ OL C 179, 2018 5 25, p. 1.⁽⁴⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.

- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (6) šiuo metu Slovėnijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir pereinamojo laikotarpio skolos taisyklė. 2018 m. stabilumo programa, kurią pateikė Laikinoji vyriausybė, yra grindžiama prielaida, kad politika nesikeis. Atitinkamai Vyriausybė tikisi, kad 2018 m. nominalusis perteklius pagerės iki 0,4 % BVP, o 2021 m. pasieks 0,9 % BVP. Vidutinės trukmės biudžeto tikslą, t. y. 0,25 % BVP pertekliaus, planuojama pasiekti ne anksčiau kaip 2021 m., darant prielaidą, kad politika nesikeis. 2018 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP sumažės iki 69,3 % BVP 2018 m. ir toliau mažės iki 58,3 % 2021 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas.
- (7) 2017 m. liepos 11 d. Taryba rekomendavo Slovėnijai užtikrinti, kad 2018 m. gryųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų ⁽²⁾ nominalusis augimas neviršytų 0,6 % – tai atitiktų 1,0 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Be to, buvo konstatuota, kad, vertinant 2018 m. biudžeto plano projektą, o vėliau – 2018 m. biudžeto rezultatus, reikės tinkamai atsižvelgti į tikslą siekti fiskalinės krypties, kuri padėtų stiprinti vykstantį atsigaivimą ir užtikrinti viešųjų finansų tvarumą. Remiantis Komisijos atliktu Slovėnijos ekonomikos atsigaivimo tvirtumo vertinimu, atliktu rengiant nuomonę dėl Slovėnijos 2018 m. biudžeto plano projekto, ir kartu deramai atsižvelgus į šalies tvarumo uždavinius, reikia, kad 2018 m. fiskalinės struktūrinės pastangos sudarytų ne mažiau kaip 0,6 % BVP, nenumatant jokios papildomos nukrypimo vienu metų laikotarpiu galimybės. Tai reiškia, kad gryųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalusis augimas turi neviršyti 1,5 %. Todėl atsižvelgiant į tai Komisijos 2018 m. pavasario prognoze grindžiamame bendrame vertinime teigiama, kad esama rizikos, kad 2018 m. bus labai nukrypta nuo rekomenduojamo koregavimo plano siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo;
- (8) 2019 m., atsižvelgiant į 60 % viršijantį Slovėnijos valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykį su BVP ir prognozuojamą 4,1 % BVP gamybos apimties atotrūkį, gryųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalusis augimas turėtų neviršyti 2,2 % – tai atitinka struktūrinį 1,0 % BVP koregavimą pagal bendrai sutartą reikalavimų koregavimo matricą taikant Stabilumo ir augimo pakto. Taip pat esama akivaizdžių ženklų, kad nepanaudoti ekonomikos pajėgumai yra nepakankamai įvertinti, kai tikėtina, kad 2019 m. infliacija pasieks 2 %, nedarbas viršys iki krizės buvusį lygį, o investicijos po didelio sumažėjimo krizės laikotarpiu vėl padidės. Be to, tikėtinumo vertinimo priemonė taip pat rodo, kad pagal bendrai sutartą metodiką sunku patikimai nustatyti gamybos apimties atotrūkio įverčius. Tuo remiantis 0,65 % BVP metinis struktūrinis koregavimas, atitinkantis didžiausią gryųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų augimą, sudarantį 3,1 %, yra tinkamas. Jeigu politika nesikeis, esama rizikos, kad 2019 m. ir 2018–2019 m. (vertinant kartu) laikotarpiu nuo to reikalavimo bus labai nukrypta. Prognozuojama, kad 2018 m. Slovėnija laikysis pereinamojo laikotarpio skolos taisyklės, o 2019 m. – skolos taisyklės. Apskritai Taryba mano, kad nuo 2018 m. turėtų būti imtasi reikiamų priemonių siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi Stabilumo ir augimo pakto nuostatų;
- (9) Vyriausybė pateikė pasiūlymų reformuoti sveikatos priežiūros sistemą. Sveikatos priežiūros ir sveikatos draudimo įstatymo projektas – pagrindinis reformos elementas, užtikrinsiantis sveikatos sistemos finansavimą ilguoju laikotarpiu, 2017 m. gruodžio mėn. buvo pateiktas konsultacijai Ekonomikos ir socialinių reikalų tarybai, tačiau iki rinkimų nebuvo priimtas, todėl jo priėmimo perspektyva yra neaiški. Šiuo metu rengiamas ilgalaikės priežiūros įstatymo projektas, siekiant, kad ilgalaikė priežiūra taptų nauju socialinės apsaugos ramsčiu, papildančiu kitas socialinės apsaugos sistemas (sveikatos priežiūros, socialinės rūpybos ir pensijų draudimo).

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁽²⁾ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos.

Tebėra neaišku, kaip Slovėnija ateityje padidins priežiūros ekonominį efektyvumą, prieinamumą ir kokybę. 2017 m. buvo priimti pasiūlymai, kuriais iš dalies pakeičiami Praktikuojančių gydytojų įstatymas, Sveikatos priežiūros paslaugų įstatymas, Pacientų teisių įstatymas ir įstatymas dėl intervencijos priemonių nustatymo siekiant užtikrinti viešųjų sveikatos priežiūros įstaigų finansinį stabilumą; dabar šie įstatymai turi būti įgyvendinti, kad būtų užtikrinta prieinama ir kokybiška priežiūra. Imtasi pradinių veiksmų siekiant įgyvendinti 2016–2025 m. nacionalinį sveikatos priežiūros planą. Palaipsniui steigiamos šeimos medicinos ambulatorinės klinikos, iki 2020 m. planuojama įdiegti sveikatos technologijų vertinimo sistemą, o e. sveikatos sprendimai pagerins stebėseną nacionaliniu mastu. Be to, tikimasi, kad geriau koordinuojami sveikatos priežiūros srities viešieji pirkimai padės padidinti viešųjų pirkimų ekonominį efektyvumą;

- (10) 2017 m. liepos mėn. Ekonomikos ir socialinių reikalų taryba vieningai priėmė dokumentą „Slovėnijos Respublikos pensijų ir negalios draudimo sistemos modernizavimo pradiniai veiksmai“. Jame nurodytos įvairios priemonės, kaip būtų galima užtikrinti adekvačias pensijas ir tvarią bei skaidrią pensijų sistemą. Tačiau dar trūksta konkretaus veiksmų plano toms priemonėms priimti ir, nepaisant socialinių partnerių ir Vyriausybės susitarimo priimti reformą iki 2020 m., laipsniškas reformos įgyvendinimo laikotarpis dar nenustatytas. Iššūkių tebėra šiose srityse: užtikrinti ilgalaikį pensijų sistemos tvarumą ir adekvatumą, koreguojant teisės aktais nustatytą pensinį amžių ir skatinant vėlesnį išėjimą į pensiją; didinti papildomos pensijos sistemų aprėptį; rasti tinkamus sprendimus kintančių karjeros modelių atžvilgiu ir mažinti vyresnio amžiaus žmonių skurdo riziką;
- (11) ekonomika toliau augo ir darbo rinkos bei socialinės tendencijos toliau gerėjo. Žmonių, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, dalis sumažėjo, tačiau tebėra didesnė už Sąjungos vidurkį pagyvenusių žmonių ir ypač moterų atveju. Užimtumo lygis toliau didėjo, o nedarbo lygis dar sumažėjo. Tačiau yra ženklų, kad trūksta tam tikrų profesijų darbo jėgos. Ilgalaikio nedarbo lygis vis dar viršija iki krizės buvusį lygį ir toliau sudaro beveik pusę viso nedarbo lygio. Vis dar esama spręstinių problemų visų pirma vyresnio amžiaus darbuotojų atveju, nes jų veiklos ir užimtumo lygis ir toliau yra vienas žemiausių Sąjungoje. Slovėnijos visuomenė sparčiai senėja, tai reiškia, kad darbingo amžiaus gyventojai ir darbo pasiūla mažėja. Atsižvelgdama į šią tendenciją, Vyriausybė parengė „Aktyvaus senėjimo strategiją“, tačiau vis dar trūksta konkrečių veiksmų planų;
- (12) akivaizdu, kad senėjant gyventojams reikia didinti dalyvavimo suaugusiųjų mokymosi programose lygį, kuris nuo 2010 m. mažėjo ir yra ypač žemas tarp žemos kvalifikacijos ir vyresnio amžiaus darbuotojų. Gerinant igūdžius dalyvaujant mokymosi visą gyvenimą programose padaugėtų galimybių įsidarbinti, ypač žemos kvalifikacijos ir vyresnio amžiaus darbuotojams. Žemos kvalifikacijos darbuotojų užimtumo lygis pagerėjo, tačiau lieka žemesnis už iki krizės buvusį lygį ir Sąjungos vidurkį. Aktyvios darbo rinkos politikos vertinimas rodo, kad dauguma programų veikia gerai, tačiau tiek šios srities išlaidos, tiek bedarbių dalyvavimo programose lygis lieka riboti. Nors 2013 m. darbo rinkos reforma aiškiai padėjo tam tikroms pažeidžiamoms grupėms įsidarbinti, laikinasis įdarbinimas vis dar yra problema;
- (13) priimtose priemonėse, kuriomis siekiama pagerinti Slovėnijos įmonių finansavimo galimybes ir suteikti joms banko kreditų alternatyvą. Tačiau priklausomybė nuo banko kreditų yra nuolatinis finansavimo iššūkis, su kuriuo visų pirma susiduria mažosios ir vidutinės įmonės, kurioms galimybė gauti finansavimą tebėra kliūtis augimui. Dabartinės priemonės dar nepagerino finansavimo, ypač kalbant apie novatoriškas įmones. Slovėnijoje yra nedaug sparčiai augančių įmonių, o ir joms trūksta pakankamos paramos veiklai plėsti. Rizikos kapitalas, kaip viena iš nuosavo kapitalo finansavimo formų, auga, tačiau nuo labai žemo lygio. Novatoriškoms įmonėms taip pat būtų naudingi efektyvesni viešieji moksliniai tyrimai – juos šiuo metu apsunkina galimybė pritraukti vietos ir užsienio talentus ir veiklos rezultatais grindžiamo finansavimo stoka. Palyginti su kitomis valstybėmis narėmis, privačiojo sektoriaus investicijų lygis Slovėnijoje išlieka santykinai žemas, todėl reikia sutelkti pastangas, siekiant toliau gerinti pagrindines investavimo sąlygas, visų pirma tose srityse, kur yra daug galimybių padidinti našumą;
- (14) įmonės stabdo vis dar didelę reglamentavimo ir administracinę naštą. Užsiimant verslu Slovėnijoje, biurokratizmas laikomas vienu daugiausia problemų keliančių veiksnių. Daugiausia tai susiję su mokesčių procedūrų netikrumu ir sudėtingumu, tačiau tai būdinga ir kitoms sritims, pvz., vis dar reikia laukti apie metus, kol komercinę bylą pradės svarstyti teismas. Slovėnija parengė priemonę, padėsiančią sumažinti administracinę naštą, ir ją palaipsniui įgyvendina. Dar liko neįgyvendinta didelė šios priemonės dalis;

- (15) Slovėnija taip pat ką tik pradėjo spręsti klausimą dėl griežto tam tikrų paslaugų sektorių reglamentavimo. Buvo vykdomos reformos siekiant liberalizuoti architektams ir civilinės inžinerijos specialistams keliamus profesinius reikalavimus, tačiau kiti Komisijos tarnybų nurodyti klausimai liko neišspręsti. Reformos taip pat būtų naudingos Slovėnijos gamybos įmonėms, priklausančioms nuo konkurencingų pradinės grandies paslaugų;
- (16) veiksmingi viešieji pirkimai yra labai svarbus Slovėnijos sveikatos sektoriaus išlaidų kontrolės ir kokybės gerinimo veiksnys. Siekiant užtikrinti geros kokybės naujoviškų produktų tiekimą konkurencingomis kainomis, labai svarbu plėsti centralizuotus viešuosius pirkimus ir kitų formų viešojo pirkimo objektų sujungimą, pvz., ligoninių bendrus viešuosius pirkimus;
- (17) Slovėnija susiduria su viešųjų pirkimų neefektyvumu. Kaip matyti iš mažo per vieną konkursą gaunamų pasiūlymų skaičiaus ir didelio derybų be išankstinio skelbimo apie pirkimą kiekio, konkurso dalyvių konkurencija yra gana maža. Dėl to taip pat mažėja skaidrumas. Asmenų, dalyvaujančių vykdančių viešuosius pirkimus, profesionalumo lygis yra žemas ir yra nedaug apsaugos nuo korupcijos ir konkurso dalyvių slapto susitarimo priemonių. Visų pirma, Valstybinės peržiūros komisijos nepriklausomumas dėl jos narių skyrimo tvarkos yra nedidelis. Nors, valdžios institucijų vertinimu, ekonominiai nusikaltimai ir korupcija per kelerius praėjusius metus padarė daug žalos, kai kurios kovos su korupcija reformos vis dar neįgyvendintos;
- (18) Slovėnijoje valstybės dalyvavimo ekonomikoje, visų pirma finansų sektoriuje, mastas tebėra didelis. Anksčiau paskelbti privatizavimo planai įgyvendinami lėtai. Privatizavimo procesas ilgai padidintų įmonių gyvybingumą ir sumažintų viešiesiems finansams kylančią riziką;
- (19) 2018 m. Europos semestro įgyvendinimo kontekste Komisija atliko išsamią Slovėnijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Slovėnija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Slovėnijos politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (20) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2018 m. stabilumo programą, o jos nuomonė ⁽¹⁾ pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Slovėnijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. užtikrinti, kad 2019 m. grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalusis augimas neviršytų 3,1 % – tai atitiktų 0,65 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Priimti ir įgyvendinti Sveikatos priežiūros ir sveikatos draudimo įstatymą ir planuojamą ilgalaikės priežiūros reformą. Užtikrinti ilgalaikį pensijų sistemos tvarumą ir adekvatumą, be kita ko, ilginant teisės aktais nustatytą pensinį amžių ir ribojant ankstyvą išėjimą į pensiją. Didinti žemos kvalifikacijos ir vyresnio amžiaus darbuotojų galimybes įsidarbinti, taikant mokymosi visą gyvenimą ir aktyvumo skatinimo priemones.
2. Plėtoti alternatyvius finansavimo šaltinius sparčiai augančioms įmonėms. Mažinti kliūtis patekti į rinką, peržiūrint produktų rinkos reguliavimą ir sumažinant administracinę naštą. Didinti konkurenciją, profesionalumą ir nepriklausomą priežiūrą viešųjų pirkimų srityje. Vykdyti privatizaciją pagal esamus planus.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu
Pirmininkas
H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Slovakijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Slovakijos stabilumo programos**

(2018/C 320/24)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 ⁽²⁾ taip pat priėmė ir išpėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Slovakija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią datą Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2018 m. kovo 22 d. 2018 m. gegužės 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ⁽³⁾ (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);
- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Slovakija turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose rekomendacijose, visų pirma 1 rekomendacijoje;
- (3) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Slovakijos ataskaita. Joje įvertinta Slovakijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽⁴⁾, veiksmai, kurių Slovakija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Slovakijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“.
- (4) 2018 m. balandžio 25 d. Slovakija pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir savo 2018 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).⁽³⁾ OL C 179, 2018 5 25, p. 1.⁽⁴⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.

- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (6) šiuo metu Slovakijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. 2018 m. stabilumo programoje Vyriausybė planuoja 2018 m. nominalų deficitą palaipsniui sumažinti iki 0,8 % BVP ir toliau jį mažinti iki 0,0 % BVP 2021 m. Vidutinės trukmės biudžeto tikslą – 0,5 % BVP struktūrinį deficitą – numatoma pasiekti 2020 m. 2018 m. stabilumo programoje numatoma, kad bendrosios valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP nuo 49,3 % 2018 m. palaipsniui sumažės iki 43,3 % 2021 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto prognozės, yra tikėtinas. Vis dėlto priemonės, kurių reikia norint pasiekti planuojamus deficito tikslus 2019 m. ir vėliau, nėra visiškai konkretizuotos. Į biudžetą įtraukta biudžeto atsargomis vadinama nekonkretizuota išlaidų kategorija, kuri sudaro reikšmingą dalį (0,7 % BVP) ir kurią galima naudoti *ad hoc* veiklai, taip sumažinant biudžeto vykdymo nuspėjamumą;
- (7) 2017 m. liepos 11 d. Taryba rekomendavo Slovakijai užtikrinti, kad 2018 m. grynąjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų ⁽²⁾ nominalusis augimas neviršytų 2,9 % – tai atitiktų 0,5 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Be to, buvo konstatuota, kad, vertinant 2018 m. biudžeto plano projektą, o vėliau – 2018 m. biudžeto rezultatus, reikės tinkamai atsižvelgti į tikslą siekti fiskalinės krypties, kuri padėtų stiprinti dabartinį atsigavimą ir užtikrinti viešųjų finansų tvarumą. Remiantis Komisijos atliktu Slovakijos ekonomikos atsigavimo tvirtumo vertinimu ir kartu deramai atsižvelgus į jos tvarumo uždavinius, nereikia atsižvelgti į jokių papildomus elementus šiuo atžvilgiu. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad 2018 m. nuo tos rekomendacijos bus labai nukrypta;
- (8) 2019 m., atsižvelgiant į prognozuojamą 1,2 % BVP Slovakijos gamybos apimties atotrūkį, grynąjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalusis augimas neturėtų viršyti 4,1 %, o tai atitinka struktūrinį 0,5 % BVP koregavimą pagal bendrai sutartą reikalavimų koregavimo matricą taikant Stabilumo ir augimo paketą. Jeigu politika nesikeis, dėl nukrypimo 2018–2019 m. (vertinant kartu) Slovakijai kyla rizika 2019 m. labai nukrypti nuo to reikalavimo. Apskritai Taryba mano, kad nuo 2018 m. turėtų būti imtasi reikiamų priemonių siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi Stabilumo ir augimo pakto nuostatų;
- (9) Slovakijos viešiesiems finansams ilguoju laikotarpiu vis dar kyla rizika. Sveikatos priežiūros išlaidos ir toliau kelia pavojų ilgalaikiam viešųjų finansų tvarumui, nes Slovakijoje ir toliau išlieka sveikatos priežiūros paslaugų išlaidų efektyvumo didinimo problema. Numatoma, kad viešosios išlaidos sveikatos priežiūrai ilguoju laikotarpiu padidės 1,2 procentinio punkto BVP ir viršys numatomą 0,9 procentinio punkto vidutinį padidėjimą Sąjungoje. Pensijų sistemos ilgalaikis tvarumas palaipsniui gerėjo dėl pirmiausia automatinio pensinio amžiaus ilginimo, dėl kurio ilguoju laikotarpiu sumažėjo prognozuojamas su amžiumi susijusių išlaidų padidėjimas;
- (10) nors imtasi tam tikrų veiksmų siekiant pagerinti sveikatos priežiūros sistemos išlaidų efektyvumą, visų pirma atliekant naudingiausio ekonominio pasiūlymo išlaidų peržiūrą, racionalizuoti išteklių naudojimą dar yra daug galimybių. Planai imtis esminės sveikatos priežiūros reformos, kuria būtų sudarytos sąlygos racionalizuoti paslaugas, gerinti ligoninių išteklių valdymą ir užtikrinti veiksmingesnę priežiūros sistemą, nepasistūmėjo. Toliau dideliu mastu naudojamos ligoninių paslaugomis, aukštas hospitalizavimo dėl lėtinių ligų rodiklis, išrašymo iš ligoninės rodiklis viršija Sąjungos vidurkį, taip pat palyginti žemas lovų užimtumo rodiklis. Nors ligoninėms tenkančią didelę našta galima palengvinti stiprinant pirminės priežiūros sektorių, sistemą silpnina bendrosios

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁽²⁾ Grynąsias pirminės valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos.

praktikos gydytojų trūkumas, o padėtį dar labiau apsunkina nevienodas jų geografinis pasiskirstymas. Bendrosios praktikos gydytojų sudėtis pagal amžių taip pat kelia susirūpinimą dėl būsimos gydytojų pasiūlos. Galiausiai, vis dar rengiamos kelios nuostatos, kuriomis siekiama padidinti sveikatos priežiūros sistemos išlaidų efektyvumą, t. y. visiškai įdiegti skirstymu į pacientų grupes pagal diagnozę grindžiamą mokėjimų sistemą ir užtikrinti veiksmingą e. sveikatos priežiūros sistemos veikimą. Šias nuostatas veikiausiai ir toliau bus vėluojama įgyvendinti ir ateityje kils su tuo susijusių problemų;

- (11) sparčiai augant ekonomikai, didėja fiskalinės pajamos ir nuolat stengiamasi pagerinti mokestinių prievolių vykdymą ir panaikinti didelį Slovakijos pridėtinės vertės mokesčio atotrūkį. Nors fiskalinės paskatos, kuriomis remiami moksliniai tyrimai ir plėtra, buvo padidintos, nekilnojamojo turto apmokestinimas ir toliau yra mažas pajamų šaltinis. Visų pagrindinių sričių viešųjų išlaidų peržiūrų tęstinė programa yra veiksminga ir griežta valdžios sektoriaus išlaidų efektyvumo gerinimo priemonė;
- (12) darbo rinkoje toliau vyksta teigiami pokyčiai, pvz., didėja užimtumas, o nedarbo lygis kaip niekada žemas. Nepaisant to, ilgalaikio nedarbo lygis ir toliau išlieka vienas aukščiausių Sąjungoje – visų pirma tai neigiamai veikia palankių sąlygų neturinčias grupes, pvz., žemos kvalifikacijos darbuotojus, jaunimą ir marginalizuotus romus. Gerėjant darbo rinkos sąlygoms, kai kuriuose ekonomikos sektoriuose pradėjo trūkti kvalifikuotos darbo jėgos. Darbo rinkoje yra didelių regioninių skirtumų: didesnis nedarbas vyrauja rytų Slovakijoje, o darbo jėgos trūkumas labiausiai jaučiamas vakarinėje šalies dalyje. Slovakija pradėjo įgyvendinti ilgalaikių bedarbių integracijos veiksmų planą, kurį remia Europos socialinis fondas. Į planą visų pirma įtrauktos prie individualių poreikių pritaikytos paslaugos, socialinės konsultacijos ir nauja bazinė profiliavimo sistema. Tačiau įgyvendinant planą dar nepadaryta jokių reikšmingų struktūrinių patobulinimų. Vis dar yra bendradarbiavimo su privačiais partneriais ir nevyriausybinėmis organizacijomis, siekiant palengvinti valstybinių užimtumo tarnybų darbo krūvį, spragų, o prie individualių poreikių pritaikytos konsultacijos dar tik pradėdamos teikti. Be to, apytikris suskirstymas į ilgalaikius bedarbius nėra visiškai tinkama priemonė, siekiant toliau taikyti aktyvumo skatinimo priemones. Mokymo ir perkvalifikavimo programos buvo patobulintos, tačiau vis tiek yra nepakankamos ir nelabai pritaikytos ilgalaikiams bedarbiams ir palankių sąlygų neturinčioms grupėms. Be to, suaugusiųjų dalyvavimo mokymosi programose lygis vis dar labai žemas, o antros galimybės mokytis priemonės, skirtos palankių sąlygų neturinčioms grupėms, dar nepakankamai parengtos. Nedarbo išmokų skyrimo reikalavimai yra griežti, o išmokų gavimo laikotarpis trumpas. Dėl to yra nedaug trumpalaikių bedarbių, gaunančių nedarbo išmokas;
- (13) vyrų ir moterų užimtumo ir darbo užmokesčio skirtumai yra daug didesni už Sąjungos vidurkį. Žemas vaisingo amžiaus moterų užimtumo lygis rodo tai, kad vyrai retai ima ilgas vaiko priežiūros atostogas, retai naudojamosi lanksčiomis darbo sąlygomis, o galimybės ir sąlygos naudotis vaikų priežiūros įstaigomis ribotos. Jas lanko labai nedaug jaunesnių nei trejų metų vaikų;
- (14) švietimo sistema nepakankamai prisideda prie socioekonominio Slovakijos vystymosi ir yra nepakankamai finansuojama visais lygmenimis. Neatidėliotini uždaviniai apima švietimo rezultatų kokybę, romų dalyvavimą įtraukaus bendrojo švietimo sistemoje ir veiksmingą palankių socialinių ir ekonominių sąlygų neturinčių moksleivių integravimą į švietimo ir mokymo sistemą. Vertinant pagal tarptautinius standartus, švietimo rezultatai ir pagrindinių gebėjimų lygis išlieka prasti, ir jiems didelę įtaką daro socialinė ir ekonominė moksleivių padėtis. Mokyklos nebaigimo lygis yra žemas, tačiau didėja, o mokyklos nebaigiančių asmenų rodiklių regioniniai skirtumai yra dideli. Nepaisant planų kasmet iki 2020 m. didinti mokytojų atlyginimus 6 %, mokytojo profesija išlieka nepatraukli, iš dalies dėl ribotų pirminio rengimo ir profesinio tobulėjimo galimybių. Priemonės romų mokinių dalyvavimui įtraukaus bendrojo švietimo sistemoje padidinti įgyvendinamos labai vangiai dėl nepakankamos finansinės paramos ir stebėsenos, taip pat nepakankamo mokytojų mokymo įvairių kultūrų klausimais;
- (15) viešajam administravimui vis dar trūksta veiksmingumo ir susiduriama su kliūtimis, kurias lemia prastas tarpžinybinis ministerijų bendradarbiavimas ir silpnas politinis valstybės tarnybos neutralumas. Valstybės tarnybos įstatymo įgyvendinimas iš lėto įgauna pagreitį, tačiau jo poveikio žmoniškųjų išteklių valdymo gerėjimui dar nematyti. Administraciniai gebėjimai valdyti Sąjungos lėšas ir jų veiksmingumas vis dar riboti, o darbuotojų kaita išlieka didelė ir iš dalies susijusi su politiniu ciklu. Vis dėlto šis klausimas sprendžiamas stiprinant koordinuojamąjį ministro pirmininko pavaduotojo tarnybos – įgyvendinančiųjų organizacijų veiklos tęstinumą ir institucinę patirtį įtvirtinančios įstaigos – vaidmenį;

- (16) ESI fondai atlieka itin svarbų vaidmenį sprendžiant pagrindines konkurencingumo didinimo, ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo problemas Slovakijoje. 2017 m. daugiausia dėl atrankos kriterijų taikymo ir vertintojų atrankos problemų, kaip patvirtinta atliktais patikrinimais, šalis neteko moksliniams tyrimams ir inovacijoms skirto 26 mln. EUR finansavimo. Jei nebus imtasi tinkamų priemonių įgyvendinimui paspartinti, esama didelės rizikos, kad bus prarasta ir kita skiriamo finansavimo dalis. Nors atrinktiems projektams šiuo metu numatyta daugiau kaip pusė visos dabartinio programavimo laikotarpio asignavimų sumos, vietoje įgyvendinant projektus paramos gavėjams išmokėta suma sudarė tik 11 % asignavimų;
- (17) viešojo administravimo mažo efektyvumo pasekmės jaučiamos ir kituose sektoriuose, įskaitant energetikos ir aplinkos sektorius. Atliekų perdirbimo rodikliai labai prasti, o oro kokybė išlieka santykinai prasta. Tvari miškotvarka tampa vis didesne problema. Energetikos sektorius patiria sunkumų dėl pernelyg didelio reguliavimo, o energetikos politika ne visiškai atitinka Sąjungos klimato ir energetikos tikslus;
- (18) siekdama užtikrinti tinkamą viešųjų pirkimų sistemos veikimą, Slovakija ėmėsi svarbių veiksmų. Šalis stengėsi įvesti sutarčių sudarymo kokybės kriterijus. Ne vėliau kaip 2018 m. spalio mėn. turėtų būti įdiegtos privalomos elektroninės viešųjų pirkimų procedūrų vykdymo priemonės. Atlikti išsamūs išankstiniai, nors ir ne optimaliai veiksmingi, visų iš ESI fondų finansuojamų projektų patikrinimai. Vis dėlto vidaus kontrolės, skaidrumo, skaitmeninimo, profesionalumo didinimo ir strateginių bei aplinkos atžvilgiu tvarių viešųjų pirkimų srityse patenkinamų veiklos rezultatų dar nepasiekta. Tai matyti iš Slovakijos rezultatų, susijusių su antikonkurenciniais veiksmais, kurie, nepaisant pagerėjimo, lieka šiek tiek didesni už Sąjungos vidurkį. Be to, vis dar matyti tik nedidelių išipareigojimo kovoti su korupcija požymių. Daugiau nei pusė įmonių korupciją suvokia kaip plačiai paplitusią nacionalinių valdžios institucijų rengiamų viešųjų pirkimų srityje;
- (19) Slovakijos verslo aplinkos kokybei didelį neigiamą poveikį daro korupcija, sudėtingos administracinės procedūros, pernelyg didelis ir greitai kintantis verslo reguliavimas bei susirūpinimą keliantis keleto reguliavimo įstaigų valdymas. Nors Slovakija šiek tiek prarado savo pozicijas, lyginant kai kuriuos duomenis tarptautiniu mastu, ji nurodė, kad ėmėsi keleto verslo aplinkos kokybės gerinimo ir investicijų skatinimo priemonių. Slovakija taip pat sustiprino savo reguliavimo poveikio vertinimo sistemą, pastaraisiais metais išplėsdama jos naudojimą. Galiausiai, neseniai priimta nauja geresnio reguliavimo strategija „Reguliavimo poveikio vertinimas 2020“. Verslo paslaugų sektoriuje tebėra didelių reguliavimo kliūčių, o architektams, inžinieriams, mokesčių patarėjams, teisininkams, patentiniams patikėtiniams, nekilnojamojo turto agentams ir turistų gidams apribojimų taikoma daugiau nei vidutiniškai Sąjungoje. 2017 m. sausio 10 d. Komisijos komunikate dėl rekomendacijų dėl profesinių paslaugų reguliavimo reformų pateikta rekomendacijų, kaip šalinti reguliavimo kliūtis. Vis dėlto Slovakija nepadarė jokios pažangos sprendžiant šią apribojimų klausimą;
- (20) siekiant aktyviau kovoti su korupcija, iš esmės jokios pažangos nepadaryta. Korupcijos suvokimo rodikliai išlieka aukšti, o baudžiamasis persekiojimas už tokius pažeidimus dar labiau sumažėjo. Korupcijos suvokimo rodikliai dar labiau suprastėjo po tyrimą vykdžiusio žurnalisto nužudymo ir jo nustatytų faktų apie įvairias aukšto lygio korupcijos bylas. Aukšto lygio korupcijos bylą, dėl kurių pradėtas baudžiamasis persekiojimas, dalis yra nepaprastai maža. Policijos ir prokurorų atskaitomybės stokos klausimas neišspręstas ir trukdo kovoti su korupcija bei tirti opias korupcijos bylas;
- (21) nepaisant šiek tiek didesnio veiksmingumo, teisingumo sistemos efektyvumo didinimas, įskaitant nepriklausomumą, Slovakijoje išlieka problema. Vis dar išlieka problemų, susijusių su teismų nepriklausomumu, įskaitant teisėjų skyrimo visuose teismų sistemos lygmenyse procedūras;
- (22) nors inovacijų skatinimas gali nulemti konkurencingumą ir padėti pereiti prie žinių ekonomikos, Slovakijos gebėjimas diegti inovacijas išlieka nedidelis, o verslo mokslinių tyrimų ir plėtros intensyvumo lygis yra labai žemas (0,40 % BVP 2016 m.). Nors Slovakija turi didelį vidutinio lygio ir (arba) aukštųjų technologijų gamybos sektorių, dominuojančios tarptautinės bendrovės kol kas parodė tik nedidelį susidomėjimą vykdyti mokslinių tyrimų ir plėtros veiklą, o inovacijas įmonėje diegiančių mažųjų ir vidutinių įmonių dalis Slovakijoje 2016 m. buvo daug mažesnė (13,9 %) negu visoje Sąjungoje (28,8 %);
- (23) 2009–2015 m. viešosios investicijos į mokslinius tyrimus bei inovacijas smarkiai padidėjo dėl ESI fondų naudojimo. Visas šių investicijų potencialas nebuvo realizuotas dėl Slovakijoje nepalankios mokslinių tyrimų aplinkos. Nepaisant to, kad buvo sustiprintas ministro pirmininko pavaduotojo tarnybos vaidmuo, susijęs su mokslinių tyrimų, plėtros ir inovacijų koordinavimu, bendras šios srities politikos valdymas yra silpnas. Dėl

suskaitytos sistemos ir silpnos valdymo sistemos, kai atsakomybė tenka kelioms ministerijoms ir įgyvendinimo agentūroms, kurių veikla dažnai yra prastai koordinuojama, nuolat atidėliojamos reformos. Priemonės, kuriomis siekiama skatinti žinių perdavimą, stiprinti mokslinių tyrimų pajėgumus pramonėje ir gerinti įmonių ir akademinės bendruomenės bendradarbiavimą, įgyvendinamos labai lėtai;

- (24) 2018 m. Europos semestro kontekste Komisija atliko išsamią Slovakijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Slovakija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominei Slovakijos politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų;
- (25) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. stabilumo programą, o jos nuomonė ⁽¹⁾ pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Slovakijai 2018 m. ir 2019 m. imtis šių veiksmų:

1. užtikrinti, kad 2019 m. gryųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neviršytų 4,1 %, o tai atitiktų 0,5 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Įgyvendinti sveikatos priežiūros sistemos išlaidų efektyvumo didinimo priemonės ir parengti veiksmingesnę sveikatos priežiūros srities darbo jėgos strategiją.
2. Sustiprinti aktyvumo skatinimo ir kvalifikacijos kėlimo priemones, įskaitant kokybišką tikslinį mokymą ir prie individualių poreikių pritaikytas paslaugas palankių sąlygų neturinčioms grupėms, visų pirma vykdant veiksmų planą, skirtą ilgalaikiams bedarbiams. Didinti moterų užimtumą, ypač teikiant įperkamas kokybiškas vaikų priežiūros paslaugas. Gerinti švietimo kokybę ir įtraukumą, taip pat didinant romų vaikų dalyvavimą bendrojo ugdymo mokyklose nuo ankstyvos vaikystės.
3. Didinti su kokybe susijusių ir gyvavimo ciklo sąnaudų kriterijų naudojimą viešųjų pirkimų operacijose. Spręsti korupcijos problemą, taip pat užtikrinant galiojančių teisės aktų vykdymą ir didinant policijos ir prokuratūros atskaitomybę. Didinti teisingumo sistemos efektyvumą, visų pirma užtikrinant teisėjų skyrimo procedūrų nepriklausomumą. Mažinti viešosios mokslinių tyrimų sistemos susiskaidymą ir skatinti verslo inovacijas, įskaitant tas, kurios skirtos mažosioms ir vidutinėms įmonėms.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Suomijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Suomijos stabilumo programos**

(2018/C 320/25)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 ⁽²⁾ taip pat priėmė ir išpėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Suomija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią datą Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos; tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2018 m. kovo 22 d. 2018 m. gegužės 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ⁽³⁾ (toliau – euro zonai skirta rekomendacija);
- (2) kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Suomija turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose rekomendacijose, visų pirma 3 rekomendacijoje;
- (3) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Suomijos ataskaita. Joje įvertinta Suomijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽⁴⁾, veiksmai, kurių Suomija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Suomijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;
- (4) 2018 m. balandžio 13 d. Suomija pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir savo 2018 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).⁽³⁾ OL C 179, 2018 5 25, p. 1.⁽⁴⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.

- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (6) šiuo metu Suomijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir skolos taisyklė. 2018 m. stabilumo programoje Vyriausybė numato, kad 2018 m. nominalusis balansas bus – 0,6 % BVP, t. y. nepakitęs nuo praėjusių metų. Vyriausybės vertinimais, numatoma, kad balansas 2019 m. pagerės, o vėliau, 2020 ir 2021 m., pasieks nedidelį perteklių. Vidutinės trukmės biudžeto tikslas, t. y. 0,5 % BVP struktūrinis deficitas, 2017 m. viršytas. Tačiau prognozuojama, kad perskaičiuotas struktūrinis deficitas ⁽²⁾ 2018–2019 m. bus vos didesnis, t. y. 0,6 % BVP, o vėliau sumažės. 2015 m. valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP pasiekė aukščiausią tašką – 63,6 %, o 2017 m. sumažėjo iki 61,4 %. Pagal 2018 m. stabilumo programą skolos santykis toliau mažės ir 2021 m. pasieks 56,7 % BVP. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, iš esmės yra tikėtinas. Pagrindinė rizika biudžeto projekcijoms yra susijusi su galimai didesnėmis, nei tikėtasi, planuojamos socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų reformos išankstinėmis išlaidomis;
- (7) 2018 m. stabilumo programoje primenama, kad 2015–2016 m. išlaidos dėl išskirtinai didelio atvykstančių pabėgėlių srauto padidėjo ir kad šių išlaidų poveikis biudžetui buvo didelis. Pagal 2017 m. stabilumo programą buvo prognozuojama, kad 2017 m. išlaidos sumažės 0,15 % BVP. 2018 m. stabilumo programoje šis skaičius nebuvo patvirtintas, todėl Komisija į jį neatsižvelgė. Be to, 2017 m. Suomijai leista 0,5 % BVP laikinai nukrypti nuo reikalaujamo koregavimo plano siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo, kad būtų atsižvelgta į svarbias struktūrines reformas, visų pirma 2017 m. pensijų reformą ir Konkurencingumo paktą, turinčias teigiamo poveikio ilgalaikiam viešųjų finansų tvarumui. 2017 m. Suomijai taip pat leista 0,1 % BVP laikinai nukrypti nuo plano, kad būtų atsižvelgta į nacionalines investicijų išlaidas, susijusias su Sąjungos bendrai finansuojamais projektais. Kiek tai susiję su pastaruoju nukrypimu, vienas iš tinkamumo kriterijų yra tas, kad bendros viešosios investicijos nemažėja. 2017 m. rezultatų duomenimis, palyginti su praėjusiais metais, viešosios investicijos 2017 m. sumažėjo, o su Sąjungos fondais susijusios investicijos turėtų išlikti stabilios. Todėl Suomija nebelaikoma atitinkančia 0,1 % BVP laikino nukrypimo kriterijų, kiek tai susiję su 2017 m. nacionalinėmis investicijų išlaidomis Sąjungos lėšomis bendrai finansuojamiems projektams. Likę laikini nukrypimai nuo koregavimo plano siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo taikomi toliau, kad apimtų trijų metų laikotarpį. Todėl laikini nukrypimai pagal neįprastų įvykių ir struktūrinių reformų sąlygas sudaro 0,67 % BVP 2018 m. ir 0,5 % BVP 2019 m.;
- (8) Taryba rekomendavo Suomijai užtikrinti, kad nukrypimas nuo vidutinės trukmės biudžeto tikslo 2018 m. neviršytų leidžiamos ribos (suteiktos 2016 m.), susijusios su neįprastų įvykių poveikiu biudžetui, ir leidžiamų ribų (suteiktų 2017 m.), susijusių su struktūrinių reformų ir investicijų įgyvendinimu. Tai atitinka didžiausią grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalųjį augimą, sudarantį 1,9 % 2018 m. ir atitinkantį leidžiamą struktūrinio balanso pablogėjimą 0,1 % BVP. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad 2018 m. nuo rekomenduojamo fiskalinio koregavimo bus kiek nukrypta. Tačiau dėl geresnio, nei tikėtasi, 2017 m. rezultato šiuo metu prognozuojama, kad atotrūkis nuo vidutinės trukmės tikslo bus mažesnis už leistas taikyti ribas, susijusias su neįprastų įvykių ir struktūrinių reformų sąlygomis. Jeigu ši prognozė pasitvirtintų, į ją būtų atsižvelgta 2018 m. atliekant *ex post* vertinimą;
- (9) 2019 m., remdamasi Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, Suomija turėtų užtikrinti, kad nukrypimas nuo vidutinės trukmės biudžeto tikslo neviršytų leidžiamos ribos, susijusios su struktūrinių reformų, dėl kurių 2017 m. leistas laikinas nukrypimas, įgyvendinimo poveikiu biudžetui. Tai atitinka didžiausią grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalųjį augimą, sudarantį 2,9 % ir atitinkantį leidžiamą struktūrinio balanso pablogėjimą 0,2 % BVP. Jeigu politika nesikeis, prognozuojama, kad Suomija laikysis 2019 m. reikalavimo. Be to,

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁽²⁾ Pagal ciklą pakoreguotas balansas atėmus vienkartinės ir laikinas priemones, Komisijos perskaičiuotas taikant bendrai sutartą metodiką.

prognozuojama, kad 2018 ir 2019 m. Suomija laikysis skolos mažinimo kriterijaus. Apskritai Taryba mano, kad Suomija turi būti pasirengusi imtis papildomų priemonių, kad užtikrintų reikalavimų laikymąsi 2018 m., ir pagal prognozę 2019 m. ji turėtų atitikti Stabilumo ir augimo pakto nuostatas;

- (10) prognozuojama, kad dėl visuomenės senėjimo ir mažėjančios darbo jėgos, išlaidos pensijoms, sveikatos ir ilgalaikiai priežiūrai padidės nuo 22 % BVP 2016 m. iki 24 % 2030 m. Administracinės reformos ir socialinių bei sveikatos priežiūros paslaugų reformos, kurios šiuo metu svarstomos Parlamente, tikslas – sumažinti šios srities išlaidų augimą. Kiti tikslai būtų užtikrinti vienodą sveikatos priežiūros prieinamumą ir sumažinti laukimo laiką pacientams, ypač mažiau palankiose ūkininkauti arba atokiose vietovėse. Pačių gyventojų nurodytų nepatenkintų medicininių poreikių lygis viršija Sąjungos vidurkį. Sunkumų gauti reikiamą medicininę priežiūrą visų pirma patiria nedarbingi asmenys. Nuo 2020 m. socialines ir sveikatos priežiūros paslaugas Suomijoje perims naujo lygmens, t. y. apskričių, regioninės viešojo administravimo įstaigos. Ši reforma sutelks išteklius, kad būtų galima juos veiksmingiau panaudoti apskričių lygmeniu. Našumą taip pat turėtų padidinti aktyvesnis skaitmeninių ir elektroninių paslaugų naudojimas. Galiausiai socialines ir pirminės sveikatos priežiūros paslaugas teiktų tiek viešieji, tiek privatus socialiniai ir sveikatos priežiūros centrai. Taip pacientai turėtų daugiau pasirinkimo laisvės, o dėl paslaugų teikėjų konkurencijos tikimasi sumažinti išlaidas. Ar šių plataus užmojo tikslų pavyks pasiekti, taip pat priklausys nuo reformos vykdymo etapu pasirinktų sprendimų;
- (11) 74 % visų 20–64 m. darbingo amžiaus gyventojų užimtumo lygis Suomijoje 2017 m. buvo gana žemas, palyginti su kitomis Šiaurės šalimis. Dalyvavimo darbo rinkoje lygis, ypač moterų, žemos kvalifikacijos vyrų ir migrantų kilmės asmenų, taip pat buvo žemesnis. 2017 m. struktūrinio nedarbo lygis, maždaug 7,5 % visos darbo jėgos, buvo aukštas. Kalbant apie užimtumo augimą, nepaisant pastaruoju metu Suomijos valdžios institucijų priimtų priemonių, tebėra sunkumų siekiant suteikti daugiau paskatų dirbti ir priimti aktyvesnę darbo rinkos politiką;
- (12) neaktyvumo ir nedarbo spąstai ir toliau kliudo platesniu mastu panaudoti darbo jėgą. Didelius neaktyvumo spąstus lėmė pašalpų sistema ir jos įvairių rūšių išmokų derinys. Socialinė parama ir būsto pašalpa sudaro svarbų šių spąstų komponentą. Šių ir kitų pašalpų mokėjimas didėjant pajamoms labai greitai palaipsniui nutraukiamas, dėl to kyla rizika, kad pradėti dirbti gali būti nepakankamai finansiškai naudinga. Manoma, kad dėl sudėtingų pašalpų taisyklių ir administracinių procedūrų atsiranda didelių nedarbo arba biurokratinių spąstų. Su pašalpų dydžiu susijęs netikrumas ir pašalpoms atkurti reikalingas laikas sumažina trumpalaikio darbo arba darbo ne visą darbo laiką patrauklumą. Galiausiai, nepaisant neseniai išaugusio naujų namų statybų masto, įperkamo būsto trūkumas augimo centruose galėtų būti papildoma darbo jėgos judumo kliūtis. Užbaigus šiuo metu vykdomą bazinių pajamų eksperimentą, kurio pirmuosius rezultatus tikimasi gauti 2019 m., veikiausiai bus gauta socialinės apsaugos sistemos peržiūrai naudingos informacijos. Siekiant padidinti vaisingo amžiaus moterų užimtumo lygį ir skatinti lyčių lygybę, išnagrinėta vaiko priežiūros atostogų sistemos reformos galimybė. Šiuo metu rengiamas realiojo laiko pajamų registras, kuris galėtų užtikrinti galimybę padidinti viešųjų paslaugų efektyvumą ir veiksmingai suniveliuoti pašalpas;
- (13) keičiasi darbo užmokesčio nustatymo praktika ir pereinama prie derybų sektorių ir vietos lygmenimis. Kadangi įmonės dažnai patiria įvairių suvaržymų, minėta tendencija turėtų užtikrinti didesnę darbo užmokesčio diferencijavimą tarp įmonių, užtikrinant, kad realus darbo užmokesčio padidėjimas atitiktų našumo augimą ir kartu skatintų geresnius užimtumo rezultatus. Pagal naujausius darbo užmokesčio susitarimus, sudarytus 2017 m. pabaigoje ir 2018 m. pradžioje, organizacijoms priklausantys darbdaviai turi daugiau galimybių vesti derybas vietos lygmeniu. Organizacijoms nepriklausantys darbdaviai vis dar susiduria su tam tikromis kliūtimis. Pastebėti pirmieji teigiami rezultatai, nes dabartinis naujausių derybų dėl darbo užmokesčio statusas rodo iš esmės neutralaus poveikio išlaidų konkurencingumui rezultatą. Nepaisant to, kad darbo užmokesčio susitarimai nėra oficialiai koordinuojami, panašu, kad praktikoje atsiranda Suomijos modelis, susiejantis darbo užmokesčio didinimą užsienio prekybai uždareme sektoriuje su didinimu, sutartu užsienio prekybai atviraime sektoriuje;
- (14) kadangi aktyvumas ir užimtumas palaipsniui vėl siekia iki krizės buvusį lygį, mažesnis bedarbių ir neaktyvių asmenų įsidarbinamumas veikiausiai taps didele problema, galinčia sulėtinti darbo rinkos atsigavimą ir taip pakenkti ilgalaikiam Suomijos gerovės visuomenės tvarumui. Esant tokiai padėčiai bedarbiams ir neaktyviems asmenims reikia teikti tinkamas integruotas aktyvumo skatinimo ir darbingumo atgavimo paslaugas. Tačiau valstybinėms užimtumo tarnyboms, visų pirma konsultavimo veiklai, skirti išteklių yra mažesni už Sąjungos vidurkį. Paslaugų teikimas bedarbiams, ypač tiems, kurių įsidarbinimo perspektyvos yra menkesnės, yra paskirstytas keliems atskiriems paslaugų teikėjams. Integracija arba geresnis koordinavimas padėtų sukurti sklandžiai veikiančią paslaugų grandinę (vieno langelio paslaugas bedarbiams / neaktyviems asmenims).

Reikalingos nuolatinės pastangos siekiant užtikrinti neaktyvių asmenų, ypač tų, kurie priklauso 25–49 metų amžiaus asmenų grupei, ir migrantų kilmės asmenų, sugrįžimą į darbo rinką. Migrantai galėtų iš dalies kompensuoti esamą darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus sumažėjimą, jeigu būtų gerai integravęsi į darbo rinką ir į Suomijos visuomenę. Galiausiai, vis labiau trūksta darbo jėgos ir tai veikiausiai atspindi vykstančius struktūrinius ekonomikos pokyčius, pavyzdžiui, visuomenės senėjimą. Tai rodo, kad reikia toliau investuoti į suaugusiųjų mokymąsi ir profesinį mokymą, siekiant sudaryti profesinio judumo galimybes ir mažinti igūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktį;

- (15) Vyriausybė įgyvendino verslumo ir startuolių rėmimo priemones ir taip pat padidino paskolų ir eksporto garantijų prieinamumą mažosioms ir vidutinėms įmonėms. Be to, bedarbiams dabar leidžiama gauti bedarbio pašalpas per pirmuosius įmonės verslo pradžios mėnesius. Ši schema greičiausiai veiks sėkmingai, jei bus derinama su mokymu ir konsultuojamuoju ugdymu, nors neilga jos trukmė gali apriboti jos poveikį. Be to, tebėra trūkumų, susijusių su verslininkų ir savarankiškai dirbančių asmenų socialine apsauga, o skurdo rizika savarankiškai dirbantiems asmenims Suomijoje, palyginti su darbuotojais, yra santykinai didelė.
- (16) namų ūkių skola išlieka kaip niekad didelė (67 % BVP 2016 m.). Skolos palūkanos daugiausia yra kintamosios, todėl jeigu vidutinės trukmės laikotarpiu pakiltų palūkanų normos, atsirastų rizika. Vartojimo kreditai sparčiai didėja ir vis daugiau šios rūšies paskolų teikia užsienio bankai, kitos nei kredito įstaigos finansų įstaigos, mažų paskolų bendrovės, taip pat šie kreditai teikiami tarpusavio skolinimo būdu. Suomijos finansų priežiūros institucija priėmė keletą priemonių, kad apribotų namų ūkių išiskolinimo didėjimą. Vis dėlto greitai nesitikima aktyvaus finansinio išiskolinimo mažinimo tempo, kadangi palūkanų normos išlieka žemos, o vartotojų pasitikėjimas yra didelis. Tai, kad nėra išsamaus (renkančio ir teigiamą, ir neigiamą informaciją apie skolininkus) kreditų registro, gali trukdyti bankams susidaryti aiškų bendro namų ūkių išiskolinimo vaizdą;
- (17) 2018 m. Europos kontekste Komisija atliko išsamią Suomijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. stabilumo programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Suomija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Suomijos politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (18) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. stabilumo programą, o jos nuomonė ⁽¹⁾ visų pirma atspindėta toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Suomijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. 2019 m. pasiekti vidutinės trukmės biudžeto tikslą, atsižvelgiant į leidžiamas ribas, susijusias su struktūrinių reformų, dėl kurių leista taikyti laikiną nukrypimą, įgyvendinimu. Užtikrinti administracinės reformos patvirtinimą ir įgyvendinimą, siekiant pagerinti su socialinėmis bei sveikatos priežiūros paslaugomis susijusį išlaidų efektyvumą ir užtikrinti vienodas galimybes naudotis tomis paslaugomis.
2. Didinti paskatas dirbti ir užtikrinti tinkamas ir gerai integruotas paslaugas bedarbiams ir neaktyviems asmenims.
3. Sugriežtinti namų ūkių skolos stebėjimą, be kita ko, sukuriant kreditų registro sistemą.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu
Pirmininkas
H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

TARYBOS REKOMENDACIJA

2018 m. liepos 13 d.

dėl 2018 m. Švedijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Švedijos konvergencijos programos

(2018/C 320/26)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominės disbalansų prevencijos ir naikinimo ⁽²⁾, ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadą,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė išpėjimo mechanizmą ataskaitą, kurioje Švedija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą;
- (2) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Švedijos ataskaita. Joje įvertinta Švedijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽³⁾, veiksmai, kurių Švedija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Švedijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2018 m. kovo 7 d. Remdamasi savo analize, Komisija padarė išvadą, kad Švedijoje yra susidaręs makroekonominis disbalansas. Visų pirma būsto kainų pervertinimas ir nuolatinis namų ūkių skolos didėjimas kelia nevaldomos korekcijos riziką. Jau ir taip didelė namų ūkių skola toliau auga. Būsto kainos greitai ir beveik nepaliaujamai auga jau maždaug 20 metų. 2017 m. paskutinį ketvirtį buvo užregistruotas neigiamas augimas. Vis dėlto iš vertinimo rodiklių matyti, kad būsto kainos tebėra labai didelės, palyginti su pagrindiniais rodikliais. Nors bankai, atrodo, turi pakankamai kapitalo, jų priklausomybė nuo namų ūkių būsto hipotekos paskolų didėja, dėl to nevaldoma korekcija taip pat galėtų paveikti finansų sektorių. Tokiu atveju dėl sisteminių finansinių tarpusavio sąsajų šalutinį poveikį patirtų ir kaimyninės šalys. Pastaraisiais metais buvo imtasi priemonių siekiant pažaboti hipotekinės skolos augimą bei padidinti būsto statybas. Tačiau iki šiol įgyvendintų politikos veiksmų nepakanka, kad būtų išspręsta pervertinimo būsto sektoriuje problema, taip pat lieka svarbių politikos spragų, visų pirma susijusių su mokesčių paskatomis būstų savininkams ir būsto pasiūlos ir nuomos rinkos veikimu;

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ OL L 306, 2011 11 23, p. 25.⁽³⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.

- (3) 2018 m. balandžio 27 d. Švedija pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir savo 2018 m. konvergencijos programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (4) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (5) šiuo metu Švedijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. 2018 m. konvergencijos programoje Vyriausybė planuoja 2018 m. pasiekti 1,0 % BVP perteklių ir visu programos laikotarpiu toliau laikytis vidutinės trukmės biudžeto tikslo – 1 % BVP struktūrinio deficito. 2018 m. konvergencijos programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP sumažės iki 37,3 % 2018 m. ir toliau mažės iki 29,0 % 2021 m. Daugiausia valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykį su BVP mažins ekonomikos augimas ir patikimi viešieji finansai. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, numatoma, kad struktūrinis balansas ir 2018 m., ir 2019 m. bus perteklinis (atitinkamai 0,7 ir 1,0 % BVP), taigi viršys vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Remdamasi 2018 m. konvergencijos programos vertinimu ir atsižvelgdama į Komisijos 2018 m. pavasario prognozę, Taryba mano, kad Švedija 2018 m. ir 2019 m. turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų;
- (6) ir taip didelis namų ūkių išskolinimas didėjo toliau. Namų ūkių skola 2017 m. išaugo 7,0 % ir pasiekė apie 86 % BVP ir 184 % disponuojamųjų pajamų, t. y. vieną aukščiausių lygių Sąjungoje. 2016 m. šiek tiek sumažėjęs naujų hipotekos paskolos gavėjų vidutinis skolos ir disponuojamųjų pajamų santykis 2017 m. vėl pakilo iki naujo aukščiausio lygio – 411 %. Namų ūkių skolos augimą daugiausia lemia su didelėmis būsto kainomis susijęs didesnis hipotekinis skolinimasis ir hipoteka finansuojamo nekilnojamojo turto investicijoms palankūs struktūriniai iškraipymai. Skolos lygiai yra nevienodai pasiskirstę: mažesnes pajamas gaunantiems ir jaunesnių asmenų namų ūkiams tenka itin didelė skolos našta, palyginti su jų pajamomis. Pastaraisiais metais Švedija įgyvendino keletą makroprudencinių priemonių. Veiksmai, kurių imtasi, apima paskolos ir turto vertės santykio ribų nustatymą, bankų rizikos koeficientų apatinių ribų koregavimą ir oficialios hipotekos paskolų amortizacijos taisyklės įvedimą 2016 m. birželio mėn. 2018 m. kovo mėn. įsigaliojo naujas sugriežtintas amortizacijos reikalavimas hipotekos paskoloms, kai skola, palyginti su disponuojamosiomis pajamomis, yra didelė. Švedija taip pat priėmė teisės aktą, kad sustiprintų makroprudencinės politikos institucijos (*Finansinspektionen*) teisinius įgaliojimus. Pagal 2018 m. vasario mėn. įsigaliojusius naujuosius įgaliojimus ta institucija turi daugiau galimybių laiku imtis įvairių galimų priemonių su augančia namų ūkių skola susijusiai rizikai mažinti. Makroprudencinės politikos veiksmų, kurių imtasi iki šiol, poveikis hipotekinio skolinimo augimui atrodo nedidelis. Namų ūkių skolos augimą padėtų riboti laipsniškas hipotekos paskolų palūkanų atskaitymo iš mokėtinų mokesčių ribojimas arba periodinių nekilnojamojo turto mokesčių didinimas, tačiau šiuo klausimu Vyriausybė nepadarė pažangos;
- (7) 2017 m. didelį Švedijos ekonomikos augimą (maždaug 2,4 %) lėmė stabili vidaus paklausa. Prie to labai prisidėjo per pirmuosius tris ketvirčius 6,0 %, palyginti su tuo pačiu ankstesnių metų laikotarpiu, išaugusios investicijos, kurias daugiausia lėmė investicijos į būstą. Nepaisant pastaraisiais metais labai išaugusių naujų statybų, vis dar jaučiamas būsto pasiūlos trūkumas, ypač trūksta įperkamo būsto aplink didžiuosius miestus. Įperkamo būsto trūkumas taip pat gali riboti darbo rinkos judumą ir veiksmingą migrantų integraciją į darbo rinką ir prisidėti prie kartų nelygybės;
- (8) po dviejų spartaus būsto kainų augimo dešimtmečių būsto rinkoje 2017 m. rudenį kainos palaipsniui mažėjo, tačiau jos išlieka didesnės, nei leistų tikėtis pagrindiniai rodikliai. Tarp pagrindinių veiksnių – būsto nuosavybei ir hipotekinei skolai palankios mokesčių paskatos, nuolatinės palankios kredito sąlygos ir vis dar palyginti mažos hipotekos paskolų amortizacijos normos. Be to, būsto stygius yra susijęs su struktūriniais trūkumais, įskaitant ribotą konkurenciją statybų sektoriuje dėl mažųjų ir užsienio įmonių patekimo į rinką kliūčių ir galimybės dideliems nekilnojamojo turto plėtojams kontroliuoti žemės išteklius. Taip pat yra kliūčių, trukdančių veiksmingai naudoti esamus būstus. Nuomos rinkoje dėl mažesnės už rinkos kainą nuomos sukuriamas

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

susaistymo ir skirstymo į „savuosius“ bei „pašalinius“ poveikis. Rinkoje, kurioje būsto savininkai gyvena jiems priklausančiame būste, kapitalo prieaugio mokesčiai mažina būsto savininkų judumą. Švedijos valdžios institucijos ir toliau laipsniškai vykdo 22 punktų planą, kuriuo siekiama padidinti gyvenamųjų namų statybų mastą ir pagerinti būsto rinkos veiksmingumą. Tačiau nesiimta jokių svarbių politikos priemonių, siekiant užtikrinti didesnę nuomos kainų nustatymo lankstumą arba peržiūrėti kapitalo prieaugio mokesčio struktūrą;

- (9) išsivysčiusios ekonomikos šaliai reikalingi aukštos kvalifikacijos darbuotojai; tokiuose sektoriuose, kaip statybų, švietimo, sveikatos priežiūros, mokslo, inžinerijos, informacinių ir ryšių technologijų, atsiranda atitinkamos darbo jėgos trūkumas. Todėl išlieka tokių problemų, kaip migrantų kilmės asmenų, ypač moterų, integracija į darbo rinką. Ne ES gimusių moterų užimtumo lygis yra gerokai žemesnis nei visų gyventojų. Didėja skirtingos socialinės ir ekonominės padėties moksleivių mokymosi rezultatų atotrūkis. Reikia atidžiai stebėti naujai atvykusių mokinių migrantų integracijos į mokyklų sistemą bei didėjančio mokytojų trūkumo problemas;
- (10) 2018 m. Europos semestro kontekste Komisija atliko išsamią Švedijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. konvergencijos programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Švedija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominėi Švedijos politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų;
- (11) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. konvergencijos programą ir laikosi nuomonės ⁽¹⁾, kad Švedija turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto;
- (12) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir 2018 m. konvergencijos programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Švedijai 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. spręsti didelės namų ūkių skolos keliamos rizikos klausimą, laipsniškai mažinant hipotekos paskolų palūkanų atskaitymą iš mokėtinų mokesčių arba didinant periodinius nekilnojamojo turto mokesčius. Skatinti gyvenamųjų namų statybas, kur būsto trūkumas yra didžiausias, visų pirma šalinant struktūrines kliūtis statyboms, ir didinti būsto rinkos veiksmingumą, be kita ko, užtikrinant didesnę nuomos kainų nustatymo lankstumą ir peržiūrint kapitalo prieaugio mokesčio struktūrą.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu
Pirmininkas
H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.

TARYBOS REKOMENDACIJA**2018 m. liepos 13 d.****dėl 2018 m. Jungtinės Karalystės nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2018 m. Jungtinės Karalystės konvergencijos programos**

(2018/C 320/27)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2018 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2018 m. kovo 22 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2017 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 ⁽²⁾ taip pat priėmė ir išpėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Jungtinė Karalystė nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą.
- (2) 2018 m. kovo 7 d. paskelbta 2018 m. Jungtinės Karalystės ataskaita. Joje įvertinta Jungtinės Karalystės pažanga, padaryta įgyvendinant 2017 m. liepos 11 d. Tarybos priimtas konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas ⁽³⁾, veiksmai, kurių Jungtinė Karalystė ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais konkrečiai šaliai skirtas rekomendacijas, ir Jungtinės Karalystės pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;
- (3) 2017 m. kovo 29 d. Jungtinė Karalystė pranešė Europos Vadovų Tarybai apie savo ketinimą išstoti iš Europos Sąjungos. Visa Sąjungos pirminė ir antrinė teisė Jungtinei Karalystei nebebus taikoma nuo 2019 m. kovo 30 d. 00.00 val. (Vidurio Europos laiku), jeigu ratifikuotame Susitarime dėl išstojimo nebus nustatyta kita data arba Europos Vadovų Taryba, vadovaudamasi Europos Sąjungos sutarties 50 straipsnio 3 dalimi, susitarusi su Jungtine Karalyste, vieningai nenuspręs, kad Sutartis nebetaikomos nuo vėlesnės datos. Tada Jungtinė Karalystė taps trečiąja šalimi. Šiuo metu vyksta derybos, kuriomis siekiama užtikrinti tvarkingą išstojimą, įskaitant iki 2020 m. pabaigos truksiantį pereinamąjį laikotarpį, per kurį Sąjungos teisė ir toliau bus taikoma Jungtinei Karalystei ir joje;
- (4) 2018 m. balandžio 30 d. Jungtinė Karalystė pateikė savo 2018 m. nacionalinę reformų programą ir savo 2018 m. konvergencijos programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25).⁽³⁾ OL C 261, 2017 8 9, p. 1.

- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (6) šiuo metu Jungtinei Karalystei taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir pereinamojo laikotarpio skolos taisyklė. 2017–2018 m. konvergencijos programoje Vyriausybė numato, kad nominalus deficitas sumažės nuo 2,2 % BVP 2017–2018 m. iki 1,8 % BVP 2018–2019 m. ir iki 1,7 % BVP 2019–2020 m. Konvergencijos programoje nenurodytas vidutinės trukmės biudžeto tikslas. Konvergencijos programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP iš esmės stabilizuosis, t. y. sudarys apie 85,5 % nuo 2017–2018 m. iki 2019–2020 m., o 2021–2022 m. sumažės iki 84,8 % BVP. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Nors priemonės, kurių reikia planuojamiems deficitu tikslams pasiekti, apskritai yra pakankamai konkretizuotos, didėjantis valdžios sektoriaus išlaidų poreikis kai kuriose srityse gali trukdyti užtikrinti planuojamą deficitu sumažinimą;
- (7) 2017 m. liepos 11 d. Taryba rekomendavo Jungtinei Karalystei užtikrinti, kad 2018–2019 m. grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalusis augimas ⁽²⁾ neviršytų 1,8 % – tai atitiktų 0,6 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Be to, Taryba konstatavo, kad reikėtų atsižvelgti į tikslą siekti fiskalinės krypties, kuri padėtų stiprinti Jungtinės Karalystės atsigavimą ir užtikrinti šalies viešųjų finansų tvarumą. Remiantis Komisijos 2018 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad 2018–2019 m. bus šiek tiek nukrypta nuo prevencinės dalies reikalavimų;
- (8) atsižvelgiant 60 % BVP viršijantį Jungtinės Karalystės valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykį ir prognozuojamą 0,4 % gamybos apimtys atotrūkį, 2019–2020 m. grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalusis augimas turėtų neviršyti 1,6 % – tai atitinka struktūrinį 0,6 % BVP koregavimą pagal bendrai sutartą reikalavimų matricą taikant Stabilumo ir augimo pakta. Jeigu politika nesikeis, prognozuojama, kad Jungtinė Karalystė laikysis 2019–2020 reikalavimo. Numatoma, kad dėl leidžiamo metinio 0,25 % nuokrypio Jungtinė Karalystė 2018–2019 m. ir 2019–2020 m. *prima facie* laikysis pereinamojo laikotarpio skolos taisyklės. Apskritai Taryba mano, kad 2018–2019 m. Jungtinė Karalystė turi būti pasirengusi imtis papildomų priemonių, kad būtų laikomasi Stabilumo ir augimo pakto nuostatų;
- (9) dėl įvairių Vyriausybės iniciatyvų, kuriomis siekiama aktyvinti būsto rinką ir ciklinį atsigavimą, toliau didėja metinė grynoji būsto pasiūla. Vis dėlto ji tebėra gerokai mažesnė už numatomą paklausą ir Jungtinei Karalystei ir toliau teks sunkus uždavinys užtikrinti pakankamą būsto pasiūlą. Tai susiję su labai griežtu ir sudėtingu žemės rinkos reguliavimu. Būsto trūkumas ir didelės išlaidos būstui kelia problemų visų pirma didelės ir augančios paklausos zonose, pvz., miestuose ir aplink juos. Vyriausybė pripažįsta šią problemą ir nustatė plataus užmojo tikslą – per artimiausius metus padidinti pasiūlą. Be to, Vyriausybė dar kartą patvirtino išipareigojimą riboti plėtrą aplink miestus. Smarkiai sumažėjo būstą turinčių jaunų žmonių skaičius, todėl didėja kartų nelygybė.
- (10) darbo našumas yra mažas ir nekinta. Didelė dalis ekonominės veiklos rezultatų, susijusių su pagrindiniais skatinamaisiais našumo veiksniais – įgūdžiais, investicijomis ir efektyviais veiklos procesais, yra palyginti prasti. Jungtinės Karalystės kelių, geležinkelių ir oro transporto tinklų pajėgumų apkrova taip pat yra didelė ir toliau didėja;
- (11) nors dauguma nominalių darbo rinkos rodiklių tebėra geri, ir toliau susirūpinimą kelia kai kurių darbo vietų kokybė. Tai susiję su įgūdžių ugdymo, tam tikrų netipinių darbo formų, darbo užmokesčio, našumo, dalyvavimo darbo rinkoje ir darbingo amžiaus žmonių skurdo klausimais. Dėl visų šių klausimų paskelbtos svarbios politikos priemonės ir imtasi pakeitimų. Ypač svarbu užtikrinti šių susijusių politikos sričių nuoseklumą. Įgūdžių ugdymo

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

⁽²⁾ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinės priemonės, susijusios tiek su pajamomis, tiek su išlaidomis, neįskaičiuojamos.

srityje iki šiol daug dėmesio buvo skiriama pameistrystės programoms ir techninio mokymo reformoms. Sutelkus dėmesį į kokybę šiose abiejose srityse, galėtų būti pasiektas ilgalaikis didinamasis poveikis visuomenei ir ekonomikai. Jungtinė Karalystė yra viena iš tų valstybių narių, kurios jau atitinka daugiau kaip du trečdalius kokybiškos ir veiksmingos pameistrystės europinės sistemos kriterijų projektą, todėl dabar galima nustatyti ir stebėti kokybės tikslus, pvz., vykdant absolventų karjeros stebėseną. Mokymosi visą gyvenimą galimybės užtikrinti, visų pirma asmenims, priverstiems likti darbo rinkos pradedančiųjų pozicijoje, reikia skirti išteklius, atitinkančius pameistrystės programoms ir mokyklos nebaigusiems asmenims skirtoms naujoms T lygio kvalifikacijoms numatytus išteklius;

- (12) daugiau dėmesio taip pat būtina skirti socialinės apsaugos ir įtraukties klausimams. Vykdomos vaikų priežiūros paslaugų reformos, tačiau gali reikėti didinti vaikų, visų pirma vaikų iki trejų metų, priežiūros paslaugų pasiūlą. Kai kurių socialinės rūpybos reformų ir išlaidų mažinimo galutinis poveikis, visų pirma dirbančiųjų šeimoms, visiškai bus juntamas tik ateityje;
- (13) 2018 m. Europos semestro įgyvendinimo kontekste Komisija atliko išsamią Jungtinės Karalystės ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2018 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2018 m. konvergencijos programą, 2018 m. nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių Jungtinė Karalystė ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socioekonominei Jungtinės Karalystės politikai, bet ir tai, koku mastu jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (14) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2018 m. konvergencijos programą, o jos nuomonė ⁽¹⁾ visų pirma atspindėta toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Jungtinei Karalystei 2018–2019 m. imtis šių veiksmų:

1. užtikrinti, kad 2019–2020 m. grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas neviršytų 1,6 %, o tai atitiktų 0,6 % BVP metinį struktūrinį koregavimą.
2. Didinti būsto pasiūlą, visų pirma didžiausios paklausos zonose, be kita ko, vykdant papildomas planavimo sistemos reformas.
3. Patenkinti poreikius įgūdžių ugdymo ir galimybių siekti karjeros srityje, nustatant pameistrystės programų kokybės ir veiksmingumo tikslus ir daugiau investuojant į jau dirbančių asmenų kvalifikacijos kėlimą.

Priimta Briuselyje 2018 m. liepos 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

H. LÖGER

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.

ISSN 1977-0960 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-521X (popierinis leidimas)

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT